This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

NYPL RESEARCH LIBRARIES
3 3433 07078851 2

MÂNĂSTIREA

ȘI

COMUNA PUTNA

— CU DOUĂ APENDICE —

DE

DIMITRIE DAN
MEMBRU CORESPONDENT AL ACADEMIEI ROMÂNE.

(CU 1 STAMPĂ)

EDIȚIUNEA ACADEMIEI ROMÂNE

BUCUREȘTI
INST. DE ARTE GRAFICE „CAROL GÖBL" S-r I. ST. RASIDESCU
16, STRADA DOAMNEI, 16
1906.

BING. No. 448/07

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
348593
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
1906

Mănăstirea Putna.

BING. No. 448/07

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
348593
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.
1907

Mănăstirea Putna

Mânăstirea Putna.

Toată suflarea românească a comemorat ziua de 2 Iulie 1904, când s'au împlinit 4 secoli dela moartea lui Ştefan cel Mare, Domnul ţerii Moldovei. Şi fiecare Român, din inimă plină de mândrie naţională, a dorit să pue, potrivit puterilor sale, un obol de recunoştinţă pe altarul memoriei marelui erou român, civilizator şi apărător al creştinătăţii.

Şi eu, care am văzut lumina zilei în glorioasa capitală a Moldovei, în legendara Suceavă, unde am ascultat cu nesaţ tradiţiunile eroice din trecutul neamului românesc, iar astăzi trăiesc aproape de mânăstirea Putna, măreaţa fundaţiune şi locul de odihnă al cenuşei Marelui Ştefan, pătruns de un simţimânt de admiraţiune faţă de eroul învingător în zeci de crâncene lupte şi ctitorul tot atâtor locaşuri sfinte, am scris monografia mânăstirii şi comunei Putna, locuri unde viteazul Domn a petrecut cu drag.

La această monografie am alăturat ca anexă mult interesantul Catastih al tuturor documentelor mânăstirii Putna, scris de eruditul călugăr putnean Varlolomeiu Măzăreanu şi ca apendice traducerea copiei tabelare de pe protocolul aulic de delimitare al proprietăţilor mânăstirii Putna. Atât anexa cât şi apendicele sunt, cu privire la istoria mânăstirii Putna, de mare însemnătate şi deslueşesc multe lucruri de altfel necunoscute.

Toată suflarea românească a comemorat ziua de 2 lie 1904, când s'au împlinit 4 secoli dela moartea lui tefan cel Mare, Domnul ţerii Moldovei. Şi fiecare Ro- ân, din inimă plină de mândrie naţională, a dorit să uie, potrivit puterilor sale, un obol de recunoştinţă pe altarul memoriei marelui erou român, civilizator şi apă- rător al creştinătăţii.

Şi eu, care am văzut lumina zilei în glorioasa capi- tală a Moldovei, în legendara Suceavă, unde am ascultat cu nesaţ tradiţiunile eroice din trecutul neamului româ- nesc, iar astăzi trăiesc aproape de mânăstirea Putna, măreaţa fundaţiune şi locul de odihnă al cenuşei Ma- relui Ştefan, pătruns de un simţimânt de admiraţiune faţă de eroul învingător în zeci de crâncene lupte şi ctitorul tot atâtor locaşuri sfinte, am scris monografia mânăstirii şi comunei Putna, locuri unde viteazul Domn a petrecut cu drag.

La această monografie am alăturat ca anexă mult in- teresantul Catastih al tuturor documentelor mânăstirii Putna, scris de eruditul călugăr putnean Varlolomeiu Măzăreanu şi ca apendice traducerea copiei tabelare de pe protocolul aulic de delimitare al proprietăţilor mânăs- tirii Putna. Atât anexa cât şi apendicele sunt, cu pri- vire la istoria mânăstirii Putna, de mare însemnătate şi deslueşesc multe lucruri de altfel necunoscute.

Terminând această modestă lucrare, o închin umbrei lui Ștefan cel Mare, ca un prea neînsemnat obol adus memoriei lui și o predau cu drag fraților Români din toate unghiurile, cu dorința ca, cetind ei cele scrise într'însa, să-și amintească cât de des de gloria străbună și de Ștefan Vodă cel Bun și Mare.

Autorul.

Straja, în Noemvrie 1904.

CAP. I.

Situaţia mânăstirii şi comunei Putna.

Mânăstirea Putna este situată ceva mai sus dela mijlocul comunei cu acelaş nume, iar aceasta, dimpreună cu mânăstirea, pe partea stângă a părăului Putna, într'o depărtare de 32 km. de oraşul Rădăuţi.

Comuna Putna aparţine judecătoriei districtuale şi prefecturii din Rădăuţi în Bucovina.

Numele «Putna» unii îl derivă dela goticul «put»=mic, alţii însă cu mai mare îndreptăţire dela slavonul «put»=cale.

Acest nume s'a dat mai întâiu părăului de aicea, ceeace se explică prin împrejurarea, că în vechime păraele erau singurele căi de comunicaţie, şi aceasta numai vara pe timpul secetei, când părăul erà sec, şi iarna, când puţina lui apă erà înghetată, căci locurile erau neumblate din pricina codrilor seculari, neatinşi de secure şi necălcaţi de piciorul oamenilor. Aceasta se confirmă încă şi prin cuvântul «potică», format de sigur mai târziu, când s'au tăiat de oameni cărări prin codri. El înseamnă o cărare sau o cale îngustă şi se derivă şi el dela slavonele «put»= cale şi «ric»=părău.

Părăul Putna izvoreşte de sub dealul Rusu, 1.194$^{m.}$ dincolo de muntele Oglinda, şi se revarsă în faţa cătunei Laura a Vicovului-de-sus în râul Suceava.

Putna are ca afluente păraele: Putnișoara, care izvorește mai sus de Dealul-Crucii, 995$^{m.}$, Vițeul, care izvorește în Poiana Haciungului, 950$^{m.}$, Ursoaia, care izvorește sub muntele Măgura-Vacii, 1.150$^{m.}$ și Glodu, care și el izvorește tot sub Măgura-Vacii.

Mânăstirea și comuna Putna, deși sunt așezate pe îngustul șes al Putnei, au o situație muntoasă.

Înălțimea terenului, pe care mânăstirea Putna este situată, ajunge 627$^{m.}$, iar cea a comunei se urcă dela 514$^{m.}$ și până la 650$^{m.}$ peste suprafața mării.

Unicul drum comunal — în comună bine prunduit, care duce din șes, afară de calea ferată Carlsberg-Putna, în comuna Putna, despărțește comuna în două laturi aproape egale, una situată în dreapta lui sub coastele dealurilor, iară alta pe îngustul șes dealungul părăului Putna. Acest drum urcă lin în sus și se desbină cam la mijlocul comunei, ceva mai sus de administrațiunea silvică a fondului religionar gr. or., în 2 ramuri. Unul duce în stânga spre gara locală și ferestreul fondului religionar, iar altul, urcând pe lângă edificiul școalei comunale, biserica și casa parohială, în linie aproape dreaptă la mânăstire.

În fața mânăstirii este așezat pomătul ei, despărțit în două părți prin un drum umbrit de ambele părți de arbori.

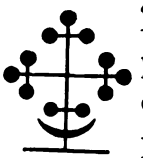

În acest drum intrăm printr'o poartă zidită, deasupra căreia se află un acoperemânt de șindrilă cu o cruce de fier în vârf. Crucea de forma aceasta, este provăzută cu o semilună cu coarnele ridicate în sus.

Cam la mijlocul acestui drum se află, în partea dreaptă, o cruce de piatră ridicată pe un postament de cadre. Ceva mai sus întâlnim fosta școală a mânăstirii, iară în stânga grajdurile mânăstirești.

Intrarea în curtea mânăstirii se face prin impozantul portal boltit, deasupra căruia se află un turn cu etagiu. În acesta duc niște scări înguste alăturate în coasta dreaptă

a portalului. Turnul are o formă patrată și măsoară în lungime și lățime câte 4 metri. Etajul este provăzut spre răsărit cu metereze. Porțile massive de lemn sunt ferecate cu fier; ele pe dinlăuntru se pot înțepeni cu drugi tari puși deacurmezișul, și au 5 borți mici rotunde, prin cari se poate împușcà afară.

Deasupra porții, cam la mijlocul turnului, spre răsărit, se află o tablă de piatră, 1.18$^{m.}$ înaltă și 1.03$^{m.}$ lată cu emblema Moldovei. Ea reprezentă un cap de zimbru, între ale cărui coarne se află semiluna cu coarnele în sus, iar între ele o stea cu cinci raze. În dreapta este o rozetă, iar în stânga o parte de corn. Din gura zimbrului ies niște panglici, ale căror capete sunt ridicate în sus până la urechea dreaptă a animalului. În josul capului lui se află o cruce dublă și alăturea un ornament de flori. Sus în colțul stâng al tablei se vede soarele, jos o labă de vultur cu 3 ghiare, iar colțurile din partea dreaptă sunt stricate.

Inscripția slavonă dimprejurul emblemei începe de sus cu o cruce: † Бл҃гочⷭ҇тивыи҃ гⷭ҇дрⷭ҇ вьсѣи | земли Мⷭ҇давскои҃ великы Їѡ҃ Стⷮ҇фⷭ҇ | воевⷭ҇. сн҃ъ великаго Богдана воеводы сⷭ҇зда | и сⷭ҇творн монастирь сⷭ҇. вⷭ҇ имⷮ҇ стⷭ҇ѣи вⷰ҇и. при архимⷭ҇ | дритⷮ҇ Їѡасафⷮ҇. в ѧ҃т ,ѕцлд (1): Dreptmăritorul Domn a toată țara Moldovei, marele Ștefan Voevod, fiul marelui Bogdan Voevod, a zidit și făcut mânăstirea aceasta întru numele sfintei Născătoare de Dumnezeu sub arhimandritul Ioasaf în anul 6989 (1481).

Și pe partea vestică a turnului porții se află marca Moldovei dimpreună cu a Munteniei sculptată în piatră,

(1) Vezi Dr. E. Kozak, *Die Inschriften aus der Bucovina.* Wien 1903, pag. 68; Mechisedec, *O vizită la câteva mânăstiri și biserici antice din Bucovina.* București 1885, pag. 18; și Sev. Georgiescul, *Monumentele, odoarele, inscripțiile și clopotele mânăstirii Putna din Bucovina,* în *Archiva Românească,* pag. 36, foarte greșite.

cu următoarea inscripție românească : † «Cu mila lui Dumnezeu Ioan Constantin Racoviță Voevod domn țără Moldovii». Dedesubtul inscripției se ceteşte : ,ѕ҃с҃ѯ҃ѳ҃=7265 (1757). (1)

Inscripția cu tablă cu tot are o lungime de 77cm. și o lățime de 57cm.. Existența emblemei Moldovei și a Munteniei la un loc pe această tablă se explică prin faptul că Constantin Racoviță a fost domn în ambele Principate. (2)

Aproape de colțul stâng al zidului dimprejurul mânăstirii și anume spre apus, dinapoia chiliilor egumenești, se află un turn tare de apărare, înzestrat jur împrejur cu metereze. Aici, la vreme de năvălire a oștilor dușmane, călugării se refugiau, cu toate odoarele mânăstirii, ba chiar mulți dela țară aici se retrăgeau cu averile lor mobile.

Deasupra ușii acestui turn se află o piatră de 71cm. înaltă și 54cm. lată, cu următoarea inscripție slavonă: † Бл҃го-
чтивыи҃ гдрь҃ | вѣсѣи земли М҃одавскои҃ | Їѡ҃ Стефань воє-
вода сн҃ь | Богдана воеводы сѫзда и҃ сѫтвор | ри҃ тоѳ҃рнь сѫ҃
и моѳ҃р ѡ҃коло манастирѣ | в л҃ѣ ,ѕѱ҃і҃д мц҃а маиа а (3) : Dreptmăritorul Domn a toată țara Moldovei Io Ștefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, a zidit și a făcut acest turn și zidul împrejurul mânăstirii în anul 6989 (1481), a lunii Maiu 1.

Ștefan Vodă a avut în vedere năvăliri inimice, de aceea el a fortificat mânăstirea întărind-o încă cu un turn ca loc de refugiu. Dinapoia acestui turn se află țintirimul mânăstirii.

---

(1) Vezi Melchisedec, l. c., pag. 19; Kozac, l. c., pag. 74 și Georgiescul, l. c.

(2) Constantin Racoviță a domnit de 2 ori în Moldova, și anume în anii: 1749—1753 și 1756—1757 și de 2 ori în Muntenia, și anume în anii: 1753—1756 și 1763—1764. Vezi A. D. Xenopol, *Istoria Rominilor*. Iași, 1892. Vol. V, pag. 127, 129, 137 și 140.

(3) Vezi Kozak, l. c., pag. 69. Melchisedec nu introduce această inscripție, pe când Georgiescul, l. c., p. 316, foarte greșit.

Comuna Putna are pentru cătunele ei următoarele numiri:

1). Putna, adică mijlocul sau vatra satului. 2). Putnișoara, partea de sat situată spre apus, pe părăul Putnișoara în sus. 3). Ceahâr, partea de sat situată spre apus de vatra satului, pe părăul Putna în sus. 4). Glodu, partea de sat pe părăul cu acest nume, în care romano-catolicii și-au clădit în anul 1903 pe un loc dăruit de comună o capelă și și-au deschis un țintirim. 5). Sionul, cătunul foștilor robi mânăstirești, adică al Țiganilor. 6). Viteul, partea de sat situată pe părăul Viteul, și 7). Huta, partea ostică a satului. Aceasta și-a primit numele dela o fabrică de sticlă ce a fost mai înainte în apropiere.

Jur împrejurul comunei și mânăstirii stau sentinelă dealurile și munții următori: Măgura-mică, 799$^{m.}$, Măgura-mare, 832$^{m.}$, în față Morile, 808$^{m.}$, Dealul-Cămării, 763$^{m.}$, Dealul-Crucii și cel al Secerii, 785$^{m.}$, Între Putne, 716$^{m.}$, Dealul-Bărbăcăriei, 627$^{m.}$, Cirana, Sionul, ș. a.

Dealul-Crucii a fost numit așà, pentru că pe vârful lui se află o cruce, pe locul de unde Ștefan Vodă a tras cu arcul spre a hotărî locul pentru altarul mânăstirii.

La poalele acestui deal curge un limpede izvor. Despre împrejurimea lui și despre dânsul poporul din Putna istorisește că Ștefan Vodă, când venià, mai ales vara, cu familia sa și cu curtenii săi, să petreacă câtva timp departe de grijile lumii în singurătatea romantică a mânăstirii Putna, aveà obiceiul că puneà să-i întindă masa pe iarba verde de pe un dâmbuț alăturea cu izvorul amintit. Aici ședeà el cu ai săi și ospătà sub cerul senin și albastru și apoi bea cu mare plăcere apa rece și curată ca lacrima din acel izvor. De aceea acest izvor și astăzi se numește: «Izvorul lui Ștefan cel Mare». Aici zelosul ieromonah din Putna, Dorimedont Nichitovici, a ridicat o cruce de piatră cu o inscripție, care pe trecători îi lămu-

reşte că Ştefan Vodă obişnuià să bea apă din acest izvor.

Locul dimprejurul izvorului istoric este astăzi proprietatea locuitorului Petru Purdilă din Putna.

Pe părăul Viţeul, într'o depărtare de $1^1/_2$ km. dela mânăstire se află chilia de piatră a legendarului sihastru Daniil, despre care se va vorbì în special mai târziu.

În faţă cu această chilie se ridică fabrica chimică, proprietatea unei societăţi din Germania, iar mai în jos, şi anume pe părăul Putna, ferestreul cu vapor al fondului religionar.

Pe părăul Putna în sus, $3^1/_2$ km. dela mânăstire, cam acolo unde părăul Ursoaia se revarsă în Putna, se văd tristele ruine ale Sihăstriei, care se va descrie mai târziu.

În apropierea mânăstirii se înalţă afumatele coşuri ale fabricei de ciment roman şi de Portland, zidită de un Evreu speculant.

Atât fabrica chimică, cât şi cea de ciment, în timpul de faţă, pentru lipsa de capital de exploatare, au sistat lucrul.

Remarcabilă este în comună şi vechia biserică parohială, despre care va fi vorba într'un capitol separat.

Lângă ferestreul amintit se află gara căii ferate locale Carlsberg-Putna, care este un ram al căii ferate locale bucovinene Hadicfalva-Brodina. Aceasta are juncţiune cu calea ferată a statului Cernăuţi-Iţcani.

Se zice că în vechime râul Suceava hotărà Putna de Straja. Astăzi teritoriul comunei Putna se hoţărăşte la miază-noapte cu cel al Strajei în dealul lui Cotos, $986^{m.}$, unde sunt trei movile, apoi la movila din Măgura-Vacii, la movila din Pisc, $1.192^{m.}$ şi la cele trei movile de pe Scorbura, $996^{m.}$, unde el se hotărăşte şi cu comuna germană Carlsberg. Mai departe se hotărăşte comuna Putna cu Carlsberg la movila din dosul gării Carlsberg în dealul Huţei, apoi cu comuna Vicovul-de-sus la movila dela Glo-

dișoara, de unde hotarul merge peste Măgura-mică și cea mare până la cele trei movile de pe Aluniș. De aici mai departe Stănișoara, Petroasa și movila dela Ciung hotărăsc Putna de comuna Vicovul-de-jos. Mai departe părăul Voevodeasa formează hotarul între Putna și Voevodeasa (Fürstental) și Sucevița, apoi trei movile la Prislop și în vârful Meselor tot cu Sucevița. De aici hotărăsc Putna de comuna Rușii-Moldoviței 3 movile în Dealul-Crucii și la Segea-mare și mică, iar de cătunul Argelul trei movile în Oglinda.

Comuna Putna așà dară se hotărăște cu următoarele comune, cari o înconjură: Straja, Carlsberg, Vicovul-de-sus, Vicovul-de-jos, Voevodeasa, Sucevița, Rușii-Moldoviței și Argelul.

CAP. II.

Istoricul mânăstirii Putna.

Pe teritoriul Putnei se pare că s'au stabilit foarte timpuriu sihastri. Tradiția locală din Putna susține că cu mult înainte de zidirea mânăstirii Putna ar fi existat dincolo de Sihăstrie, în Ursoaia, o mânăstire de călugări, cari aveau o regulă monahală atât de aspră, încât femeile, cari veniau la mânăstire, n'aveau voie să intre chiar până la mânăstire, ci trebuiau să se oprească pe locul Sihăstriei. (1) În Ursoaia se află o cruce pe locul unde ar fi stat altarul acelei mânăstiri.

Tot tradiția locală ne istorisește că sihastrul Daniil, trecând dela schitul sau mânăstirea sf. Laurentie, care era pe teritoriul Vicovului-de-sus (2), s'a așezat pe cel mai sălbatic loc al Putnei, unde și-a scobit în stânca de lângă părăul Viteul chilia de piatră.

Acest Daniil ar fi înduplecat pe Ștefan Vodă să zidească mânăstirea Putna, făgăduindu-i că Dumnezeu pentru această faptă creștinească îi va ajută la toate întreprinderile lui. Sihastrul ar fi zis mai departe lui Ștefan Vodă, că dacă se va prinde să facă 44 biserici, va învinge în 44 bătălii. Ștefan Vodă, zice că s'a prins și a și făcut atâtea biserici și a și învins totdeauna pre inimicii săi, căci Dumnezeu îi ajută. Aceasta și dușmanii lui Ștefan, zice că o știau,

(1) Comunicată de Arhimandritul Teofil Patraș, egumenul mânăstirii Putna.
(2) Vezi *Laura* în *Scrierile* lui Dimitrie Dan. Cernăuți 1902, pag. 36.

de aceea, fiind bătuți, strigau: «nu ne bate Ștefan Vodă, dar ne bate Dumnezeu!»

Ștefan Vodă, îndată ce a promis sihastrului Daniil că va zidi în aceste locuri tainice o mânăstire, n'a întârziat cu lucrul, ci, după ce a luat în 26 Ianuarie 1465 Chilia, a început în 4 Iunie 1466 (1) zidirea mânăstirii Putna, ca mulțămită lui Dumnezeu pentru această izbândă. Teodor (2), arhitectul grec (3) a lui Ștefan Vodă, a lucrat la ea îndelungatul restimp de trei ani, căci patronul său îi ceruse să-i clădească o biserică măreață. Ea a fost terminată în anul 1469 și abiă în 8 Septemvrie 1470 (4) sfințită, după ce Ștefan cel Mare se întoarse cu strălucită biruință asupra Tătarilor din lupta dela Lipnic, aproape de Nistru.

Biserica mânăstirii Putna, care erà peste tot zugrăvită și acoperită cu plumb, a fost sfințită de Teoctist, mitropolitul Sucevei, și Tarasie, episcopul de Roman, în sobor cu 64 preoți, între cari erà și arhimandritul Ioasaf dela Neamțu, care trecù de aici egumen la aceasta falnică mânăstire.

Tradiția locală, pe care cronicarul Ioan Neculcea (5) a copiat-o, ne istorisește despre începutul zidirii mânăstirii Putna următoarele: Ștefan Vodă cel Bun, când s'a apucat să facă mânăstrea Putna, zice c'a tras cu arcul dintr'un vârf de munte, care se află lângă mânăstire. Locul, unde a ajuns săgeata, l'a menit pentru sf. pristol în altar. (6)

---

(1) *Cronica și Analele putnene* la I. Bogdan, *Vechile cronice moldovenești până la Ureche*. București 1891, pag. 145.

(2) G. Mandrea, *Cetățile Neamțu și Suceava*. București 1901, pag. 21.

(3) Acesta a adaus la fortificațiunile Cetății-Albe un turn și un zid nou. Vezi *Arhiva istorică a României*, tom. I, part. I, pag. 178, No. 266.

(4) Bogdan, l. c., pag. 145.

(5) *Cronicele României*, tom. II, pag. 179.

(6) În altarul mânăstirii Putna se păstrează într'un postament de marmură vânătă o bucată de trunchiu de ulm, în care săgeata lui Ștefan cel Mare s'ar fi înfipt. În trunchiul găurit la mijloc stă înfiptă o înaltă cruce procesională.

Apoi ar fi pus el și pe trei boierinași să tragă cu arcul, și anume pe vătavul de copii și doi copii din casă. Locul, unde a căzut săgeata vătavului de copii, a fost hotărît ca acolo să se facă poarta, iară unde a căzut săgeata unui copil de casă, ca acolo să fie clopotnița. Un copil de casă însă, zice că ar fi întrecut pe Ștefan Vodă cu săgeata lui, care ar fi căzut în dealul Sion, de lângă mânăstire. În acel deal este un stâlp de piatră, pe locul unde i-ar fi tăiat capul acelui copil de casă, pentrucă săgeata lui întrecuse pe a lui Ștefan Vodă. Într'acel deal ar fi fost și o bisericuță de lemn, care cu timpul s'a risipit. Mânăstirea ar fi făcut-o Ștefan foarte frumoasă și poleită cu aur, zugrăvită pe dinlăuntru și pe din afară cu multă măestrie și bogăție și acoperită numai cu plumb. Policandrele, șfeșnicele și toate candelele ar fi fost de argint curat, cari apoi le-ar fi fost luat un domn și ar fi dat altele de spijă. Iar stricându-se clopotul cel mare, numit Buga, și sleindu-l de iznov, s'au pus policandrele și toate celelalte lucruri de spijă în clopot, ca el să fie mai mare.

«Ștefan Vodă ar fi lăsat la mânăstire arcul cu care a tras, când a hotărît locul unde să fie mânăstirea, și un pahar de iaspis alb în forma unei farfurii. Arcul acela se trăgeà cu vârtej. Pe vremea lui Constantin Cantemir Vodă, fiind răscoală, au venit oșteni Cazaci, Leși și Moldoveni să prade mânăstirea. Călugării s'au refugiat dimpreună cu odoarele mânăstirii în turnul cel tare, unde năvălitorii nu putură intrà. Ei cerură dela călugări ca să le dea turnul, făgăduind că de ale mânăstirii nu vor luà nimic. Nevoind însă călugării să se încreadă făgăduinței lor, ei au aprins mânăstirea și atunci călugării au dat turnul, iară năvălitorii îndată au stins focul și apoi au prădat toate lucrurile boierilor din țară, cari se aflau acolo, și atunci ar fi luat ei cu sine și arcul lui Ștefan cel Mare. Iar paharul

amintit ar fi fost până la anul 1718 (1), adică până pe timpul domniei a treia a lui Mihai Racoviță Vodă, când l-a scos egumenul Misail Chiseliță, și bând din el cu niște slugi boierești, s'au îmbătat și au stricat paharul.

Acestea sunt puținele date, cari ni le dă tradiția locală și cronicarul despre zidirea și istoria mânăstirii Putna. Din alte izvoare însă aflăm că mânăstirea Putna, chiar îndată după terminarea ei, și anume Miercuri în săptămâna Patimilor, adică în 15 Martie 1484 (2), a ars cu totul și ctitorul ei a trebuit s'o restaureze.

Bogdan Vodă cel Chior, fiul lui Ștefan cel Mare, a dat mânăstirii Putna în 8 Decemvrie 1513 la mâna egumenului Silion 800 zloți tătărești pentru rugăciuni și liturgii anuale. (3) Acestui exemplu i-a urmat și Alexandru Lăpușneanul Vodă, dăruindu-i cu uricul din 4 Aprilie 1552 (4) suma de 100 aspri din averea postelnicului Hrăbor, mort fără copii, iar în 31 August 1556 (5) din averea proprie 100 galbeni ungurești pentru amintiri anuale.

Mai târziu mânăstirea a fost prădată de niște hoți din Bărgău în Ardeal, cari ar fi luat argintul și toate sculele mânăstirești făcute de vechii domni. (6) Mai apoi, și anume în anul 1654, venind Timuș Chmelnițchi, ginerele lui Vasile Lupul Vodă, socrului său întru ajutor în contra răsvrătitului logofăt Gheorghe, ar fi distrus (7), după sfatul socrului său, mânăstirea, căutând comorile ascunse ale lui Ștefan Vodă, însă fără a le află. După ce a prădat tot ce a aflat

---

(1) Pumnul, *Privire răpede preste moșiile mânăstiresci*. Cernăuți 1865, pag. 86.

(2) Bogdan, l. c., pag. 147. După Kozak, l. c., arderea mânăstirii s'ar fi întâmplat în 15 Aprilie 1484.

(3) Dr. O. Popescul, *Câte-va documente moldovene*. Cernăuți 1895, pag. 21—26.

(4) *Archiva istorică a României*, tom. I, p. I, pag. 125.

(5) Dr. Popescul, l. c., pag. 45—47.

(6) Iorga, *Istoria lui Ștefan cel Mare*. București 1904, pag. 298.

(7) L. c., pag. 299.

în mânăstire, ar fi luat și plumbul cu care fusese biserica acoperită, l-ar fi dus la Suceava și ar fi făcut dintr'însul gloanțe pentru tun. (1)

Istorisirea lui Neculce despre această distrugere a mânăstirii nu este de luat ad verbum, ci trebue a o explică așà, că biserica mânăstirii Putna s'a distrus de dintele timpului, al neglijării și nepăsării și al diferitelor năvăliri, și că Vasile Lupul Vodă, văzând această risipire, a început să rezidească biserica din temelie, însă n'a finit-o el, ci răsvrătitul logofăt, care-i urmă în domnia țerii sub numele de Gheorghe Ștefan Vodă.

Despre aceasta ne lămurește inscripția slavonă de pe ușa care duce din tindă în biserică: † Сїѧ цркꙑ поновѣ Іѡ Гєѡргїй Стєфанъ вєвѡдꙋ і сверши ѥѧ дни Іѡ Ѩстратїй Дабѣ вѡ в лѣ ,зро (2): Această biserică a înnoit-o Io Gheorghe Ștefan Vodă și s'a sfârșit în zilele lui Istrati Dabija Vodă în anul 7170 (1662).

Nu mult după această restaurare din temelie, biserica mânăstirii din nou a fost stricată de un cutremur de pământ întâmplat în anul 1739. Tot acuma s'au ruinat și câteva din turnurile aflătoare în cele 4 unghiuri ale zidului și însuș zidul care împresoară mânăstirea.

În această stare de ruină ex-mitropolitul Iacov află locul unde-și petrecuse tinerețele, când cedă scaunul mitropolitan rivalului său Gavril Calimah, episcop de Salonic, fratele Domnului Ioan Teodor Calimah Vodă (3), și se retrase în anul 1760 la mânăstirea Putna, unde a trăit 18 ani și apoi a fost și îmmormântat în anul 1778.

Văzând Iacov această ruină, își puse în gând să salveze

---

(1) Pumnul, l. c., pag. 84.

(2) Cf. Kozak, l. c., pag. 73; greșit la Melchisedec, l. c., pag. 10 și 11 și foarte greșit la Georgiescul, l. c., pag. 315.

(3) Cf. Iorga, *Istoria literaturii romîne.* București 1901, I, pag. 533.

acest locaș sfânt, menit pentru ruga lui Dumnezeu și adăpostire sub recile sale lespezi a osemintelor acelui vestit Domn, căruia poporul îi ziceà Ștefan Vodă cel Bun, Sfânt și Mare. Cu ajutorul milosteniilor cerșite, la cari Ioanichie, episcopul de Roman, a contribuit în anul 1758 cu suma de 500 lei, Antonie, episcopul de Roman, în anul 1760 cu suma de 100 lei, Dositeiu, episcopul de Rădăuți, cu 300 lei, un staroste de Cernăuți cu 500 lei, ieromonahii: Varlaam, Mihail, și Climent cu câte 100 lei, ș. a., la cari sume el a adaus averea lui proprie, acest blând și învățat arhiereu se făcù al treilea ctitor al mânăstirii Putna. Cheltuind la un loc considerabila sumă de 10.351 lei (1), fericitul Iacov, ajutat și de băneasa Maria și ginerele ei Hristoverghe, a restaurat și acoperit biserica în anul 1760, care dela anul 1755 sta descoperită, a pardosit-o cu lespezi pe dinlăuntru și a înfrumusețat-o cu un nou iconostas, care se află și astăzi. Tot el a restaurat încă în anul 1757 poarta cea mare, deasupra căreia ridică un turn, prin care se face intrarea în curtea mânăstirii, în 1759 a făcut chiliile de lemn pentru egumen, vicar și călugări, iară în 1761 a săpat fântâna din curte. Încă în 1757 el a restaurat zidul din prejurul mânăstirii, în 1759 bisericuța sf. Apostoli Petru și Pavel, iar în 1760 a acoperit turnul cel mare. În 1761 Iacov a făcut hotare pentru moșiile mânăstirești și a sleit clopotul cel mare prin un clopotar adus anume din Leov.

Ceva mai târziu, mânăstirea de iznov a fost acoperită (2) de arhimandritul Vartolomeiu Măzăreanu, care a înnoit catapeteazma și a făcut strane în biserică și chilii pentru dânsul și proscornițe.

Între anii 1854—1856, vechile chilii de lemn au fostîn-

(1) Vartolomeiu Măzăreanu, *Catastih de toate scrisorile sf. mânăstiri Putna* din 1764, manuscris fila 82, No. 24.

(2) Vezi Diata lui Vartolomeiu Măzăreanu din 1 Ianuarie 1779, pag. 5. No. 1, 3, 4, 5, 7 și 8.

locuite cu altele de zid. Tot atunci curtea bisericii s'a lărgit cu 12½ stânjeni și a fost înconjurată cu un zid nou, care este și astăzi.

În anul 1882 s'a zidit pe locul clopotniței provizorii, așezate de Vartolomeiu Măzăreanu deasupra pivniței și acoperită cu draniță, un turn înalt acoperit cu tinicheà albă, în care s'au instalat clopotele.

Biserica a fost acoperită cu un acoperemânt drept de tinicheà neagră până la anul 1859, când i s'a pus altul diform de tinicheà roșie colorată. Acesta din urmă a fost schimbat în anul 1902 cu un acoperemânt de oale, făcut după forma celui ce erà înainte de anul 1859.

Mânăstirea Putna, ca fundațiune domnească, care și-o alesese ctitorul ei Ștefan cel Mare ca loc de îmmormântare, devenì prima și cea mai privilegiată dintre toate mânăstirile țerii. De aceea și Ioasaf, egumenul vestitei mânăstiri Neamțul, trecù la Putna luând în probatele sale mâni conducerea ei. (1) Dimpreună cu Ioasaf veniră la Putna și cei mai dibaci cunoscători ai limbii slavone oficiale din acel timp. Stabilindu-se aicea, ei au început a scrie condici și anale, au înființat o școală mânăstirească, care apoi devenì latinească (2) și de un mare renume.

Stând lucrurile astfel, nici nu poate fi de mirare, că 18 bărbați ieșiți din această mânăstire, unii au cârmuit mitropolia țerii, iar alții episcopiile de Roman și de Rădăuți.

Ștefan Vodă și urmașii lui au înzestrat mânăstirea Putna cu multe odoare bisericești, cu o mulțime de privilegii și întinse moșii.

Mânăstirea, care nu erà supusă nici mitropoliei, primì scutirea de ori ce dare și bir, sare gratuită din ocnele țerii; preoții și locuitorii din satele ei erau supuși sub ascul-

(1) Iorga, l. c., pag. 127.

(2) Romstorfer, *Das alte griechisch-orthodoxe Kloster Putna.* Czernowitz 1904, pag. 4.

tarea și administrațiunea civilă a egumenilor mânăstirești. Ea ridică în folosul său birul dela unele comune, și locuitorii din satele ei îi lucrau boierescul, iară Țiganii îi erau robi. Mânăstirea aveà mai departe privilegiul, că cei refugiați în zidurile ei erau siguri de ori ce prigonire și nu trebuiau extrădați. Putna ridică mortosopia și vama în Siret și în Vicovul-de-sus, iar în Galați își țineà 10 pescari, cari de 2 ori pe an pescuiau pentru dânsa în Dunăre, Nistru și Siret, și pentru peștele prins în aceste râuri nu plătià nici un fel de vamă, ș. a.

Ștefan Vodă dărui mânăstirii Putna următoarele moșii:

1). Satul Vicovul-de-sus, cu uricul din 15 Septemvrie 6974 (1466). (Protocol tabular No. 102).

2). Satul Vicovul-de-jos, cu uricul din 20 Septemvrie 6981 (1473)(1). (Protocol tab. No. 103).

3). Venitul întreg de pe ceară din orașul Siret, cu morile lui, cu vama cea mică din Vicov, și satul Cozminul, cu uricul din 3 Aprilie 6996 (1488). (Protocol tab. No. 130).

4). Satele: Frătăuți, Botușenița și Climăuți, cu uricul din 14 Octomvrie 6997 (1489). (Protocol tab. No. 107).

5). Satul Cliscouți (azi Ostrița), cu uricul din 6 (2) Martie 6998 (1490). (Protocol tab. No. 131).

6). Branișteа, cu uricul din 15 Martie 6998 (1490) și din 17 Noemvrie 7010 (1502). (Protocol tab. No. 99 și 100).

7). Voitinelul, cu uricul din 16 Martie 6998 (1490). (Protocol tab. No. 104).

8). Vicșanii, pe părâul Ruda, cu uricul din 15 Martie 6996 (1488). (Protocol tab. No. 137).

9). Balcăuțul, cu uricul din 10 Septemvrie 6979 (1471). (Protocol tab. No. 140).

10). Grecii de lângă Siret, cu uricul din 6 Aprilie 6996 (1488). (Protocol tab. No. 144).

11). Ostrița, cu uricul din 25 Aprilie 6980 (1472). (Protocol tab. No. 132).

---

(1) Măzăreanu introduce în Catastihul său un uric din 20 Septemvrie 6987 (1479).

(2) L. c. se dă că dată a acestui uric ziua de 16 Martie.

12. Maşcăteştii, pe Suceava, cu moară, cu uricul din 16 Martie 6998 (1490). (Protocol tab. No. 105.

13. Maneuţii, pe Suceava, cu uricele din 2 Octomvrie 6976 (1468). (1) şi din 7 Martie 6995 (1487). (Protocol tab. No. 136).

14. Tarnauca, cu uricul din 7 Maiu 6987 (1479). (Protocol tab. No. 139).

15. Ştubeenii, cu uricul din 4 Noemvrie 7000 (1492) (2).

16. Frumuşiţa, Ezerul roşu, Bălinteştii, Seliştea-Manii, Frâncenii şi Şcheia, cu uricul din 2 Iulie 7010 (1502) 3).

17. Nouă fălci de vie în Hârlău, cu uricul din 28 Mai, 6978 (1470) (4), ş. a.

Dintre aceste danii făcute de Ştefan Vodă, Braniştea este cea mai însemnată. Ca să se ştie întinderea teritoriului ei, care face jumătate din districtul Rădăuţului, las să urmeze respectivul uric de danie:

«În numele Tatălui şi al Fiului şi al sfântului Duh, Troiţă sfântă, de o fiinţă şi nedespărţită. Iată eu robul stăpânului meu Is. Hr. Io Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul pământului Moldovei, facem ştire cu această scrisoare a noastră tuturor cui vor căutà pre dânsa, sau vor auzi-o cetindu-se, iată bine am voit domnia mea, cu a noastră bunăvoinţă şi cu curată şi luminată inimă, şi cu toată bună voia noastră şi cu ajutorul dela Dumnezeu, ca să întemeiem şi să întărim pre a noastră sfântă mânăstire dela Putna, unde este biserica Adormirii preasfintei, curatei şi preablagoslovitei stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoare şi pururea fecioarei Mariei şi unde este egumen, rugătorul nostru Arhimandritul Kir popa Paisie, şi iarăş am făcut pentru sufletele acelor mai înainte întru sfinţi odihniţi şi a părinţilor noştri şi pentru a noastră sănătate şi mântuire şi pentru sănătatea şi mân-

(1) Măzăreanu, l. c., pag. 8, No. 2.
(2) L. c.
(3) L. c.
(4) L. c.

tuirea fiilor noștri, și am dat și am întărit acei sfinte a noastre mânăstiri dela Putna, Noi și cu blagoslovenia rugătorului și părintelui nostru Kir Gheorghe, Mitropolitul Sucevei și cu toată boierimea noastră, și rânduiala pe toate bisericile și cu preoții, câți sunt prin toate satele, ce ascultă de acea sfântă mânăstire dela Putna, din ținutul Sucevii și din ținutul Cernăuțului, anume bisericile dintru al Sucevei ținut ѧ (1) dela Vicovul-de-jos și cu preoții, ѧ (2) dela Maneuți cu preoții, ѓ (3) biserica dela Voitin cu preoții, ѧ (4) biserica dela Tărnauca cu preoții, ѕ (5) biserica dela Balcăuți, ѕ (6) biserica dela Greci cu preoții, ѕ (7) biserica din Botoșani cu preoții, și iarăș în ținutul Cernăuțului ѕ (6) biserici, în Cozmin cu preoții, ѕ (7) în Clișcăuți cu preoții, ѡ (8) biserica în Ostrița cu preoții, și încă am mai dat sfintei noastre mânăstiri dela Putna, Noi și iarăș cu blagoslovenia rugătorului nostru Ionichie, episcopul Rădăuțului încă ѕ (6) biserici și cu preoți iarăș din ținutul Sucevei, bisericile anume ѧ (1) biserica din Climăuți și cu preoții, ѧ (2) biserica din Frătăuți și cu preoții, ѓ (3) biserica din Mășcătești cu preoții, ѧ (4) biserica din Vicșani cu preoții, biserica din Balasinești cu preoții, ѕ (5) biserica cu Vicovul-de-sus, care Noi am fost luat acele ѕ (6) biserici și cu preoții din uricul episcopiei Rădăuțului și din privileghia ce a avut episcopia de Rădăuți dela moșul nostru Alexander Voevoda, și iarăș sfintei episcopiei noastre din Rădăuți Noi i-am dat și i-am întărit în locul acelor ѕ (6) biserici de mai sus scrise și cu preoții alte ѕ (6) biserici și cu ѕ (6) preoți în ținutul Cernăuțului, anume ѧ (2) biserici și cu preoții în târgul Cernăuțului, ѓ (3) biserici și cu preoții în Cuciur, ѕ (6) biserici la Mihalce și încă ori câte biserici și cu preoți, ce se vor face și să vor înnoi de acum înainte și preoți se vor pune pe la toate, la acele de mai sus scrise sate mânăstirești și întru a Sucevei, și întru a Cernăuțului ținut, și acele toate să fie

supuse acei sfinte a noastre mânăstiri dela Putna, și dajdie ca să aibă acolo a plăti și tot venitul ce se cuvine dela preoți unui mitropolit, și ca să aibă pre dânșii a-i judecà, pre toți acei preoți igumenul dela mânăstirea Putna. Iar protopopii sau curtenii, fie ori dela care mitropolit, sau episcop, iar aceia ca să n'aibă nici un lucru la acei preoți în veci. Și încă am întărit mânăstirii noastre dela Putna și Braniște împrejurul mânăstirii, Suceava cu toate izvoarele. Începându-se hotarul acei Braniște din obârșiile Laurei, opcina până la Falcău și prin muntele Falcăului până la potica unde-i vadul lui Alexie, la Șipote, de acolo opcina până la obârșiile Sadăului și pe opcină până la obârșiile Ruscăi și până la obârșiile Săletenii, iar de acolo iar până la Șipotele Sucevei. De acolo la Pogoniște și la casa lui Benev și iarăș pe opcină până la Arsuri și opcina până la dealul lui Timotei și pe opcină până la runcul Berchezului și iarăș pe opcină până la obârșiile Vițăului și la obârșiile Mălesei. De acolo până la gura Putnei, unde cade în Suceava. Ca să fie acea Braniște a mânăstirii dela Putna, de prins pește și ca să-și pască vitele, iar altul nimene fără de voia egumenului ca să nu îndrăznească întru acea Braniște, nici a prinde pește, nici vitele a paște, nici alt ori ce lucru a lucrà. Acele toate de mai sus scrise, ca să fie mănăstirii Putnei, dela Noi uric și cu tot venitul nestrămutat nici odinioară în veci, și spre aceasta este credința domniei mele, acelui de mai sus scris, Noi Ștefan Voevod, și credința a prea iubiților fii ai domniei mele, Alexandru și Bogdan și Vlad, și credința boierilor noștri, credința boierului Neagului, credința boierului Duma, credința boierului Gangur, credința boierului Dragus vornic, credința boierului Gherman, credința boierului Iațco Hudici, credința boierului Dajboga, credința boierului Steful Hotinceanul, credința boierului Micotă și a boierului Răță și părcălabii de Neamț, credința boierului Andreica Ciortori-

ceanul, credința boierului Grozăi Orheianul, credința boierului Săcară, părcălabul de cetate nouă, credința boierului Clanău spătar, credința boierului Boldur visternicul, credința boierului Irimia postelnicul, credința boierului Frunteș stolnicul, credința boierului Șandru comisul, și credința a tuturor boierilor noștri moldovenești, a mari și mici. Iar după a noastră viață, cine va fi domn pământului nostru din fiii noștri, sau din neamul nostru, sau ori pe cine va alege Dumnezeu a fi domn pământului nostru Moldovei, acela să nu strice a noastră danie și întăritură, ci să o întărească și să o întemeieze, pentrucă le-am dat și le-am întărit acei sfinte a noastre mânăstiri dela Putna, pentru sufletele a celor mai înainte întru sfinți odihniți a părinților noștri și pentru a noastră sănătate și mântuire și pentru sănătate și mântuirea fiilor noștri, iar cine se va ispiti acele a le strică, acela ca să fie blestemat de Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Is. Hr. și de preacurata lui Maică și de Ā (4) evangheliști și de căpetenia a ЄЇ (12) apostoli, Petru și Pavel, și de ceilalți și de ТНЇ (318) sfinți părinți dela Nichea, și de toți sfinții carii lui Dumnezeu bine au plăcut, și ca să fie asemenea Iudei și blestematul Arie, și ca să aibă împărtășire cu Jidovii aceia, cari au strigat asupra lui Hr. Dumnezeu, sângele lui asupra lor și asupra fiilor lor. Iar spre mai mare întărire a tuturor acelor de mai sus scrise am poruncit credinciosului nostru boier Tăutului logofăt, ca să scrie și pecetea noastră să o lege la aceasta a noastră scrisoare.

Au scris Teodor diac din Suceava în anul 6998 (1490) Martie în 15 (1).

---

(1) Aceasta este traducerea acurată de sub Inv. Nr. 124. — Traducerile germane din Protocolul tabular No. 98, din *Inventar des Klosters Putna* ex 1863, pag. 2 și 3 adusă de Wickenhauser în *Geschichte der Klöster Woronetz u. Putna*, Czernowitz 1888, tom. I, fasc. 2, pag. 173—175, sunt neexacte.

Această braniște Ștefan Vodă a lărgit-o cu uricul din 17 Noemvrie 7010 (1502) (1), la care Vasile Lupul Vodă a mai adaus ceva cu hrisovul din 15 Aprilie 7155 (1647). (2)

Braniștea se compune din următorii munți:

1). Bucovul lui Goian, 2). Cornul, 3). Săcălușul, 4). Între păraie, 5). Gigeul, 6). Dealul între Putne, 7). Dealul-Crucii, 8). Dealul-Săcării, 9). Măgura, 10). Gropile, 11). Mintea, 12). Jurovița, 13). Tomnatecul, 14). Bobeica, 15). Țapul, 16). Lucina, 17). Moldova și 18). Păgăniștea.

Pe teritoriul Braniștei s'au format cu timpul următoarele sate: 1). Putna, 2). Carlsberg, 3). Straja, 4). Sădăul, 5). Atinența Ulma, 6). Seletinul, 7). Atinența Ropocelul, 8). Plosca, 9). Șipotul și 10). Moldova sau Sulița.

După încorporarea Bucovinei la imperiul Austriei, moșiile mânăstirii Putna, ca și ale celorlalte mânăstiri din țară, s'au luat din mânile egumenilor și s'au predat în administrația statului. Din acel moment numărul călugărilor mânăstirii a scăzut și nici odată n'a ajuns maximul admis de 25. Astăzi mânăstirea Putna este locuită numai de 13 fețe monahale, dintre cari 4 ieromonahi dimpreună cu egumenul.

Mânăstirii s'au lăsat numai puține locuri în administrare proprie și anume:

1. Fânațul din Ursoaia cu o suprafață de 23 juguri.
2. Cel din Brusturi-Sihăstrie cu o suprafață de 57 jug. 1.432□°,
3. Păscătoarea Ceahăr cu o suprafață de 51 jug. 30□°.
4. Pomătul mânăstirii cu o suprafață de 7 jug. 89□°.
5. Livada din sudul și vestul mânăstirii cu o suprafață de 3 jug. 1.061□°.
6. Un loc pentru legume în sud-ostul mânăstirii cu o suprafață de 7 jug. și
7. O grădină în apropierea bisericii parohiale cu o suprafață de 3 juguri 288□°.

1 Protocol tab. No. 99.
2 L. c., No. 100.

Mânăstirea Putna primește pe an din fondul religionar gr. or. al Bucovinei următoarele:

1). Pentru cumpărarea de pește . . . . . 420 cor. —
2). Pentru măcinatul pânii trebuincioase . . . 63 » —
3). Pentru susținerea cailor . . . . . 140 » 55 bani,
4). Sâmbria a 7 argați . . . . . 1.092 » —
5). Spesele călătoriilor egumenului . . . . . 52 » 48 bani,
6). Pentru adusul a 70 corețe ovăs dela Solca . 73 » 50 »
7). Pentru 375 centenare de fân . . . . . 390 » 60 »
8). Pentru 8 care de paie de așternut . . . . 42 » —

Egumenul primește un salariu fix anual de 3.200 coroane, pe care-l ridică lunar la visteria i. r. din Rădăuți, vicarul său 1.200 și ceilalți călugări câte 600 coroane pe an.

Afară de salariu, egumenul beneficiază de 6, iară ceilalți conventuali de câte 4 stânjeni de lemne de ars. Ieromonahii împărțesc încă veniturile sărindarelor, liturghiilor, ungerilor cu untuldelemn sfințit, sfințirilor de apă, acatistelor, etc.

Fiecare călugăr dispune de 2 chilii destul de spațioase și luminoase.

Mânăstirea Putna primește din pădurile fondului religionar pentru trebuința bucătăriei 50, pentru încălzitul odăilor pentru oaspeți 4, pentru refectoriu și servitori câte 10 stânjeni de lemne.

La fine, trebue să amintesc că egumenul, pentru primirea oaspeților—totdeauna numeroși—pentru 3 zile, primește din fondul religionar bagatela sumă anuală de 600 coroane.

CAP. III.

Biserica mânăstirii Putna.

Biserica mânăstirii Putna se prezentă în forma unei cruci simple. Ea are o lungime de $36.8^{m.}$, o lățime în naos de $14.4^{m.}$, iar în alte locuri de $10.8^{m.}$ și o înălțime la vârful crucii principale de $33^{m.}$.

Pereții ei sunt construiți din cadre și piatră crudă necioplită și tencuiți pe ambele părți cu var. Ei sunt sprijiniți de 12 picioare tari de zid, cari ajung aproape de acoperemânt. Ele se par că au fost alăturate zidului bisericii mai târziu. Pe piciorul scurt care sprijinește păretele de sub fereastra altarului, se află implântată o cruce mică de piatră cioplită. Se presupune că ea indică un mormânt al cuiva sub acest picior de piatră. Împrejurul altarului și întregii biserici se încinge un fel de prispă de piatră cioplită.

Zidul bisericii de o grosime de $1^{m.}57\frac{1}{2}^{cm.}$ este ornat jur împrejur c'o ghirlandă de piatră frumos cioplită, iar aproape de acoperământ cu cărămizi roșii.

Biserica are 9 ferestre de o formă gotică, cuprinse pe din afară în cadre de piatră cioplită și înzestrate cu ornamente. Ele au o lărgime de $52^{cm.}$ și o înălțime de $1^{m.}74^{cm.}$. Pe din lăuntru ele sunt încadrate în stejar și prevăzute cu gratii de fier; afară de aceste ferestre posedă și tinda bisericii 5 ferestre, din cari 3 se află în păretele dinspre apus, iar câte una lângă ușile de intrare, cari se află pe

amândouă părțile bisericii. Și aceste ferestre au o formă gotică, sunt prinse în cadre de piatră cioplită și înzestrate deasupra cu flori de piatră. Câte un stâlp de piatră divizează aceste ferestre în două. Pe cele 2 ferestre marginale din păretele apusean al tinzii bisericii, se află câte un cap de bour ca ornament. Azi sticlele ferestrelor bisericii, afară de cele 2 ferestrui, cari și ele luminează altarul, sunt colorate și pe dinafară scutite cu niște rețele de sârmă.

În tinda bisericii se intră din partea de miazăzi a bisericii prin o ușă joasă gotică. Cadrele ei de dinafară constau din piatră cioplită, iar din lăuntru din lemn tare de stejar. Deasupra acestei uși se află ca ornament o piatră cioplită, iar mai sus în zid o ocniță în forma semicercului, unde este zugrăvit tabloul Adormirii Maicii Domnului. Cu toate că tabloul este șters de ploaie, el n'a fost înnoit cu ocaziunea reparării bisericii.

Ușii amintite de lemn de stejar și ferecate cu fier corespunde pe partea de miazănoapte a tinzii altă ușă de o asemenea formă și construcțiune.

Pe păretele răsăritean al tinzii, și anume de ambele părți ale ușii, care duce în pronaos, se văd tablourile încă bine conservate ale unor sf. părinți. Deasupra ușii amintite este zugrăvită icoana hramului bisericii, iar dedesubtul ei dejà amintita inscripție slavonă, care spune vizitatorilor acestui loc sfânt, cum Gheorghe Ștefan Voevod a înnoit această biserică, care s'a sfârșit în anul 1662, pe timpul domniei lui Istratie Dabija Voevod.

Ușa pronaosului este grea și de stejar ferecat frumos cu fier lucrat în flori și provăzută cu un lacăt mare. Ușa se deschide înlăuntrul pronaosului.

Pronaosul de formă pătrată are o lungime de peste $8^{m.}$, o lățime de $8^{m.}$ și o înălțime, măsurând până la mij-

locul boltei, de mai bine de 16$^{m.}$ și este luminat de 4 ferestre.

Între pronaos și naos este un zid despărțitor de 1.89$^{m.}$ grosime. Intrarea în naos se face prin o ușă grea de stejar, ferecată cu flori de fier. Ea se compune din 2 părți, cari ambele posedă, ca ornamente, bumbi mari de aramă și mânere aurite de bronz. Cadrele ușii sunt de piatră massivă cioplită.

Naosul se compune din 2 părți:

Partea întâia are o lungime de 4$^{m.}$ 20$^{cm.}$ și este despărțită de adevăratul naos prin un zid sprijinit de 2 stâlpi mari de piatră. Aceștia să-i fi pus mitropolitul Iacov spre a asigurà cupola bisericii.

Partea aceasta a naosului își primește lumina trebuincioasă de afară prin 2 ferestre de asemenea formă și mărime, ca și cele din pronaos.

Partea a doua a noasului, luminată de 6 ferestre, are o formă pătrată. În mijlocul naosului, deasupra boltei, se ridică un turn, care și el contribue cu cele 12 ferestre gotice ce le are, ca și turnulețul de deasupra lui cu 6 ferestre mici, la luminarea naosului.

Naosul este înzestrat cu ornamente de piatră cioplită, cari de ambele părți ale iconostasului sunt înfrumusețate cu mici capete de bouri.

Altarul boltit și în forma unei elipse își primește lumina prin 3 ferestre și 2 ferestruice. El este înzestrat cu un frumos iconostas lucrat în anul 1773 în sculpturi aurite. În unele locuri aurul și pictura sunt defecte. Ușile laterale ale altarului au fost făcute din nou în anul 1879, iar cele 4 icoane principale au fost din nou zugrăvite în 1893, iară în 1904 rău restaurate.

Pereții bisericii au fost văruiți pe din năuntru în 1904 cu o coloare galbenă-castanie, iar cupolele cu albastru deschis. Pe din afară pereții au fost dați cu o coloare cenu-

șie deschisă. Lespezile, pardoseala cea veche a bisericii, au fost așezate ca trotuar jur împrejurul bisericii, iar biserica a fost pardosită cu plăci roșii-castanii.

Până la anul 1859 biserica Putnei erà acoperită cu tinicheà neagră în forma unei piramide optunghiulare.

În anul amintit biserica s'a acoperit cu tinicheà roșie, însă cu totul diform și necorespunzător, așà că acoperemântul ascundeà jumătate din turnul bisericii. Abià acoperirea din anul 1902, făcută după planul arhitectului Romstorfer, arată turnul bisericii în toată frumusețea lui. El este în 8 unghiuri, cari posedă ca ornamente 8 columne foarte frumoase de piatră, înzestrate cu felurite sculpturi. Deasupra acestui turn, ale cărui margini sunt jur împrejur acoperite, ca și întreaga biserică, cu oale cărămizii împestrițate cu altele negre, se ridică un turnuleț, și acesta în 8 unghiuri, care are o înălțime de $4^{m.}$ și o lățime de $2^1/_2{}^{m.}$. Turnulețul are 4 ferestruici gotice și deasupra lor jur împrejur ca ornamentică niște ocnițe. Și el este acoperit cu oale. În vârful acoperământului turnulețului, care are forma unui clopot, se află pe un glob mare bine aurit o cruce înaltă susținută de 4 lanțuri înțepenite în acoperământ și ornată cu o semilună aurită.

Turnul desparte acoperământul bisericii în 2 părți și anume în o parte mai mare, care acopere naosul, pronaosul și tinda și alta mai mică pusă deasupra altarului.

Biserica este înzestrată cu 6 cruci la fel cu cea a turnului. După repararea recentă, aspectul bisericii este măreț și impunător.

Afară de această biserică, mănătirea Putna posedă încă și o capelă de iarnă zidită în anul 1854 alăturea cu edificiul cu două rânduri, locuința egumenului și odăile oaspeților. Capela a fost zidită pe locul bisericii de lemn ridicate de mitropolitul Iacov în anul 1759 în onoarea sfin-

ţilor apostoli Petru şi Pavel. Capela măsoară în lungime $15^{m.}$, în lăţime $10^{m.}$ şi în înălţime $4^{m.}$

Deasupra uşii apusene, astăzi astupată cu zid, a capelei se află o tablă de piatră cu emblema Moldovei, adică capul unui zimbru cu o stea între coarne, cu soarele în dreapta şi un leu cu coada ridicată în sus în stânga. De unde s'a luat această piatră şi s'a pus aici, nu se ştie. Piatra măsoară în lungime şi în lăţime câte $1^{m.}$ şi poartă următoarea inscripţie slavonă: ✠ Бла҃гочⷭтивыи гⷭпⷬ [сѣм]ли Мⷭдавскои . . . . . в.ликыи Їѡ лⷱ҃ⷭрь воевⷭ сн Богда҃ воевⷭ внⷭ҃ добраго ⷭтефана воевⷭ . . . . . рⷣ . . . . . прн игⷭменⷣ Їѡ . . . . вл҃ѣ ,зⷷѳ Мая (1): Dreptmăritorul Domn al ţerii Moldovei, marele Io Alexandru Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, nepotul bunului Ştefan Voevod . . . . . sub egumenul Io . . . în anul 7069 (1559) Maiu.

Forma arhitectonică a acestei capele este de tot simplă. Capela se compune din naos şi altar, care are o lungime de vreo $2^{m.}95^{cm.}$ şi o lăţime de $8^{m.}$ Altarul este boltit şi luminat prin 2 ferestre mari, pe când însăş capela îşi primeşte lumina dinspre meazănoapte prin o fereastră înaltă, iar dinspre apus prin una mică rotundă. Păreţii capelei sunt văruiţi pe dinlăuntru şi din afară alb; pe jos capela este pardosită cu lespezi de piatră.

Ctitorul acestei capele este Isaie Baloşescul, episcopul Bucovinei, care a lăsat o fundaţiune de 3.500 fl. pentru zidirea ei. Pentru frumosul iconostas şi înfrumuseţarea capelei cu cele trebuincioase, arhimandritul Artemon Bortnic a jerfit 2.000 fl., ieroshimonahul Venedict Şmighelschi 1.000 fl., ambii din Putna, şi Ilie Ilschi, mare proprietar din Crasna, 100 fl.

Capela, care a fost sfinţită în 10/22 Noemvrie 1856 în onoarea sfinţilor apostoli Petru şi Pavel de arhimandri-

(1) Vezi Kozak, l. c., pag. 95, şi greşit la Melhisedec, l. c., pag. 20.

tul Artemon Bortnic, ca delegat episcopesc, are deasupra acoperemântului un turnișor de 4^{m} înalt, deasupra căruia lucește o frumoasă cruce luată dela biserica Sihăstriei.

În ograda bisericii se află și un turn înalt, acoperit cu tinicheà albă, zidit în anul 1882 cu suma de 14.000 coroane din fondul religionar gr.-or. al Bucovinei, care turn servește ca clopotniță. În ea se află 5 clopote și anume: 1). Clopotul cel mai mare, numit *Buga*, făcut de Ștefan cel Mare în anul 1482 (1). El cântărește 1.565 kilograme. Acest clopot dogindu-se de mai multe ori, a fost sleit de iznov de atâtea ori, și anume în anii 1760, 1793 (2) și 1818. Clopotul de astăzi poartă pe o parte insigniile Moldovei, iar pe celelalte 3 părți următoarea inscripție română cu caractere cirilice (3): «S'au lucrat de maister Mihail Făgăraș, clopotar al k. k. Bucovinei.

«Acest clopot anume Buga al mânăstirii Putnei la anii dela Hristos 1484 s'au făcut de ctitorul ei, de fericitul Ștefan Voevod cel vestit, iar la anii 1760 s'au stricat, și mânăstirea cu ajutorul mitropolitului Iacov Putneanul l-au prefăcut (4); și la anii 1793 iarăș s'au stricat și la anul 1818 prin silința egumenului Filaret Bendevschii cu ajutorul boierilor Ilie Ilschii, Dimitrachii Costân și Vasile Vasilcò iarăș de iznoavă s'au prefăcut. Auzi, Doamne, glasul lor.»

2). Clopotul numit «Ușerul», care cântărește 1.150 kilograme și este prevăzut cu următoarea inscripție slavonă: **† Иже вѫ Христа вѣра вѣрен Іѡ Петръ воевода господар земли Молдавскои сътвори сыи звон при архимандритѣ Гиѳани в лѣт**

(1) Măzăreanu, l. c., p. 125.

(2) Georgiescul, l. c., pag. 317, și notița făcută de dànsul în *Cataschihul* lui Măzăreanu, l. c.

(3) Vezi și S. Fl. Marian, *Câteva inscripțiuni și documente din Bucovina.* București 1885, pag. 9.

(4) El s'a dogit în 5 Iunie 1760 și s'a sleit de iznov în 2 Iunie 1761 de clopotarul Teodor Polianschii din Leov. Vezi Măzăreanu, l. c.

ѧзан: Cel întru Hristos Dumnezeu credinciosul Io Petru Voevod, Domnul ţerii Moldovei a făcut acest clopot sub arhimandritul Siluan în anul 7038 (1530). (1)

3). Clopotul numit «Siluan», după numele ctitorului său arhimandritul Siluan. El cântăreşte 840 kilograme şi poartă următoarea inscripţie slavonă: ÷ Ѣ҃ дни блгов҃ѣрнаго господара Іѡ҃ Петра воеводы. архїмандрит їеромонах҃ Силуан.-сътвори съ звон. за свож дꙋшж. и своих҃ рѡдителн. в лѣт ѧзан мѣсѧца юлїе іѕ: În zilele dreptmăritorului Domn Io Petru Voevod, arhimandritul ieromonah Siluan a făcut acest clopot pentru sufleţia sa şi a părinţilor săi, în anul 7038 (1530), în luna lui Iulie 16. (2)

4). Clopotul numit «Blagovistnic» cântăreşte 318 kilograme. El este făcut de Ştefan cel Mare, după cum arată următoarea lui inscripţie slavonă: ÷ Стефань воевѡда господарь земли Молдавскои сътвори сїи камьван монастирю своемꙋ ѡт Пꙋтною прї архимандрита Паисїа мала в лѣ҃ ѧѕчѧсн: Ioan Ştefan Voevod, domnul ţerii Moldovei a făcut acest clopot mânăstirii sale din Putna sub arhimandritul Paisie scurtul în anul 6998 (1490). (3)

5). Clopotul numit «Micul» cântăreşte 102 kilograme şi are împrejurul său inscripţia română: «Acest clopot s'au făcut la sahastria Putnei de Ieroshimonach şi stareţ Sila la anii 1761». Stricându-se, a fost turnat a doua oară.

În anul 1885, toate aceste clopote menţionate au primit o armatură modernă, care înlesneşte tragerea lor.

---

(1) Vezi Georgiescul, l. c., care îl face, greşind, pre Ştefan Vodă ctitor al acestui clopot. El a fost din nou sleit şi poartă astăzi următoarea inscripţie română: «Campana aceasta este oferată de Principele Ştefan (sic!) la anul 1530 mânăstirii Putna, şi fiind stricată la anul 1885, din nou s'a făcut sub arhimandritul mitrofor Dezideriu Cozub de meşterul Andrei Geib.»

(2) Vezi, greşit, la Georgiescul, l. c., pag. 318, şi asemenea la S. Fl. Marian, l. c., pag. 10, care zice că Petru Voevod a făcut acest clopot. Dacă ar fi aşa, atunci cu nedrept s'ar numi clopotul «Siluan», ci ar trebui să-i zică Petru.

(3) Vezi şi Marian, l. c., şi greşit la Georgiescul, l. c., pag. 318.

Afară de aceste 5 clopote înșirate, mânăstirea Putna ɔosedă încă un clopot mic, aflător în curte, cu care se :hiamă călugării la masa din refectoriu, sau cum îi zic ei, la trapeză. El are următoarea inscripție : † Мιεχαιλ ιε-ɔoдιακον Пѣтниανскиι. Вαρдоломеи αρχιмαндрит Пѣтниι влѣ ,зсо: Mihail ierodiacon din Putna, Vărtolomeiu arhimandrit Putnei, n anul 7260 (1762).

Alt clopoțel se află în turnul de deasupra porții mânăs-irii, care trăgându-se avizează pe portar despre sosirea ɔaspeților. El are următoarea inscripție: 1754 год : ѳктѧв: 0 : здѣлан коштомъ доврохотниχ дателей до χрамъ Благо-вѣщенїѧ Прес : Бцы в скитокъ Пѣтнѧнскїй: În anul 1754, în 0 Octomvrie, făcut cu cheltuiala dăruitorilor din voie ună pentru hramul Bunăvestirii a preasfintei Născătoarei e Dumnezeu din schitul Putnei.

Se mai află încă 2 clopoțele, unul în refectoriu și altul ı locuința egumenului.

CAP. IV.

Mormintele ctitorești din mânăstirea Putna.

În biserica mânăstirii Putna se află mai multe morminte, din cari opt sunt acoperite cu pietre mormântale înzestrate cu inscripții slavone.

La stăruința egumenului Putnei Artemon Bortnic, care făcuse săpături în pridvorul bisericii, unde a dat de o intrare zidită de cărămidă (1), mormintele ctitorești au fost deschise, începând cu ziua de $^{11}/_{23}$ Noemvrie 1856, la 7 ore dimineața, în prezența comisiunii compuse din: concepistul guvernial Anton Schönbach, inginerul direcțiunii Anton Röll, medicul districtual Dr. Vincenz Szymonowicz și consilierul consistorial protosincelul Teoctist Blajevici și a întregului convent mânăstiresc și a altor persoane.

Cercetarea mormintelor a durat până la $^{17}/_{29}$ Noemvrie. Cu această ocaziune s'a dresat și subscris un proces verbal de toți membri comisiunii despre starea mormintelor și a lucrurilor aflate în ele, care s'a supus apoi prezidiului guvernului țerii în 3 Ianuarie 1857 sub No. 469.

Întâiu s'au cercetat mormintele ctitorești aflătoare în pronaosul bisericii. Aicea se află atât în partea dreaptă, cât și cea stângă, sub scobiturile ferestrelor celor de dinainte câte 2 morminte ctitorești. Deasupra celor 2 morminte, cari sunt așezate sub zidul bisericii, se ridică câte un

(1) K. A. Romstorfer, *Die Eröffnung der in der gr.-ort. Klosterkirche Putna befindlichen Fürstengräber im Jahre 1856.* Czernowitz 1904, pag. 5.

baldachin de piatră postat pe columne și înzestrat cu emblema Moldovei. Jos lângă aceste morminte se mai află alte două.

a). Pe partea dreaptă a pronaosului sunt mormintele: 1) al lui Bogdan Voevod și 2) al surorii sale Maria, fiii lui Ștefan cel Mare.

ad. 1). Piatra nisipoasă de pe mormântul lui Bogdan Vodă are o lungime de 176$^{cm.}$ și o lățime de 72$^{cm.}$ și posedă un ornament în stil romanic cu următoarea inscripție slavonă:

† сѣи гровь ѣ благочѣстиваго госпна Їѡ Бодана воевѡ гдрѣ земли Мѡдавскои сна Стефана воеводы ктитора сѣтѣи ѡбителѣи сеи|іже прѣставн са къ вѣчнымъ|ѡбителѣ ✱ вато зѣе. мца априлїа к въ полѹношн; (1): Acesta este mormântul dreptmăritorului Domnitor Io Bogdan Voevod, Domnul țerii Moldovei, fiul lui Ștefan Voevod, ctitorul acestui sfânt locaș, carele s'a mutat la veșnicele locașuri în anul 7025 (1517) Aprilie 20, la miezul nopții.

ad. 2). Piatra nisipoasă de pe mormântul Mariei are o lungime de 173$^{cm.}$ și o lățime de 64$^{cm.}$ și un ornament bizantin pe dânsa cu următoarea inscripție slavonă:

† сѣи ѣ гро Марїи рекомїа|кнѧна дще Стефана воевѡ гдрѣ земли Мѡдавскои ✱ ктитора сѣтѣи ѡбителѣи сеи. іже|прѣставн къ вѣчнимъ ѡбителемъ ✱ вато ,зѣѕ мца м їі; (2): Acesta este mormântul Mariei numită cneajna, fiica lui Ștefan Voevod, Domnul țerii Moldovei, ctitorul acestui sfânt locaș, care s'a mutat la veșnicile locașuri în anul 7026 (1518), luna Martie 18.

b). Pe partea stângă a pronaosului se află mormintele:

---

(1) Vezi Dr. Kozak, l. c., pag. 89, pe când Georgiescul, l. c., pag. 307, și Melchisedec, l. c., pag. 14, cetesc greșit.

(2) Vezi Dr. Kozak, l. c., pag. 90, și greșit la Georgiescul, l. c., și Melchisedec, l. c.

1). al Mariei, Doamna lui Petru Rareș și 2). al lui Ștefăniță V Voevod.

ad. 1). Piatra nisipoasă de pe mormântul Mariei, Doamna lui Petru Rareș. are o lungime de 179$^{cm.}$ și o lățime de 65$^{cm.}$. Ea posedă un ornament foarte frumos de flori și următoarea inscripție slavonă:

[卄] благочтивыи и хѡ люблвыи Іѡа́нъ Пе́тръ воевода гпр҃ь земли Мѡда́вскои · ѯкраси грѡ сѫ гн҃жи своеи Маріи · иже и | прѣстави са къ вѣчнѣи ѡбите́лѣ вѣчнаа ея̀ памѧ́ · блѣт · ,зл҃з · міца і҃ѳ́ниа · кѳ̄ · дн҃ь ✱ (1): Dreptmăritorul și de Hristos iubitorul Ioan Petru Voevod, Domnul țerii Moldovei, a înfrumusețat acest mormânt Doamnei sale Maria, care s'a și mutat la veșnicele locașuri, veșnica ei amintire, în anul 7039 (1529), luna lui Iunie a 28-a zi.

ad. 2). Piatra nisipoasă de pe mormântul lui Stefăniță Vodă samănă cu a lui Bogdan Vodă, are o lungime de 142$^{cm.}$ și o lățime de 61$^{cm.}$, respective 54$^{cm.}$ și următoarea inscripție slavonă: ✝ Бл҃гочтвыи и хр҃олюбивыи Іѡ҃ Пе́тръ воево́да гпр҃ь. зе́мли Мѡда́вскои: ѯкраси грѡ сѫ̄ вн҃ѯ҃ сво ѥмѯ̀ Стефа́нѯ҃ | воево́дѣ: и҃же и прѣста́вникъ вѣчни ѡбитѣле: ѣлто ,зл҃е мі҃ца҃ . . . . (2): Dreptmăritorul și de Hristos iubitorul Io Petru Voevod, Domnul țerii Moldovei, a înfrumusețat acest mormânt nepotului său Ștefan Voevod, care s'a și mutat la veșnicele locașuri în anul 7035 (1527) luna . . . .

Și în naos se află 4 morminte ctitorești, și anume 2 în partea dreaptă sub un baldachin (3), ca și cele din pronaos: 1) mormântul lui Ștefan cel Mare și 2) jos alăturea

(1) Vezi Dr. Kozak, l. c., pag. 91, și Georgiescul, l. c., pag. 308, și Melchisedec, l. c.

(2) Vezi Dr. Kozak, l. c., pag. 92, și Melchisedec, l. c., pag. 15, și greșit la Georgiescul, l. c., pag. 309.

(3) Acest baldachin s'a luat în anul 1871, când s'a așezat pe mormântul lui Ștefan cel Mare dulapul cu odoarele aflate în mormintele ctitorești, etc.

cu dânsul al Doamnei lui, Maria, fiica lui Radu Vodă, și 2 în stânga sub un asemenea baldachin, și anume: 1) mormântul Doamnei Maria de Mangop și 2) jos alăturea cu dânsul mormântul lui Bogdan și Petru, fiii lui Ștefan Vodă.

a). Pe partea dreaptă a naosului:

ad 1). Lespedea de pe mormântul lui Ștefan cel Mare este de marmoră de Carrara de coloare albă-gălbuie, lungă de 183$^{cm.}$ și lată de 81^{cm}. Ca ornament sunt flori sculptate și următoarea inscripție slavonă: ✠ Благочтивыи гнь ✱ Іѡ̃ Стефа̃ воевода. Божїею мл̃тїю ѿпр' зємли Мѳдавскои. | сн̃ь Богдана воевѳ̃. | ктиторъ и сѫзател' сѵ̃ѣи ѡбителеи сеи · йже зѣ̃ лежи̇. и прѣставі | съ вѣчнѣі ѡбитѣ(т)лѣ̃ ✱ бат̃ѵ ѧз . . . лѣта . . . . . и гдⷭтвова . лѣ . . (1): Dreptmăritorul Domnitor Io Ștefan Voevod, din mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, ctitorul și zidi-torul acestui sfânt locaș, care aice zace și s'a mutat la veșnicul locaș în anul 7 . . . luna . . . . . și a domnit ani . . . .

Această inscripție ne arată că Ștefan cel Mare, pe când era în viață, și-a pregătit piatra mormântală. Murind el, piatra a fost simplu așezată deasupra mormântului fără a mai ciopli în ea ziua, luna și anul morții și anii domniei lui. Această omitere a îndreptat-o Bogdan Vodă, fiul lui Ștefan cel Mare prin aceea că a pus pe mormântul tătână-său un acoperemânt pe care a cusut data morții și timpul domniei lui, adică: Marți în 2 Iulie 7012 (1504) la 4 ore după amiazăzi, și 47 ani și 3 luni de domnie. (2)

ad 2). Piatra de marmoră albă-gălbuie de pe mormân-

---

(1) Vezi Dr. Kozak. l. c., pag. 84, și Melchisedec, l. c., pag. 16, și greșit Georgiescul, l. c., pag. 303.

(2) Vezi N-rul Inventarului 308 și Melchisedec. l. c., pag. 26. Ștefan Vodă a domnit în realitate 47 ani, 2 luni și 3 săptămâni. Vezi Bogdan, *Cronice inedite atingătoare de istoriă Românilor*. București 1895, pag. 48.

tul Mariei, Doamna lui Ștefan cel Mare, are o lungime de 170cm. și o lățime de 52cm. Ea este infrumusețată cu flori și arată următoarea inscripție slavonă: ✝ сѧи гро҃ѣ ꙗ҆Мр҃ін гѫи. дъщи Радꙋла воево҃ гп҃жа Стефана воеводы гп҃рⷮ землѧ ꙗ҆Мо҃давскон ѥже и҆ прⷮстáви҃ къ вѣчнꙋ҆ю҃ѥмꙋ҆ѣ҃ѥ вато ⁂з . . . ѧ҆ца . . . (1): Acest mormânt este al Doamnei Maria, fiica lui Radul Voevod, Doamna Domnitorului Ștefan Voevod, Domnul terii Moldovei, care s'a și mutat la veșnicul locaș în anul 7 . . . luna . . . 2. Și pe această piatră lipsește anul, luna și ziua morții Mariei, Doamnei lui Ștefan cel Mare; pe lângă calitatea pietrei, semn și această lipsă, că Ștefan Vodă și această piatră a pregătit-o, încă când era în viață, dimpreună cu a sa.

b). Pe partea stângă a naosului:

ad 1. Piatra nisipoasă de pe mormântul Mariei de Mangop, Doamna lui Ștefan cel Mare. Lespedea măsoară 172cm. în lungime și 78cm. în lățime și poartă inscripția slavonă: ÷ в ѧ҆тⷮ ⁂зꙉпе ѧ҆ѥ дⷮ. прⷮстави сѧ бл҃гочⷭтивꙋа раба бжиа ꙗ҆Мар҃ꙗ · господжѫ бл҃гочⷭтивагѡ ꙗ҆ѡанна Стефана воеводы гп҃рⷮ землѧ ꙗ҆Мо҃давскон · сна Богдана воеводы (3): În anul 6985 luna Decemvrie 19 (1476) a răposat dreptmăritoarea roaba lui Dumnezeu Maria, Doamna dreptmăritorului Ioan Ștefan Voevod, Domnul terii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod.

ad 2. Piatra de pe mormintele lui Bogdan și Petru, fiii lui Ștefan cel Mare, este o lespede nisipoasă, ornată cu emblema Moldovei, și înzestrată cu următoarea inscripție:

÷ Сѣи гробы сѫть раба бжиа Богдана и҆ Петрꙋ сны ꙗ҆ѡ Стѳ-

1 Vezi Kozak. l. c., pag. 87, și greșelile la Melchisedec, l. c., pag. 17, și Georgiescul, l. c., pag. 305.

2 Letopisețul ne spune, în tom. I, pag. 151, că această Marie a murit într'o Miercuri, în săptămâna albă a anului 7019 (1511), care a căzut pe ziua de 26 Fevruarie.

3 Cf. Kozak, l. c., pag. 80; Melchisedec, l. c., pag. 17; Georgiescul, l. c., pag. 305.

(c)
фана воєводы гр҃ѣ землн | Мѡдавскон | иже прѣставише а
т
Богданъ вл҃ѣ ,sц҃пз мц҃|а| иѳ҃ліа к҃з Петръ вл҃ѣ ,sц҃пи но к҃а: (1): Aceste morminte sunt ale robilor lui Dumnezeu Bogdan şi Petru, fiii lui Io Ştefan Voevod, Domnul ţerii Moldovei, cari au şi răposat, Bogdan în anul 6987, luna lui Iulie 26, Petru în anul 6988, Noemvrie 21 (1479 şi 1480).

Afară de aceste morminte indicate prin pietrele dedeasupra lor, s'a mai aflat lângă mormântul lui Bogdan Voevod un mormânt, fără piatră mormântală, despre care nu se ştie cine odihneşte într'însul.

Şi în tinda bisericii se află 3 morminte acoperite cu pietre mormântale şi anume:

1). Lângă fereastra stângă de lângă uşă se află mormântul lui Teoctist, Mitropolitul Sucevei. Piatra de pe mormânt i-a făcut-o Ştefan Vodă. Ea are o lungime de 195$^{cm.}$ şi o lăţime în partea de sus de 57$^{cm.}$, iar în cea de jos de 49$^{cm.}$, este înfrumuseţată cu ornamente, cari samănă celor de pe piatra mormântului lui Bogdan Voevod şi posedă următoarea inscripţie slavonă: |†| Бл҃гчтѣы гр҃ѣ зем | лн Мѡдавскон · Їѡ҃ Стефа҃ воєвѡда. с҃нъ Богдана воєвѡды оу҆краси гробъ сѫ҃ · ѡ҃цоу на—|шем|ѕ митро | политоу
(р) (к)
Сѵчавскомоу · прѣѡсщ҃енномѕ ку҆ Ѳеѡтисту҆ · иже прѣстави
сѧ · в лѣ҃ ,sцпѕ · мц҃а · но҃е ѝ|✱| (2): Dreptmăritorul Domn al ţerii Moldovei Io Ştefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, a înfrumuseţat acest mormânt părintelui nostru, Mitropolitului Sucevei, preasfinţitului Kir Teoctist, care a răposat în anul 6985 (1477) (3) Noemvrie 18.

---

(1) Cf. Kozak, l. c., pag. 83; Georgiescul, l. c., pag. 306; Melchisedec, l. c., pag. 18.

(2) Cf. Kozak, l. c., pag. 75; Melchisedec, l. c., pag. 13, şi greşit Georgiescul, l. c., pag. 312.

(3) Vezi Iorga, *Studii şi documente cu privire la Istoria Românilor*. Bucureşti 1904, VI, pag. 618.

2). Sub fereastra dreaptă se află mormântul Mitropolitului Iacov Putneanul. Piatra mormântală, ornată cu arabescuri și struguri, are o lungime de 164$^{cm.}$ și o lățime de 66$^{cm.}$ și următoarea inscripție română cu litere cirilice: «Acest grobnic iaste al preosfințitului Mitropolit al Moldovii și înnoitorul aceștii sfinte mânăstiri Kir Iacob, carele s'au mutat către veșnicele lăcașuri la anii 7286 (1778), în luna Maiu 15.»

Pe marginea de dinainte a acestei pietre mormântale se află încă inscripția: ☩ «Carele din schimă s'au numit Evtimii ѧѱ҃оѳ (1778).» (1)

3) Dinaintea mormântului Mitropolitului Iacov se află mormântul părinților săi. Lespedea, care acopere acest dublu mormânt, este înfrumusețată cu un vas din care crește o plantă. Ea măsoară 165$^{cm.}$ în lungime și 67$^{cm.}$, respective 61$^{cm.}$ în lățime. Inscripția ei română ne spune: ☩ «Subt această piatră zac oasele robilor lui Dumnezeu Andrian Ieroshimonah și Mariana monahia, după trup părinți a preosfințitului Mitropolit al Moldovei Kir Iacov, ale cărora oasele s'au adus aicea la anii 7266, 20 Ianuarie (1758).» (2)

Afară, lângă biserică, și anume spre nord de altar, întâlnim mormântul lui Teofan, Episcopul de Rădăuți. Piatra mormântală, ornată cu rozete, măsoară în lungime 150$^{cm.}$, iar în lățime 54$^{cm.}$, respectiv 43$^{cm.}$, și poartă următoarea inscripție slavonă: **Сѧи ѥ҆ на҆ гроубное камень сътвори емоу себѣ Θеѡфанъ бы҃ ѥ҆пкпъ Радоувскы҃ происхѡ҃ни ѡ҃ Пѹтнаа иже и прѣставы҃ · ѯ҃ ѧѕроѳ** (3): Aceasta este piatra mormântală, care și-a făcut-o Teofan, fost Episcop al Rădăuțului, ieșit din Putna, care a și răposat în anul 7178 (1670).

---

(1) Cf. Kozak, l. c., pag. 78; Melchisedec, l. c., pag. 13, și greșit Georgiescul, l. c., pag. 309.

(2) Cf. Kozak, l. c., pag 94; Melchisedec, l. c., pag. 18, și greșit Georgiescul, l. c., pag. 315.

(3) Cf. Kozak, l. c., pag. 93.

În anul 1902, cu ocaziunea restaurării mânăstirii, s'a aflat sub scara, care duce în tinda bisericii, un fragment de piatră mormântală de o lungime de 105$^{cm.}$ și o grosime de 19$^{cm.}$, cu următoarea inscripție slavonă: .... **и|же и пр҃ставися къ вѣчнꙑ҃ѥ҃ ѡбитѣлѣ҃ѥ҃ ¦ вѣ҃ѣ ҂ѕ҃ѕ҃ мц҃а** . . . (1): . . . care s'a mutat la veșnicul locaș în anul 7066 (1558) luna . . . .

Atât în biserică, cât și pe afară, vor fi desigur multe morminte de persoane, cari au jucat vreun rol în viața politică sau socială a Moldovei, cari însă vor rămâneà pentru totdeauna uitate, precum s'a uitat să li se puie pe mormintele lor pietre cu inscripții.

(1) Cf. Kozak, l. c., pag. 93.

CAP. V.

Odoarele aflate în mormintele ctitoreşti din mânăstirea Putna.

La deschiderea (1) mormintelor ctitoreşti din mânăstirea Putna, făcută în anul 1856, s'a procedat în următoarea ordine:

1). Întâiu s'a deschis mormântul principesei Maria, fiica lui Ştefan cel Mare. În acest mormânt, care se pare că până atunci nu fusese deschis, s'au aflat următoarele odoare:

a) o rămăşiţă dintr'un şal femeiesc de mătase brodată cu fir de aur şi argint:

b) o parte dintr'un acoperemânt de cap femeiesc de mătase brodat cu fir de aur şi argint:

c) o parte dintr'un vestmânt femeiesc de mătase şi broderii de fir de aur, de cari atârnau nişte bumbi mici lucraţi à jour în formă de zurgălăi şi mărgăritare, cari însă s'au sfărâmat:

d) nouă bumbi de argint în mărimea nucilor mici şi în forma zurgălăilor:

e) două inele simple de aur, unul ornat cu o bucată de rubin, altul cu un turchis.

---

(1) Vezi protocolul dresat în 24 Noemvrie şi finit în 2 Decemvrie 1856 de către comisiunea însărcinată cu această afacere prin emisele guvernului ţerii din 23 Septemvrie şi 19 Noemvrie 1856, N-rii 15.140 şi 19.357, apoi Wickenhauser, l. c., pag. 82—94, şi greşit în *Scrierile* lui Iraclie Porumbescu. Cernăuţi 1898, pag. 48—52; Romstorfer, l. c., pag. 9—15; cf. Pumnul, l. c., pag. 87, care pretinde că în mânăstirea Putna ar fi înmormântată şi Eudochia, prima soţie a lui Ştefan cel Mare.

2). Al doilea mormânt deschis a fost al Mariei, Doamna lui Petru Rareș. În acest mormânt s'au aflat următoarele odoare:

a) o bucată de horbotă femeiască țesută cu fir de aur și împodobită cu frunze de fir de aur;

b) o bucată dintr'un acoperemânt de cap femeiesc cu frunze de metal și cu 46 bumbișori de metal aurit provăzuți cu urechiușe;

c) trei inele mici de aur, din cari cel mai mărișor cizelat și înfrumusețat cu un turchis și o bucățică de granat, al doilea la fel cu cel dintâiu și al treilea cu o gravură ștearsă, lucrată în mozaic albastru, pe care este închipuită Maica Domnului cu pruncul Isus.

3). Al treilea mormânt deschis a fost al lui Bogdan Voevod, Chiorul, fiul lui Ștefan cel Mare. În acest mormânt s'au aflat următoarele odoare:

a) o parte dintr'o mantie domnească de materie foarte prețioasă, lucrată în fir de aur și argint;

b) părți dintr'o coroană princiară de catifeà groasă, a cărei coloare se pare că a fost vișinie închisă. Coroana aveà 52 ornamente de aur în formă triunghiulară. Partea oablă a acestor ornamente este înfrumusețată cu pietre roșii tocite neregulat. Fiecare pietricică are câte 5 borticele, pentruca prin ajutorul lor pietricelele să poată fi atârnate de coroană;

c) 24 ornamente de aur în 7 unghiuri, lucrate ca și cele 52 dejà descrise. Și ele sunt înfrumusețate cu pietre roșii netocite și de o formă neregulată. La fiecare din cele 7 cornuri ale acestor ornamente se află câte o borticică spre a le puteà atârnà de coroană;

d) o încuietoare de aur pentru mantie. Ea constă din două părți în formă de bumbi și posedă ornamente în forma strugurilor;

e) trei inele de aur, unul simplu, pe a cărui suprafață se află 2 dungi marginale și o gravură în forma unei rețele; al doilea gros, în mijloc cu un topaz, pe lături cu un rubin mic netocit și cu un smaragd, pe ambele părți deosebit înfrumusețat cu gravuri în formă de arabescuri; al treilea inel este foarte greu și ornat deasupra cu un carniol, în care se află săpat un zimbru. Pe părțile laterale ale inelului sunt gravate linii simple în formă de arabescuri.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

mântală deasupra. El este situat la picioarele mormântului lui Bogdan Vodă, și se trage până sub zidul care desparte pronaosul de naos. În acest mormânt s'a aflat un mort de o mărime mijlocie, așezat fără sicriu pe 13 șine de fier. Fața lui erà acoperită, iar pe cap aveà o căciulă rotundă cu primuri de blană. Capul mortului erà așezat pe un căpătâiu de cărămidă. El erà îmbrăcat în haine dintr'o materie grea de mătase în forma atlasului și de coloare probabil vișinie. Desvălindu-se vestmântul dedeasupra, s'a văzut mortul îmbrăcat într'o haină scurtă, ornată cu un des rând de nasturi de metal, iar mânecile hainei erau dedesubt împodobite cu găteală de aur. Din acest mormânt nu s'a scos nici un fel de odoare, ci acoperindu-se mortul, care se pare să fie Alexandru, fiul lui Ștefan cel Mare, iarăș cu vestmântul său, groapa s'a astupat cu lespezile ei.

6). Cel din urmă mormânt deschis a fost al lui Ștefan cel Mare. El se află sub păretele drept al naosului. În mormântul deschis s'au aflat rămășițele lui Ștefan cel Mare, zăcând fără sicriu, pe 13 șine late de fier, învălite în rămășițe de haine princiare de materie foarte prețioasă. Pe partea dela piept a acestor haine erà întrețesută o cruce de aur. Rămășițele acestea însă n'au fost descoperite, nici cercetate, de aceea nici nu s'a scos ceva din mormânt. În mormânt nu s'a aflat, după cum se așteptà, o coroană, și împrejurarea că o parte a scăfârliei zăceà nu pe căpătâiul de cărămidă aflător în mormânt, ci cu orbitele spre apus și separată de cealaltă parte a corpului, îndreptățește presupunerea, că mormântul lui Ștefan cel Mare a fost încă înainte de această deschidere cercat și că coroana lui și celelalte odoare, cari se aflau în el, au fost luate.

Această presupunere a și fost întărită prin o epistolă

originală a Mitropolitului Iacov din 20 Martie 7266 (1758) (1), adresată lui Venedict, egumenul mânăstirii Putna, și aflată între hârtiile mânăstirii de comisiunea însărcinată cu deschiderea și cercetarea mormintelor ctitorești.

Fiind epistola amintită de mare interes, am decopiat-o după exemplarul-copie aflător în arhiva guvernului țerii din Cernăuți (2) și o reproducem în următoarele :

«Cuvioase Egumene a Putnei, Kir Venedict! Pentru Domnia lui Ispravnicu de Suceavă, că au venit la mănăstire și au desgropat mortul acela, unde au fost prepusul, și n'au găsit alta nemic, afară de acele ce ne arată molitva sa Dionisie în răvașul său: bine au făcut de au venit și n'avem nici o părere de rău, de vreme că au eșit mănăstirea de prepusul ce era: și molitvei sale Dionisie, răspuns pe carte nu i-am mai făcut, îi vei spune molitva Ta din gură, că am înțeles toate câte ni-au scris și toate pietricelele acele ce s'au aflat și inelele și sărjele și boldurile și altele ce s'au aflat, toate să le pecetlueşti la un loc. Și să pui pe Rafail argintarul, ca să ia măsură de pe coroană, ce este la Maica Precista cea făcătoare de minuni și de pe coroana Mântuitorului Hristos, ce este tot întru aceeaș icoană pe o hârtie, cât îi coroana de mare și fără floare, numai mărimea lor; și atât pietrele acele și inelele, cât și măsurile coroanelor, cu om de credință să mi le trimiteți. Însă să căutați împreună cu părinții sobornici, că este o pungă cu mărgăritar pecetluită cu pecetea noastră, și să-l deschideți, și să alegeți dintr'însul 500 fire de mărgăritar, care să fie tot de un fel și de o potrivă și mai sunt, nu știu 2 sau 300 fire mărgăritare ca nohotul, ce au căzut de pe aer și să ni trimiteți mărgăritarul tot odată, atât cele 500 fire, cât și cele ca nohotul, dimpreună cu lucrurile ce s'au aflat pe mort: că am socotit să facem coroana Maicii Precestei și Domnului Hristos, altă făptură mai iscusită și mai frumoasă și să le împodobim cu

(1) Vezi Măzăreanu Vartolomeiu, l. c., pag. 82, No. 21, greșit la Porumbescu, l. c., pag. 54, și în traducerea germană, Wickenhauser, l. c., I, pag. 93, și Romstorfer, l. c., pag. 24.

(2) Cf. No. 19. 357 ex 16 Noemvrie 1856; De această scrisoare amintește și Pumnul, l. c., pag. 85, însă se pare că n'a cetit-o, deoarece zice că Iacov n'a primit nici un odor din mormintele ctitorești, căci le luase mai înainte Vasile Vodă Lupul și Timuș, ginerele lui.

pietrele acele și cu mărgăritare, cari coroane după ce se vor găti, să se puie numai în zile mari și praznicele împărătești.

«*Iacov Mitropolit.*»

Mormântul lui Ștefan cel Mare într'adevăr a fost deschis din porunca domnească de Dumitru Lascarache (1), ispravnicul de Suceava în anul 1758, și lucrurile prețioase aflate în el s'au dat la mâna părinților, după cum ne deslușește un izvod din 19 Fevruarie 1758. (2)

După o însemnare (3) făcută de egumenul Venedict pe dosul izvodului menționatului ispravnic, ne încredințăm că nestimatele aflate în mormântul deschis, cu siguranță al lui Ștefan cel Mare, s'au trimis la Iași, și că acele două coroane, una pentru Maica Domnului, iar alta pentru pruncul Isus s'au făcut și au sosit la mânăstire.

Că mormântul deschis, din care s'au scos: pietricele, inele, șărji și bolduri, a fost într'adevăr al lui Ștefan cel Mare, se adevereste prin însemnarea făcută de egumenul Venedict pe dosul epistolei Mitropolitului Iacov: «Această scrisoare este dela preasfințitul Mitropolit Kir Iacov, în care scrie despre trimiterea lucrurilor aflate în mormântul din naos, ca să facă din ele două coroane pentru icoana făcătoare de minuni» (4). În această scrisoare se zice apriat, că lucrurile, adecă «pietricèlele, inelele, șărjile și boldurile», s'au aflat în mormântul din «naos» și prin împrejurarea că în acel mormânt s'au aflat «șărji», cari numai Domnitorul Ștefan a putut să le aibă, nu însă Doamnele, nici micii lui copii îmmormântați în naos.

Împrejurarea însă că icoana amintită, care este îmbrăcată în argint și a fost adusă de Ștefan cel Mare din

(1) El se amintește în cartea domnească a lui Scarlat Ghica Voevod din 6 August 1758. Vezi V. Măzăreanu, *Condica mânăstirii Voronețului*, editată de S. Fl. Marian. Suceava 1900, pag. 43.

(2) Măzăreanu, *Catastih*, pag. 82, No. 21.

(3) Wickenhauser, l. c., pag. 95.

(4) Wickenhauser, l. c.

Constantinopol, posedă într'adevăr două coroane ornate cu mărgăritare și pietre scumpe, cari coroane le-a făcut Mitropolitul Iacov 1, ne îndreptățește să credem că acele odoare în cea mai mare parte au fost vândute de Mitropolitul Iacov cu un preț foarte mare, și cu banii luați pe ele a făcut acele două coroane, iar cu restul a restaurat mănăstirea cheltuind 10.000 lei, o sumă foarte mare pentru acele timpuri.

Și pasagiul din scrisoarea lui Iacov, ca să aleagă dintr'o pungă 500 mărgăritare, afară de cele 2 sau 300, cari au căzut de pe aer, ne face să presupunem că poate au fost deschise și mormintele doamnelor lui Ștefan cel Mare în prezența lui Iacov, și că multele mărgăritare au fost scoase din ele, căci în altfel va fi greu de explicat de unde a putut Mitropolitul Iacov să aibă o pungă întreagă, plină cu mărgăritare, pe cari le-a sigilat. Și că multe mărgăritare au fost într'acea pungă, ne dovedește dorința exprimată a sa: «să alegeți 500 fire de mărgăritar, care să fie tot de un fel și de o potrivă», căci dacă în acea pungă n'ar fi fost o sumă îndoită, întreită sau chiar mai mare, atunci n'ar fi avut de unde alege 500 mărgăritare de un fel și de o potrivă. Și dacă au fost atât de multe, atunci de unde le-a luat Iacov, dacă nu din morminte? Ori și cum ar fi, Mitropolitul Iacov are meritul de a fi salvat de totală ruinare fundațiunea lui Ștefan cel Mare, care este și va rămâneă pururea Mecca Românilor din toate țerile și de sub toate stăpânirile.

1 Măzăreanu, l. c., No. 23.

CAP. VI.

Odoarele şi ornamentele cele mai însemnate aflătoare în mânăstirea Putna.

A. Odoare.

Afară de cele două coroane dela icoana făcătoare de minuni şi un lanţ de aur frumos lucrat, care atârnă la gâtul Maicii Domnului de pe această icoană, cari obiecte se păstrează acum în cassa de siguranţă, mânăstirea Putna posedă încă următoarele scule preţioase:

1). Un şireag de mărgăritare mai mari şi mai mici în număr de 145 fire. (Inventar No 91).

2). Şase şireaguri de mărgăritare foarte mici, admirabile, cu o stea mare de aur şi şase granate mici şi unul mare şi cu o a doua stea cu o piatră roşie. (Inventar No. 92).

3). Un sigiliu de carniol prins în argint, fost al Mitropolitului Iacov.

4). Un inel de aur cu un smaragd, de care atârnă două pietricele roşii.

5). Două şireaguri mici de mărgăritare, cari se compun din 80 fire, între cari se află unsprezece mărgele negre de sticlă, iar în mijlocul lor un granat prins în aur.

6). Un ban mare de aur de provenienţă prusiacă, un galben de Cremniţ şi unul de Veneţia, şi în fine o medalie comemorativă de aur, care atârnă de un lanţ de argint aurit. (Inventar No. 90).

7). Un porumb de argint în mărime naturală. Orbitele ochilor lui conţin 2 granate tocite. Porumbul a fost dăruit mânăstirii de ieroshimonahul Venedict Şmighelschi. (Inventar No. 447).

B. Cruci.

1). O cruce de lemn de chiparos în 8 colţuri. Ea are o înălţime de 45$^{cm.}$ şi este înzestrată cu sculpturi, cari reprezentă chipuri şi scene din istoria sfântă. Crucea este ferecată cu argint; pe ea se află următoarea inscripţie slavonă: † Іѡ̃ Стефан воєвѡда · Бо̃жїею мл̃остїю гп̃дрь земли Мѳдавскои с̃нь Богдана воєвода сътвори и окова сѧи кр̃сть цр̃кви своеи ѡ̃ пѵ̃тенскаго монастыр̾ ндеже ест храм ѵспене пр̾ csв̾тѣи бц̃ы · вл̃то ,заі а гв̃его л̾то м̃ и на седмо текѫщее мц̃а ѡ̃к̃ s̃. (1): Io Ştefan Voevod cu mila lui Dumnezeu Domnul ţerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a făcut şi ferecat această cruce bisericii sale dela mânăstirea Putna, unde este hramul Adormirii preasfintei Născătoarei de Dumnezeu în anul 7011 (1503), iar al domniei lui al 40 şi al şaptelea, luna curgătoare Octomvrie în 6. (Inventar No. 14). (2)

2). O cruce de lemn în 8 colţuri, legată în argint şi provăzută cu un mănunchiu de argint. Ea are o lungime de 34$^{cm.}$ şi o lăţime de 22$^{cm.}$ şi a fost înfrumuseţată pe ambele părţi cu o mulţime de pietricele roşii, din cari azi au rămas numai 23. Pe această cruce se află sculptate 32 iconiţe reprezentând sfinţi, patimile Domnului şi alte întâmplări din istoria sfântă. Crucea a ferecat-o şi dăruit-o mânăstirii Putna Ioan Banschii, pârcălab de Orheiu, cu jupâneasa sa Maria în anul 1566, precum arată inscripţia slavonă de pe dânsa: Сїи крестъ ѡкова пан Іѡань Банскыи пръкълабь Ѳрхеискїи и жѵпаница его Маріа и даде а къ монастири ѡт Пѵ̃тна ндеже є храмь ѵспеніе прѣстїа Бц̃е и пр̃нодв̾ Маріе. в л̾то ,зод авгѵ̃ст к̃: Această cruce a făcut-o Domnul Ioan Banschii, pârcălab de Orheiu, şi jupâneasa lui Maria şi a dat-o la mânăstirea din Putna, unde este hramul Adormirii preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea fecioarei Mariei, în anul 7074 (1566) August 20. (Inventar No. 13).

3). O cruce de lemn sculptată cu un mănunchiu înalt de argint aurit, pe care se află inscripţia slavonă: Сіа крѣстъ сътвори Гаврил хетман съ книгинѣ его Лилиана..... Ѳнастасю епископ Радовскомѵ̃ л̾т ,з·р·мз: Această cruce a făcut-o hatmanul Gavril cu jupâneasa sa Liliana..... lui Anastasie, Episcopul de Rădăuţi, în anul 7147 (1639). (Inventar No. 18).

(1) Cf. S. Fl. Marian, l. c., pag. 7, şi greşit la Georgiescul, l. c., pag. 313.
(2) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 34.

4). O cruce de lemn cu sculpturi foarte fine, ferecată în argint aurit și înfrumusețată. Ea are un mâner și postament de argint aurit. Ambele părți ale crucii sunt ornate cu câte 4 pietre scumpe de coloare roșie. Pe mâner se află gravată inscripția: «Această cruce este a lui Ieroftei, Episcop de Huși, 7206» (1690). (1) (Inventar No. 16).

5). O cruce de lemn sculptată și ferecată în argint cu mâner de argint și inscripția: «Această cruce s'a menit de Sava Balaci, Mitropolitul Suceavei, mânăstirii Putna în anul 7203» (1695). În 3 colțuri ale crucii se află 3 bucăți de sticlă colorată, prinse în ferecătură. (Inventar No. 22).

6). O cruce de lemn cu sculpturi fine, ferecată în argint, cu un mâner de argint și inscripția: «Antonie Mitropolitul 7245» (1737). (Inventar No. 21).

7). O cruce de lemn de cedru cu multe iconițe sfinte, foarte fin sculptată, ferecată în argint, parte smălțuit, parte aurit, cu un mâner și postament la fel. Cele 3 colțuri ale crucii sunt ornate cu câte o corală, iar ambele fețe cu 42 pietricele roșii. Vârful crucii il formează un porumb de argint aurit. Postamentul crucii este înfrumusețat cu 43, iar razele ei cu 46 peruzèle.

Pe postament se află gravată inscripția slavonă: **сiи свѧтꙑiи крстъ построiи Ѳнтонiемъ Мiтрополiтомъ Бѣлоградцкимъ и Ѻбоiанскимъ** 1743 (2): Această sfântă cruce a fost făcută de Antonie, Mitropolitul de Bilograd și Oboian, 1743. (Inventar No. 15).

8). Cruce de lemn cu sculpturi, ferecată în argint și înfrumusețată pe față cu 3, iar pe dos cu un mărgăritar ordinar. Pe cruce sunt gravate literele: **К. Т. Т. Л.** și 1778. (Inventar No. 17).

9). O cruce de lemn ferecată în argint și înfrumusețată cu sârmă de argint și smalț și cu un mâner de sârmă de argint. (Inventar No. 19).

10). O cruce de lemn cu sculpturi, ferecată în argint, cu un mâner și postament de argint. (Inventar No. 20).

11). O cruce mică de argint constătătoare din 2 părți. Deasupra crucii se află un bumb de argint cu o jumătate de verigă, de care atârnă un lănțișor de argint. Crucea are înlăuntrul ei un loc deșert menit pentru păstrarea de relicvii. (Inventar No. 28).

---

(1) În acest an era Mitrofan Episcop de Huși; cf. Melchisedec, *Chronica Huşilor*. București 1869, pag. 147.

(2) Cf. Georgiescul, l. c., pag. 313.

12. O cruce mică de argint prevăzută în vârf cu o ureche și o verigă. Inventar No. 24.

13. O cruce de lemn cu sculpturi, acoperită cu sticlă și ferecată cu împletitură de sârmă de argint și cu ornamente aurite. Douăzeci și șase mărgăritare simple înfrumusețează crucea. Mânerul și postamentul ei sunt de argint. Inventar No. 26.

14. O cruce de lemn cu sculpturi, ferecată în argint aurit. Ea posedă un mâner la fel și este înzestrată pe ambele fețe cu 4 pietre. Pe ea este scris: Пахомиѣ · игѹменъ Пѣтнѣ ,зспѳ: Pahomie egumen din Putna. 7282 1774. Inventar No. 27.

15. O cruce de lemn înzestrată cu iconiță sculptate. Ea este ferecată cu tăblițe de argint aurite și posedă un mâner și postament de argint. Pe la colțuri sunt intercalate sticle colorate. Ea poartă inscripția: «Pahomie, egumen din Putna 7282 1774». Inventar No. 25.

16. O cruce cioplită de lemn și ferecată în argint, cu mâner de argint și inscripția: «De ieromonahul Teofan pentru Humor». Inventar No. 81.

17. O cruce cioplită de lemn și ferecată cu argint aurit fără mâner, ornată la mijloc și pe ambele părți ale colțurilor cu stelușe smălțuite și cu inscripția: «Varnava. 7251» 1743. Inventar No. 82.

18. O cruce cioplită de lemn, ferecată cu argint ca și mânerul aurit, pe care sunt gravate cuvintele: «De Mitropolitul Sava satului său Sinești.» Inventar No. 83.

19. O cruce de lemn cu postament, înfrumusețată cu o scoică de mărgăritar. Inventar No. 165.

C. Icoane.

1. Doi serafimi lucrați fin din sârmă de argint aurit. Ei sunt implântați în postamente grele, $1^1/_2$ inalte, de pacfon și poartă următoarea inscripție slavonă: Іѡн Стефан воевод божіѭ милостіѭ господарь земли молдавскоѥ · сынъ Богдана воєводы сътвори сіѧ рипіда въ монастири ѡт Пѣтноу иджеѥ ѥст храм · Успеніѥ пресватѣи богородици влѣтѡ ,зѳ · ген. ДІ. 1: Ioan Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a făcut aceste ripide în mănăstirea din Putna, unde

1 Vezi Melchisedec, l. c., pag. 32.

este hramul Adormirii preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, în anul 7005 (1497) Ianuarie 14. (Inventar No. 67, a+b).

2). O icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului cu pruncul Isus în braţe, adusă de Ştefan cel Mare din Constantinopol. În anul 1904, pictura ei a fost renovată. Afară de chipuri, întreagă icoana este ferecată în argint. Pe capul Maicii Domnului şi al lui Isus Hristos se află câte o coroană de argint aurit. Aceste coroane sunt nouă şi au fost puse în locul celor două făcute de Mitropolitul Iacov. Coroanele cele vechi de argint aurit, înfrumuseţate cu pietre scumpe, se păstrează în dulapul cu odoare aflător pe mormântul lui Ştefan cel Mare. Coroana cea mai mare, adică cea dela capul Maicii Domnului, este înzestrată cu 9 pietre scumpe roşii şi una albastră şi cu 139 mărgăritare mai mari şi 49 mai mici. Zece din aceste mărgăritare, desprinzându-se de coroană, se păstrează deosebit.

Coroana cea mai mică, adică cea dela capul Domnului Isus are sus ca ornament o cruce mică cu 4 granate şi un diamant mic. Pe coroană sunt prinse 9 granate mici, un carneol mare şi 149 mărgăritare.

Icoana este înfrumuseţată cu 2 şiruri de coralii şi un şir de mărgele galbene smălţuite.

La gâtul Maicii Domnului atârnă un şir de mărgele albe de sticlă.

La icoană a mai fost atârnat un lanţ de aur frumos lucrat care, după cum s'a mai amintit, se păstrează în cassa de siguranţă.

Icoana a mai avut ca podoabă 2 galbeni, cari s'au cheltuit pentru aurirea crucii bisericii. (Inventar No. 88 şi 89).

3). O icoană a Naşterii lui Hristos, ferecată pe la margini cu argint aurit lucrat în flori cu relief. Ea este înzestrată cu 6 coroane de argint aurit de diferite forme. Sus pe o placă de argint sub cadre se află inscripţia slavonă: **Рождество господа нашего Іѵ Хѵ**: Naşterea Domnului nostru Isus Hristos.

Pe altă placă de sub cadrele de jos este gravată inscripţia: **Сїа иконѫ сѫтвори и wкова епископъ Ѳнастасїе Романскы и дадѣ ѧ монастирѹ wт Пѹтнон · и дежѳ ест храм . Ѹспенїе прѣсватѣи богородиц влѣто ,ѕоѳ мсца фев. нї** (1): Această icoană a făcut-o şi ferecat-o Episcopul Anastasie al Romanului şi a dat-o

(1) Vezi Melchisedec, l. c., pag. 32.

mânăstirii din Putna. unde este hramul Adormirii preasfintei Născătoarei de Dumnezeu. în anul 7078 1570). luna Fevruarie 18. (Inventar No. 412.

4. O icoană a Înălțării Domnului. ferecată cu argint aurit și înzestrată cu 3 coroane mai mari și 3 mai mici de argint aurit. Sus pe o placă de argint se află inscripția slavonă: **Възнесенїе господа нашего Ї҃с Х҃а**: Înălțarea Domnului nostru Isus Hristos: iar pe altă placă de jos: **Сїа икона окова Єпископъ Ѳнастасїе Романскы, лѣтw ,зоѕ мц҃а ген. а҃.** (1): Această icoană a ferecat-o Episcopul Anastasie al Romanului în anul 7076 (1568), luna Ianuarie 1. (Inventar No. 414).

5). O icoană a Învierii Domnului. ferecată pe la margini cu colțurile cu argint aurit. Pe icoană și în unghiuri sunt prinse câte 3 sticle colorate. Icoana măsoară în lungime 50$^{cm.}$ și în lățime 43$^{cm.}$ Deasupra se vede titlul: **Възкресенїе**: Învierea. iar dedesubt: **Сїа икона wкwва Ѳрхнмандрит Спиридwн wт Пѣтна в лѣт ,зѳ҃д**(2): Această icoană a ferecat-o Arhimandritul Spiridon din Putna în anul 7074 (1566).

Pe această icoană se reprezentă și părți din istoria sfântă și împăratul Solomon, care ține în mână o hârtie, pe care este scrisă în limba română pilda: «înțelepciun au zidit șie casă.» (Inventar No. 411).

6). O icoană a Botezului Domnului, ferecată pe la margini cu argint aurit și ornată cu 5 coroane de plăci de argint aurit și cu 2 pietricele roșii. Una din acele coroane și 2 sticle colorate de pe icoană s'au pierdut. iar o coroană se păstrează în dulapul de siguranță. Pe partea de sus a icoanei se află numele ei: **Богоявленїе господа Бога**: Dumnezeeasca Arătare a Domnului Dumezeu, iar pe cea de jos: **Сїа икона сътвори и wкова Ѳрхнмандрит Досѳѳй wт Пѣтна и съ ѵченикомъ своимъ єродїакон Ѳнасїе в лѣто ,ѕчг мц҃а авг.** (3): Această icoană a făcut-o și ferecat-o Arhimandritul Dosoteiu din Putna cu învățăcelul său ierodiaconul Anasie, în anul 7093 (1585), luna August. (Inventar No. 413).

7). O icoană a Maicii Domnului cu Mântuitorul răstignit pe cruce.

---

(1) Anastasie a fost cu metania din Putna (Melchisedec, l. c., pag. 33; *Chronica Romanului*. București 1874, I, pag. 194). El în 12 Iunie 1558 era deja episcop în Roman. Vezi Melchisedec, *O visită*, etc., pag. 34.

(2) Vezi Melchisedec, l. c., pag. 33.

(3) L. c.

Icoana este peste tot ferecată în argint, are o lungime de 31cm. şi o lăţime de 27cm., iar jos următoarea inscripţie: «Iacov proin Mitropolit Moldaviei, 7276» (1768). (Inventar No. 415).

8). O icoană mare a Maicii Domnului cu sculpturi de lemn şi ferecături aurite de argint. Icoana artistic lucrată, se află atârnată în şirul prim al catapetesmei.

10). O iconiţă săpată în fildeş. Sculpturile ei reprezentă întâmplări din istoria sfântă. Iconiţa are o mărime de 10cm. şi o lăţime de 7cm. şi este ferecată în cadre de argint lucrate à jour. Dosul iconiţei este bătut cu o placă de argint, pe care se închipueşte Răstignirea Domnului, şi unde se află inscripţia slavonă: **Сїа икона wкова Єпископа Ѳнастасїа Романскаго в лѣто ,зѯѕ мѣца юнїа ѣї** (1): Această icoană a fost ferecată de Episcopul Anastasie al Romanului, în anul 7066 (1558), luna Iunie 12.

11). Un portret al lui Ştefan cel Mare lucrat în uleiu şi prins în cadre aurite de pictorul Spulak din Cernăuţi. Spesele de 200 fl., pentru acest portret, le-a oferit conventul mânăstiresc din Putna. Acest portret a fost atârnat cam deasupra mormântului lui Ştefan cel Mare. (Inventar No 431).

12). Un tablou care reprezentă mânăstirea Putna pe timpul sfinţirii ei. Pictorul este un fost călugăr din Putna, care a decopiat tabloul de pe altul vechiu. Tabloul acuma defectuos atârnă în coridorul care duce la chiliile egumenului. (Inventar No. 431).

D. Vase.

1). O cădelniţă de argint aurit, foarte artistic lucrată. Ea reprezentă stilul gotic şi este ornată cu 4 figuri şi 8 pietre scumpe. În lănţişoarele ei sunt prinşi 5 serafimi şi 5 zurgălăi. Partea de jos a cădelniţei poartă următoarea inscripţie: † **Сїа кадѣлниц сътворѣна ѥстъ wт Іѡана Стѣфана Воєводь господарѣ земли Молдавскон вл҃то ,ѕцон ап вї днь** (2): Această cădelniţă s'a făcut de Ioan Ştefan Voevod, Domnul ţerii Moldovei în anul 6978 (1470) Aprilie 12 zile. (Inventar No. 51).

2). Două cădelniţe de argint cu câte 4 lănţişoare şi cu câte 4 cruci. Una din aceste cădelniţe posedă şi un zurgălău. Ambele poartă jos inscripţia: «Antonie Mitropolit 1734». (Inventar No. 52, a + b).

---

(1) Melchisedec, l. c., pag. 34.

(2) Vezi Marian, l. c., pag. 8, şi Georgiescul, l. c., pag. 314.

3). O cădelniță de argint cu 4 lănțișoare și jos cu inscripția: «Această cădelniță a fost afiorisită de soția lui Gavril Niculce Paraschiva în anul 7260» (1752). (Inventar No. 53).

4). Două candele de argint, una înaintea icoanei Mântuitorului și alta înaintea Maicii Domnului. Prima poartă inscripția: «Monahia Elisaveta Miclescul a afiorisit această candelă mânăstirii Putna în anul 1760». (Inventar No. 57 și 58).

5). O candelă de argint cu inscripția: «Antonie Mitropolit, 1734». (Inventar No. 59).

6). O candelă de argint cu inscripția: «Stareț Sila, 7265» (1757). (Inventar No. 61).

7). O asemenea candelă cu inscripția: «Afiorisită de Ștefăniță Iamandi Sihăstriei Putna în anul 7255» (1747). (Inventar No. 62).

8). Trei candele de argint mai mici fără inscripții. (Inventar No. 60, a + b + c).

9). Un litier de argint pe 3 picioare cu inscripția: «Pe cheltuiala mânăstirii de egumenul Antonie și gătit sub egumenul Pahomie 1772». (Inventar No. 63).

10). Un vas mare, respective o crestelniță de argint aurit cu 2 torți și pe din afară cu inscripția slavonă: **Сїѧ крѣстелница wбновн гр҃ѣ Iѡ̃ Ѧлеѯандръ воєвода и гпжа єго Роѯанда · wт̃ єдина ветха крѣстелница цо бѣше сътворена wт̃ стараго Стєфана воєвода · и дадє въ Пѹтенскин монастир · влто ,зо҃є юниѧ нї**: Această cristelniță a înnoit-o Domnul Io Alexandru Voevod și Doamna lui Roxanda, dintr'o cristelniță veche, care a fost făcută de bătrânul Ștefan Voevod și a dat-o mânăstirii Putna în anul 7075 (1567) Iunie 18). (Inventar No. 64).

11). Un colivar, adică un blid mare de argint, menit ca într'însul să se puie coliva. Colivarul este ornat cu emblema Moldovei, adică un cap de bour cu o stea între coarne, cu soarele de a dreapta și luna de a stânga, iar împrejur cu inscripția slavonă: **Iѡ Ѧлеѯандръ воєвода**: Io Alexandru Voevod, pe cealaltă parte însă o cruce în 8 colțuri cu inscripția: **и гпжа єго Роѯанда**: și Doamna lui Roxanda.

Jur împrejur pe marginea blidului se vede următoarea inscripție slavonă împodobită cu gravuri de flori foarte frumoase: **† Съ блю сътвори гнь · Iѡ̃ Ѧлеѯандръ вшєвода · и гдпжа єго Роѯанда · и чѧди и Бодѯ̂ и Петръ и Костати ⁝ и дае єго въ Пѹноі монѯ̂тир ⁝**

бити за коливъ· вато ,зоѳ ю аі ⁝ (1): Acest blid l-a făcut Domnul Io Alexandru Voevod şi Doamna lui Roxanda şi copiii lor Bogdan, Petru şi Costachi, şi l-a dat mânăstirii Putna, ca să fie colivar, în anul 7075 (1567) Iunie 11.

Pe dos colivarul are următoarea inscripţie slavonă: ✝ И тогда при архимандритѣ Спиридонѣ сътвориса сии блюд ѡ монастирское сребро ѫ зѧа· (2): Şi atunci sub Arhimandritul Spiridon s'a făcut acest blid din argintul mânăstirii, 500 zloţi. (Inventar No. 65).

12). Două pocale de argint în formă conică. Primul poartă inscripţia: «Antonie Mitropolitul Bielogradului, dat Putnei 7565 (1757), meşterul Rafael», iar al doilea: «Cu cheltuiala Episcopului Calistru şi a erodiaconului Aftanasie Zaharovschi, 7265 (1757), monah Rafail». (Inventar No. 66, a + b).

13). Un potir de argint pe dinlăuntru aurit, pe dinafară ornat cu 3 capete de îngeri, iar pe postament cu inscripţia: «De Dosotei şi ieromonahul Sila în anul 7256» (1748). (Inventar No. 38).

14). Un asemenea potir ornat pe dinafară cu 16 sticle colorate şi tocite. El poartă inscripţia: «Stareţul Sila din mânăstirea Putna şi monahul Rafail, 7265 (1757). (Inventar No. 28).

15). Un potir cu discos de argint pe dinlăuntru aurit cu inscripţia: «Ursoaia, 7275 (1767. (Inventar No. 33).

16). Un potir de argint pe dinlăuntru aurit, neted pe dinafară, cu un postament şi mâner ornat cu arabescuri. (Inventar No. 42.)

17). Un potir de argint aurit pe dinlăuntru cu inscripţia: «Stareţul Sila dela schitul Sihăstrie, în anul 7264 (1756 Septemvrie». (Inventar No. 44).

18). O stea de argint aurită pe dinafară, în vârf înfrumuseţată cu o rozetă în care este prinsă la mijloc o sticlă verde coloratá, iar împrejur 6 sticle roşii şi 6 nasturi de argint. Pe dinlăuntru se află inscripţia: «Stareţul Sila». Inventar No. 30.

19). Două stele de argint cu inscripţia: «Antonie Mitropolit 1734. (Inventar No. 35 şi 37.

---

(1) Cf. Marian, l. c., pag. 8. care însă a cetit incorect.

(2) L. c., pag. 9, d-l Marian mai adauge după сии încă un и, ceeace nu se află pe colivar. Din această inscripţie se vede că Alexandru Vo lă numai a reînnoit acest colivar făcut deja sub Arhimandritul Spiridon între 1502 şi 1510.

20). O stea de argint aurit cu inscripția: «Lupul Safta, în an 7253 (1745). (Inventar No. 40).

21). O linguriță de argint cu inscripția: «Antonie Mitropol 1734». (Inventar No. 34).

22). O altă linguriță la fel, cu aceeaș inscripție, însă din an 1736. (Inventar No. 36).

23). O linguriță de argint aurit cu mâner sucit și în dos c inscripția: «De Dosotei Arhimandritul». (Inventar No. 41).

24). Un discos de argint cu inscripția: «Mânăstirii Putna, 725 (1747). Inventar No. 55).

25). Un asemenea discos cu inscripția gravată pe dos: «Star țul Sila, 7265» (1757). (Inventar No. 45).

26). Un discos de argint aurit pe care se află portretul Reg lui Carol XI din Suedia. Discosul zace pe 3 zurgălăi mici de a gint, iar pe dos poartă inscripția: «Acest discos l-a afiorisit diac nul Atanasie Zaharovschi, 1745, mânăstirii Putna». (Inventar No. 4

27). Un chivot de argint aurit în formă unei biserici cu 3 tu nuri și 3 cruci. El zace pe 4 bumbi de argint și posedă ca o nament la toate colțurile câte un cap de înger. Inscripția lui zic «Acest chivot s'a făcut de egumenul Iosif din argintul și cu che tuiala mânăstirii Putna în anul 7253» (1745). (Inventar No. 68).

28). Un chivot mic de argint smălțuit, în forma unei biseric cu un turn mare și 4 mai mici, la mijloc cu un porumb care se vește ca încuietoare. El poartă inscripția: «S'a făcut pe vreme egumenului Dosotei, în anul 7655 (1747), cu cheltuiala mânăstir Putna». (Inventar No. 69).

29). Un chivot de argint în forma unui turn cu o cupolă, pe cărei vârf se află o stea, iar în mijlocul ei chipul Mântuitorulu gravat. Împrejurul cupolei se află 4 stâlpi de argint și în fiecar câte o sticlă colorată și tocită. Chivotul are 4 picioare și jur în prejur ornamente de argint. Săltărașele sunt aurite și înfrumus țate cu diferite ornamente. Inscripția lui zice: «S'a făcut de eg menul Iosaf cu chieltuiala mânăstirii Putna, în anul 1779». (I ventar No. 70).

E. Policandre și alte obiecte.

1). Un policandru mare de bronz, cu 35 ramuri, prefăcut d Mitropolitul Iacov în 1 Ianuarie 1765 din alte policandre vechi del

Ştefan cel Mare. (1) El are o înălţime de $2^{m.}$ $86^{cm.}$, o lărgime de $2^{m.}$ şi o greutate de 300 kilograme.

Policandrul are cinci rânduri, între cari sunt 35 talere cu fofeze pentru lumânări. În fiecare rând sunt 7 talere. Între aceste rânduri sunt înşirate 5 rânduri de chipuri de îngeri suflaţi cu argint.

În rândul întâiu sunt 7 îngeri cu cruci în mână, în cel de al doilea 7 îngeri cu trâmbiţe, în al treilea 7 îngeri cu cruci, în al patrulea 7 îngeri, neţinând nimic în mână şi în al cincilea 7 serafimi cu aripi.

Policandrul pe la poale este înfrumuseţat cu 8 ouă mari de struţ, din cari unul s'a stricat şi se păstrează în cassa de siguranţă. Ouăle sunt legate cu argint. Acest policandru se află în naos, atârnat de un lanţ tare de fier, care se răsmureşte sus în cupola bisericii în 4 părţi. Veriga, care leagă policandrul de lanţ, este prinsă de globul mare şi aurit al policandrului, pe care sunt scrise datele construirii lui. (Inventar No. 110).

2). Un policandru de bronz, mai mic, cu 12 ramuri, atârnat în pronaos. El se fineşte într'o pară, pe care este scris: «Acest policandru a fost făcut pentru biserica Sihăstriei de Banul Ioniţă Vărnav, în anul 7265 (1757) Octomvrie 14». (Inventar No 111).

3). Două sfeşnice mari de argint pe câte 3 picioare. Ambele poartă inscripţia: «Iacov proin Mitropolit Moldovei», iar unul anul «7276» (1768). (Inventar No. 74).

4). Un polonic de argint dela stareţul Sila dela Sihăstrie, din anul 1780. Acuma el este prelucrat. (Inventar No. 20).

5). Două perechi de paftale de argint, ornate cu gravuri. Pe o pereche se află inscripţia: «Stareţul Sila». (Inventar No. 72, a + b).

6). Un sigil al mânăstirii Putna din anul 1784. (Inventar No 27).

---

(1) Vezi şi Georgiescul, l. c., pag. 315, şi Romstorfer, *Das Kloster Putna*, pag. 47.

CAP. VII.

Acoperemintele şi aerele din mânăstirea Putna.

A. Acoperemînte de morminte.

1. Un acoperemânt pentru mormântul Doamnei Maria de Mangop, soţia lui Ştefan cel Mare. Acoperemântul este de atlas roşu, cusut cu fir de aur. Doamna Maria este închipuită culcată, moartă, cu ochii închişi, cu mânile pe piept şi îmbrăcată în vestminte domneşti cu coroană pe cap. Dela coroană atârnă mai jos de umere nişte ornamente de metal în formă de lănţişoare.

Acoperemântul este ornat la 2 colţuri cu pajura bizantină cu 2 capete, iar în celelalte 2 colţuri cu 2 monograme greceşti, prin cari simboale se indică originea Doamnei dintr'o familie a împăraţilor bizantini. Pe marginea acoperemântului se află inscriptia slavonă: **Сѣи есть покровъ гроба рабы божїа благочестивои и христолюбивои госпожди Iѡ Стефана воеводы господаря земли Молдавскои Маріи· иже прѣставися къ вѣчным wвi тѣлем в лѣт ,sцпѕ мцца декемврїе кѣ· въ пят· ч:с ѣ дне·** (1[r] Acesta este acoperemântul mormântului roabei lui Dumnezeu e a dreptmăritoarei şi de Hristos iubitoarei Doamnei lui Io Ştefa -fi Voevod, Domnul ţerii Moldovei, Mariei, care s'a mutat la ve -re nicul locaş în anul 6985 1477, luna Decemvrie 19, Vineri, or o[r] a 5-a din zi. Inventar No. 301.

2. Un acoperemânt pentru mormântul Mariei, fiica lui Rad Vodă, Doamna lui Ştefan cel Mare. Acoperemântul este de catif albastră închisă, pe care sunt cusute cu fir de aur flori, o cru uce mare şi apoi cuviutele: **Маріа дъщи Радѹла воеводы**: Ma *ria*, fiica lui Radu Voevod. Inventar No. 302.

---

1 Vezi şi Melchisedec, l. c., pag. 21.

3). Un acoperemânt pentru mormântul lui Ştefan cel Mare. El este de catifeà roşie întunecată, cusut cu flori de fir de aur. Lungimea lui este 1.64$^{m.}$, iar lăţimea de 1.52$^{m.}$. Acoperemântul este ornat cu 11 canafuri de mătase şi căptuşit cu pânză albă. El poartă următoarea inscripţie slavonă: **Іѡ Богданъ Воєвода Божїею милостїю господарь земли Молдавскои ѳкраси и покры покровом сим гроб отца своєго Іѡн Стєфана Воєводы господствовавшаго въ Молдавскои земли м҃з л҃т и три м҃ц҃и и иже пр҃ставися къ в҃чнѣи ѡбит҃ли в л҃тѡ ҂зв҃ї м҃ц҃а їѳл. к҃ дн҃ь. въ день вторника въ чїтвр҃тыи час дне** (1): Io Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul ţerii Moldovei, a înfrumuseţat şi acoperit cu acest acoperemânt mormântul tatălui său Ion Ştefan Voevod, care a domnit în ţara Moldovei 47 ani şi 3 luni, şi carele s'a mutat la veşnicele locaşuri în anul 7012 (1504), luna Iulie, ziua a doua, Marţi, la ora a 4-a din zi». (Inventar No. 308).

4). Un acoperemânt de catifeà roşie închisă, căptuşit cu pânză albă de pe mormântul Doamnei Maria, pus de fiul ei Bogdan. El are o lungime de 1.70$^{m.}$ şi o lăţime de 1$^{m.}$ şi inscripţia slavonă brodată cu litere de fir de aur, 10$^{cm.}$ înalte: **Сѣи покровѣцъ ѳкраси Іѡ Богданъ Воєвода Божїею милостїю господарь земли Молдавскои сн҃ь Стєфана Воєводы внѹкъ Радѹла Воєводы. и положи єго на гробѣ свѧтопочившєи матєри єго Маріи господожи Стєфана Воєводы в л҃то ҂зк҃а · ген. л҃.** (2): Acest acoperemânt l-a înfrumuseţat Io Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul ţerii Moldovei, fiul lui Ştefan Voevod, nepotul lui Radul Voevod, şi l-a pus pe mormântul întru sfinţenie răposatei maicii sale Maria, Doamna lui Ştefan Voevod, în anul 7021 (1513) Ianuarie 30. (Inventar No. 310).

5. Un antic acoperemânt de mormânt, de catifeà roşie închisă, compus din 2 părţi şi căptuşit cu pânză albă. El este înfrumuseţat cu flori şi ornamente de fir de aur, însă n'are nici o inscripţie. (Inventar No. 309).

6). Un antic acoperemânt de mormânt, acuma defect. El este de catifeà albastră închisă, căptuşit cu pânză albă şi înfrumuseţat pe ambele părţi cu catifeà roşie. Ori ce inscripţie lipseşte. (Inventar No. 311).

---

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 26, şi Kozak, l. c., pag. 85, nota 1.
(2) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 25.

7). Un antic acoperemânt de mormânt de catifeà roşie, împodobit cu flori şi ornamente cusute cu fir de aur. El constă din mai multe bucăţi, este căptuşit cu pânză albă şi n'are inscripţie. (Inventar No. 312).

8). Un acoperemânt pentru mormântul lui Ştefan cel Mare, oferit de doamnele din România în anul 1872. El este de catifeà vişinie închisă şi căptuşit cu mătase albă. Pe margine sunt 7 găitane de fir de aur şi o brodătură la fel. Într'un colţ al acoperemântului se află brodată cu fir de aur emblema Transilvaniei, adică: 7 cetăţi, soarele şi semiluna; în al doilea colţ emblema Munteniei, adică: vulturul cu crucea în plisc, într'o cange sabia, într'alta buzduganul, iar deasupra soarele şi semiluna; în al treilea colţ emblema Moldovei şi Basarabiei, adică: 2 delfini şi un cap de zimbru, între ale cărui coarne se află steaua, soarele şi semiluna; în al patrulea colţ emblema Craiovei, adică: leul, cu sabia scoasă într'o labă. În mijlocul epitafului este brodată cu fir de aur o cunună de lauri, iar în mijlocul ei o coroană princiară cu 13 cruciuliţe. De desubtul ei, şi anume tot în cunună, se află anii: 1456 ℣ 1504. Afară de cunună se află brodate cu fir: Baia 1467, Racova 1478, Valea Albă 1476, Pădurea Cosminului 1497 şi apoi inscripţia: «Mai bine să murim cu spada în mână întru apărarea religiunii şi a patriei noastre decât să lăsăm şi una şi alta în prada inimicului.» (Inventar No. 156/1872).

9). Un epitaf pentru mormântul lui Stefan cel Mare, dedicat de damele române din Bucovina. El este de catifeà roşie deschisă şi căptuşit cu mătasă roşie întunecată. Jur-împrejurul lui se trage o dungă de catifea albă cu inscripţia: «Memoriei lui Ştefan cel Mare, omagiu de veneraţiune, recunoştinţă adusă de damele române din Bucovina.» În mijlocul epitafului este o cunună de lauri brodată cu fir de aur, iar în mijlocul ei o coroană princiară cu 5 colţuri, o cruce mare în 7 colţuri, deasupra căreia stă cruciş o sabie şi o laură. Jos se vede semiluna şi o stea. Inventar No. 156/872).

B. Acopereminte bisericeşti.

1). Un acoperemânt antic pentru masa sf. altar de catifeà roşie, înfrumuseţat cu flori cusute cu fir de aur. El este fără inscripţie. (Inventar No. 303).

2). Un acoperemânt pentru tetrapod de catifeà albastră închisă, căptușit cu o materie de bumbac albastru și înfrumusețat pe la margini cu 14 canafuri. El este 1.70$^{m.}$ lung, și 75$^{cm.}$ lat, posedă flori și ornamente cusute cu fir de aur și inscripția slavonă: ✝ сѣи покровъ надъ тетраподомъ сътвори раба божїа Маріа господжа Іѡанна Стефана воеводы дъщи Радѹла воеводы въ еже ѡт нихъ сѣзиданѣи церкви въ Пѹтенскомь монастыри въ лѣто ,ѕвї мсца ноевріа двадесѧтъ (1): Acest acoperemânt pe tetrapod l-a făcut roaba lui Dumnezeu Maria, Doamna lui Ioan Ștefan Voevod, fiica lui Radul Voevod, pentru biserica zidită de dânșii în mânăstirea Putnei, în anul 7012 (1503), luna Noemvrie 20. (Inventar No. 313).

3). Un acoperemânt de catifeà vișinie cu marginile de mătase roșie și la un colț cu un canaf. El are o lungime de 1.03$^{m.}$ și o lățime de 78$^{cm.}$ și este înfrumusețat cu flori cusute cu fir de aur și argint. Inscripția lui slavonă ne spune următoarele: ✝ Іѡ Стефань воевода · ѣжїею мл̃стїю гс̃пдр земли Молдавскон · сн̃ь Бѡгдана воевѡд · сътвори сѣи покровец · и дадѣ евѫ мл̃бѫ себѣ въ ц̃ркѡвь ѡт пѹтенскаго монастирѣ · вл̃то ,ѕї · а̂ гв̃а своег лѣт · м · и нас текщиее мс̃ца дек: кѳ: (2): Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a făcut acest acoperemânt și l-a dat spre rugă șie în biserica din mânăstirea Putna în anul 7010 (1502), iar al domniei sale al 40 și spre al 6 curgător, luna Decemvrie 25. (Inventar No. 317).

4). Un acoperemânt pentru tetrapod de catifeà roșie, în 3 colțuri ornat cu câte un canaf mare roșu, iar în al 4-lea cu unul albastru. El are o lungime de 82$^{cm.}$ și o lățime de 74$^{cm.}$ și următoarea inscripție slavonă: ✱ Іѡ̃ Богдань воевода · ѣжїею мл̃тю гс̃пдрь земли Молдавскон · сн̃ь Стефана воеводї сътвори сѣи проковецъ · и дадѣ его въ молбѫ себѣ въ Пѹтенском монастирн:· вл̃то · ,ѕдї воніѳ ѣг·: (3) Io Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, fiul lui Ștefan Voevod, a făcut acest acoperemânt și l-a dat spre rugă șie la mânăstirea Putna în anul 7014 (1506) Iunie 12. (Inventar No. 318).

5). Un acoperemânt de mătase galbenă închisă, cu căptușală albastră, 87$^{cm.}$ lung și 75 $^{cm.}$ lat. La colțuri el este ornat cu 2

(1) Melchisedec, l. c., pag. 25.
(2) Cf. Marian, l. c., pag. 4.
(3) Cf. Marian, l. c., pag. 5, care însă a cetit: покровецъ și молбѫ.

cataifuri verzi de mătase și 2 albastre. La mijloc el este înfrumusețat cu flori și păuri cu câte 2 capete, între cari se află câte o cruce cusută cu fir de aur, argint și mătase roșie și verde. Jur împrejur se întinde inscripția slavonă cusută cu fir de aur: ✣ сѧ повелѣнїемъ сѧтѣишѧгѡ гдⷭ҃ка Єлѣны Петра воєвѡды дщере Деспота и дадѣ и его ѧ задѣшїѧ сѧтъ ѧ Путнѣнскомъ монастырѣ иже ѥсть хра҃мъ Успенїѧ пр҃чⷭтыѧ вл҃ⷣцы · ѕлто · ѕмѧ · 1: Acest acoperemânt a făcut Elena Doamna lui Petru Voevod, fiica Despotului, și l-a dat spre rugă și le la mănăstirea Putnei, unde este hramul Adormirii prea sfintei Născătoarei de Dumnezeu, în anul 7044 1536. Inventar No. 319.

6. Două acoperemînte antice de atlas, cusute cu flori de fir de aur, fără inscripție. Inventar Nr. 315. a—b.

7. Un acoperemânt antic de catifea roșie, cusut cu flori de fir de aur, fără inscripție. Inventar No. 316.

8. Un acoperemânt pentru discos cu inscripția slavonă: пріимѣтѥ ꙗдѣтѥ сі ѥсть тѣлѡмое ѥгѡ за вы ломимое ѥⷭ wставлѥнїе грѣхѡмъ 2: Luați mâncați, acesta este trupul meu, care pentru voi se frânge spre iertarea păcatelor.

9. Un acoperemânt pentru potir de mătase catenie. Pe el este cusut cu mărgăritare chipul Domnului Hristos, care dă vin apostolului Petru, și al unui arhanghel. Pe marginea acoperemântului este cusută inscripția slavonă: ✣ піѣтѥ wт нⷭа ѥⷭкы сі ѥсть кр҃вь моѧ новаго завѣта · иже за вы҃ⷭа мнѡги · ѡставлѥмаа ѧ ѥⷭ wставлѥнїе грѣхѡмъ. 3: Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu al legii celei noua, care pentru voi, pentru mulți, se varsă întru iertarea păcatelor. Inventar No. 98.

10. Un acoperemânt antic pentru potir de mătase sură, pe care se află cusut chipul Domnului Hristos așezat în mormânt și al mai multor îngeri. Inscripția cusută cu fir galben și alb este următoarea: Бг҃ wц҃ь с҃ Грігорїи Бгⷭвⷭ. с҃ Іѡанна Златоⷭ, положеніе ѥⷭ грⷭа: Dumnezeu Tatăl, s. Grigorie Teologul, s. Ioan Gură-de-aur. Punerea în mormânt. Inventar No. 285.

11. Un antic acoperemânt pentru potir de atlas albastru. Pe el se află cusut cu fir de aur și argint la mijloc într'o stea chipul Maicii Domnului cu Mântuitorul, iar pe la colțuri câte un

1 L. c. cetind greșit: сѧи, вогородиⷣ și щⷣ.

2 Marian. l. c., pag. 6.

3 L. c.

seraſim. Marginile sunt înfrumusețate cu frunze roșii de mătase. Pe dos acoperemântul este căptușit cu taftă galbenă vărgată. (Inventar No. 287).

12). Un antic acoperemânt pentru potir de catifeà neagră. El este provăzut cu flori și ornamente în forma crucii, cusute cu fir de aur și de argint. Marginile-i sunt tivite cu șireturi de aur adevărat, iar căptușeala lui constă din atlas galben. (Inventar No. 288).

13). Un antic acoperemânt pentru potir de catifeà cărămizie, întrețesut cu fire de argint și tivit cu o materie albastră cu flori galbene. El este ornat cu înguste și albe șireturi spaniole și căptușit cu taftă verde. (Inventar No. 292).

14). Un antic acoperemânt pentru potir de brocat de aur. Pe el este închipuită Bunăvestirea Maicii Domnului prin cusături cu fir de aur și argint. Coroana Maicii Domnului și a arhanghelului Gavriil este înfrumsețată cu 111 mărgăritare. (Inventar No. 94).

15). Un antic văzduh de mătase cafenie, pe care sunt chipurile următoare: Hristos în mormânt, Maica Domnului, profetul Ioan și 4 îngeri. Aceste chipuri împodobite cu mărgăritare sunt cusute cu fir de aur ca și inscripția de pe la margine: Дадѣ Стѣфанъ Воєвода въ лѣто ,зцпѳ, мартъ к: Le-a dat Ștefan Voevod în anul 6989 (1481) Mart. 20. Pe celelalte margini sunt inscripții cu texte sfinte. (Inventar No. 99).

16). Un antic văzduh de taftă, pe care se află chipul sfintei fecioare Maria cusut cu fir de aur, argint, mătase și mărgăritare. Marginile lui sunt tivite cu șireturi înguste de aur, iar marginea de jos este ornată cu 5 canafuri de argint și mătase albastră. (Inventar No. 100).

17). Un antic acoperemânt pentru amvon de catifeà roșie, cusut cu fir de aur și căptușit cu pânză verde. (Inventar No. 335).

C. Aere.

1). Un aer de 2.42$^{m.}$ lung și 1.48$^{m.}$ lat, de mătase albastră, de proveniență nouă. Pe acesta s'au efectuat toate cusăturile și literele în aceeaș ordine, în care se aflau ele pe mătasea originală, care s'a rupt. Aerul reprezentă punerea Domnului în mormânt. Lângă capul lui Isus stă Maica lui cu Maria Magdalena, iar la picioare Iosif și Nicodim cu două femei purtătoare de mir. Dintr'o parte evangelistul Ioan ține pe Isus Hristos de

mână, iar împrejur stau îngerii cântând prohodul. Deasupra este scris: „Μ̃ρ Θ̃υ ·:· ✝ Maica Domnului, şi ο εν ταφῃ κσμος“ (1). Colţurile aerului sunt ornate cu simbolurile evangeliştilor şi la fiecare se află câte unul din următoarele cuvinte greceşti liturgice cu litere cirilice: „ѧдонта, вωнта, кекрагота, кѣ легонта“. (2)

Aerul poartă jos următoarea inscripţie slavonă: ✝ Изволенїемъ шц҃а и сѫ поспѣшенїем сн҃а сѫвръшенїем с̃тг̃w дха:· Іѡ̃ Стефан воєвода бжїею мл̃тію гс̃пр҃ъ земли Мωлдавскиѧ сн҃ Богдана воєводи· и сѫ бл̃гочестивою гс̃пжи его Марїи: и сѫ възлюбленнми дѣти· Ѧлеѯандра и Бωгдана Влада· сътвори· ша с· ѕи деръ въ монастирн ѡ̃ Пѫтнои· и деже є храм· ѯспенє прѣч̃ст҃ѣа Бц̃ѣи и прнснодѣви Маріа: — влѣ̃ ѕцчи (3): Cu voinţa Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea sfântului Duh, Io Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul ţerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, şi cu dreptmăritoarea lui Doamnă Maria şi cu iubiţii copii Alexandru şi Bogdan Vlad, au făcut acest aer în mânăstirea din Putna, unde este hramul Adormirii preasfintei Născătoarei de Dumnezeu şi pururea fecioarei Maria, în anul 6998 (1490). (Inventar No. 314).

2). Un aer de mătasa cenuşie cu flori. El reprezentă pe Hristos în mormânt, lângă care stau mai mulţi sfinţi şi îngeri. Aceste chipuri sunt cusute cu fir de aur, argint şi cu mătase şi înfrumuseţaţi cu flori şi coroane de mărgăritare. În coroana lui Hristos şi în cele ale sfinţilor sunt cusute 11 sticle colorate. Partea cusută a aerului are o lungime de 1.80$^{m.}$ şi o lăţime de 1.20$^{m.}$ şi următoarea inscripţie slavonă: Изволенїемъ шца и сѫ поспѣшенїемъ сына и сѫвръшенїем сватаго дѫха· рабъ божїи панъ· Гавриль вистѣрникъ Тотрѫшанъ· еже шнь желанїем вождѣлѣвше любве Хр̃истовѣ страсти рачитель потщателно сътвори сен дерь· и даде его· ко молбѣ себѣ· и своен сѫжителници· и чад его· в монастирь шт Боронець ндеже ест храм сватаго славнаго

(1) Cântarea dela immormântare.

(2) Cântând, strigând, glas înălţând şi grăind. Aceste cuvinte închipuesc cele 4 fiare, cari sburau împrejurul scaunului lui Dumnezeu, dintre cari cea dintâi, după Apocalipsul lui Ioan 4, 6, este leul, a 2-a viţelul, a 3-a omul, a 4-a vulturul. După sf. German, vulturul cântă, viţelul strigă, omul grăieşte, iar leul inalţă glasul.

(3) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 24, care are multe greşeli ortografice, iar corect în *Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild.* Wien 1899, pag. 81.

великомученика и побѣдоносца Гєѡргїа· в лѣто ,зѯД мсц авг. кѳ (1): Cu voinţa Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi săvârşirea sfântului Duh a voit robul lui Dumnezeu, Domnul Gavriil, Visternicul Totruşan, carele aprins de dorul dragostei lui Hristos, iubitor de patimi, a făcut cu bucurie acest aer şi l-a dat spre rugă şie şi soţiei sale şi fiilor săi în mânăstirea din Voroneţ, unde este hramul sfântului, măritului, marelui martir şi aducătorului de biruinţă Gheorghe în anul 7024 (1516), luna August 25 (2). (Inventar No. 102).

2). Un aer de mătase cafenie, de o lungime de 83 cm. şi o lăţime de 58cm. El reprezentă la mijloc pe Mântuitorul pus în mormânt, iar deasupra lui 5 stele. De a stânga lui Hristos stă Maica lui, iar de a dreapta lui Maria Magdalena şi sfântul Ioan. Sus în partea stângă a aerului se află soarele cu raze aurite, înconjurat de mai multe stele şi chipul arhanghelului Gavriil.

În partea dreaptă a aerului se vede luna cu mai multe stele şi chipul arhanghelului Mihail.

În colţul stâng de jos este chipul arhanghelului Rafail, iar în cel din dreapta al lui Iruil.

Pe marginea de deasupra a aerului şi anume din dreapta în stânga se află cusut următorul tropar în limba slavonă: ✝ Благообразны Іѡсиѳь съ дрѣва прчстое тѣло тѣе плащаннчєм чистоѧ шєвивь и вонѣмн и въ гробѣ новѣ закрывь положи: Iosif cel cu bun chip, de pe lemn luând preacuratul tău trup, cu giulgiu curat înfăşurându-l şi cu miresme ungându-l, în mormânt nou acoperindu-l l-a pus».

Pe marginea de jos a aerului se află următoarea inscripţie slavonă cusută cu fir: ✝ Іѡ Стєфань воєвода ѣжіємь мѣтіѭ гїдрь земли Молдавскои сътвори сѧи вѣто ѕчпѳ мрт к. (3): Io Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domnul ţerii Moldovei l-a făcut în anul 6989 (1481) Martie 20. (Inventar No. 99].

4). Un aer de mătase roşie, pe care este închipuit Hristos în mormânt, Maica Domnului cu trei femei, sfântul Ioan, Nicodim, Iosif şi doi îngeri. Toate aceste chipuri sunt lucrate cu fir de

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 25.

(2) Melchisedec, traducând această inscripţie, a lăsat traducerea cuvintelor: потщателно şi и побѣдоносца.

(3) Cf. Marian, l. c., pag. 7.

aur şi argint. La coroana Mântuitorului sunt 29 mărgăritare, iar la a Maicii Domnului 15.

La marginea cea de sus şi la cele laterale sunt cusute cuvinte sfinte, iar la cea de jos următoarea inscripţie în limba română: «Acest sfânt aer l-a făcut Ioan, fiul lui Argur, soţia Ilinca, în anul 7246 (1738) în maiu 1. Ruxanda a cusut». (Inventar No. 87).

CAP. VIII.

Cărţile vechi manuscrise şi tipărite din mânăstirea Putna.

A. *Manuscrise slavone.*

1). O evangelie slavonă din anul 1504, foarte frumos scrisă pe pergament şi înfrumuseţată cu chipurile evangeliştilor lucrate cu ornamente şi iniţiale artistic desemnate în colori şi aur. Începuturile capitolelor sunt de asemenea scrise cu aur. Evangelia este legată în argint aurit. Pe frontispiciu se reprezentă Învierea Domnului, care scoate sufletele din iad. La cele 4 colţuri se află icoanele celor 4 evangelişti. Pe dosul legăturii cărţii se reprezentă Adormirea Maicii Domnului. Cartea are ca postament 4 bumbi mari de argint. Pereţii cărţii se ţin la un loc de o mreajă artistic lucrată din sârmă de argint. Sub icoana Adormirii Maicii Domnului se află următoarea inscripţie slavonă: † Iw Богдан воєвода бжїею милостїю господарь земли Молдавскои шкова сын тетроєѵгель монастирю своємѹ Пѹтенскомѹ идеже єсѣ храм ѹспеніе Бц̃ѣи ѣ задѹшие стѣпѹчшаго родителѧ своего Стєфана воєводи и за свое ѕдравіе и спасеніе влто ,ѕїі мѧ ї (1): Io Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul ţerii Moldovei a ferecat această tetraevangelie mânăstirii sale din Putna, unde este hramu Adormirii Născătoarei de Dumnezeu, pentru sufleţia întru sfinţenie răposatului părintelui său Ştefan Voevod şi pentru sănătatea sa în anul 7015 (1507) Maiu 5.

La finele evangeliei lui Ioan se află următoarea notiţă scrisă în limba slavonă: Блаґонзволенїем wтца и поспѣшенїем сна и сѣвръшенїем свѧтаго дѹха благочестивы и хрїстолюбивыи господинь Iwн Стєфан Воєвода. божїею милостїю господарь земли Мшлдавскои · еже wн божественым желанїем раждегсѧ и христо-

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 27, care în multe locuri a cetit greşit.

вьıхъ слоукіс рачи́тєлник сьıи · потъщатєл поначѧ сьıи тєтроєвангєль монастырю своємѹ поутє́нскомѹ · идѣ́же єст храм ѻ҃спєнїє прⷭ҃ѣскатⷭ҃ки богородици · и ѻ҃т том шврѣ́тє єго сьмєртъ и непостиже ськрьıши́тн · а҆ сьıнъ ѻ҃бо є҆гѡ̀ Богдан Воєвода · божїєю милостїю господарь зємли Молдавскон шковѧ єго и сьвръшн въ задѫшїє скѧтѹпочившаго рѡдитєлѧ своєго, Стєфана Воєвѡды · и за свое здравїє и спасєнїє (1): Cu bunăvoinţa Tatălui şi ajutorul Fiului şi săvârşirea sfântului Duh, dreptmăritorul şi de Hristos iubitorul Domn Ion Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnitorul ţerii Moldovei, care aprins fiind de dorul dumnezeesc şi fiind iubitor de cuvintele lui Hristos a început bucuros această tetraevangelie mânăstirii sale din Putna, unde este hramul Adormirii preasfintei Născătoarei de Dumnezeu, şi într'acestea l-a găsit moartea şi n'a apucat să o sfârşească, deci dară fiul său Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu domnul ţerii Moldovei a ferecat-o şi sfârşit-o pentru sufleţia întru sfinţenie răposatului său părinte Ştefan Voeved şi pentru sănătatea şi mântuirea sa. (Inventar No. 449).

2). O evangelie slavonă, ca şi cea dejà descrisă. Şi ferecătura ei samănă cu a celei de sus, însă pela colţuri evangeliştii şi postamentul de bumbi lipsesc. Ferecătura originală dela Ştefan cel Mare stricându-se, a fost din nou făcută din acel argint de Ruxanda, Doamna lui Alexandru Vodă Lăpuşneanu. Tetraevangelia poartă sub icoana Maicii Domnului inscripţia: ✝ сєи҃ тєтроєв҃ль ѡ҃бновн и҃ ѡ҃кова госпѯа Розанда ѡ҃ ветъхое сребро ѡ҃ стараго Стєфана Воєвода · и дадє єго въ Пѹтное монастерь · и дѣже є҆ храмь ѻ҃спенїє прич҃тыа владичицы и нашїѧ богородицѯ · вато · ѧзон · сє҃п. к҃а (2): Această tetraevangelie a înnoit-o şi ferecat-o Doamna Roxanda din argintul cel vechiu dela bătrânul Ştefan şi a dat-o în mânăstirea Putna, unde este hramul Adormirii preacuratei stăpânei şi a noastre Născătoarei de Dumnezeu, în anul 7078 (1569) Septemvrie 21.

La finele textului evangeliei lui Ioan se află următoarea notiţă slavonă: Бл҃агочєстивїи господинъ Іѡн Стєфан Воєвода госпо-

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 27, însă cu o mulţime de greşeli ortografice, şi altele, precum: раждсѧ în loc de ражденсѧ, рачєтєлниⷯ în loc de рачєтєлник, ş. a.

(2) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 28, cu câteva greşeli ortografice şi lăsarea unui „и“ нашїѧ.

дарю вѣсеи земли Молдавскои · сътвори и йсписа и съкова · сыи тетроєѵангель монастирю своємѹ шт пѹтнои · вѣ л̃ то(є) л̃в лѣто господсва їгѡ · и при архимандритѣ Паисїа низскаго рѫкож многогрѣшнаго тах монах Палади̑а · вѣтѣ ,ѕ̑ц̑ч̑ѕ̑ и начѧ̑ мсца сеп. г̃. и съврѣшѝ м̑р к̃т. (1): Dreptmăritorul Domn Ion Ştefan Voevod, Domnitorul a toată ţara Moldovei, a făcut, a scris şi a ferecat această tetraevangelie mănăstirii sale din Putna, în al 32-lea an al domniei sale şi fiind arhimandrit Paisie scurtul, prin mâna mult păcătosului tahigraf Paladie, în anul 6997 (1488), şi s'a început în luna Septemvrie 3, şi s'a sfârşit în Martie 23. (Inventar No. 450).

3). O evangelie slavonă scrisă pe pergament şi ferecată cu argint aurit, ca şi cele două anterioare, însă fără încuietori. Ea este împodobită pe la colţuri cu cei 4 evangelişti, iar la finele textului cu următoarele 2 inscripţii slavone: изволѣнїем wтца и поспѣшѣнїем сына и съвръшѣнїем сватаго Дѹха, сѣ ѹбѡ аз рабь божїи панъ Петрх Ѩлвѡтъ логофетъ сътворихъ сии тетроєѵангель. и дах его сватомѹ монастирѹ пѹтенскѡмѹ вх памат мнѣ и рѡдетелем моим. тогорады wцы мѡлмсѧ, аще когобь наставит прочитати на нем спасенїа дѣлѣ. поминайте и нас вь сватых ваших молитвах · да и вас помѣнет Хрістос вь царстви своємь небеснѣмь амин: вх лѣто ,ѕ̑ѳ̑ѕ̑ мсца августъ ї̃: Cu bunăvoinţa Tatălui şi cu ajutorul Fiului şi cu săvârşirea sfântului Duh. Eu, adică robul lui Dumnezeu domnul Petru Albotă, logofăt, am făcut această tetraevangelie şi am dat-o sfintei mănăstiri din Putna întru amintirea mea şi a părinţilor mei, de aceea părinţilor mă rog, dacă cineva va începe să cetească în ea lucruri de mântuire, amintiţi-ne şi pe noi în sfintele voastre rugăciuni, ca şi pe voi să vă amintească Hristos întru împărăţia sa cereasca, amin, în anul 7077 (1569), luna August 5.

Apoi urmează inscripţia: Сѣ̑и тетроєѵангель дадѣ панъ Ѩлвѡтъ логѡфет сватомѹ монастирѹ пѹтенскомѹ. ндѣже есть храм ѹспенїе пресватѣи владечици нашеи богородици. за своѭ дшѭ и за дшѭ своим рѡдителемь. вѣчна а имъ памать. при їгѹменѣ Спиридонѣ в лѣто ,ѕ̑ѳ̑ѕ̑ августъ ѣ (2): Această tetraevangelie

(1) Melchisedec, l. c., şi N. Iorga, *Istoria lui Ştefan cel Mare*. Bucureşti 1904, pag. 200, şi Kozak, l. c., pag. 71.

(2) Această evangelie o aminteşte Melchisedec, l. c., pag. 31 sq., însă fără a aduce inscripţiile ei.

a dat-o domnul Albotă, logofăt. sfintei mănăstiri din Putna, unde este hramul Adormirii preasfintei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu, pentru sufletul său și pentru sufletele părinților săi. veșnica lor amintire. sub egumenul Spiridon, in anul 7077 (1569 August 5. (Inventar No. 451).

4. O evangelie slavonă scrisă pe hârtie de un format mare. Ferecătura este de argint aurit cu aceleași icoane, ca și la evangeliile deja amintite, însă mai simplă și fără de incuietori. Pe marginea ferecăturii din frontispiciu se află următoarea inscripție slavonă: Сїѣ євангелїѣ сътвори и wкова рабъ божїи пань Гєwргєи прѣкалабь хотинскїи вкупѣсѣ кнѣгинѣ господсваємѹ нанмѣ крѣстина въ дни благочестиваго господина Іеремї Могилѣ воєвод божїю милостїю господарь земли Молдавскои и лѣтw зрѕ март.: Această evangelie a făcut-o și ferecat-o robul lui Dumnezeu domnul Gheorghe, pârcalab de Hotin, impreună cu jupâneasa domniei sale anume Cristina, în zilele dreptmăritorului Domn Ieremie Moghilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, în anul 7106 (1598) Mart.

La finele textului evangeliei aflăm următoarea inscripție slavonă: Въ дни благочестиваго и христолюбиваго господина нашего милостиваго Iw Єремїа Могилѣ воєвwда божїю милостїю господарь земли Молдавскои · Повелѣнїєм рабъ божїихъ пань Гєwргїє Излозѣи прькалаб хотинскїи вкупѣ и съ кнѣгини господстваємѹ на имѣ крѣстина написас сїе свѧтое тытрьєвангелїѣ и дотогжде и wковаше а съ помощїѧ божїєа и съ выстѣи оусердїєм иχ и дадоша а въ церков въ град хотинскїи идеже ест χрам оуспенїѣ прѣсватїѣ владачицѣ наша богородицѣ въ молєхъ и въ памет им и вѣко да бѹдет им и чадом иχ и родителем иχъ и вьсемѹ рwдѹ иχ близнемѹ и далнемѹ и wт дадоша и положиша а съ благословенїєм божїим и рекоша тако покладаючи сїе свѧтое євангелїѣ на прєстолѣ божїи и рекоша wбое wт нних вѣдѧщє въ єдина мыслѣ вѣздѣχнѹвши wт глѣбинн сердца иχ приклонше главн и колѣнѣ свои на прѣд прєстѹ божїа где а положише рекоша прїими wт нас wче невиднмїи wтче и сыне и дше свѧтїи єдиносѧщеи бившїи въ троици славнмїи прїимѣте wт нас и мати божїа єже ест χрам сїѣ наше малое приношенїѣ дар въ молба wт нас недостоиныχ. и ноже wтци свѧтїи чьтите и за нас грѣшныχ бога молите мнже wтци свѣтїи епископи и еще иниїи свѧтїи ви исповѣдѹем и съ благословенїєм wт помощи

божїа покладаем зде въ сватѣмъ хрáмѣ вище шписаном оуспенїе пречистїе владычица богородица и приснодѣви Марїа а ктобн имѣл штдалити и взѣти сїе наше наданїе шт сїа сватїа церкви или заклад положити и имѣл би а порушити шт сего сватаго мѣста шт град шт хотин идеже ест храм оуспенїе пречистїе владычици нашеа богородици віко да бŭдет проклѣт шт сватиx штецъ тїи и шт вї апостолъ и именем Божїем анадема и аз Георгїе пръкалаб вжкупѣ и съ кнѣгина моа и ми хощем съ таковим человѣкшм ктобн взсхотѣл взѣти сїа сватаа книга и штдалити шт тог свѣтаго мѣста где дадохом ми хощем собн питати съ таковим человѣком на страшном сждѣ идеже нѣст лицемѣрїа и неписас сїе святое евангелїе ржкож оунылаг и нетребнаг и многогрѣшнаг раба Божїа Мартин Басевич шт Рохатни шт земли Ладїамска и шковас ржкоа бреноа раб божїи Іаким златар шт Сучав в лѣто ,зрз рок мсца март кв (1) În zilele dreptmăritorului şi de Hristos iubitorului Domnului nostru, înduratului Io Ieremie Moghilă Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn ţerii Moldovei. Din porunca robilor lui Dumnezeu domnul Gheorghe Izlozeanu, pârcalab de Hotin, împreună cu jupâneasa domniei sale anume Cristina, s'a scris această sfântă tetraevangelie şi tot atunci s'a şi făcut ea cu ajutorul lui Dumnezeu şi cu toată osârdia lor şi a dat-o în biserica din cetatea Hotinului, unde este hramul Adormirii preasfintei stăpânei noastre Născătoarei de Dumnezeu, spre ruga şi amintirea lor şi ca să le fie lor şi copiilor lor şi părinţilor lor şi întreg neamului lor de aproape şi departe şi au dat-o şi pus-o cu binecuvântarea lui Dumnezeu şi au zis aşà, puind această sfântă evangelie pe altarul lui Dumnezeu, şi a zis fiecare din ei, fiind într'un cuget, suspinând din adâncul inimii lor, plecând capetele şi genunchile lor înaintea altarului lui Dumnezeu, unde au pus-o, au zis: Primeşte dela noi, părinte nevăzute, părinte şi fiule şi duhule sfinte, cel de o fiinţă în treime mărit, primiţi dela noi şi Maică a lui Dumnezeu, al cărei este hramul, acest mic dar adus de noi întru rugăciune dela noi nevrednicii, de asemenea părinţi sfinţi cetiţi şi pentru noi păcătoşii, rugaţi pe Dumnezeu, iar noi, părinţi sfinţi episcopi şi alţi sfinţi, v'o încredinţăm (2) şi cu bine-

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 29—31.

(2) Melchisedec, l. c., pag. 31, tradus greşit cu «mărturisim».

ieromonahul Iacov din Putna în anul 1474, după cum arată următoarea notiță slavonă dela finele cărții: Благочѣстивїи и хрїстолюбивїи Iѡ Стефан воєвода· Божїею мілостїю господарь земли Молдавскои· сынъ Богдана воєводы· повелѣ йписати сїи Сборникъ· монастїрю своємѹ ѿт Почтна· при архїмандритѣ Іоасафа ігѹменѣ· рѫкоѫ многогрѣшнаго іеромонаха Іакова· в лѣто ,ѕщпв мая к: Dreptmăritorul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a poruncit să se scrie acest sbornic mănăstirii sale din Putna, sub arhimandritul egumen Ioasaf, de mâna mult păcătosului ieromonah Iacov în anul 6982 1474 Maiu 20. (Inventar No. 571, II.

12. О книга поучителна = carte de învățătură. Ea n'are început, iară la finele cărții se află următoarea notiță: Бѣгѣ з р҃а мсца ѡ҃к се разгнѣвася господинь Прон воєвода на Ѳєѡдора Крїнѹла и посла съ свѣтника Голмар армаш и повѣлѣ его на пред трапезарїй и пакы ѕмилосердисѧ й повелѣ погрести тѣло ѣго тамоѫде: În anul 6101 1593, luna Octomvrie în 7, s'a mâniat Domnul Aron Voevod pe Teodor Crinul și a trimis cu un sfetnic pe Golmar armașul, și l-a ucis înaintea trăpezarei și apoi s'a înăsdurat și a poroncit să îngroape trupul lui acolo.

Mai jos de această notiță se mai află următoarele însemnări făcute de altă mână: сиа книга рекома сватаго Ефрема Сѵрїна Пѵтненскомѹ, прочтѹ л ,ѕскн ѡк й днь: Această carte, numită a sfântului Efrem Sirul din Putna, am cetit-o în anul 7228 1620 Octomvrie în a 8-a zi, apoi: «scris-a ierodiacon Antipa vlet ,ѕсл 7233=1725. Inventar No. 572, 1.

13. O carte numită Лѣствица = Listvița, scrisă în Putna de călugărul Vasile în anul 1472. La fine are următoarele notițe: повелѣнїем благочестивага господина нашего Іѡна Стефана воєвода господарѣ земли Молдавскаго сына Богдана воєводы и писаса сїа лѣствица монастирю своємѹ ѿт Почтна · ѣх то монастирѧ · при архїмандритѣ кѵр Іѡасафѣ. рѫко многогрѣшнаго монаха Василїа влтѣ, ѕщп: Din porunca dreptmăritorului Domnului nostru Ioan Ștefan Voevod, Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, s'a scris această listviță mănăstirii sale din Putna, în aceeaș mănăstire sub arhimandritul kir Ioasaf prin mâna mult păcătosului monah Vasile, în anul 6980 1472.

La fine această scrisoare: сиа рѫцѣ владыкы моего Іс Хрїста много-

Gheorghe Visternic şi Vasile vel Armaş şi au dat-o sfintei mânăstiri din Solca, unde este hramul sfinţilor celor dintâi apostoli Petru şi Paul şi ceilalţi 12 apostoli, pentru sufleţia şi amintirea lor, a părinţilor lor şi a copiilor lor, şi dacă cineva ar îndrăzni să o înstrăineze şi nu ar întoarce-o înapoi mânăstirii, unul ca acela să fie blestemat şi de 3 ori blestemat de Domnul Dumnezeu şi de preacurata lui Maică şi de 318 părinţi dela Nicea şi de înşişi sfinţii întâi apostoli Petru şi Pavel, 7131 (1623) Noemvrie 8. (Inventar No. 455).

6). O evangelie slavonă scrisă pe hârtie, legată în pereţi vărgaţi îmbrăcaţi în catifeà roşie. Pe faţa pereţilor se închipueşte pe o placă de argint aurită Învierea Domnului, iar pe cele 4 plăci de pe la colţuri cei 4 evangelişti. Pe dosul cărţii se află pe o asemenea placă icoana sfântului Nicolae cu inscripţia: **Мαнстєр Дѫмитрѫ вѣ лѣт ,зρїѳ**: Meşterul Dumitru, 7188 (1680). Cartea se razemă pe 4 bumbi de argint aurit şi se închide cu 2 încuietori de mătase cu capetele de argint aurit. Deslipindu-se plăcile de pe faţa legăturii, se păstrează în dulapul cu odoare, iar cea de desubt s'a pierdut.

Pe fila ultimă a cărţii se află următoarea inscripţie slavonă: **Слава сѫвр҃шителю Богѫ дѫвшемѫ книгѣ сей зачало и по зачалѣ и конець, амінь ,зρїѳ**: Mărire sfârşitorului Dumnezeu, care a dat acestei cărţi început şi după început şi sfârşit, amin, 7188 (1680). (Inventar No. 456).

7). O evangelie slavonă in-folio, scrisă pe pergament, după părerea profesorului universitar din Cernăuţi Emil Kałużniacki, care a publicat-o sub numele de «Evangeliarium Putnanum», în secolul al XIII (1). (Inventar No. 566, a).

8). O evangelie slavonă din secolul XV-XVI, scrisă pe hârtie, cu o scrisoare foarte frumoasă. (Inventar No. 566, b).

9). O evangelie slavonă scrisă pe hârtie de mai multe persoane, ceeace ne dovedeşte scrisoarea diferită. La fine are notiţa: **Грѣшнїй їерéи Іѡан Банылѡвскїй**: Plecatul preot Ioan Banilovschii. (Inventar No. 566).

10). Istoria suferinţelor martirilor, manuscript slavon fără început şi dată. (Inventar No. 571, I.).

11). Un **Сѫборникѫ** = Sbornic, adică viaţa sfinţilor scrisă de

(1) Cf. *Oesterreich-Ungarn in Wort und Bild*, l. c., pag. 395.

ieromonahul Iacov din Putna în anul 1474, după cum arată următoarea notiță slavonă dela finele cărții: **Благочѣстивїи и хрїстолюбивїи Іѡ̃ Стефан воєвода· Божїею милостїю господарь земли Молдавскои· сынъ Бгдана воєводы· повелѣ їсписати сїи Сѣвѡрник· монастирю своємѹ ѡт Поутна· при архїмандритѣ Іѡасафа игѹменѣ· рѫкож многогрѣшнаго їеромонаха Іакѡва· в лѣто ,ѕцпв маи к̃**: Dreptmăritorul și de Hristos iubitorul Io Ștefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, a poruncit să se scrie acest sbornic mânăstirii sale din Putna, sub arhimandritul egumen Ioasaf, de mâna mult păcătosului ieromonah Iacov în anul 6982 (1474) Maiu 20. (Inventar No. 571, II).

12). **О книга поучителна**= carte de învățătură. Ea n'are început, iară la finele cărții se află următoarea notiță: **Блтѣ з р̃а мсца ѡ̃к сѣ разгнѣвасѧ господинь Ірон воєвода на Ѳєѡдора Крнѹла и посла съ свѣтника Голмар армаш и повѣс его на пред трапезарїи и паки ѹмилосрдисѧ й повелѣ погребсти тѣло їго тамождѣ**: În anul 6101 (1593), luna Octomvrie în 7, s'a mâniat Domnul Aron Voevod pe Teodor Crinul și a trimis cu un sfetnic pe Golmar armașul, și l-a ucis înaintea trăpezarei și apoi s'a îndurat și a poroncit să îngroape trupul lui acolo.

Mai jos de această notiță se mai află următoarele însemnări făcute de altă mână: **сна книга рєкома сватагѡ Єфрема Сѷрїна Пѹтенскомѹ, прочтѫх л ,ѕски ѡк ѝ днь**: Această carte, numită a sfântului Efrem Sirul din Putna, am cetit-o în anul 7228 (1620) Octomvrie în a 8-a zi, apoi: «scris-a ierodiacon Antipa vlet ,ѕслг 7233=1725). (Inventar No. 572, I).

13). O carte numită **Лѣствица**= Listvița, scrisă în Putna de călugărul Vasile în anul 1472. La fine are următoarele notițe: **повелѣнїем благочестивага господина нашего Іѡ̃на Стефана воєводa господарѣ земли Молдавскаго сына Богдана воєводы испїсасѧ сїѧ лѣствица монастирю своємѹ ѡт Поутна · въ тоже мѡнастирю · при архимандритѣ кур Іѡ̃асафѣ. рѫко многогрѣшнаго монаха Василіа влтѣ, зцп**: Din porunca dreptmăritorului Domnului nostru Ioan Ștefan Voevod, Domnul țerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, s'a scris această listviță mânăstirii sale din Putna, în aceeaș mânăstire sub arhimandritul kir Ioasaf prin mâna mult păcătosului monah Vasile, în anul 6980 (1472).

Cu altă scrisoare: **сѣ рады владыкы моего Іс̃ Хр̃ста много-**

грѣшныи и недостоинныи еромонахъ Ѵнзоніе свѣза и поновы сїе лѣствицѣ въ послоушаніе въ лѣт ,зрпв мсца февр гі день: De aceea pentru stăpânul meu Is. Hristos, mult păcătosul şi nevrednicul ieromonah Anzonie a legat şi înnoit aceasta listviţă pentru folosire în anul 7182 (1674), luna Fevruarie în 13 zile.

În fine se află pe scoarţa cărţii următoarele: «† Diacon Parftenie ot Putna scris-am s ruc ego: ca să ştie de când am scris într'aceasta sfântă carte a Putnei de când s'a schimbat domnia din zilele lui Mihail Vodă vlichi зсгї (7213=1705), misiţia mart 4 den». (Inventar No. 582, II).

14). O carte manuscrisă numită: Сладкаа поученіе=Dulce învăţătură, fără dată. (Inventar No. 572, III).

15). Predice în limba slavonă, manuscris fără de început şi sfârşit. (Inventar No. 573).

16). Un Mineiu slavon pentru luna lui Ianuarie. Manuscrisul din secolul XV—XVI este legat în pereţi de lemn învăliţi în piele. Pe scoarţa de pe dosul cărţii se află următoarele notiţe: Să ştie că când au pribegit peste hotar . . . . Petru Voevod în ţara leşască: vliti зрпд (în anul 7189=1671). мца ген · зднѣ (luna Ianuarie 7 zile), şi: Ѳтансїе діак ѿ сѫа мнѫрь Пѵтна написа зде въ дни Іѡн Дмитра вшевшд влѣ ,зрпѳ мц̑ ген · кз: Atanasie diacon din sfânta mânăstire Putna a scris aici în zilele lui Ion Dimitraş Voevod, în anul 7185 (1677), luna Ianuarie 26. (Inventar No. 577, I).

17). Un Ermologhion slavon pentru luna lui Octomvrie. La începutul cărţii, şi anume pe scoarţă, se află următoarea notiţă: Ѳлеѯандръ воевода милостїю божїю господинъ всѣхъ земли Ѳшлдавскои сѣзда монастира ѿт Слатинѣ сѣи монахъ Іаков молодець игѵменъ ѿ тамошнего мѣста ѿ Слатин . . . . : Alexandru Voevod cu mila lui Dumnezeu Domn a toată ţara Moldovei a zidit mânăstirea din Slatina, fiind Iacov cel tânăr egumen al locului de acolo din Slatina . . . . (Inventar No. 577).

18). Un Mineiu slavon pentru luna lui Noemvrie. La fine are notiţa: Касїа́нъ испи́сѧ сїи̑ мсцъ. влѣ̀т зцоѳ · господинѹ Іѡ̑ Сте́фанъ· воево́дѣ го́сподарю̀ земли Молдавскои: Casian a scris această lună în anul 6975 (1467) Domnului Io Ştefan Voevod, Domnul ţerii Moldaviei.»

Apoi urmează altă notiţă: сїи̑ мс̑ць ноемврїи наперисѣза его

Ѥ҃стафіе проігѹмен | : ѱ҃д вшв рдѡѱцχ (1) | вх послоуша́ніе стомѹ монасти́рю пѹ́тнои вѣдни благовѣстиваго господина Іѡ҃ Бѡгдана воєвѡды сына Алеѯа́ндра воєвѡды · влѣто ,ѕѳ҃ѕ. мсца ѡктовріе л҃а: Această lună Noemvrie a legat-o din nou proegumenul Eustafie : : criptogramă | spre folosirea sfintei mânăstiri, în zilele dreptmăritorului Domn Io Bogdan Voevod, fiul lui Alexandru Voevod, în anul 7076 (1568), luna Octomvrie 31. (Inventar No. 577, III).

19). Cuvântările: Бесѣда lui Ioan Zlataust (Gură-de-aur), cari s'au scris în mânăstirea Putna de călugărul Chiriac în anul 1470. Cartea la fine poartă următoarea inscripţie slavonă: азь многрѣшныи Кѵрїакь исписахъ сїѭ златоѹстѣ · благочьстивомѹ господарю вѣсѣи земли Молдавскои Іѡ҃ Стефанѹ воєводѣ · вх монасти́рїи сѫзданиѣмь ѡт него, на и҃мя Пѹ́тна влѣтѣ ,ѕѫцон · и сврьшисѧ мсца генв҃ а҃: Eu mult păcătosul Chiriac am scris acest Zlataust dreptmăritorului Domn a toată ţara Moldovei Ion Ştefan Voevod, în mânăstirea zidită de dânsul cu numele Putna, în anul 6978 (1470), şi s'a sfârşit în 30 a lunii Ianuarie. (Inventar No. 595, II.)

20). Două manuscrise din Ermologhion, scrise cu glagoliţa între anii 1510—1515. (Inventar No. 576, I+IV).

21). О правило с҃тыχ ⁂апостолъ и с҃тыχ седмь сѫборъ = pravilă a sfinţilor apostoli şi a sfintelor şapte soboare, din anul 7089 (1581). Manuscriptul este de mare însemnătate pentru cunoaşterea evoluţiunii limbii române, căci la fine cărţii textul slavon are şi traducere română. (Inventar No. 593). (2)

22). Un Mineiu pentru luna lui Noemvrie, scris din ordinul Episcopului de Rădăuţ Ioanichie în 1 Iunie a anului 7012 (1504) de preotul Ignatie, în satul Coţmani, pentru mânăstirea Putna. Manuscriptul are următorul postscript: слава сѫвръшителю вс҃ѣмѹ, вѣкы амин.

Початсѧ и сѫвръ́шисѧ сіѫ̀ книга, вх дни Бл҃гочьстиваго и хѡ҃любиваго гн҃а на́шего Іѡ҃ Стефана воєводы гр҃а земли Молдавскои, подвиженїемь и вл҃вєніемь и данїемь а҃рхиєпископа Радовскаго кѵ҃ Іѡа́никїа: рѫкожь многогрѣ́шнаго по́па Игн҃. ѡ҃ славномь сѣлѣ Коцмани · влѣ҃ ,ѕѳ҃і мсца іюнїа а҃ (3): Mări[illegible]

(1) Criptogramă.

(2) Această carte se află la profesorul din Bucureşti d-l Creţu.

(3) Cf. şi Kozak, l. c., pag. 71, notiţa 2, care reproduce numai partea ultimă a acestui postscript.

sfârşitorului Dumnezeu în veci, amin. S'a început şi sfârşit această carte în zilele dreptmăritorului şi de Hristos iubitorului Domnului nostru Io Ştefan Voevod, Domnul ţerii Moldovei, prin stăruinţa şi binecuvântarea şi darea arhiepiscopului de Rădăuţ kir Ioanichie, prin mâna mult păcătosului preot Ignatie, în vestitul sat Coţmani, în anul 7012 (1504), luna Iunie 1. (Inventar No. 577, IV).

23). Explicarea evangeliilor de sf. Ioan Hrisostomul. (Inventar No. 567).

24). Un manuscript intitulat: **Завѣтъ дховныи Ѳеодосїа**=Regule spirituale şi ale lui Teodosie. La fine are următoarea notiţă: **Роко҃ а҃ѱпе авгоста к҃с разореннїй скитъ**: În anul 1785 August 26 s'a risipit schitul. (Inventar No. 578).

25). Un ceaslov manuscript. (Inventar No. 579).

26). Un manuscript intitulat: **Кинга с҃т҃о Іѡанна Дамаскин**: Cartea sf. Ioan Damaschin. (Inventar No. 580).

27). O psaltire în 4 tomuri; tomul III şi IV n'are început. (Inventar No. 582, I—IV).

28). Un ceaslov. (Inventar No. 583).

29). Predice slavone fără început. (Inventar No. 585).

30). Un molebnic (carte de rugăciune). (Inventar No. 584).

31). O colecţie de rugăciuni fără de început. (Inventar No. 586).

32). Un manuscript intitulat: **Ѹжѥ въ с҃тыхъ ѿца нш҃его Йсаа҃ка сирїа҃нына**: Cel dintru sfinţi părintele nostru Isac Sirianul. (Inventar No. 589).

33). Un manuscript intitulat: **Прп҃ѣ҃на ѿца нашегѡ авва дороѳеа оучителѧ**: Învăţăturile cuviosului părintelui nostru Aba Doroteanul. (Inventar No. 590).

34). **Слово їже во стыхъ ѿца нашегѡ Іѡанна Златоустаго**: Cuvântul celui dintre sfinţi părintelui nostru Ioan Gură-de-aur. (Inventar No. 591).

35). Un tom conţinând cuvântările lui Simeon cel nou teologul, a preotului Nichita Stifutal şi ale lui Petru Damaschinul, cu următoarele titluri: **Прп҃ѣнаго ѿца҃ нш҃его Симеѡна новаго бг҃слова**, apoi **Никити Стифата презвитера ѡби҃тели Стидїйскїѧ** şi **Петра Дамаскина**: A celui dintru sfinţi părintelui nostru Simeon cel nou teologul, apoi a lui Nichita Stifatul preotul bisericii din Studia şi a lui Petru Damaschinul. (Inventar No. 592).

36). Un manuscript conţinând: **Зачало· пр҃тча Соломоншва** şi

ıрѣмѵдрѡ҃ Ис҃ова сна Сирахова: Începutul pildelor lui Solomon şi Înţelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah. (Inventar No. 594).

37). Un manuscript intitulat: Житїе и жизнь и w рождени и изгнáнїи· иже вѣ сѣхъ ѡц҃а нашего Иванна архіепкпа Кwнстáнтінѣграда Златоустаго· сѣ писано Гєwргіемь архіепкпомь Алеѯандрíнскымь: şi: Бесѣда: Viaţa şi vieţuirea şi despre naşterea şi alungarea celui dintru sfinţi părintele nostru Ioan Gură-de-aur, arhiepiscopul Constantinopolei, scrisă de Gheorghe arhiepiscopul Alexandriei» şi «Cuvântări». (Inventar No. 595, I.).

38). Un manuscript intitulat: Оц҃а нашего Макáрїа бесѣды дх҃овныа: Cuvântări duhovniceşti ale părintelui nostru Macarie. La finele cărţii aflăm următoarea notiţă: Конéцъ, и, Бг҃ѹ слáва 1753 года Генвáрá 27 днá· дописанна їєродіакономъ Пахóмїем кр҃тоношого Софѣйским: Sfârşit şi lui Dumnezeu mărire, în anul 1753 Ianuarie în ziua a 27-a, s'a sfârşit de scris de stavroforul ierodiacon Pahomie din Sofia. (Inventar No. 597).

39). Un manuscript cu următoarea titulatură: Благоволенїем всемогѹщаго и всéдѣствѹющаго Бг҃а, вѣ троици сѣт҃он славимаго и хвалимаго · Благословенїем же іеросхимонаха стар҃ца Досоѳеа· написаса сїа сѣа книга листвица сѣ йнѣми ѿческими наказанми и повчéни́ми в скитоκ Пѹтенскїи· до ѡбители пр҃тїа дв҃ы бц҃ы мнóю недостоинним рабом божїим іеромонахом Сылвестром лѣта бжїа ѕ҃слд мца декамврїа днá гї҃: Cu binecuvântarea a totputernicului a toate lucrătorului Dumnezeu, cel în sfânta treime mărit şi lăudat, şi cu binecuvântarea ieroshimonahului stareţului Dositeiu s'a scris această sfântă carte listviţa dimpreună cu alte porunci şi învăţături duhovniceşti în schitul Putnei la biserica preasfintei fecioare Născătoarei de Dumnezeu de mine nevrednicul rob al lui Dumnezeu, ieromonahul Silvestru, în anii Domnului Dumnezeu 7234 (1726), luna Decemvrie, ziua a 13. (Inventar No. 598).

40). O carte manuscrisă intitulată: Єѵангелїе = Evangelie. Jos pe fila a 2-a se află următoarea notiţă: рокъ ѕ҃сх҃ѳ (1222), сїа книга глаголамаа ев҃лїе: În anul? (1222), această carte numită evangelie. (Inventar No. 600).

La mijlocul cărţii se află următoarea notiţă în limba română: «Această sfântă carte, ce se chiamă Tălcovanie sfintei evanghelie, mi-au dăruit-o dumialui Dumitr şi cu soţul dumisale Marie şi ciad ichot Strii, ca să le fie pomană în veaci de veaci: neclătită

din sfânta episcopie din Rădăuți, în zilele noastre: Smerenii Nicolai Vaslivici, Episcop Radovschii .... văleat ot sozdaniamira зсѕ (7202/1694) a otrojdenia аχчд (1694), misița Mai и (8). Pelaghie sfânta tachi cazanie din Strii mi-au dăruit-o întru zilele preluminatului și cinstitului crai Ioan tretii, iar în Moldova au fost Domn Ioan Constantin Duca Voevoda. Eu sângur cu mâna mia cea păcătosă smerenii Nicolai Vasilivici Episcop Radovschi am scris.»

41). Un manuscript intitulat: **Изложенїе ѡ православнѣи вѣрѣ**: Explicarea credinței ortodoxe. (Inventar No. 601).

42). O carte intitulată: **Книга глѣмая розыѣкъ ѡ расколнычески, бриńской вѣри творене архиепѣ Димитрїа Ростовскаго Ярославскаго**: Cartea numită cercetare asupra spurcatei credințe a rascolnicilor întocmită de arhiereul Dimitrie al Rostovului și Iaroslavului.

La finele cărții se află următoarea notiță: **Бъ славѣ Бг҃ѵ во трїци ст҃ои славимомѵ, оц҃ѵ и сн҃ѵ и ст҃мѵ дх҃ѵмáтвꙋ пр҃тїа владчци ншеѧ Бци и пр҃нодвїа Мрїа и всѣхъ стих· послꙋшанїе сотворихъ старцѵ моемѵ всечестномѵ ѡц҃ѵ їеромонахѵ Досодею. переписах малим трꙋдомъ моим сїю книжицѵ рекомꙋю рози́скъ протизъ расколникъ вѣри православно в роки ѧлѱлг март: совершихъ доскита пꙋтнянскаго схимникъ Ярсенїй грѣшникъ**: Întru mărirea lui Dumnezeu celui în sfânta Treime premărit, Tatăl, Fiul și sfântul Duh, cu rugăciunea presfintei stăpânei noastre și de Dumnezeu Născătoarei Maria și tuturor sfinților. Am făcut ascultare starețului meu preacinstitului părinte ieromonah Dositeiu, am prescris cu mica mea trudă această cărticică, aceasta numită cercetare ortodoxă în contra credinței rascolnicilor, în anul 1733 Martie: am sfârșit-o pentru schitul Putnei păcătosul shimnic Arsenii. (Inventar No. 602).

B. *Manuscripte române.*

1). O carte in-folio intitulată «Viața sfinților.» Ea constă din 5 tomuri și anume pentru lunile: Septemvrie, Octomvrie, Martie, Maiu și Aprilie. La finele tomului pentru Septemvrie se află notița următoare: «Și s'a scris de Gheorghie, feciorul lui Evloghie, această carte, Septemvrie.»—«Și s'a tălmăcit de Evloghie monahul, dascal slovenesc, din porunca Sfinției sale Preosfințitul Iacov, Mitropolit Moldovei, la vlet ѧзсѕѕ = 7266» (1758). (Inventar No. 500, I).

Tomul pentru Octomvrie conţine notiţa: «S'au tălmăcit de Euloghie dascal şi s'au scris de fiul său Gheorghie la vlet ѧзсѧз=7267 (1759), Decemvrie 15 s'au sfârşit de scris» — «163 de coale.» (Inventar No. 500, II).

Finele tomului pentru Martie conţine notiţa: «Au tălmăcit de pe limba slavenească de Euloghie monah, dascălul slavenesc dela şcoala гⷭп (gospod=domnească): Iaşi la vlet ѧзсѧѳ=7265 (1757) şi s'au scris de fiul său Gheorghe.» (Inventar No. 500, IV).

Cartea pentru luna lui Maiu posedă însemnarea: «Care s'au tălmăcit de Euloghie, dascal slavenesc, de pre limba slavenească la vlet ѧзсѧи=6268 (1760), însă cu osârdia şi toată cheltuiala a preasfinţitului Mitropolit al Moldovei kir Iacov şi s'au scris de Gheorghe sin (fiul) Euloghie dascal, în luna lui Mart în 7 zile s'au săvârşit de scris.» (Inventar No. 500, V).

Tomul pentru Aprilie n'are nici o notiţă. (Inventar No. 500, VI).

2). Un Pavecernic in-folio, legat în piele şi scris de arhimandritul Vartolomeu Măzăreanu în anul 1767. (Inventar No. 501).

3). Un Tesalonic sau o carte despre eresuri in-folio şi legat în piele. (Inventar No. 503).

4). O Listviţă sau scara virtuţilor a sf. Ioan din Sinai, in-folio, legată în piele cu încuietori şi scrisă în 1 Martie 1770 în Sihăstrie. (Inventar No. 505).

5). Un manuscript intitulat «Călugăria», care s'a scris în Sihăstrie de ieroshimonahul Natan în anul 1770. (Inventar No. 508).

6). Un manuscript numit «Prolog» de Vartolomeu Măzăreanu în 3 tomuri. (Inventar No. 508, a).

7). Condica vitelor scrisă de Vartolomeu Măzăreanu în 23 Aprilie 1762.

8). Un registru asupra Ţiganilor, cari au fost proprietatea mânăstirii Putna, şi al uricelor respective, scris de Vartolomeu Măzăreanu în anul 1764. (Inventar No. 511).

9). Un registru numit «Catastih» asupra uricelor prin cari s'au dăruit moşii mânăstirii Putna, compus de Vartolomeu Măzăreanu în anul 1764 (Inventar No. 512).

10. Un registru asupra lucrurilor şi documentelor mânăstirii Solca, compus de Vartolomeu Măzăreanu în 1 Ianuarie 1771. (Inventar No. 533).

11). Un «Prothesis» sau Pomelnic al sfintei mânăstiri a Putnei scris cu osârdia Preasfinţitului Mitropolitului a toată ţara Moldovei

kir Iacov de smeritul întru ieromonaşi Natanail Dreteanul, duhovnicul dela Paşcani în Noemvrie a anului 1756. (Inventar No. 507).

12). Scara întru care se află cele trebuincioase precum listele arată mai jos. Această carte este scrisă în limbile: română, slavonă şi greacă. (Inventar No. 603).

13). Slujba Acoperemântului Maicii Domnului scrisă în anul ЗТА (ѧѠ КВ)=7330 (1722) în 14 Martie în Putna de ierodiaconul Venedict Pavlincovschi. (Inventar No. 604).

14). Un «Synodic» sau Pomelnic al ctitorilor sfintei Sihăstrii a Putnei scris cu osârdia şi silinţa ieroshimonahului Sila, stareţ şi nacialnic, de smeritul ieroshimonah Natan în anul 1768. (Inventar No. 656/36).

15). Istoria lui Carol XII de Şvedia scrisă în Iaşi în anul 1799. (Inventar No. 671)

16). Adevărată creştinească îndreptare a răsăritului, adică teologia dogmatică, care se învaţă în şcoala clericală din Bucovina. Aceasta s'a scris de egumenul mânăstirii Putna în anul 1799. (Inventar No. 856/34).

C. *Cărţi vechi tipărite.*

a). *Române.*

1) Parimiile de peste an, Iaşi 1683. (Inventar No. 504).—Astăzi această carte se află în biserica filială din Găureni.

2). Două biblii, tipărite în anul 1688 în Bucureşti. (Inventar No. 457, a+b).

3). O Evangelie jumătate românească şi jumătate grecească, tipărită în 1693 în Bucureşti. Astăzi se află în mânăstirea Dragomirna. (Inventar No. 458).

4). Două evangelii tipărite în Bucureşti, una în anul 1723, iar alta în anul 1750. (Inventar No. 459 şi 460).

5). Două Ceasloave tipărite în 18 respective în 21 Septemvrie (1) 1745 în tipografia episcopească din Rădăuţi. (Inventar No. 472).

6). O liturgie româno-slavonă, conţinând liturgia sf. Ioan Gură-de-aur, tipărită în 1745 în Rădăuţi. (2) Ea poartă următoarea

(1) Pe frontispiciul Ceasoslovului stă 21 Septemvrie, iar pe penultima lui pagină 18 Septemvre 1745.

(2) Afară de Ceaslov şi Liturgie s'a mai tipărit în Rădăuţi în 1744 şi un Catavasier. (Melchisedec, *Chronica Huşilor*. Apendice, pag. 130).

rea titulatară: Cu mila lui Dumnezeu acum întâi tipărită în tipografia sfintei episcopii Rădăuţului. Cu blagoslovenia preasfinţitului Kir Nichifor Peloponisanul, Mitropolit a toată Moldova, cu osârdia şi toată cheltuiala a iubitorului de Dumnezeu Kir Iacov, Episcop Rădăuţului, în anii dela zidirea lumii 7254, iar dela întruparea lui Hristos 1745. Şi s'au tipărit de Sandul sin Ieremii tipograful. (Inventar No. 480). (3)

7). O Psaltire tipărită în anul 1743 în Iaşi. (Inventar No. 502).

8). Un Molitvenic tipărit în anul 1722 în Bucureşti. (Inventar No. 538).

9). Canoanele sf. părinţi tipărite în Târgovişte. (Inventar No. 484).

10). Tâlcuirea sf. liturghii tipărită în 1697 în Iaşi. (Inventar No. 481).

11). Un Prologhion tipărit în 1682 în Iaşi. (Inventar No. 483).

12). Predicele lui Ilie Miniat tipărite în 1742 în Bucureşti. (Inventar No. 485).

13). Două exemplare de «Ternosanie» tipărită în 1752 în Iaşi. (Inventar No. 490, a+b).

14). Un Liturghier tipărit în 1715 în Iaşi. (Inventar No. 856/23).

15). O «Synopsis» tipărită cu litere greceşti în 1756 în Iaşi. (Inventar No. 863).

16). Adunarea Cazaniilor tipărită în 1763 în Beciu. (Inventar No. 870).

17). Un Euhologiu tipărit în 1745 în Iaşi. Pe el se află o însemnare făcută de mâna Episcopului Dosofteiu, prin care el dăruieşte Euhologiul mânăstirii Putna.

18). Un «Molitvenic de înţeles» tipărit în 1618 în Iaşi.

19). Alt Molitvenic tipărit în 1674 în Iaşi.

20). Viaţa şi petrecerea sfinţilor tipărită în 1682 în Iaşi.

b). *Slave.*

1). O Biblie tipărită în 1751 în Petersburg. (Inventar No. 517).

2). Oraţia sf. Ioan despre faptele apostolilor. Kiev 1624, în 2 exemplare. (Inventar No. 525, a+b).

3). Oraţiile despre epistolele apostolului Pavel. Kiev 1623. (Inventar No. 526, a+b).

---

(3) Această liturgie se păstrează în arhiva Consistoriului arhiepiscopesc din Cernăuţi (*Schematismus der Bucovinaer gr. or. Archiepiscopal-Diöcese* pro 1904. Cernăuţi, pag. 13.)

4). Oraţie asupra istoriei apostolilor. Moscva 1712. (Inventar No. 527).

5). O Evangelie tipărită în 1722 în Leov. (Inventar No. 528).

6). Două Liturghiere. Kiev 1746. (Inventar No. 530, a+b).

7). Tâlcuirea evangeliei de Teofilact. Moscva 1748. (Inventar No. 531).

8). Un Sobornic (culegere de predice pentru sărbători mari). Moscva 1700. (Inventar No. 532).

9). Un «Mir z bohom» = Pacea cu Dumnezeu. Kiev 1669. (Inventar No. 533).

10). Două «Kamen wiry» = Piatra credinţei, Kiev 1730). (Inventar No. 534 şi 535).

11). Cărţile lui Efrem Sirul (2 esemplare). Moscva 1701. (Inventar No. 536, a+b).

12). Wienez Christow = Cununa lui Hristos. Kiev 1688. (Inventar No. 537).

13). Un «Pateric» (Istoria sf. părinţi din lavra pecerska). Kiev 1678. (Inventar No. 639).

14). Un «Klucz razumnia»=Cheia înţelepciunii. Leov 1665. (Inventar No. 540).

15). Vieţile sfinţilor. Kiev 1695 şi 1700. (Inventar No. 541 şi 542).

16). Un Euchologhion sau Trebnic. Lavra 1646. În 5 tomuri. (Inventar No. 543, I—VI) (1).

17). Tâlcuirea evangeliilor pentru dumineci şi sărbători. Moscva 1568. (Inventar No. 550).

18). Un «Messia». Kiev 1646. (Inventar No. 544).

19). O carte de învăţătură pentru preoţi, de Ioan Chrisostomul. Leov, 1614. (Inventar No. 555).

20). Datorinţele preoţilor în 4 părţi. Kiev 1779. (Inventar No. 614).

21). Un «Iermologhion». Kiev 1753. (Inventar No. 559).

22). Minunile Mariei. Czernikow 1703. (Inventar No. 560).

23). Un «Prawelnik». Kiev 1746. (Inventar No. 561).

24). Oraţiile şi învăţăturile sf. Macarie. Vilna 1627. (Inventar No. 562).

25). Un «Apocrisis» din anul 1597. (Inventar No. 563).

---

(1) Acest Nr. de prezent se păstrează în Consistoriul arhiepiscopesc din Cernăuţi.

26). Oraţiile lui Efrem Sirul. Vilna 1627. (Inventar No. 562).

27). Un Acatistier. Poczajow 1756. (Inventar No. 619).

28). Un «Warwarnik». Kiev 1761. (Inventar No. 635).

29). Un «Kanon Bogorodicze»=Canonul Maicei Domnului. Kiev 1746. (Inventar No. 856/22).

30). Tălmăcirea Apocalipsului de sf. Andreiu, arhiepiscopul Chesariei Capadochiei. Kiev 1625. (Inventar No. 856/30).

CAP. IX.

Documentele din mânăstirea Putna.

A. Documentele Putnei.

1). O traducere română a uricului lui Roman Voevod din 25 Noemvrie anul 6908 (1400), prin care dărueşte credincioasei slugii sale Teodor moşia Vicşanii lângă Suceavă. (Inventar No. 159).

2). Un uric (1) scris pe pergament dela Stefan cel Mare din anul 6965 (1457), 18 Septemvrie, prin care întăreşte credincioasei slugii sale Sima Corcea satul Corceşti pe Cozance. Sigiliul cu sfoară cu tot cu timpul s'a pierdut. Documentul fiind pătat cu untură şi scrisoarea foarte măruntă, este foarte greu de descifrat. (Inventar No. 845).

3). Un uric scris pe pergament dela Stefan cel Mare din 28 Martie 6978 (1470), prin care dărueşte viile dela Hârlău mânăstirii Putna. El este foarte bine conservat, înzestrat cu un sigiliu din care o parte foarte mică lipseşte, este şnuruit cu mătase roşie şi scris de diacul Ilie în Suceava. (Inventar No. 844).

4). Un uric scris pe pergament dela Stefan cel Mare din anul 6978 (1470), prin care dă iertare unui rob tătar care fugise. El este bine conservat, şnuruit, însă sigiliul lipseşte. Stirco l-a scris in Suceava. (Inventar No. 846).

5). Un uric pe pergament dela Stefan cel Mare din 30 August 6987 (1479), prin care se dă episcopului de Rădăuţi dreptul de judecată asupra locuitorilor de pe moşiile mânăstirii Putna. (Inventar No. 849).

---

(1) El a fost publicat de Dr. E. Kozak sub numirea *«Die älteste Urkunde des Klosters Putna»*, Czernowitz 1904. — În Putna se află o traducere română a acestui uric, care este foarte defectuoasă, deoarece în ea nu se află tradus începutul şi finele uricului. (Inventar No. 123).

6). Un uric pe pergament dela Ştefan cel Mare din 23 August 6989 (1481), prin care se liberează supuşii mânăstirii Putna de toate robotele şi se supun jurisdicţiunii episcopului de Rădăuţi. Documentul este şnuruit cu mătase roşie, sigiliul însă lipseşte. El a fost scris în Suceavă de Ioan fratele lui Luca. (Inventar No. 851).

7). O traducere română a uricului lui Ştefan cel Mare din 20 Aprilie 6989 (1481), făcută de Vartolomeu Măzăreanu în 14 August 1766. În acest uric apără Ştefan cel Mare pe slujitoriul său Sbiera în posesiunea moşiilor: Zodeşti, Sbiereşti şi Jijeşti, cari moşii Sbiera le cumpărase. (Inventar No. 200).

8). Un uric pe pergament dela Ştefan cel Mare din 15 Martie 6998 (1) (1490), scris de diacul Teodor în Suceavă, prin care se dă mânăstirii, respectiv egumenului din Putna jurisdicţiunea asupra bisericilor şi preoţilor de pe moşiile mânăstirii. El este bine conservat, şnuruit cu mătase roşie şi prevăzut cu sigiliu domnesc, care acuma este despicat în două. Sigiliul are următoarea inscripţie slavonă pe ceară roşie: † Печать Іѡ Стефань воєвода гсподар земли Молдавскои: Pecetea lui Io Stefan Voevod, Domnul ţerii Moldovei. (Inventar No. 848).

9). Un uric pe pergament dela Ştefan cel Mare din 15 Martie 6998 (1490), prin care se supun 50 biserici episcopului de Rădăuţi. Sfoara şi sigiliul lipseşte. (Inventar No. 850).

10). O traducere a uricului lui Ştefan cel Mare din 16 Martie 6998 (1490), făcută de Vartolomeu Măzăreanu în 30 Mai 1778, în care se dărueşte mânăstirii Putna satul Macicatovţii, cumpărat de Stefan cel Mare dela Stanciul şi fraţii lui, feciorii lui Tedco Starostescul. (Inventar No. 150).

11). Un uric pe pergament dela Ştefan cel Mare din 17 Noemvrie 7010 (1502) (2), în care se orânduеşte, ca pentru moşiile mânăstirii Putna să fie preoţi anume, şi se încuviinţează sarea necesară din Trotuş. Documentul este foarte bine conservat, şnuruit cu mătase roşie împletită şi înzestrat cu sigiliul Domnului (Inventar No. 843).

12). O traducere română a uricului lui Ştefan cel Mare din 2 Iulie 7010 (1502), prin care dărueşte mânăstirii Putna un loc de

(1) O traducere română a acestui uric se află în mânăstirea Putna. (Inventar No. 124.

(2) Uricul este scris de Teodor în Suceavă. În Putna se află o copie şi o traducere română. (Inventar No. 167).

lângă Bojeşti, cumpărat de dânsul dela Muşa, fiica lui Dima Madoje, şi dela alţi proprietari. (Inventar No. 158).

13). O traducere română, in duplo, făcută în 25 Maiu 1765 de Eulogie dascălul, a uricului lui Ştefan cel Mare din 8 Septemvrie 7011 (1503), prin care dărueşte mânăstirii Putna mai multe familii de robi. (Inventar No. 162 şi 196).

14). Un uric pe pergament în limba slavonă dela Ignatie Iuga, mare vistiernic al lui Ştefan cel Mare, prin care dărueşte mânăstirii Putna mai multe obiecte liturgice şi 20 # ungureşti pentru sărindare. Locul anului este şters de umezeală. Sigiliul lipseşte, însă o bucată de sfoară neagră de mătase este. (Inventar No. 854).

15). O traducere română a uricului lui Ştefăniţă Voevod din 17 Ianuarie 7030 (1522), în care concede ca mânăstirea Putna le 2 ori pe an să prindă peşte cu 3 voloace în Dunăre, Iezer şi Nistru. (Inventar No. 125).

16). Un uric pe pergament dela Ştefaniţă Voevod din 30 Iunie 7030 (1522), scris în limba slavonă în Hârlău, prin care dărueşte prisaca «Hrusca» din Crasna episcopului de Rădăuţi. Partea de os a documentului lipseşte, fiind tăiată şi luată dimpreună cu sfoara şi sigiliul. (Inventar No. 852).

17). Un zapis scris în limba slavonă în 12 Ianuarie 7103 (1595), prin care Nicolae, Grec din Cotnar, dărueşte 3 fălci de vie mânăstirii Putna. (Inventar No. 55).

18). Un uric în limba slavonă dela Moisi Moghilă Voevod din 28 Septemvrie 7109 (1601), în care se statoreşte ca satele mânăstirii Putna in civilibus să stea sub jurisdicţiunea egumenilor mânăstării. (Inventar No. 56).

19). Un uric în limba slavonă dela Ieremie Moghilă din 25 Martie 7112 (1604), în care se atestă că domnul Teodor, fiul lui Movilă, a vândut moşia Pomârla lui Boldur de acolo. (Inventar No. 126).

20). Un uric dela Simeon Moghilă din 25 August 7114 (1606), în care orânduesţe ca zapcii de pedeapsă în satele mânăstirii Putna numai cu consimţimântul conventului mânăstiresc să se poată trimite. Documentul slavon în 3 locuri este defectuos. (Inventar No. 57).

21). Un uric în limba română dela Iliaş Alexandru Voevod din 20 Martie 7115 (1607), prin care provoacă pe un anume Ionaşco

şi Ştefan Piliponschi să se înfăţişeze la judecată pentru moşia Berbeşti. (Inventar No. 168).

22). O copie de pe uricul lui Gaspar Voevod din 4 Martie 7128 (1620), în care Gavrilaş, fiul starostelui Matiaş, este recunoscut ca proprietarul adevărat al satului Stăuceni din ţinutul Cernăuţului. (Inventar No. 127).

23). Un uric dela Miron Barnovschi Voevod din 12 Ianuarie 7136 (1628), în care jurisdicţiunea civilă asupra satelor mânăstirii Putna se lasă în sama egumenului. (Inventar No. 58).

24). Un hrisov dela Vasile Vodă din 5 Iulie 7151 (1643), prin care se apără mânăstirea Putna în drepturile ei de proprietate asupra seliştei Grecii pe Suceava. (Inventar No. 59).

25). Un zapis din 17 Septemvrie 7152 (1644), prin care preotul Dudon din Hilcea vinde 2½ fălci de vie dela Hârlău marelui vornic Teodor Petreceanco. (Inventar No. 60).

26). Un hrisov slavon dela Vasile Vodă din 1 Aprilie 7154 (1646), prin care dărueşte mânăstirii Putna moşia sf. Onufrei cu biserica cea zidită. (Inventar No. 61).

27). Un suret de pe hotarnica căpitanului Ioan Strişca et cons. din 30 Ianuarie 7155 (1647) pentru satul Stăuceni. (Inventar No. 164).

28). Un hrisov slavon dela Radul Voevod din 11 Iulie 7155 (1647), prin care se orândueşte ca, afară de călugării mânăstirii Putna, nimenea să nu păscuească în Siret în jos şi sus de mori. (Inventar No. 62).

29). O copie a hrisovului slavon dela Vasile Vodă din 15 Aprilie 7155 (1647) de înnoire, întărire şi stăpânire pe toţi munţii (Braniştea) mânăstirii Putna. (Inventar No. 130).

30). O adeverinţă a şoltuzului din Siret din 21 Fevruarie 7161 (1653), că un oarecare Ionaşco Puida a vândut casa lui cu grădină cu tot din Siret lui Grigoraşco Ieşan. (Inventar No. 132).

31). Un hrisov dela Gheorghe Ştefan Voevod din 11 Ianuarie 7164 (1656), prin care se scuteşte un cojocar aşezat pe un loc al mânăstirii Putna de toate dările. (Inventar No. 63).

32). Un hrisov dela Gheorghe Ghica Vodă din 15 Aprilie 7165 (1657), prin care hotărăşte ca toţi cari macină în morile mânăstirii Putna să dea mierticul obişnuit. (Inventar No. 64).

33). Un hrisov dela Ştefan Voevod din 10 Ianuarie 7168 (1660), prin care concede mânăstirii Putna pe cojocarul Simeon şi-l scuteşte de toate dările. (Inventar No. 65).

34). Un hrisov dela acelaş Domn, din acelaş timp, prin care

)rânduește ca dregătorii țerii pe călugării din Putna să-i lase să ;tăpânească casa lor din Siret. (Inventar No. 141).

35). Un hrisov tot dela acelaș Domn și din acelaș timp către)ârcălabii din ținutul Sucevei, să lase în pace metohul mânăstirii)utna. (Inventar No. 170).

36). Un hrisov tot dela Ștefan Vodă din 5 Martie 7168 (1660), n care apără dreptul călugărilor din Putna asupra unei cârșme n Siret. (Inventar No. 156).

37). Un hrisov dela Ștefan Vodă din 21 Martie 7169 (1661), prin :are se întărește vânzarea a 3 fălci de vie în Cotnar mitropoliului Sucevei Sava. (Inventar No. 66).

38). O copie a hotarnicei Ropcei din 7 Noemvrie 7170 (1662). Inventar No. 140).

39). Un hrisov dela Duca Vodă din 11 Ianuarie 7174 (1666), prin :are scutește mânăstirii Putna 8 slujitori. (Inventar No. 169).

40). Un zapis din 5 Septemvrie 7174 (1666), prin cari diacul)umitrașcu schimbă via lui din Cotnar cu una a mânăstirii Putna. Inventar No. 67).

41). Un hrisov dela Iliaș Alexandru Voevod din 23 Octomvrie 7175 (1667), prin care scutește pe cojocarul Simeon de toate dă:ile. (Inventar No. 69).

42). Un hrisov dela Iliaș Alexandru Vodă din 15 Septemvrie 7175 (1667), prin care întărește mânăstirii Putna o cârșmă mare din Siret și bezmânăria. (Inventar No. 54).

43). O copie de pe o carte a egumenului Ghervasie și a soborului mânăstirii Putna din 17 Ianuarie 7175 (1667), prin care se atestă că ieromonahul Ioan este plenipotențiat să strângă dajdia dela preoții și diaconii din ținutul Sucevei. (Nefiind trasă la inventar, n'are număr).

44). Un hrisov dela Iliaș Alexandru Vodă din 12 Ianuarie 7176 (1668) pentru niște vecini. (Inventar No. 77).

45). O jumătate din hrisovul lui Iliaș Alexandru Vodă din 12 Ianuarie 7177 (1669), prin care dă mânăstirii Putna dreptul de a-și aduce înapoi robii fugiți, fără intervențiunea dregătoriilor civile. (Inventar No. 68).

46). Un hrisov dela Duca Vodă din 30 Ianuarie 7177 (1669), care scutește pe Simeon, cojocariul mânăstirii Putna, de toate dările. (Inventar No. 70).

47). Un hrisov dela Duca Vodă din 15 Martie 7177 (1669), prin

care întăreşte mânăstirii Putna dreptul ei de proprietate veşnică asupra casei mânăstireşti din Siret. (Inventar No. 136).

48). Un hrisov dela Duca Vodă din 3 Ianuarie 7181 (1673), ca o cadelniţă de argint luată la' vamă să se restitue mânăstirii Putna. (Inventar No. 71).

49). Un hrisov dela Duca Vodă din 1 Martie 7191 (1683), prin care orânduesţe ca Ştefan schiopul, robul fugit al mânăstirii Putna, prinzându-se să se dea înapoi mânăstirii. (Inventar No. 52).

50). O adeverinţă din anul 7203 (1695) dela Ionaşco, Procop şi Lupul, preoţi din Odobeşti, că Ştefan Carp este adevăratul proprietar al unei vii din Odobeşti. (Inventar No. 172).

51). Un hrisov dela Constantin Duca Vodă din 9 Iulie 7200 (1692) pentru $1^1/_2$ pogoane de vie la Crucea de jos în Moldova. (Inventar No. 11).

52). Un hrisov dela Constantin Duca Vodă din 7209 (1701), prin care desfătueşte pe locuitorii din Vicove şi Fratăuţi dela părăsirea locurilor lor şi le promite apărare de asupririle călugărilor din mânăstirea Putna. (Inventar No. 174).

53) Un hrisov dela Constantin Duca Vodă din 5 Iunie 7212 (1704), prin care scuteşte călugării Putnei de desetină pentru stupi. (Inventar No. 14).

54). Un hrisov dela Antioh Cantemir din 25 Fevruarie 7214 (1706), prin care liberează pe robul Ştefan din robie. (Inventar No. 15).

55). Un hrisov dela Mihaiu Racoviţă Vodă dIn 15 Martie 7215 (1707), prin care liberează mânăstirea Putna de toate birurile. (Inventar No. 171).

56). Un hrisov dela Nicolae Mavrocordat Vodă din 7 Ianuarie 7217 (1709) privitor la cumpărarea moşiei Bahrineşti. (Inventar No. 16).

57). Un hrisov dela Nicolae Alexandru Vodă din 9 Fevruarie 7218 (1710), prin care veniturile birului din Cuciurul mare se dau mânăstirii Putna. (Inventar No. 173).

58). Un hrisov dela Nicolae Alexandru Vodă din 17 Iulie 7218 (1710), prin care se întăreşte lui Calistru, episcopul de Rădăuţi, stăpânirea asupra satului Bahrineşti. (Inventar No. 17).

59). Un hrisov dela Nicolae Mavrocordat din a II-a domnie din 4 Septemvrie 7221 (1713), prin care călugării mânăstirii Putna se liberează de desetina pentru stupi. (Inventar No. 18).

60). Un hrisov dela Mihaiu Racoviţa Vodă din 7 Mai 7224

(1716), prin care se dau exmitropolitului Sava 6 vecini din Cârligătura. (Inventar No. 175).

61). Un hrisov dela Mihaiu Racoviţa din 1 Martie 7228 (1720), prin care se dă învoirea la schimbul unor vecini. (Inventar No. 19).

62). O scrisoare din anul 7229 (1721), prin care Sandu Ropceanul dă jumătate din moşia sa Şcheia lui Calistru, episcopul de Rădăuţi, în arendă, ca acesta să plătească datoriile lui Sandu. (Inventar No. 176).

63). Un hrisov dela Ştefan Tomşa Vodă din anul 7230 (1722), prin care adevereşte că satele Testrijan şi Ternauca aparţin mânăstirii Voroneţului. (Inventar No. 20). (1)

64). Un hrisov dela Mihaiu Racoviţă Vodă din 17 Martie 7231 (1723), în care se vorbeşte despre transferarea bisericii de lemn din Volovăţ la Putna. (Inventar No. 21).

65). Un hrisov dela Gheorghe Stefan Vodă din 18 Ianuarie 7233 (1725), prin care se întăreşte lui Iordache exvisternic dreptul asupra $^1/_2$ din satul Lenţeşti şi $^1/_3$ din Valeva. (Inventar No. 206).

66). O copie a hrisovului lui Ştefan Vodă din 1 Ianuarie 7234 (1726), prin care se hotărăşte ca preoţii de pe moşiile mânăstirii Putna să fie supuşi mânăstirii. (Inventar No. 129).

67). O scrisoare dela Calistru, episcopul Rădăuţului, din 30 Martie 7235 (1727), prin care dăruieşte mânăstirii Putna o prisacă cu stupi în Camenca. (Inventar No. 22).

68). Un hrisov dela Grigorie Ghica Vodă din 3 Noemvrie 7235 (1727), în care dispune ca locuitorii Vicovelor şi Frătăuţilor să fie dependenţi de mânăstirea Putna. (Inventar No. 177).

69). O scrisoare dela Atanasie, episcopul de Roman, din 18 Decemvrie 7235 (1723), prin care dăruieşte mânăstirii Putna o prisacă cu 60 stupi în Voitinel. (Inventar No. 23).

70). O copie a hrisovului lui Grigorie Ghica din 15 Ianuarie 7238 (1730), prin care se recunoaşte din nou că $^1/_2$ din moşia Crasna este proprietatea mânăstirii Putna. (Inventar No. 131).

71). Un hrisov dela Grigorie Ghica din 10 Maiu 7240 (1732), în care demandă lui Constantin Silion, staroste de Cernăuţi, să meargă la Lucaveţ, să constate paguba ce a făcut-o orăşanul din Cernăuţi, Bainschi, păscând locurile mânăstirii Putna. (Inventar No. 24).

72). O scrisoare dela Constantin Grebânosul din 2 Octomvrie

---

[1]) Hrisovul lipseşte în colecţia de documente, el este amintit în Inventarul mânăstirii.

7241 (1733), prin care adevereşte vânzarea a 2¼ pogoane de vie. (Inventar No. 25).

73). Un hrisov dela Grigorie Ghica din 14 Martie 7244 (1736), prin care dă bisericii de lemn, adusă dela Volovăţ, 2 scutelnici spre serviciul preoţilor. (Inventar No. 26).

74). O scrisoare din anul 7244 (1736), prin care medelnicerul Pavel Vârnav vinde 6½ pogoane de vie Mitropolitului Antonie. (Inventar No. 27).

75). Un hrisov scurt dela Grigorie Ghica din 26 Iulie 7244 (1736), prin care supune vecinii din Ropce mânăstirii Putna. (Inventar No. 28).

76). O scrisoare din 4 Octomvrie 7245 (1737), prin care Catrina Şerboaia vinde mitropolitului Antonie 2 pogoane de vie, iar un pogon îi dăruieşte spre sădire, lângă Tecuci. (Inventar No. 178).

77). Un hrisov dela Grigorie Ghica din 1 Aprilie 7248 (1740), prin care se porunceşte medelnicerului Constantin Silion să cerceteze bine hotarele satelor Sf. Onufrei, Balcăuţi şi Climăuţi. (Inventar No. 30).

78). Un hrisov dela Grigorie Ghica din 4 Noemvrie 7248 (1740), prin care se dă egumenului mânăstirii Putna jurisdicţiunea civilă asupra satelor mânăstireşti. (Inventar No. 29).

79). O scrisoare din 14 Martie 7249 (1741), în care călugării din Putna pretind că unii din supuşii din Cuciurul mare ar fi vecini mânăstireşti. (Inventar No. 133).

80). Un hrisov dela Grigorie Ghica din 10 Iunie 7249 (1741), prin care se dă siguranţă robului Mihaiu din Igeşti, contra femeii lui Perjul, pentru o vacă. (Inventar No. 78).

91). Un hrisov dela acelaş Domn din 13 Iulie 7249 (1741), prin care se hotăreşte ca supuşii cei depărtaţi de mânăstirea Putna lucrul lor să-l rescumpere cu bani. (Inventar No. 31).

82). O scrisoare a monahului Antonie, din anul 7249 (1741), în care zice că adună milostenii pentru un schitişor ce-l face în districtul Bacăului (Inventar No. 179).

83). Un hrisov in duplo, tipărit, dela Constantin Nicolae Vodă din 12 Ianuarie 7250 (1742), prin care hotăreşte ca fiecare locuitor de pe moşiile mânăstireşti să lucreze mânăstirii 12 zile pe an şi să-i dea dijma locului, iar egumenii să-şi ţie vornici prin sate. (Inventar No. 51 şi 180).

84). Alt hrisov dela Constantin Nicolae Vodă din 2 Iulie 7250 (1745), privitor la supuşii mânăstirii Putna. (Inventar No. 12).

85). Alt hrisov dela Constantin Nicolae Vodă din 13 Iulie 7250 (1742), prin care liberează satele mânăstirii Putna: Vicovul de sus şi de jos, Frătăuţul vechiu şi nou, Camenca, Bahrineştii şi Cupca de darea cailor de olac. (Inventar No. 32).

86). Un hrisov tot dela Constantin Nicolae Vodă din 9 Fevruarie 7251 (1743), prin care se orânduesţe ca locuitorii satelor mânăstireşti să-şi răscumpere lucrul lor cu bani. (Inventar No. 33).

87). O scrisoare din 9 Noemvrie 7251 (1743), prin care marele vornic Mihaiu Gorovei vinde fratelui său căpitanului Ioan 2 pogoane de vie. (Inventar No. 34).

88). O scrisoare din anul 7252 (1744), prin care Constantin Vehuţ vinde 2 pogoane de vie lui Ioan Gorovei, iar acesta lui Mihaiu Cazichi. (Inventar No. 35).

89). O copie de pe hotarnica Bereştilor, moşia mânăstirii Slatina, din 15 Iulie 7252 (1744). (Inventar No. 181).

90). Un hrisov dela Constantin Nicolae Vodă din 4 Octomvrie 7253 (1745), prin care liberează satele: Vicovele, Frătăuţii, Camenca, Bahrineştii şi Cupca de toate birurile în favorul mânăstirii Putna. (Inventar No. 182).

91). Hotarnica Cozminului din anul 7254 (1746). (Inventar No. 135).

92). O copie a hrisovului lui Ştefan Vodă din 30 April 7257 (1749), prin care Cozminul se dărueşte mânăstirii Putna. (Inventar No. 134).

93). Un zapis din 30 Ianuarie 7257 (1749), prin care Ioniţă Păpuşoiu vinde lui Şerban Goie $1^1/_2$ pogon de vie de pe dealul lui Ştefan Vodă. (Inventar No. 205).

94). O scrisoare a lui Iacov, episcopul de Rădăuţi, din 8 Maiu 7257 (1749), prin care provoacă pe toţi preoţii subordonaţi la plata banului pentru familii. (Inventar No. 183).

95). Un hrisov dela Mihail Cehan Racoviţă Vodă din 10 Ianuarie 7258 (1750) privitor la lucrul locuitorilor de pe moşiile mânăstireşti. (Inventar No. 36).

96). Un zapis din 17 August 7259 (1751), prin care Şerban Goie vinde $1^1/_2$ pogoane vie de pe dealul lui Ştefan Vodă lui Dumitru Lipcan. (Inventar No. 37).

97). O carte pastorală tipărită, dela mitropolitul Iacov din 28 August 1752, adresată unui oarecare preot Dimitrie. (Inventar No. 214).

98. O scrisoare a lui Filip Ban din 9 Ianuarie 1754 către egumenul din Stântul Onufrei, privitoare la moșia Tătărești lângă Berchoiu. Inventar No. 147.

99. O singhilie dela mitropolitul Iacov din 17 Fevruarie 7263 (1755), dată nou hirotonitului preot Natanail. Inventar No. 137.

100. Un hrisov dela Mateiu Ghica Vodă din 19 Octomvrie 7263 (1755), prin care hotărăște ca Grigoraș Calance, care și-a fost deschis cârșmă in pădurea Putnei, să fie trimis inapoi la Vicovul de jos. Inventar No. 184.

101. O carte de blestem a mitropolitului Iacov și a tuturor episcopilor Moldovei din 5 Ianuarie 7264 (1756), contra acelora cari ar voi să știrbească neatârnarea mânăstirii Putna. Inventar No. 81.

102. Un hrisov dela Constantin Mihail Cehan Racoviță Vodă din 30 Mai 7264 (1756), prin care se innoește hrisovul lui Ioan Nicolae Vodă din 4 Octomvrie 7253 (1745) privitor la privilegiile mânăstirii Putna. Inventar No. 185.

103. Un hrisov dela acelaș Domn din 7 Iunie 7264 (1756), prin care pescarii mânăstirii Putna din Galați se scutesc de toate birurile. Inventar No. 40.

104. Un hrisov dela acelaș Domn din 7 Iulie 7264 (1756), prin care se scutesc călugării mânăstirii Putna de desetină pentru stupi. Inventar No. 38.

105. O scrisoare a mitropolitului Iacov din 5 Octomvrie 7264 (1756), prin care dărueste mânăstirii Putna o candelă de argint. (Inventar No. 39.

106. Un hrisov in duplo dela Constantin Mihail Cehan Racoviță Vodă din 1 Martie 7265 (1757), prin care ridică văcăritul. (Inventar No. 208 și 209.

107. Un hrisov dela acelaș Domn din 25 Iunie 7265 (1757), prin care intărește orânduirile anterioare, ca țăranii să răscumpere lucrul lor cu bani. (Inventar No. 43.

108. Un hrisov dela acelaș Domn din 11 Octomvrie 7265 (1757), pentru desetina călugărilor pentru prisăci. (Invenrar No. 41).

109. O carte dela Iacov, mitropolitul Moldovei, din 20 Martie 7265 (1757), prin care dă egumenului din Putna privilegiul să poarte genunchieriul, crucea, mitra și cârja. Aceasta dispoziție a fost intărită de Dositeiu, episcopul Bucovinei in 12 Martie 1788. Pe lângă original se află și o copie. (Inventar No. 211).

110). Un registru de decrete domneşti de danie din anul 7265 1757). (Inventar No. 138).

111). O scrisoare dela mitropolitul Iacov din 25 Decemvrie 1757, n care cere ca părinţii şi rudele lui să se înscrie în pomelnicul nânăstirii Putna, pentru care serviciu promite mânăstirii multe laruri. (Inventar No. 145).

112). O scrisoare a mitropolitului Iacov din 5 Martie 7266 (1758), n care dărueşte mânăstirii unele lucruri. (Inventar No. 139).

113). Un hrisov dela Scarlat Grigorie Ghica Vodă din 24 Iunie 7266 (1768), care priveşte pe un oarecare Dimitrie, lucrător din Putna şi Sihăstrie, calfă de pietrar luat de mitropolitul Iacov. Inventar No. 212).

114). Un hrisov dela Ioan Teodor Vodă din 7 Ianuarie 7267 1759), prin care concede celor 2 preoţi dela biserica satului din Putna 2 vecini spre serviciu, pe cari îi liberează de toate birurile. (Inventar No. 187).

115). Un hrisov dela acelaş Domn din 15 Ianuarie 7267 (1759), prin care se dă ordin lui Ienăcachi, staroste de Cernăuţi, să preţuească paguba ce au făcut-o nişte familii, cari s'au stabilit în Cuciurul-mare, pe fânaţele mânăstirii Putna, şi să raporteze. (Inventar No. 186).

116). Un hrisov dela acelaş Domn din 5 Decemvrie 7267 (1759), pentru desetina pe prisăci. (Inventar No. 42).

117). Un hrisov tot dela acest Domn din 25 Fevruarie 7267 (1759), ca călugării din Putna să ridice banii mitropoliei din Siret. (Inventar No. 44).

118). Un hrisov dela acelaş Domn din 3 Iunie 7277 (1759), prin care apără pe călugării din Putna în dreptul lor de a luà vama din districtul Sucevei, adică din Vicovul de sus. (Inventar No. 50).

119). Diata Gheorghiescului din 7267 (1759), în care dărueşte mânăstirii Putna 200 lei pentru acoperirea bisericii. (Inventar No. 46).

120). Un hrisov dela Ioan Teodor Voevod din 7268 (1760), prin care dă exmitropolitului Iacov mijloace de existenţă. (Inventar No. 82).

121). O obligaţiune a lui Calistrat, egumenul mânăstirii Putna, din Octomvrie a anului 7268 (1760), pentru suma de 180 lei. (Inventar No. 188).

122). O poruncă a lui Ioan Grigorie Vodă din 24 Iunie 7269 (1761), către igumenul mânăstirii Putna, ca să se înfăţişeze la

divan în chestia judecății pentru Frumoasa, cu documentele respective. (Inventar No. 190).

123). O declarație a lui Mihaiu Pascul din August 7269 (1761), că pentru fânul dela Horăiță primește 70 lei. (Inventar No. 189).

124). Un hrisov dela Grigorie Vodă din 15 Ianuarie 7270 (1762), prin care concede mitropolitului Iacov să se așeze în mânăstirea Putna. (Inventar No. 46).

125). Un hrisov dela același Domn din 30 Mai 7270 (1762), ca țăranii de pe moșiile mânăstirii Putna să răscumpere lucrul boieresculuicu bani. (Inventar No. 47).

126). O mărturie a lui Tache Morțun din Calafindești din 19 Septemvrie 7270 (1762), pentru hotarele satelor Rudești și Botușanița. (Inventar No. 142).

127). Un zapis din 15 Ianuarie 7271 (1763), prin care căpităneasa Ilinca dăruește nepotului său Vasile Luis $2^1/_2$ pogoane vie moștenite dela răposatul ei frate Hurmuzachi. (Inventar No. 48).

128). O învoială din 28 Martie 7271 (1763) între un oarecare Constantin și o anumită Iliana pentru 2 pogoane de vie. (Inventar No. 143).

129). O scrisoare din 17 Septemvrie 7271 (1763), prin care Gherman Iței dăruește 16# de aur ungurești mânăstirii Putna. (Inventar No. 144).

130). Un hrisov dela Grigorie Ioan Vodă din 13 Ianuarie 7272 (1764), prin care liberează satele Vicovele, Frătăuții, Camenca, Cupca, Ciudeiul, Crasna, Tomeștii și Carapciul de toate dările țerii. (Inventar No. 49).

131). Un hrisov dela Grigorie Alexandru Ghica Vodă din 29 Iunie 7272 (1764), prin care orânduește ca călugării mânăstirii Putna să plătească goștină pentru albinărit ca și mazilii. (Inventar No. 72).

132). Un hrisov dela același Domn din anul 1764, în care scutește mânăstirea Putna de plata goștinei. (Inventar No. 73).

133). Un hrisov dela același Domn din 31 Iulie 1764, prin care poruncește ca dregătorii să cerceteze dacă dealul Suchardul este proprietatea Câmpulungului moldovenesc sau a mânăstirii Putna. (Inventar No. 193).

134). O poruncă dela Grigorie Alexandru Ghica Vodă din anul 1765, prin care provoacă pe egumenul mânăstirii Putna să se înfățișeze în afacerile mânăstirii la Iași (Inventar No. 146).

135). Un hrisov dela același Domn din 27 Aprile 1765, prin

care se demandă egumenului mânăstirii Putna să extradeze niște documente lui Ștefan Mierlă și Sandu Hășdău. (Inventar No. 194).

136). Un hrisov dela acelaș Domn din anul 1765, prin care poruncește dregătorilor să facă învoială între mânăstirea Putna și locuitorii de pe moșiile ei pentru lucrul boieresculuí. (Inventar No. 195).

137). O scrisoare a ispravnicilor districtului Sucevei din 5 Martie 7274 (1766), prin care provoacă pe locuitorii din ambele Vicove, cari s'au fost așezat pe fânațele mânăstirii Putna, să se întoarcă la locurile lor. (Inventar No. 192).

138). Un hrisov dela Grigorie Vodă din 10 Octomvre 1766, prin care demandă ca ispravnicii de Suceavă să constrângă pe locuitorii din Dumbrăveni să plătească mânăstirii birul restant și să pedepsească pe supusul Vicovului de jos Vasile Savul pentru purtarea lui necuviincioasă față de egumenul Putnei. (Inventar No. 197).

139). O copie a hrisovului aceluiaș Domn din 7 Ianuarie 7275 (1767), în care se apără dreptul lui Ioan Zuz din Siret contra călugărilor din Putna și vecinilor lor. (Inventar No. 148).

140). Un hrisov dela Grigorie Calimah Vodă din 1 Iunie 1767, prin care dă exmitropolitului Iacov mijloace de existență. (Inventar No. 83).

141). Un hrisov dela acelaș Domn din 17 Iunie 1767, care poruncește ispravnicilor de Suceava să constrângă pe posesorul Simionel, care a rămas dator mânăstirii Putna cu 35 lei pentru vama din Siret, ca să plătească. (Inventar No. 198).

142). Un hrisov dela Grigorie Ioan Calimah Vodă din anul 1767, care poruncește locuitorilor din Frătăuți, Vicov și Straja, cari pribegesc, să se întoarcă la locurile lor. (Inventar No. 199). Această poruncă a urmat la cererea egumenului Pahomie și a soborului din Putna (Jalba egumenului există, însă nu este trasă la inventar, deci nenumerotată).

143). Un hrisov dela acelaș Domn din 30 April 1768, prin care înnoește porunca sa anterioară. (Inventar No. 201).

144). Un hrisov dela acelaș Domn din 17 Iunie 1768, prin care se apără târgoveții din Siret în dreptul lor de proprietate asupra pieței principale contra călugărilor din Putna. (Inventar No. 149).

145). Un hrisov dela acelaș Domn din 4 Februarie 1769, prin care poruncește lui Gheorghe, starostele de Cernăuți, să silească

348393

pe supușii din Cuciurul-mare la ascultarea mânăstirii Putna (Inventar No. 202).

146). O hotărire a divanului Moldovei din anul 1771, prin care 2 vieri ai exmitropolitului Iacov se liberează de toate birurile. (Inventar No. 203).

147). O hotărire a divanului Moldovei din anul 1771, care orânduește ca lui Ioan Zuz, care a clădit o casă fără de învoire mai înaltă, pe locurile mânăstirii Putna, să i se restitue spesele clădirii. (Inventar No. 151).

148). O copie de pe cartea de danie a călugărului Iosif Cantacuzino Pașcanu din 10 Decemvrie 1771, prin care dărueste moșia Stăucenii paharnicului Iordache Balș, care o dă în schimb mânăstirii Putna pentru moșia mânăstirească Dumbrăvenii. (Inventar No. 152).

149). O hotărire a divanului Moldovei din 24 Iunie 1774, care oprește luarea desetinei dela călugării mânăstirii Putna. (Inventar No. 151).

150). O scrisoare a exmitropolitului Iacov din 11 Fevruarie 1778, prin care dărueste mânăstirii Putna o prisacă de 80 stupi in Lapustinul de jos. (Inventar No. 74).

151. O publicațiune română a generalului Enzenberg din 1778 adresată locuitorilor din cordonul Bucovinei, privitoare la oamenii cei străini fără număr.

152. O scrisoare a lui Ioasaf, egumenul mânăstirii Putna, din 8 Decemvrie 1778, adresată generalului baron Enzenberg, cu privire la zisa oamenilor din Bahrinești, că Leoștenii, o bucată din moșia Bahrineștii, ar fi proprietatea lor, însă s'ar află sub stăpânirea mânăstirii. Pe dosul scrisorii se află răspunsul lui Enzenberg, datat din 18 Decemvrie 1778 (fără număr).

153. Scrisoarea lui Ioasaf, egumenul Putnei, din 25 Decemvrie 1779, adresată generalului Enzenberg, ca să facă hotare de piatră pentru moșia Cuciurul-mare de către Camenca și Cozmin, care acuma se numește Mologhia, de către Cernăuți și Horecea (fără număr.

154. Un extras de 6 hrisoave din 29 Mart. 1781 ale mânăstirii de călugărițe Horodnic, din care se cunoaște că numai un Horodnic este și nu două, cum susțin părinții Sucevitei. (Inventar No. 122.

155. Un extras din anul 1781 asupra hrisoavelor domnești, cari le are mânăstirea Putna. (Inventar No. 165).

156) Copia hrisovului din 4 Ianuarie 1779, vidimată de generalul Enzenberg în 28 Maiu 1783, care privește moșia Tarnauca cu atenențele ei : Moisenii și Varnița. (Inventar No. 207).

157). O scrisoare a lui Dositeiu, episcopul Bucovinei, din 6 Iulie 1783, prin care poruncește ieromonahului Ignatie să confisce toată averea schiturilor : Berezniția, Corozniția, Zamostie, Ostra și Broscăuți. (Inventar No. 153).

158). O jalbă a ieromonahului Ignatie, fostul nacialnic al schitului Ostra, din 13 Octomvrie 1783, adresată arhiepiscopului (sic) Rădăuților Dositeiu și Consistoriului (fără număr).

159), O traducere a scrisorii lui Iacov, episcopul de Huși, din 20 Iunie 1785, prin care cere ca mânăstirea Putna să-i restitue 2000 lei, cari i-a dat Inocentie, episcopul de Huși, pentru clădirea unei clopotnițe nouă în Putna, care însă nu s'a făcut. (Inventar No. 157).

160). O diată a episcopului Dositeiu Cherescul, datată din Cernăuți din 28 Decemvrie 1788, cu care dărueste mânăstirii Putna mai multe lucruri între cari și o cârjă egumenească. (Inventar No. 215).

161). Scrisoarea Consistoriului episcopesc al Bucovinei din 18 Aprilie 1789 către soborul mânăstirii Putna, ca înfățișându-se acolo ieromonahul Petru Zmucilă din Dragomirna, să-l închidă prin 12 zile dându-i numai pâne și apă (fără număr).

162). Un hrisov dela Constantin Nicolae Vodă din 1790, prin care promite câte 2 deka untdelemn pe fiecare an pentru mânăstirea Putna.

163). O carte pastorală tipărită a lui Veniamin, mitropolitul Moldovei, din 1 Martie 1804. (Inventar No. 216).

164). O copie de pe tabula orașului Siret din 14 August 1816, prin care locul mânăstirii Putna din Siret se hotărăște. (Inventar No. 160 și 163).

165). Un zapis, nedatat, prin care Ignatie și Iuga, mari vistiernici, dăruesc unele veșminte preoțești mânăstirii Putna. (Inventar No. 76, lipsește însă în colecția de documente).

166). Un zapis fără dată, prin care Simeon, diaconul din Solonet, și Grigorie, diaconul din Ilișești, vând partea de sus a moșiei Bălăceana lui Stratulat Debrenschi. (Inventar No. 75).

167). Un zapis fără dată, prin care Constantin Țapul dimpreună cu soția sa Dochița vând $1^1/_2$ pogon de vie dela Crucea de jos medelnicerului Savin. (Inventar No. 79).

168). O jalbă nedatată a robului Toader Crăciunean contra mânăstirii Putna. (Inventar No. 80).

169). Unele dovezi, fără dată şi subscriere, cari le are mânăstirea Putna pentru proprietăţile ei. (Inventar No. 166).

B. *Documentele Sihăstriei.*

1). O copie a testamentului lui Dimitrie, mitropolitul Rostovului şi Iaroslavului, din 4 Aprilie 1707. (Inventar No. 114).

2). Un hrisov dela Mihaiu Racoviţă Vodă din 7 Octomvrie 7217 (1709), prin care dărueşte sihastrului Lazar o prisacă în Chindeşti. (Inventar No. 85).

3). Un hrisov dela Nicolae Alexandru Vodă din 6 Martie 7218 (1710), prin care întăreşte dania lui Mihaiu Racoviţă din 7 Octomvrie 1709. (Inventar Nr. 86).

4). O scrisoare a mitropolitului Moldovei Gheorghe din 23 Aprilie 7237 (1729), prin care încuviinţează ieromonahului Sila să călătorească la «Lavra pecearscaia» din Rusia. (Inventar No. 84).

5). O scrisoare a lui Antonie, mitropolitul Moldovei, din 1731, prin care dă lui Sila pe Dositeiu ca ajutor, toţi ceilalţi sihastri fiind bătrâni. (Inventar No. 96)

6). Un hrisov dela Grigorie Ghica Vodă din 18 Octomvrie 7255 (1747), prin care dărueşte Sihăstriei provizii. (Inventar No. 87).

7). O singhelie a mitropolitului Iacov din 1754 pentru noul hirotonitul presviter Natanail. (Inventar No. 88).

8). O carte dela mitropolitul Iacov din 7 Septemvrie 7263 (1755), prin care adeveresţe că o oarecare Maria a dăruit rudei sale Grigoraş moşia Cotenii lângă Iaşi. (Inventar No. 118).

9). Un hrisov dela Constantin Mihaiu Racoviţă Vodă din 3 Aprilie 7264 (1756), prin care dărueşte Sihastriei naturalii. (Inventar No. 89).

10). Un hrisov dela Ioan Scarlat Ghica Vodă din 5 Iulie 7265 (1757), prin care întăreşte dania lui Mihaiu Racoviţă din 3 Aprilie 1756. (Inventar No. 90).

11). Un zapis din 20 Septemvrie 7267 (1759), prin care Petrana, Ţigancă leşească, se face roabă schitului Doljeşti lângă Roman. (Inventar No. 92).

12). Un hrisov dela Ioan Teodor Vodă din 17 Decemvrie 7267 (1759), prin care întăreşte daniile antecesorilor săi în favorul Sihăstriei. (Inventar No. 91).

13). O scrisoare a lui Dositeiu, episcopul de Rădăuţi, din 21 De-

cemvrie 7235 (1751), prin care decretează pe ieromonahul Natanail ca duhovnic. (Inventar No. 93).

14). Un hrisov dela Grigorie Ioan Vodă din 20 Noemvrie 7270 (1762), prin care dispune ca proviziile încuviinţate Sihăstriei de antecesorii săi să i se dea regulat. (Inventar No. 97).

15). O scrisoare a lui Dositeiu, episcopul de Rădăuţi, din 25 Fevruarie 1763, prin care decretează pe preotul Vasile ca duhovnic. (Inventar No. 97).

16). O singhilie dela Daniil, mitropolitul Moldovei, din 22 Octomvrie 1765, prin care se adevereşte slinţirea diaconului Andreiu ca preot. (Inventar No. 98).

17). Un hrisov dela Grigorie Ioan Calimah Vodă din Iunie 1767, prin care întăreşte daniile făcute de antecesorii săi Sihăstriei şi promite să-i dea în tot anul proviziile necesare. (Inventar No. 99).

18). O singhilie dela Dositeiu, episcopul de Rădăuţi, din 6 Iunie 1774. (Inventar No. 100).

19). Punturile cari au făcut la aşezarea păcii, împăraţii Rosiei cu împărăţia Turcului pentru aceste 2 ţeri creştineşti, pentru ţara Moldovei şi ţara Munteniei la anul dela Hristos 1774, la Iulie. (Inventar No. 101).

20 o jalbă a bătrânilor sihastri, subsemnată de stareţul Sila, din 18 Mai 1776, şi adresată împăratului Austriei. Ea este scrisă cu litere de tipar pe o coală de hârtie. Scrisoarea este împrejurată de ornamente. La această jalbă aparţine şi o cuvertă cu adresa: Către Prea Înalţatul Ţesar, Marele Împăratul nostru: ✠ (Inventar No. 102).

21). O scrisoare a exmitropolitului Iacov din 22 Ianuarie 1777, prin care dărueşte Sihăstriei o prisacă de 100 stupi la Stânca. (Inventar No. 213).

22). O carte de milostenie dela Sila, stareţul Sihăstriei, din 17 Fevruarie 1777, adresată creştinilor, în care se plânge că au fost împresuraţi de Nemţi şi jăcuiţi la vămile lor. (Inventar No. 103).

23). O carte prin care stareţul Sila dă, în 10 Martie 1781, înainte de moartea sa, conducerea Sihastriei lui Natan. (Inventar No. 105).

24). O carte de iertăciune dela episcopul Dositeiu, din 10 Octomvrie 1781, pentru stareţul Sila. (Inventar No. 104).

25). O carte dela episcopul Dositeiu din 12 Ianuarie 1782, prin care concede sihaştrilor Calistrat Grigorovici şi Casian să adune milostenii pentru Sihăstrie. (Inventar No. 107).

26. O carte de milostenie a stareţului Natan, din 20 Ianuarie 1782. (Inventar No. 106).

27). O carte de deslegare de păcate, pentru o oarecare Catrina, dela patriarhul Ierusalimului Avraamie. Ea este tipărită în limba română în 1782. (Inventar No. 95).

28). O scrisoare a directorului Lindenfels din 1783, prin care provoacă Sihăstria să-şi anunţe pretenţiunile la Auditoriat. (Inventar No. 176).

29). O scrisoare a arhiepiscopului (sic) Dositeiu, din 7 Ianuarie 1783, adresată stareţului Sihăstriei, în care-i dă sfatul să aibă tâlmaci şi cărţi, şi apoi toate se vor aşeză la Sihăstrie spre folos. (Inventar No. 110).

30). O carte de milostenie a stareţului Natan din Maiu 1783, în care creştinii sunt rugaţi să contribue la acoperirea bisericii şi repararea chiliilor. (Inventar No. 108).

31). O carte a lui Gavriil, mitropolitul Moldovei, din 10 Maiu 1783, pentru ajutorarea la acoperirea bisericii şi repararea chiliilor Sihăstriei. (Inventar No. 109).

32. O altă carte de milostenie dela Natan, din Septemvrie 1783. (Inventar No. 111).

33. Două registre de milostenie ale Sihăstriei, din anul 1783. (Inventar No. 120 şi 121).

34) Un certificat de moralitate extradat de Sihăstrie slugii Gavril din Transilvania. (Inventar No. 119).

35). O carte a episcopului Bucovinei Dositeiu, scrisă în 28 Decemvrie 1788 în Cernăuţi, prin care dărueşte nepoţilor săi: Vasile, Gheorghe şi Nicolae Cherescul, baroni, nişte vase de porcelan, păstrate de dânsul în Putna. (Inventar No. 112).

36). Un zapis din 17 Ianuarie 1796, prin care Mihaiu Popovici, judecător de Putna, vinde mânăstirii la mâna vicarului ei Calistrat Grigorovici un loc arat în nordul mânăstirii (Inventar No. 113).

37. Diata stareţului Natan, nedatată, asupra averii lui mobile. (Inventar No. 115).

38). O carte de milostenie a sihastrilor, fără dată şi subscriere. (Inventar No. 116).

39). O scrisoare a bătrânilor din Sihăstrie adresată episcopului Dositeiu, ca fostul sihastru Andian să nu fie reprimit în Sihăstrie. Scrisoarea este fără dată şi subscriere. (Inventar No. 117).

40). O măsurare geometrică în limba germană, nedatată şi nesubscrisă, a tuturor locurilor apărţinătoare Sihăstriei. (Inventar No. 161).

CAP. X.

Perdelele, veşmintele preoţeşti antice şi relicviile din mânăstirea Putna.

A. *Perdele.*

1). O perdeà pentru uşile împărăteşti. Pe ea se reprezentă Înălţarea Domnului la cer. El adică se ridică de îngeri la cer. Pe ambele părţi ale acestui tablou se află soarele şi luna, iar dedesubtul lui arhanghelii Mihail şi Gavriil vorbind cu apostolii şi arătându-le pe Isus, care se înalţă la cer. Toate figurile de pe perdeà sunt cusute cu fir. Inscripţia slavonă de desubt ne spune :

Іѡ Стефан воєвода господарь земли Молдавскои сътвори сїа завѣса монастирю Пѹтна влѣто ,зцѵѣ (1): Io Stefan Voevod Domnul ţerii Moldovei a făcut aceasta perdeà mânăstirii din Putna în anul 6992 (1484).

2). O perdeà pentru uşile împărăteşti, pe care se reprezentă cu cusuturi de fir Adormirea Maicei Domnului, care este încunjurată de apostoli cari o prohodesc. În josul acestui tablou este închipuit îngerul care taie mânile Jidovului Antonie, iar deasupra Hristos încunjurat de îngeri cari duc sufletul Maicei lui la cer. Mai jos se află inscripţia slavonă : **Сїа завѣса сътвори Іѡ Стефан воєвода Божіею милостїю господарь земли Молдавскои сѹнъ Богдана воєвода ѳ монастир wт Пѹтнои влѣто ,зцѵѣ маі ѕ** : (2) Aceasta perdeà a făcut-o Io Stefan Voevod, cu mila lui Dumnezău Domnul ţerii Moldovei, fiul lui Bogdan Voevod, în mânăstirea din Putna, în anul 6992 (1485), Maiu 5. (Inventar No. 297).

---

(1) Melchisedec, l. c., pag. 24.

(2) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 25.

3. O perdeà pentru uşile împărăteşti, cusută cu fir de aur şi argint şi felurite flori. Ea are o lungime de 136 cm. şi o lăţime de 103 cm. Pe perdeà se reprezintă Bunăvestirea. La mijloc stă sfanta fecioară Maria şi arhangelul Gavriil, dinapoia lui proorocul şi împăratul David, iar dinapoia Mariei proorocul şi împăratul Solomon. Dedesubt se află inscripţia slavonă: **Сїа двєра сътвори їѡ Стєфан воєвода сн҃ь Богдана воєводи и монастир ѡт Пѣтнон в лѣто ҂зцчг юнїї** 1: Aceasta perdeà a făcut-o Io Ştefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod, în mănăstirea din Putna în anul 6993 1485, Iunie 13. Inventar No. 298.

4. O perdeà pentru uşile împărăteşti de atlas roş, cusută cu fir de aur şi argint, pe care se închipueşte Răstignirea Domnului. Deadreapta crucii stă Maica Domnului şi femeile purtătoare de mir. Deasupra crucii se află cuvintele lui Isus adresate mumei sale: **жено сѣ сн҃ь твон**: femeie, eată fiul tău! În stânga crucii stă Ioan teologul şi ostaşul Longhin. Jos se află grupate femeile purtătoare de mir, iar în dreapta este portretul lui Ştefan cel Mare îmbrăcat în hlamidă regală bizantină, cu coroană pe cap. Dela coroană lănţujele de aur atârnă pe umere. Ştefan este închipuit fără de barbă. În stânga lui stă doamna Maria, şi dânsa înveşmântată în haine regale. Pe la cornurile perdelei sunt serafimii, iar deasupra crucii Domnului stă arhangelul Mihail deadreapta, iar Gavriil deastânga. La capătul crucii se ceteşte: **цр҃ь**=împăratul, iar la cel stâng: **слава**=mărirea. Pe marginea de jos a perdelei se află inscripţia: **Їѡн Стєфан воєвод. сн҃ь Богдана воєвод. и госпожда его Маріа дщр҃ь Радѹ воєвод· сътвори сїа двєра. монастирю своємѹ пѣтнскомѹ. вл҃ктѣ господ҃ва. его м҃ї поб҃. в лѣт ,з҃ѳ҃и**: 2 Io Ştefan Voevod, fiul lui Bogdan Voevod şi Doamna lui Maria, fiica lui Radu Voevod, a făcut această perdeà mănăstirii sale Putna în anul domniei sale al 40-lea şi jumătate, în anul 7008 1500. Inventar No. 300.

5. O perdeà mare pentru uşile împărăteşti de 233$^{cm.}$ lungime şi 178$^{cm.}$ lăţime, lucrată cu multă artă cu cusături de fir de aur, argint şi mătase. Pe ea se reprezintă Adormirea Maicei Domnului, al cărei trup este culcat pe năsălie, dedesubtul căreia stă îngerul carele a tăiat mânile Jidovului Antonie, care voise să răstoarne trupul fecioarei cu năsălie cu tot. Sfinţii apostoli stau împrejurul

1 Cf. Melchisedec, l. c., pag. 21, care însă nu indică anul.
2 Cf. l. c., pag. 22.

Maicei Domnului, iar deasupra lor Domnul Isus Hristos duce încunjurat de îngeri sufletul Maicei sale la cer. Deasupra acestui tablou se văd serafimii sburând. Mai jos de Maica Domnului se vede portretul lui Bogdan Vodă, îmbrăcat în hlamidă regală bizantină cu coroană pe cap.

Pe perdeà se mai află încă 12 iconițe, cari închipuesc cetățile cu numele lor, unde apostolii au vestit evangelia pe timpul Adormirii Maicei Domnului. Tot așà se vede cum aduc îngerii pe apostoli pe nouri la înmormântarea Maicei Domnului. Pe marginea de jos a perdelei se află următoarea inscripție slavonă: **Благочестивыи и христолюбивыи Іωан Богдан воевод божїею милостїю господарь земли Молдавскои сн҃ь Стефана воевод внук Радула воевод сътвори двересїа въ церкви създанъки отъ негова родителъ въ пътненском монастири еджеже ест храм успеніе пречистеи богородици . вл҃ѣт ,зиї . а господства своего лѣто ѕ҃ и седмо текъщіе . мц҃а авг. ѣ҃ї** (1): Dreptmăritorul și de Hristos iubitorul Ioan Bogdan Voevod, cu mila lui Dumnezeu, Domnul țerii Moldovei, fiul lui Ștefan Voevod, nepotul lui Radul Voevod a făcut această perdeà în biserica zidită de al lui părinte, în mânăstirea Putna, unde este hramul Adormirii preacuratei Născătoarei de Dumnezeu, în anul 7018 (1510), iar al domniei sale al șaselea și al șaptelea curgător, August 15. (Inventar No. 296).

6). O perdeà antică de catifeà roșie întunecată pentru o ușă laterală a altarului. Ea este cusută cu flori de fir de aur și căptușită cu pânză albă. Această perdeà a avut pereche, cu care însă s'a reparat acoperemântul sf. altar. (Inventar No. 307, a).

7). O perdeà antică de atlas roș cu flori, în cornuri cu câte o cruce și tivită împrejur cu catifeà verde. Cuvintele **Ic. Xc. Ni. Ka** sunt cusute pe dânsa cu mătase neagră. Între flori se află o cruce de mătase galbenă. (Inventar No. 323).

8). O perdeà antică de atlas roș cu flori galbene și jur împrejur tivită cu mătase albă. (Inventar No. 324).

B. *Veșminte preoțești antice.*

1). Un sacos episcopesc de atlas cenușiu, pe care sunt cusute multe flori cu argint și cu aur. La spate el este înzestrat cu o

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 23.

cruce de șiret de aur. Și gura și marginile sacosului sunt înfrumsețate cu astfel de șireturi, iar ambele lături posed 14 zurgălăi mai mari și 3 mai mici de argint. (Inventar No. 190).

2. Un omofor antic de mătase albă, cusut cu flori de fir de aur și mătase. Jur împrejur el este încunjurat cu șireturi înguste de aur. Pe omofor sunt 4 cruci cusute cu fir de aur. Pe fiecare cruce se află câte o icoană și anume: Bunăvestirea, Răstignirea, Învierea și Înălțarea la cer a Domnului. Ambele capete ale omoforului sunt înzestrate cu șireturi, cusături cu fir de aur și icoanele Heruvimilor, iar la margini atârnă câte 5 canafuri de mătase. (Inventar No. 191).

3. Două omofoare antice provăzute cu câte 4 cruci cusute cu fir de aur, icoane și la capete cu cusături de fir de aur. Pe marginile unuia din aceste omofoare se află inscripția cusută cu fir de aur: **вѣги прѣвѣ́ ✽ его мл҃ѣ́ шт҃ца ѳрсѣнїе Желабор ѻ҃ мнхл=гк҃ рокѹ ахнг сѣѧ омоф҃ръ сошрѫжѣвъ бы҃**: Lui Dumnezeu adusului, înduratului părinte Arsenie Jelabor, episcop gc., s'a jertfit acest omofor în anul 1653. (Inventar No. a+b).

4. Un nabedernic (genuncher) de atlas roș dela Ștefan cel Mare. În mijlocul lui este închipuit Hristos, iar jur împrejur Serafimii și simboalele Evangeliștilor. Aceste icoane sunt cusute cu fir de aur. (Inventar No. 193).

5. Un nabedernic de o materie grea, prețioasă întrețesută cu fir de aur. El este ornat cu bucăți de catifea roșie și la mijloc cu o cruce cusută cu fir de argint. La trei cornuri are câte un canaf de fir de aur, iar la al patrulea un găitan de mătase. (Inventar No. 284).

6. Un nabedernic de mătase albă cu flori de fir de argint și la mijloc cu o cruce de șiret de aur spaniol. El este împrejurat cu șireturi de Lyon și posedă 2 canafuri de argint. (Inventar No. 373).

7. Un brâu dintr'o materie de mătase și fir de aur, pe care se află întrețesute cuvintele: Ghermano ieromonah 1782. (Inventar No. 438 7.

8. Un antimis antic de atlas roș, pe care se află întipărit cu aur: o cruce cu 3 brațe, o lance, o prăjină cu un burete în vârf și evangeliștii Mateiu și Marcu. El este înzestrat cu o inscripție slavonă, în unele locuri ștearsă, de aceea foarte greu de descifrat. În ea se amintește Ghedeon, arhiepiscopul și mitropolitul Suce-

vei, și Ștefan Voevodul Moldovei. Antimisul este căptușit cu mătase cenușie. (Inventar No. 438/10).

9). O mitră arhimandritească de catifeà roșie, ornată cu 2 iconițe și 4 Serafimi cusuți cu fir de aur și argint și cu șireturi de aur. (Inventar No. 438/21).

10). O cârjă episcopească antică de lemn colorat. (Inventar No. 165).

11). Un felon antic din grat d'or alb cu felurite flori de fir de aur și mătase. Spatele lui este de atlas roș și în locul crucii se află icoana Mântuitoriului cusută cu fir de aur și de argint. Gura și marginile felonului sunt împrejurate cu șireturi de aur veritabil, iar pe dos este căptușit cu nankin cenușiu. (Inventar No. 195).

12). Un felon antic de mătase violetă întunecată, cu flori albe. Partea spatelor constă dintr'o materie grea de fir de aur și în locul crucii este icoana sf. Treimi cusută cu fir. Căptușeala lui este albastră. (Inventar No. 196).

13). Un felon antic din grot d'or cărămiziu, înfrumusețat cu mulțime de icoane, cruci și ornamente de fir de aur și argint. Partea spatelor constă dintr'o materie grea de fir de aur cu o cruce de șiret de Lyon. Pe gura felonului se vede inscripția: **сѣи фелон сътвори благочестивыи господар Iω Стефан воевод задоушїе себѣ и родителѣм его и чадом его влѣт зркв, март нї**: Acest felon l-a făcut dreptmăritorul Domn Io-Ștefan Voevod pentru sufleția sa și a părinților și a copiilor săi, în anul 7122 (1614), Martie 18. (Inventar No. 197).

14). Un felon antic de catifeà verde cu flori, iar spatele de catifeà roșie cu flori. El este împrejurat cu șireturi de argint veritabil. În locul crucii se află pe spate un ornament de fir de aur, iar sus o cruce de șireturi roșii. (Inventar No. 198).

15). Un felon antic de mătase albă cu cusături de fir de argint și mătase. Spatele constă dintr'o materie grea galbenă de fir și înfrumusețat cu șireturi de argint veritabil. În locul crucii se află pe spate icoana lui Hristos, cusută cu fir de aur. Jos felonul este împrejurat cu șireturi de aur veritabil și cu o dungă de atlas cenușiu. Căptușeala lui este de nankin sur. (Inventar No. 199).

16). Un epitrahil antic pe care se reprezentă cu cusături de fir de aur, argint și mătase : Sf. Treime, Ștefan și Alexandru Vodă. Jos atârnă 10 canafuri de mătase. (Inventar No. 235).

17). Un epitrahil antic cu 13 icoane sfinte executate din fir de aur, argint și matase. Jos poartă inscripția cusută cu fir de

aur: **Сеи епитрахил сътвори Ѳеодосїа**: Acest epitrahil l-a făcut Teodosia. Jos atârnă 6 bumbi de argint aurit, iar de ei 4 canafuri roşii şi 2 verzi. Epitrahilul este căptuşit cu o materie albastră. (Inventar No. 236).

18). Un epitrahil antic pe care sunt cusute 15 icoane sfinte cu fir de aur, argint şi mătase. El este căptuşit cu o materie albastră. Jos poartă inscripţia cusută cu fir de aur: **Іωан Стєфан воєвод господарь земли Молдавскои сътвори сеи епитрахил**.....: «Ioan Ştefan Voevod, Domnul ţerii Moldovei a făcut acest epitrahil..... (Inventar No. 237).

19). Un epitrahil antic cu 13 chipuri sfinte cusute cu fir de aur, argint şi matase, şi anume: Hristos cu 2 îngeri, Maica Domnului, sf. Ioan, 6 Ierarhi şi 2 Martiri.

Jos atârnă de epitrahilul căptuşit cu albastru 3 bumbi de argint şi 3 canafuri. (Inventar No. 238).

20). Trei epitrahile antice. Pe două sunt cusute cu fir de aur câte 15, iar pe al treilea 20 icoane sfinte. Unul este înzestrat cu 3 bumbi şi 3 canafuri, al doilea cu 4 canafuri şi cu căptuşeală albastră, iar al treilea cu 3 canafuri, 2 bumbi şi căptuşală galbenă. Pe primul epitrahil cetim: **Іѡ Стєфан воєвод и княжна Маріа**: Io Stefan Voevod şi Domniţa Maria; pe al doilea: **Стєфан воєвода сътвори сеи епитрахил монастирю своємѹ Пѹтенском и Маріа госпожда его**: Ştefan Voevod a făcut acest epitrahil mânăstirii sale din Putna şi Maria Doamna lui; iar pe al treilea o inscripţie întocmai ca pe al doilea însă cu adausul: **Богданъ воєвода**: Bogdan Voevod.

Pe acest din urmă epitrahil se află cam la mijloc portretul lui Ştefan cel Mare şi al Doamnei lui Maria, cusut cu matase. Ei pe cap poartă coroane, iar peste veşmintele dedesubt mantii regale aurii. (Inventar. No. 239, a, b, şi c).

21). Două epitrahile antice ornate unul cu 15, iar altul cu 21 icoane cusute cu fir de aur. Primul are 3 bumbi de argint şi 6 canafuri, iar al doilea 4 bumbi şi 4 canafuri. Ambele sunt căptuşite cu o materie galbenă. (Inventar No. 240, a+b).

22). Un epitrahil antic de atlas roş, căptuşit cu atlas albastru. Pe el se află cusute 13 icoane sfinte. Jos este ornat cu 7 canafuri, iară la mijloc cu 4 bumbi de argint. (Inventar No. 241).

23). Un epitrahil antic de materie grea albastră cu cuadrate şi flori de aur. El este încunjurat cu şireturi înguste de argint

veritabil și înzestrat cu 2 cruci de asemenea șiret. Jos atârnă de el ciucuri de aur și argint. (Inventar No. 242).

24). O pereche de manipule (mânecări) antice de catifeà cărămizie, cusute cu fir de aur. Pe una este închipuit arhanghelul Gavriil, iar pe alta Bunăvestirea. (Inventar No. 438/6).

25). O pereche de manipule de mătase verde, ornate cu multime de mărgăritare și pietre verzi întunecate. Pe una este cusută cu fir de aur și argint Maica Domnului, iar pe alta arhanghelul Gavriil. Ele posedă câte 6 perechi de verigi de argint. (Inventar No. 95).

26). O pereche de manipule antice de moire albastră deschisă, cu ornamente între cari sunt cusute cuvintele: «Благовѣщеніе»= Bunăvestirea și: Архангелъ Гавріилъ: Arhanghelul Gavriil. Manipulele sunt încunjurate cu șireturi late de argint veritabil și cu câte 20 verigi de argint. (Inventar No. 255).

27). O pereche de manipule de catifeà neagră, cusute bogat cu fir de argint și împrejurate cu șireturi de aur și argint veritabil. Ele au o căptușală de atlas verde. (Inventar No. 256).

28). O pereche de manipule antice de materie grea portocalie, ornate cu 2 cruci cusute cu fir de argint și fluturi de aur și argint veritabil și împrejurate cu șireturi de aur. Ele posedă 24 verigi de argint și o căptușală de tafet întunecat. (Inventar No. 257).

29). O pereche de manipule antice de materie grea roșie cu flori galbene, încunjurate cu șireturi veritabile de aur și prevăzute cu 20 verigi de argint. (Inventar No. 261).

30). Un orar de matase pe care sunt 14 chipuri sfinte cusute cu fir de aur. El este împrejurat cu șireturi de Lyon și căptușit cu o materie albastră. (Inventar No. 277).

31). Un orar de catifeà neagră, cu flori de aur, ale cărui capete sunt ornate cu ciucuri. El este căptușit cu o materie roșie.

C. *Relicvii.*

1). Un deget al sf. Daniil, prins în argint în forma unui pistol, pe care se află 11 mărgăritare și un granat. El poartă inscripția română: Aceste relicuie le-a ferecat eu Ghedeon, igumen ot Voroneț, cu toată cheltueala mea în anul 7257 (1749) în 4 Decemvrie. (Inventar No. 103).

2). O parte din moaștele sf. Ștefan și o bucățică de pânză din cămașa lui, care se păstrează într'o cutie rotundă de argint pe

al cărei capac se află gravată o cruce, iar pe fund «Putna». (Inventar No. 104.

3. Tidva sf. Ghenadie, incunjurată de un cerc de argint aurit cu bordure la fel imprejur. Cercul poartă inscripţia slavonă: Іѡ Стефан воєвода божїю милостїю господарь земли Молдавскои шкова сїа глава святаго Гєнадїа и постав єго єк монастиρи шт Пѣтнои в лѣто ,ѕ҃ц҃ч҃ѕ мαи а҃: Io Ştefan Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domnul ţerii Moldovei, a ferecat acest cap al sfântului Ghenadie şi l-a pus in mânăstirea din Putna în anul 6996 (1488), Maiu 1. Numărul 1 se pare că a fost gravat mai târziu. Inventar No. 105.

4. O parte dintr'o falcă cu 13 dinţi a sf. Rafail, ferecată în argint în parte aurit, cu inscripţia: Тєωктистъ рєкомыи по чинѣ сχιмонαцιєскомѣ Рαφαиλ: Teoctist, numit după cinul shimonahicesc Rafail. (Inventar No. 106).

5. O raclă lungă de lemn de chiparos, pe care sunt tăiate patimile Mântuitorului. (1) Tradiţia zice că moaştele sf. Ioan cel Nou in această raclă au fost aduse din Cetatea albă la Suceava (2). Ele au stat in ea până în anul 1736, când neguţătoriul Hagi Ivanciu din Botoşani a trecut cu învoirea guvernului austriac, pe lângă care a intervenit episcopul Dositeiu Cherescul, noua raclă făcută de dânsul pentru moaştele sfântului. În această raclă au odihnit moaştele sf. Ioan până în 2/14 Iunie 1867, când ele au fost aşezate intr'o raclă nouă de chiparos, făcută de mai mulţi creştini evlavioşi din România şi ferecată cu fasada cea veche de argint de pe timpul lui Alexandru cel Bun. (3).

Racla cea veche devenind superfluă, se vede că a fost transportată la Putna, unde se ţine în veşmântărie. În raclă se păstrează veşmintele şi alte odoare mânăstireşti.

---

(1) Inventarul mânăstirii Putna, pag. 98, ur. 169, susţine greşit că pe raclă s'ar inchipui patimile sf. Ioan.

(2) Romstorfer in «*Das alte gr. ort. Kloster Putna*, pag. 48, susţine că în această raclă au fost aduse moaştele sf. Ioan in anul 1783, la porunca împăratului Iosif II, din Zolkiew la Suceava.

(3) Cf. S. Fl. Marian. *Sântul Ioan cel Nou dela Suceava*, Bucureşti 1895, pag. 123—125.

CAP. XII.

Chiliă de piatră şi Sihăstria.

A. *Chilia de piatră.*

Nu departe de locul unde se răvarsă părăul Viţeul în părăul Putna, se află pe o coastă de deal, în dreptul Viţeului, o stâncă mare de piatră. În ea este scobită cu dalta o bisericuţă cu trei despărţituri şi anume: pronaos, naos şi altar. Lungimea întregului loc scobit în piatră este de 9,25^{m}, iar lăţimea de 2^{m}. Sub stâncă se află alt loc deşert, şi acesta scobit în piatră, care se pare că a fost locuinţa sihastrului Daniil, despre care zice tradiţia că el a săpat aici în piatră atât bisericuţa cât şi chiliuţa de desubtul ei, în care să fi locuit mai mulţi ani.

Despre Daniil tradiţia locală din Vicovul de sus istoriseşte, că el a locuit mai întâiu în mânăstirea St. Laurentie, care se află în vechime pe teritoriul Laurei de astăzi, adică a cătunei din Vicovul de sus. Fiind el osândit de stareţul mânăstirii sale, pentru o întârziere avută în Siret, să nu iasă din mânăstire vreme mai îndelungată, se retrase, după ce-şi împlini canonul, în codrul cu acea stâncă de lângă părăul Viţeul şi scobi în vârtoasa piatră cu multă trudă şi răbdare o bisericuţă pentru rugăciune şi o chiliuţă ca locuinţă pentru sine. Pe lângă această stâncă să se fi rătăcit odată Stefan cel Mare şi să fi mas la sihastrul Daniil în chiliuţa-i din stâncă.

În acea noapte, se zice că sihastrul să fi înduplecat pe Domnul ţerii să ridice în aceste locuri un falnic locaş lui Dumnezeu, promiţându-i că Dumnezeu bine va primi osteneala şi râvna lui creştinească şi-l va ajută întru toate întreprinderile lui.

Mai departe spune tradiţia, că zidind Ştefan cel Mare falnica mânăstire din Putna, unde se adunaseră mulţime de călugări şi

(1) Cf. «Laura» în *Scrierile* lui D. Dan, pag. 36.

devenind locurile de pe lângă chilie, prin înmulțirea oamenilor, cercetate și nu izolate și nepătrunse ca mai înainte, Daniil să fi părăsit chilia și locul lui de rugăciune din stânca de aici și să se fi retras într'o pustietate și mai mare, adică într'un loc pustiu pe pârâul Voronețului, numit și apa Corbului.

Altarul bisericuții din stâncă se pare că a fost despărțit de naos prin un mic iconostas, iar bolta bisericuței trebue să fi fost zugrăvită, ceeace ne indică urmele de coloare.

În peretele de către răsărit al altarașului se află o scobitură unde a stat icoana scaunului de sus.

Afară și anume pe peretele de mează-zi, între fereștre, seamănă că a fost o tablă cu o inscripție, căci în stâncă este un loc cioplit, potrivit pentr'o asemenea tablă.

În naos lângă fereastră se află o cruce în forma următoare ✠ și literele ΑΨϟΑ ΧΡΧΧ. Primele 4 litere par a indică anul 1499 (1) iar cele 4 sunt o criptogramă nedisciferată încă până acuma.

Chilia de piatră este $1^1/_2$ km. depărtată de mânăstirea Putna. Lângă dânsa se află astăzi edificiile unei fabrici chimice.

B. *Sihăstria.*

Înainte vreme erà obiceiul, că o samă de călugări cu principii monahale riguroase se retrăgeau din mânăstirea lor într'o singurătate mai mare, adică în fundul munților, spre a sluji lui Dumnezeu acolo, retrași de ochii lumii. Acest obiceiu a fost practicat și de unii călugări putneni, cari s'au retras în Poiana situată $3^1/_2$ km. departe de mânăstirea Putna pe pârâul Putna în sus. Cu ajutorul mai multor boieri și creștini evlavioși și-au făcut acești călugări aici câteva chilii de lemn. Mai apoi a ridicat, la rugămintea acestor sihastri, marele vistiernic Ilie Cantacuzin aicea o bisericuță de lemn. Aceasta a fost apoi sfințită, nu se știe de cine și când, pentru hramul Bunăvestirii Maicei Domnului.

Mai târziu, și anume în anul 1754, s'a început zidirea unei biserici cu concursul mai multor boieri și altor binefăcători. Ea a fost zidită din pietre din pârâu, ca și cele două chiliuțe adăogate lângă dânsa. Dositeiu Cheresculu, episcopul de Rădăuți, a sfințit-o în anul 1758 (2).

(1) Cf. Kozak, l. c., pag. 64.

(2) *Archiva românească*, tom. II, pag. 420.

Primul stareț al Sihăstriei pare că a fost Dosoteiu dela anul 1726 (1) până la 1754, apoi ieroshimonahul Sila (2), care se amintește, ca și Sihăstria, în câteva hrisoave domnești prin cari se dă lui Sila și călugărilor din Sihăstrie diferite privilegii și provizii. El a murit în 23 Aprilie 1783. Urmașul lui Sila a fost Natan (3). Sihăstria s'a desridicat în 28 Decemvrie 1785 (4), când biserica fu încuiată, iar călugării Sihăstriei rânduiți în mânăstirea Putna.

În 4 Maiu 1789 catapeteazma și stranele din biserica Sihăstriei s'au ridicat și s'au dăruit de Consistoriul episcopesc din Cernăuți bisericii din Mamaeștii-noi sau de jos, care fusese clădită în anul 1773 de Dosoteiu episcopul de Rădăuți în Vadul Vlădicăi de lângă Rădăuți, iar apoi cumpărată de locuitorii satului Mamaeștii-noi și transportată acolo.

În mânăstirea Putna se păstrează mulțime de veșminte, cărți, vase, etc., dela Sihăstrie. Tot acolo se află și o piatră de pe ușa bisericii Sihăstriei cu următoarea inscripție română: «Sfânta sihăstrie Putni dinceput este făcută de lemn de Ilie Cantacuzin și s'au înoit făcându-se de piatră în zilele mării sale Constantin Racoviț Voevod cu mila a multor creștini prin silința starețului Silin și s'au sfințit de Kir Dosotei episcop Rădăuț, lit 7266 (1758) ĩiH M̃Ь.»

Lângă ruinele Sihăstriei se află 2 pietre mormântale cu inscripții române.

Inscripția de pe prima piatră ne spune următoarele:

«✝ Aici se odihnește robul lui Dumnezeu Dosotei stareț, în anul 7262 (1754) Septemvrie 2».

Inscripția de pe a doua piatră este aproape cu totul ștearsă, din care cauză nici nu se poate discifră.

---

(1) Despre schitul Putnei și starețul lui Dosoteiu se face amintire în manuscriptul slavon «Listvița» scris în schit în 18 Decemvrie 7134 (1726). Cf. Inventar No. 598.

(2) El a fost învățăcelul lui Dosoteiu și a dăruit mânăstirii Putna: candele, paftale, potire, discose, 12 linguri, o copie, cădelnițe de argint, feloane, poale de icoane și clopotul cel mic.

(3) El a murit în 26 Decemvrie 1784.

(4) După o notiță aflătoare la finele manuscriptului de sub Inventar No. 578, schitul s'ar fi desridicat dejà în 27 August 1785.

CAP. XII.

Egumenii mânăstirii Putna.

În mânăstirea Putna s'au perândat până astăzi o mulţime de egumeni şi anume:

1). *Arhimandritul Ioasaf.* Acesta a fost mai întâiu egumen al mânăstirii Neamţu şi a trecut în aceeaş calitate la noua ctitorie domnească Putna, chiar înainte de sfârşirea şi sfinţirea ei. Despre dânsul se face amintire în uricele lui Ştefan cel Mare din 20 Octomvrie 1468 (1), din 28 Mai 1470 (2), în cronica putneană (3), în care se zice că Ştefan cel Mare sfârşind biserica mânăstirii Putna a sfinţit-o în 3 Septemvrie 1470 sub arhimandritul Ioasaf, în uricele din 10 Septemvrie 1471 (4), din 25 Aprilie 1472 (5), din 20 Septemvrie 1473 (6), sau cel din 7 Mai 1479 (7). În unele urice îi zice acestui egumen Iosif. Această schimbare a numelui se explică prin împrejurarea că Ioasaf se retrase în anul 1476 dela egumenie şi luă schima cea mare şi numele «Iosif». El a murit în 19 Octomvrie 1484 (8).

2). *Arhimandritul Paisie Scurtul.* Acesta a fost egumen dela 1 Iunie a anului 1476 (9) şi până în 15 Fevruarie 1502 (10), când a murit. El este amintit în analele putnene (11), în uricele

(1) Wickenhauser, *Geschichte der Klöster Woronetz u. Putna.* Czernowitz 1888, pag. 155, şi Dr. Popescul, l. c., pag. 21.

(2) *Inventar der Klosters Putna,* din 1868, No. 844, pag. 230.

(3) Bogdan, *Vechile cronici moldovenesci*, Bucuresci 1891, pag. 145.

(4) Protocolul tabular, No. 140.

(5) L. c., No. 132.

(6) L. c., No. 103.

(7) Wickenhauser, l. c., pag. 162.

(8) Bogdan, l. c., pag. 147.

(9) Dr. Popescul, l. c., pag. 16.

(10) Kogălniceanu, *Cronicele României.* tom. I, pag. 177.

(11) Bogdan, l. c..

lui Ștefan cel Mare din 7 Martie 1482 (1), din 15 Martie 1488 (2), din 3 Aprilie 1488 (3), din 6 Aprilie 1488 (4), din 14 Octomvrie 1489 (5), din 6 Martie 1490 (6), din 16 Martie 1490 (7), ș. a.

3). *Arhimandritul Spiridon.* El este amintit în uricele lui Ștefan cel Mare din 17 Noemvrie 1502 (8), din 2 Fevruarie 1503 (9) și din 8 Septemvrie 1503 (10).

4). *Silion*, amintit în uricul lui Bogdan Vodă din 8 Decemvrie 1513 (11).

5). *Arhimandritul Acachie.* El a fost egumen din 1522—1527 sau 1528 (12). Diptihonul mânăstirii Putna din 15 Fevruarie 1750 il aduce ca egumen al Putnei pentru anul 1522.

6). *Arhimandritul Siluan* (13) sau *Silvan.* El este numit de diptihon ca egumen pentru anul 1528. Acesta a făcut în 1530 clopotul Silvan cu cheltuceala sa, precum mărturisește inscripția acelui clopot.

7). *Arsenie.* El este amintit de diptihon ca egumen pentru anul 1539.

8). *Gheorghe.* Diptihonul îl indică ca egumen pentru anul 1546.

9). *Anastasie.* Despre el face amintire uricul lui Alexandru Lupășneanu Vodă din 31 August 1556, prin care dăruește mânăstirii Putna 100 # ungurești (14).

10). *Ioasaf, Iosif* sau *Ioanichie*, amintit pe inscripția aflătoare

---

(1) Protocol tabular, No. 136.
(2) L. c., No. 132.
(3) L. c., No. 129.
(4) L. c., No. 144.
(5) L. c., No. 107.
(6) L. c., No. 131.
(7) L. c., No. 105.
(8) L. c., No. 99.
(9) L. c., No. 112.
(10) Wickenhauser, l. c., pag. 187.
(11) Dr. Popescul, l. c., pag. 21.
(12) N. Iorga, *Istoria literaturii religioase a Românilor*, Bucuresci 1904, pag. 44.
(13) N. Iorga, *Istoria literaturii române*, București 1901, tom. II, pag. 540, il pune ca egumen acuma în 1522, ceeace este imposibil, deoarece atunci era Acachie.
(14) Dr. Popescul, l. c., pag. 15—16.

deasupra uşii astupate cu zid a capelei de iarnă din Putna cu data din Maiu 1559 (1).

11). *Spiridon.* Despre el avem ştiinţă din inscripţia de pe o icoană a Învierii Domnului, pe care a ferecat-o el în anul 1566 (Inventar No. 411), şi din inscripţia din 11 Iunie 1567 de pe colivarul de sub Inventar No. 65 şi din cea dela 7 August 1569 aflătoare pe evangelia slavonă de sub Inventar No. 451. Ambele obiecte se păstrează în mânăstirea Putna.

12). *Arhimandritul Dosoteiu,* amintit de diptihon ca egumen al Putnei pentru anul 1569. El a ferecat în 3 August 1585, în care an se pare că a şi murit, o icoană a Botezului Domnului, aflătoare în Putna sub Inventar No. 413.

13). *Eustafie,* pus de diptihon egumen pentru anul 1575, ceeace se adevereşte prin uricul lui Petru Vodă din 30 Martie 1575 (2), în care el este amintit.

14). *Ghervasie.* Acesta a devenit egumenul Putnei, probabil în anul 1585. Ca atare a dat în 17 Ianuarie 1600 ieromonahului Ioan o înputernicire să scoată dajdia dela preoţii şi diaconii din ţinutul Sucevei (3). Diptihonul îl aminteşte pentru anul1612, care se pare că e anul morţii lui.

15). *Agafton.* Amintit de diptihon pentru anul 1613 şi în uricul lui Ştefan Vodă din 11 Ianuarie 1613 (4).

16). *Anastasie,* care scrie în 1629 birăului de Bistriţa. (5)

17). *Simon* (6), egumen în anul 1635,

18). *Teofan,* egumen în anul 1642 (7).

19). *Simeon,* amintit în hrisoavele lui Vasile Vodă din 8 Iunie 1646 (8) şi din 15 Aprilie 1614 (9). Tot pentru acest an îl aminteşte şi diptihonul.

(1) Cf. Kozak, l. c., pag. 95.

(2) Protocol tabular, No. 129.

(3) Catastih de toate scrierile sf. mânăstiri Putnii din 1754, de V. Măzăreanu, fila 3, No. 5.

(4) Protocol tabular, No, 122.

(5) Iorga *Documente româneşti din archivele Bistriţei.* Bucureşti 1899, I, pag. 46.

(6) Iorga, *Studii şi documente,* tom. II, pag. 617.

(7) L. c, pag. 623.

(8) Catastih, l. c., pag. 21, b, No. 6.

(9) Protocol tabular, No. 100.

20). *Ioan*, după diptihon egumen în anul 1666, amintit şi într'o scrisoare de schimb din 5 Septemvrie 1666 (1).

21). *Sava*, care cere în 4 Noemvrie 1682 dela birăul Bistriţei o scutire de vamă. (2)

22). *Archimandritul Ieremie*, amintit de diptihon pentru anul 1694.

23). *Iosif*. Acesta este amintit într'o scrisoare din 1 Martie 1694 şi de diptihon în anul 1698.

24). *Calistru*, egumen în anul 1706, amintit în scrisoarea de danie a Mariei comisoaei din 15 August 1707 (3), şi în zapisul Sandei cluceroaei din 16 Ianuarie 1708. Dela 1709 1729 a fost episcop de Rădăuţi şi ca atare dărui mânăstirii Putna moşia Tereblecea. După ce demisionă în anul 1729, se retrase la Putna, unde muri însă subit, pe când se întorceă dintr'o călătorie din Iaşi.

25). *Anastasie*, fost egumen până la anul 1715. După diptihon ar fi fost pe la anul 1728 mitropolit al Moldovei.

26) *Misail Chiseliţa*, între anii 1716 şi 1724. Sub acesta s'a stricat paharul de ipsos rămas mânăstirii Putna dela Ştefan cel Mare, după cum ne istoriseşte cronicariul Ioan Neculce. El a ajuns apoi episcop de Rădăuţi.

27). *Dosoteiu*, amintit de diptihon pentru anul 1724.

28). *Arhimandritul Macarie*, amintit de diptihon pentru anul 1732, apoi în scrisoarea din 3 August 1732, în cartea domnească din 13 Ianuarie 1734, în zapisul din 21 Septemvrie 1734 şi în cartea domnească din 13 Ianuarie 1736. El încă în 31 August 1748 (4), trăiă în Putna în retragere dela egumenie, ba chiar şi în 1749, când este amintit într'o scrisoare a lui Iacov, episcopul de Rădăuţi, din 22 Ianuarie 1749, şi în Iulie 1751 (5).

29). *Teoctist*, amintit de diptihon pentru anul 1736.

30) *Isaie*, amintit în cărţile lui Grigorie Ghica din 14 Ianuarie 1740 şi din 15 Ianuarie 1741 (6), şi în scrisoarea lui Nil, egume-

---

(1) Catastih, l. c., pag. 71, No. 6.
(2) Iorga, *Documente româneşti din archivele Bistriţei*. tom. II, pag. 36.
(3) Protocol tabular, No. 115.
(4) Cf. Catastihul, l. c., p. 11, Nr. 5.
(5) Iorga, *Studii şi documente*, tom. V., pag. 415.
(6) Catastih, l. c., pag. 70, nr. 5.

nul mânăstirii Homorului, din 8 Ianuarie 1742 (1). Diptihonul îl aminteşte şi pentru anul 1741.

31). *Ghedeon,* amintit de diptihon pentru anul 1741, el însă a egumenit abiă în anul 1742, urmând lui Isaie.

32). *Ierofteiu.* Acesta este amintit de diptihon pentru anul 1743. El a făcut în 28 Iunie 1743 (2) o jalbă pentru împărţeala Ţiganilor cu episcopia de Rădăuţi.

33). *Iacov.* El a fost egumen din 15 Ianuarie 1744 — August 1745. În 11 August a fost hirotonit în episcop pentru Rădăuţi, iar în 14 Noemvrie 1751 deveni Mitropolit al Moldovei. El demisionă în anul 1760 şi se retrase în mânăstirea Putna, pe care a restaurat-o şi unde a murit în 15 Maiu 1778.

34). *Iosif,* amintit de diptihon pentru anul 1745, ceeace se adevereşte printr'o inscripţie din acel an, de pe chivotul Inventar No. 68.

35). *Dosoteiu Cherescul* (3), amintit în anul 1747 pe chivot (Inventar No. 69) şi în 1748 pe potir (Inventar No. 38). În 13 Noemvrie 1750, fu hirotonit întru episcop pentru Rădăuţi şi în 12 Decemvrie 1781 luă titlul de «episcop al Bucovinei». El a murit în 22 Ianuarie 1789 în Cernăuţi.

36). *Gheorghe,* amintit în hotarnica Boianului din 8 Iulie 1751 (4). El a subscris hotărîrea sinodului ţinut în Iaşi în anul 1752 (5).

37). *Gherman,* amintit în hrisovul lui Constantin Mihail Cehan Racoviţă, din 20 Martie 1753 (6).

38). *Ghervasie,* amintit pentru anul 1754 de diptihonul Putnei, din 22 Fevruarie 1869.

39). *Gheorghe* a doua oară. El este amintit în ispisocul lui Mateiu Ghica Vodă din 5 Martie 1754, în sama egumenească ce a făcut-o în 4 Martie 1754 (7), şi în diptihonul din anul 1850. După pomelnicul mânăstirii Putna, el multă vreme ar fi fost egumenul Putnei şi i-ar fi dăruit 50 lei pentru catapeteazma bisericii.

---

(1) Catastih, l. c., pag. 114, Nr. 2.
(2) L. c., pag. 113, Nr. 3.
(3) Catastihul pe pag. 116, No. 1, b. îl numeşte «Dorofteiu».
(4) Iorga, *Studii,* l. c.
(5) Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldovei şi Sucevei.* Bucureşti 1888, pag. 26.
(6) Diptihonul îl aduce greşit pentru anul 1750.
(7) Catastih, l. c., pag. 104.

40). *Calistrat* întâia oară. El este amintit într'o judecată din 25 Ianuarie 1756, în contractul pe $^3/_8$ din Petriceni din 20 Decemvrie 1756 (1), şi în sama egumenească din acest an (2).

41). *Benedict*, pus de diptihon pentru anul 1757 şi amintit în scrisoarea Mitropolitului Iacov din 2 Martie 1758 (3), în confirmarea lui Grigorie Ghica Vodă, din 1 Aprilie 1758 (4), în învoiala lui Chiprian egumenul Homorului din 24 Iunie 1758 (5), şi în sama egumenească pe 8 luni din 30 August 1758. (6)

42). *Antonie*, amintit pentru anul 1758 pe litierul din Inventar No. 63 şi în Inventarul mânăstirii din 1869.

43). *Arhimandritul Calistrat* a doa oară. El a dăruit mânăstirii în anul 1759 crucea de sub Inventar No. 27, a făcut o samă egumenească în 1 Martie 1760 (7), iar în anul 1774 a dăruit mânăstirii crucea de sub Inventar No. 25 şi a adresat Domnului Grigorie Ioan Calimah o jalbă, că locuitorii din Vicove, Frătăuţi şi Straja nu şed stabil pe locurile lor, la care a urmat apoi o poruncă domnească în anul 1768. (Inventar No. 199).

44). *Pahomie* întâia oară, amintit în sama egumenească din 8 Decemvrie 1761 (8).

45). *Arhimandritul Vartolomeiu Măzăreanu*. El este amintit ca egumen pentru anul 1759, se pare însă că a egumenit în mai multe rânduri, căci este amintit în sama din 20 Iulie 1757, într'o scrisoare din 18 Martie 1757 (9), în samele din 1 Maiu şi din 30 Septemvrie 1762 şi din 23 Aprilie 1763. El a trăit între anii 1720—80 şi a dăruit în 1 Ianuarie 1779, afară de alte lucruri, şi o livadă dela mânăstirea cea veche, care să fie a soborului. Tot el a acoperit biserica şi a restaurat catapeteazma ei, apoi şcoala cea mare şi cea mică.

46). *Pahomie* a doua oară 1763—1774. El se aminteşte de multe ori ca egumen al mânăstirii Putna, aşă în scrisoarea egumenului

---

(1) Protocol tabular, No. 116.
(2) Cf. Sămile egumeneşti din mânăstirea Putna.
(3) Catastih, l. c., pag. 114, No. 5.
(4) Jorga, l. c., pag. 388—390.
(5) Catastih, l. c.
(6) L. c., pag. 104.
(7) Cf. nota 7 de pe pag. 120.
(8) Catastih, l. c., pag. 113, Nr. 4, şi 125, No. 5.
(9) Protocol tabular, No. 114 şi Catastih, l. c., pag. 125.

Pahomie din Slatina din 15 Octomvrie 1761 (1), într'o mărturie din 19 Septemvrie 1762 (2), în inscripţia de pe un fitier (Inventar No. 63 pentru anul 1772 şi de pe o cruce din 1774 (3), ş. a.

47. *Ioasaf*, amintit dela anul 1775. El se opuse luării moşiilor mănăstireşti 4. În 23 Aprilie 1781 a cumpărat pentru mănăstirea Putna o casă în Cernăuţi 5). Pe timpul egumeniei lui, şi anume din 25 Ianuarie până la 1. Fevruarie 1782. a dat informaţiunile necesare despre moşiile mănăstirii Putna înaintea i. r. comisiuni de delimitare (6).

48. *Partenie*, amintit de pomelnicul mănăstirii Putna din 1757 (7) pentru anul 1783.

49. *Iacov Ştefanovici*, 1784, care a fost destituit de Consistoriu în şedinţa din 3 Iulie 22 Iunie 1784 pentru neascultare (8).

50. *Ignatie*, egumen şi asesor consistorial pentru anul 1785 (9).

51. *Arhimandritul Isaie Baloşescul*, 1792—95. El a fost fiul păstorului sufletesc din Putna Gheorghe şi a soţiei sale Anastasia, născută Gherle. În anul 1795 el trecù dela Putna ca referent în Consistoriul din Cernăuţi, în 1808 deveni arhimandrit consistorial, iar în 17 Iulie 1823 episcop al Bucovinei. El amintit în 14 Septemvrie a anului 1834 în Cernăuţi.

52. *Paisie Ioanovici* 1796—1813, amintit în diptihonul grecesc al mănăstirii Putna şi în sama egumenească din 23 Aprilie 1797. El a fost fiul diaconului Ioan din Suceava.

53. *Arhimandritul Filaret Bendevschi* 1814—22. Pe timpul egumeniei lui, şi anume în 1818, clopotul cel mare Buga s'a sleit din nou. El a văruit biserica şi trapezările şi a acoperit zidurile dimprejurul mănăstirii. El este amintit în sama din Condica vitelor din 23 Aprilie 1814.

---

1 Inventar No. 142.

2 Inventar No. 27.

3 Inventar No. 27.

4 I. Onciul, *Fondul religionariu gr. or. al Bucovinei*. Cernăuţi 1891, pag. 105.

5 Protocol tabular, No. 146.

6 Vezi *Tabularabschrift von dem bukow. Hofabgränzungsprotokolle der dem Kloster Putna die dem k. k. bukow. Kreise gehörigen Besitzungen*, pag. 359—409.

7 Pag. 212.

8 Onciul, l. c., pag. 107.

9 Vezi pomelnicul din 1757, pag. 213, şi Actele consistoriale.

54). *Arhimandritul Iosif Caraşchevici*, 1822 -26, amintit în diptihon şi în sama din Condica vitelor mânăstirii Putna din 1 Noemvrie 1826.

55). *Arhimandritul Ghenadie Platenchi*, recte *Popovici*, 1826- 37. El a fost întâiu profesor la şcoala clericală din Cernăuţi, amintit în sama din Condica vitelor din 23 Aprilie 1827.

56). *Dosoteiu Tişcovici*, 1837, amintit în sama din Condica vitelor din 1 Noemvrie 1837.

57). *Ghenadie Zaharovici*, 1840—46, amintit în sama din Condica vitelor din 4 Noemvrie 1840.

58). *Veniamin Iliuţ*, egumen provizoric, amintit în sama din Condica vitelor din 19 Ianuarie 1846.

59). *Arhimandritul Artemon Bortnic*, 1848. Pe timpul egumeniei şi la stăruinţa lui s'au deschis în anul 1856 mormintele ctitoreşti din Putna, s'au zidit 3 rânduri de chilii şi dela 1850—1852 capela de iarnă, pentru care a jertfit 250 fl. El a murit în 4 Noemvrie 1860.

60). *Sevastian Gheorghiescul* a condus mânăstirea ca vicar egumenesc din 1860—1866.

61). *Arhimandritul Arcadie Ciupercovici* din 30 Iulie 1866 - 1878. Pe timpul egumeniei lui, şi anume în 1871, s'a ţinut în mânăstirea Putna o serbare naţională întru amintirea a 400 ani dela sfinţirea bisericii mânăstirii din Putna. El a ridicat întru amintirea acelei serbări în curtea bisericii o cruce de piatră. În anul 1896 el a devenit arhiepiscop al Cernăuţului şi mitropolit al Bucovinei şi Dalmaţiei, în care calitate a murit în 5 Martie 1902.

62). *Arhimandritul mitrofor Deziderie Cozub*, 1878- -1895.

Sub dânsul s'a zidit turnul clopotniţei; el a murit în 1903 ca egumen în mânăstirea Drăgomirna, unde se permutase.

63). *Arhimandritul Ilarion Filipovici*, egumenul Suceviţei, a condus provizor mânăstirea Putna din 1895—1898.

64). *Arhimandritul Vasile Renney de Herszeny*, 1898—1900. El a restaurat chiliile mânăstirii şi a murit în 1900 în Cernăuţi.

65). *Arhimandritul Teofil Patraş*, din 1901 până în present. Sub dânsul s'a restaurat şi acoperit biserica cu oale.

Dintre egumenii mânăstirii Putna 15 inşi au fost Mitropoliţi ai Moldovei şi anume: 1). Teoctist, 2). Filoteiu, 3). Grigorie, 4). Teofan, 5). Gheorghe, 6). Teodosie, 7). Teoctist,

8). Ghedeon, 9). Pahomie, 10). Anastasie, 11). David, 12). Varlaam, 13). Anastasie a doua oară, 14). Sava, 15) Anastasie a treia oară, 16). Sava a doua oară, 17) Antonie și 18) Iacov.

Dar și pe scaunul episcopesc din Rădăuți au șezut următorii egumeni din Putna: 1). Calistru 1709—29, 2). Iacov 1745—50, 3). Dosoteiu Cherescul 1750—81, iar o sămă din ei au fost episcopi respectiv mitropoliți ai Bucovinei și anume: Dosoteiu Cherescul 1781—89, 2). Isaie Balșescul 1823—34 și 3). Arcadie Ciupercovici 1896—1902.

CAP. XIII.

Istoricul bisericii parohiale din Putna și al comunei.

A. *Istoricul bicericii parohiale.*

Istoria clădirii bisericii parohiale din Putna este strâns legată de istoria înființării statului Moldovei. Date scrise nu avem și numai tradiția poporului nostru este singurul izvor din care istoricul poate scoate câte ceva. Și această tradiție, păstrată de țăranul român cu sfințenie, ca un scump odor moștenit dela străbuni, istorisește că Dragoș Vodă, coborându-se din Cuha din Maramureș în părțile Bucovinei de astăzi, a înființat principatul Moldovei și a ridicat în anul 1346 (1) în Volovăț (Olovățul de atunci) o simplă bisericuță de stejar, în care după moartea lui să fi fost și îmmormântat (2).

Bisericuța aceasta o mută Ștefan cel Mare în anul 1468 (3) la Putna, ca să dea mânăstirii, ce începuse să zidească în Putna, întâietatea vechimii înaintea tuturor bisericilor existente în Moldova. Mai probabil însă este, că adunându-se la mânăstirea din Putna, unde Ștefan cel Mare începuse să zidească o măreață biserică, mulțime de călugări și neavând ei o biserică unde să se roage, Ștefan Vodă a transferat acea biserică din Volovăț, ca

(1) Cf. Schematismus, l. c., pag. 118, pe când Sevastian în *Descrierea pentru biserica din satul Putna, numită «mânăstirea veche a Putnii» care acum ca parohialnică uzesterisiască*, scrisă în 4 Iuli 1853, zice că ea a fost clădită în anul **1353**.

(2) *Cronicele României*, tom. I, pag., 133, nota 1.

(3) Schematismus, l. c.

locaș provizoriu de închinare 1 pentru călugării din Putna, deoarece el și așă avea de gând să zidească în Volovăț în locul bisericuței de lemn o biserică trainică de piatră, ceeace și făcu în anul 1502 (2).

Tradiția bisericii parohiale din Putna, Nicolae Costin a cules-o din gura poporului și a înregistrat-o (3).

Că această biserică era deja pe locul pe care stă astăzi pe timpul când s'a sfințit biserica mânăstirii Putna, ne dovedește tabloul aflător în mânăstirea Putna, pe care se reprezentă pompa cu care a întâmpinat mitropolitul Teoctist înconjurat de clerul său pe ctitorul mânăstirii Putna, pe Ștefan cel Mare dimpreună cu doamna și curtenii lui, cari veniseră cu suveranul lor să asiste la solemnul act al sfințirii mânăstirii Putna. Pe acest tablou se află pe lângă biserica mânăstirii și toate celelalte bisericuțe, cari se aflau atunci pe teritoriul Putnei, și bisericuța lui Dragoș Vodă, numită bisericuța din sat.

De astădată vedem că tradiția locală consună cu adevărul și n'ar fi bine să o lepădăm, ca pe o haină veche, cu toate că este bună.

Despre această biserică amintește Mihaiu Racoviță Voevod în hrisovul său din 17 Mart 7231 (1723) zicând: «Noi Mihaiu Racoviță Voevod, bojiu melostiu gospodar zemle moldavskoi (cu mila lui Dumnezeu Domnul țerii Moldaviei). Scris'am Domnia me la boieri și toți slujitorii, cari veți umblă ori cu ce fel de slujbă a Domniei mele la ținutul Sucevei, facem știre tuturor pentru sfânta biserică de lemn, ce este lângă mânăstirea Putna, care această biserică dinceputul ei au fost făcută de Dragoș Vodă la

---

1 Cf. «Isvod asupra celor mai momentoase documente și urice aflătoare în sfânta mânăstire Putna» ad Exhib. No. 30 ex. 1865; iar «Descrierea pt. biserica..ete ..zice, că bisericuța aceasta a fost ca un schit călugăresc

2 Schematismus, l. c., pag. 94.

3 *Cronicele României*, l. c.

Volovăț, și au fost acolo până la zilele răposatului Ștefan Vodă bătrânul, și atunce Ștefan Vodă au mutat-o acolo la Putna, zidind în locul ei alta de piatră, care din pricina acestei biserici, căci au fost veche, s'au suit rândul și mânăstirii Putnei de este mai înaintea altor mânăstiri și până astăzi» (1).

Astăzi din bisericuța lui Dragoș Vodă, care este închinată hramului Intrării în biserică a preasfintei Născătoare de Dumnezeu, și din lemnul de stejar pus la ea de ctitorul ei, numai pereții din micul altar au rămas.

Biserica constă din pronaos, naos și altar, și are forma unei cruci simple. Înlăuntrul ei nu se află nimic ce ar puteà interesà pe un istoric sau arheolog. Pe acest din urmă poate că l-ar interesà doară vechiul iconostas.

Biserica aceasta a fost adaptată, adăugându-i-se pronaosul din lemn de brad, în anul 1778, de arhimandritul Vartolomeiu Măzăreanu, cu ajutorul poporenilor și a egumenului Ioasaf. Tot atunci și iconostasul a fost înnoit (2). Și mai târziu biserica a mai fost reparată și lărgită spre a puteà cuprinde pe toți poporenii. Ultima oară a fost reparată în anul 1871. În prezent ea este atât de hârbuită, încât amenință să se răstoarne pe o parte, din care cauză a și trebuit sprijinită de către răsărit cu mai multe bârne tari. S'a proiectat dejà de mai multă vreme zidirea unei biserici parohiale de piatră pe un loc situat ceva mai jos de actuala biserică, alăturea cu casa parohială și calea care duce la mânăstire, însă pertractările regretabil de îndelungate încă nu sunt încheiate.

Condicele matriculare ale acestei biserici datează din anul 1802. În vechime la această biserică erau aplicați 2 preoți. Acestora le-a dat Ioan Teodor Vodă prin hrisovul

(1) Vezi «Descrierea pentru biserica, etc.» și Inventar No. 21».

(2) Vezi testamêntul lui Vartolomeiu Măzăreanu din 1 Ianuarie 1779, pag. 5, No. 17.

din 7 Ianuarie 7267 (1759) doi vecini spre serviciu, pe cari i-a liberat de toate birurile, iar 8 vite de văcărit și 100 stupi de desetină (1).

După incorporarea Bucovinei la imperiul Austriei, această biserică a fost declarată în anul 1786 de parohială și la ea au fost activi ca păstori sufletești pentru poporenii din Putna următorii preoți:

1. Gheorghe Vasilievici, (2), pe timpul căruia numai 118 familii erau în Putna:
2. Preotul Gheorghe Baloșescul, amintit într'o notiță din actele parohiale:
3. Preotul Gavril Iacovici, amintit în condicele matriculare din anul 1802:
4. Ieromonahul Calistrat Grigorovici, 1802—1808:
5. Ieromonahii: Chesarie Borșean și Serapion Simionovici, 1808—1809:
6. Ieromonahul Ilarion Nichitovici, 1809—1827:
7. Ieromonahul Ipolit Medvig, 1827—1834:
8. Ieromonahul Ieronim Pitei, 1834—1842:
9. Ieromonahul Veniamin Iliuț, 1843—1847:
10. Ieromonahul Venediet Șmighelschi, 1847—1851:
11. Ieromonahul Sevastian Gheorghiescul, 1851—1869;
12. Parohul Alexandru Sevescul 3, 1869—1870:
13. Parohul Ioan Pietrovschi, 1870—1885:
14. Administratorul parohial Dimitrie Brăilean, 1885—1890:
15. Parohul Gheorghe Goraș, 1890—1904:
16. Administratorul parohial Ioan Palievici, 1904.

B. *Istoricul comunei Putna.*

Teritoriul de astăzi al Putnei se pare că în străvechime n'a fost locuit, deoarece este muntos și acoperit de codri seculari, imposibil sau foarte greu de străbătut. Abiă mai

1. [illegible] No. 187.
2. Gh. Ioanescu, Necrologiu. Candela a. 1887, tom. I, pag. 32.
3. Acesta trecut în anul 1818, trecând cu schima sub numele de Arsenie [illegible] Putna.

târziu Slavonii veniră și se așezară aici. Unii din ei după un timp trecură mai departe, iar alții, cari rămaseră pe loc, se amalgamară cu Românii, cărora însă le-au lăsat, ca amintire de existența lor de odinioară, numirea slavă a râurilor și a unor locuri mai marcante. Românii la rândul lor primiră și păstrară aceste numiri ereditate fără a le cunoaște însămnătatea. Și numirea părăului Putna este originară dela Slavoni și ea ne dovedește, că aceștia au străbătut această umedă și stâncoasă cale în sus și în jos. Împrejurarea însă, că celelalte părae de pe teritoriul Putnei ca: Putnișoara, Ursoaia, Viteul, Glodul, apoi munții și dealurile: Morile, Dealul Cămării, Dealul Crucii, Dealul Secerii, Între-Putne, Bărbăcăria, Sionul, Școrbura, Alunișul, Stanișoara, Petroasa, Mesele, Oglinda ș. a. au nume cu terminațiuni românești, ne îndreptățește să credem, că Slavonii n'au stat mult pe aici și n'au intrat prin creierii tuturor munților și în inima codrilor seculari, iar cei cari au rămas pe aici, în curând s'au romanizat, căci la din contra ar fi dat tuturor păraelor și munților nume slave. Abiă păstorii români înmulțindu-se s'au așezat stabil prin aceste locuri, iar în urmă sihaștrii, cari apoi au botezat păraele și munții de prin prejur cu nume românești.

Istoria înființării comunei Putna este în strânsă legătură cu istoria fondării mânăstirii Putna, fără însă de a susținea, că înainte de acest remarcabil eveniment pe teritoriul Putnei n'ar fi trăit locuitori români.

Puținii Români, cari trăiau pe acest teritoriu, până la zidirea mânăstirii Putna, n'aveau locuințe stabile, ci numai colibi prin cele poieni, pe unde-și păsteau vitele respectiv oile. Locuințe stabile și-au făcut ei pe teritoriul comunei de astă-zi abiă după stabilirea sihastrilor, iar mai ales după zidirea mânăstirii și după ce se așezară în ea mulțime de călugări. Aceasta având necesitate de

hrană, ţineà vite pentru cari îi trebuiau păstori şi slujitori. Din această cauză s'au aşezat cu încetul câteva familii române împrejurul mânăstirii făcându-şi case stabile. Fiind însă acestea prea puţine şi având mânăstirea neapărată trebuinţă de mai mulţi slujitori, îi dărui Ştefan cel Mare cu uricul din 16 Marte 1490 (1) unsprezece familii de Ţigani cu mai multe suflete ca robi, cari îi avea din Basarabia.

Aşezându-se aceşti robi mânăstireşti lângă Românii dejà stabiliţi pe locurile Putnei, fundamentul comunei fu pus. Având însă mânăstirea Putnei trebuinţă tot de mai mulţi slujitori, egumenul Spiridon dimpreună cu întreg conventul au chemat 11 salaşe de Ţigani cu 13 suflete din Basarabia, cari au fost întărite mânăstirii de Ştefan cel Mare cu uricul din 8 Septemvrie 1503. (2)

În 11 Maiu 1581 (3) Iancul Vodă a dăruit şi întărit mânăstirii 53 salaşe de Ţigani cu 184 suflete, cu femeile şi copiii lor.

Şi Miron Barnovschi Vodă a dat mânăstirii în 6 Martie 1627 şaptesprezece salaşe de Ţigani cu 34 suflete, cu femeile şi copiii lor.

Toate aceste danii de robi Grigorie Ghica Vodă le-a întărit în 11 Martie 1688. În anul 1736 (4) posedà mânăstirea Putna 174 suflete de robi mânăstireşti.

Prin adausul acestor robi la poporaţiunea română dejà stabilită aici, comuna Putna s'a înjghebat în toată forma.

Cele mai multe familii ale robilor de odinioară s'au stins, iar cele cari au mai rămas s'au amalgamat cu băştinaşii locuitori români.

Astăzi comuna Putna numără aproape 2.000 suflete,

(1) Cf. Wickenhauser, l. c., pag. 179—181.
(2) L. c., pag. 187 şi 188, XXXI.
(3) L. c., pag. 196 şi 197, XXXVIII.
(4) Cf. Condica Ţiganilor mânăstirii Putna ex. 1764, pag. 6.

dintre cari 1.312 sunt Români de confesiunea ortodoxă. Restul se împarte între Germani și Evrei, cari s'au așezat pe ambele părți ale căii principale din comună, unde și-au durat case înalte și luminoase de cărămidă, iar alături grajduri și șuri spațioase și în fund sau deoparte și-au făcut pometuri frumoase.

Familiile române de astăzi din Putna sunt: Aga, Albu, Andrieș, Bancescu, Bâcu, Belibău, Berculeanu, Bodnar, Boncă, Boștiog, Bubă, Caba, Calance, Cârdei, Cârciu, Cenușă, Ciuntul, Comarița, Coroamă, Cornea, Creșanovschi, Cotos, Dobrea, Filiac, Fodor, Fodorovici, Fruntaș, Gabor, Gânga, Guță, Hrinescu, Hrișca, Ilieș, Iuraș, Ivoniuc, Lucaci, Mihalevici, Negru, Nicorici, Nohai, Orobco, Orobeț, Palievici, Parasca, Percico, Pisariuc, Popovici, Prelepco, Procopovici, Purdilă, Puzdre, Râmbu, Rotar, Robaniuc, Rusu, Șanta, Soloniuc, Scripcar, Șchipor, Stoler, Timiș, Turtă, Țicu, Ursan, Usatiuc, Văcărean, Vișan, Vlad, Vlișan, Zegrea, Zietco, Zubaș.

Afară de acești locuitori stabili petrec în Putna încă aproape de 1000 străini din Ardeal, Galiția, Croația și Italia, cari lucrează pe la fabricile din loc, prin păduri, la calea ferată, etc.

Locuitorii din Putna au următoarele proprietăți de pământ:

1).	242	ha.	89	a.	95	m.² de arătură
2).	399	»	48	»	20	» » fânațe
3).	13	»	86	»	30	» » pometuri
4).	48	»	94	»	83	» » toloace
5).	1	»	28	»	32	» » pădure
6).	10	»	66	»	14	» » loc ocupat de clădiri
7).	16	»	30	»	4	» » loc neproductiv
8).	3	»	61	»	50	» » surpături, etc.

pentru cari plătesc un bir direct de 2.900 coroane 69 bani pe an.

Comuna politică Putna ca atare posedă:

1).		ha	9	a.	46	m.² de arătură
2).	6	»	9	»	8	» » fânațe
3).	138	»	8	»	75	» » păscătoare
4).	697	»	31	»	48	» » pădure
5).	11	»	14	»	75	» » loc neproductiv
6).	137	»	14	»	03	» » prund scutit de bir

iar Fondul religionar posedă pe teritoriul Putnei 11,608 ha și 32 m² de pădure, pentru care plătește un bir direct de 3.046 coroane 64 bani pe an.

Proprietățile comunei sunt: coasta Măgurii mici și a celei mari, jumătate din Strujinoasa și din Dealul Cămării, de pe pârâul Vițeul dela Chilie în sus până la Pătulă, Dealul Crucii până la Soci și din Glodu coasta Morii.

Țarinile locuitorilor se află la răsărit de sat pe nisiposul șes de lângă râul Sucevei, unde și comuna politică are un prundiș și o tolocuță.

Locurile comunei, cât și ale locuitorilor sunt slabe, deoarece se compun dintr'o pătură de nisip în față, iar mai afund de prundiș sau chiar din stâncă, sau de mlaștini.

Deși cârma comunei politice de regulă se află în mâna unui Român, totuș Românii sunt în minoritate în comitetul comunal. Și alegerile comunale din 1904 au ieșit în defavorul Românilor, căci au fost aleși: 4 Români, 5 Germani și 3 Evrei. Încetul cu încetul Românii vor pierde și cârma satutui din mână, ca și locurile cele din vatră, și chiar astăzi caracterul comunei numai românesc nu este.

Comuna Putna posedă din anul 1858 o școală poporală, care până atunci fusese privată și anume mânăstirească. În anul 1858 au donat pentru noua școală poporală arhimandritul Artemon Bortnic 100 fl. și ieromonahul Sevastian Gheorghiescul 50 fl. Tot atunci călugării din Putna s'au obligat să plătească anual câte 1 fl. pentru ajutorarea școlarilor sărmani dela această școală. Cu banii

donați s'au cumpărat pe sama școlii poporale locale 2 obligații, una de 241 fl. și alta de 252 fl.

Din anul 1901, când s'a zidit un frumos edificiu școlar, școala din Putna este de 4 clase sistematizate, în cari instruează patru puteri didactice calificate. Ea se conduce de învățătoriul superior D. Vlad. Școala are o grădină de 32 a și 05 m² și este înzestrată cu toate uteniziliile necesare.

Din 329 școlari, cari cercetează școala sunt: Români 188 (97 băieți și 91 copile), Germani 108, Evrei 30 și 3 școlari aparțin altor naționalități.

În comună îngrijește cabinetul de lectură «Sehastrul» sub conducerea amintitului învățător superior de răspândirea gustului de cetire între sătenii români și de luminarea lor.

Din anul 1903 comuna Putna posedă prin stăruința vrednicului învățător superior o bancă sătească sistemul Raiffeisen, care primește depuneri, ca și toate băncile de acelaș sistem de prin alte comune, cu 6% și acordează părtașilor ei, adică acelor membri români ai comunei Putna, cari au intrat ca părtași la bancă depunând o părtășie de 20 și o taxă de 2 coroane, împrumuturi cu $7^1/_2$ procente.

În comună se află un oficiu silvic al Fondului religionar gr. or. al Bucovinei, condus de un administrator silvic, și un post de gendarmerie, care îngrijește pentru siguranța publică.

CAP. XIV.

Ocupaţiunea, portul, locuinţa, datinile şi credinţele poporului român din Putna.

A. *Ocupaţiunea.*

Cea mai principală ocupaţiune a Românilor din Putna este prăsila vitelor cornute şi ceva mai puţin a oilor şi mascurilor. Când pădurile Fondului le erau deschise, atunci ţineau şi mulţime de capre. Unii au şi câţiva stupi cu albine. Femeile prăsesc găini, curci, pichere, gâşte şi raţe.

O samă de Putneni se ocupă cu pescuitul şi cu vânatul. Se înţelege că aceste două ocupaţiuni se profesează numai pe furiş, deoarece pescuitul în toate păraele de pe teritoriul Putnei, cât şi vânatul pe teritoriul Fondului religionar este un drept al numitului fond, iar vânatul pe teritoriul comunal un drept care-i compete numai celui ce a luat vânatul în arendă. Vânatul constă aicea din: ciute, cerbi, porci sălbatici, vulpi, lupi, iepuri, veveriţe, dihori, potârnichi, raţe sălbatice ş. a.

Mulţi din locuitorii Putnei lucrează pe la fabriile din loc şi mai ales la ferestrău, la calea ferată, prin păduri tăind şi cojind copacii sau încărcându-i şi descărcându-i de pe vagonetele trenului dela ferestrău.

Unii se ocupă cu făcutul draniţei, alţii, precum familia Vişan, cu făcutul cărbunilor de lemn, iar familiile Băcu şi Vişan ştiu foarte bine să cioplească în piatră, care o scot din dealul Cămării, proprietatea comunei, şi să

facă din ea cruci, monumente, stâlpi pentru zaplazuri, tocile ș. a.

Alții, precum familiile Aga și Lucaci sunt vărari și știu sortă piatra văroasă, pe care o cară de vândut prin satele învecinate.

Afară de aceasta, cei ce au ogoare se ocupă și cu lucrarea lor, iar cei cu fânațe cu făcutul și adunatul fânului de prin cele fânațe și poieni. Și tocmai acești cu ocupațiunea din urmă, fiind siliți să bea apă pe timpul adunatului pologului din niște izvoare de munte, devin gușați fără deosebire de gen, pentru care defect sunt adeseori luați în râs de locuitorii de prin alte sate. Locuitorii leac contra gușii nu cunosc.

B. *Portul.*

Portul Putnenilor samănă întru toate celui al Românilor din Straja și amândouă Vicovele, cu cari sunt înmegieșiți.

Bărbații poartă pe trup o cămașă albă de pânză de cânepă, in sau bumbac, mai fină sau mai groasă, amăsurat cu ziua de sărbătoare sau de lucru. La gât cămașa este provăzută cu «ciupag», adică cu un fel de guler drept, care pentru bărbații mai bătrâni este simplu și poate fi și îndoit în jos, iar pentru tineri cusut cu flori și mărgele în colori sau și cu fluturi. Ciupagul și gura cămășii se leagă la un loc cu 2 perechi de chiutori prinse de ciupag. Cămășile, cari au mâneci largi, nu sunt nici prea lungi, dar nici prea scurte, ci numai potrivite.

Peste cămașă se poartă un pieptar alb fără mâneci din piei negre de cârlan, fără oarecare ornament, doar numai premuit cu dungi de blăniță neagră de miel. El are lungimea cămășii. Iarna, la oraș sau la biserică se ia peste pieptar un cojoc de piei de oaie, ceva mai lung decât

pieptarul și cu mâneci lungi și înguste, iar deasupra un suman curat de miță neagră ca pana corbului.

La călătorii, și anume iarna, se ia peste toate aceste și o mantă cu glugă, însă fără mâneci. Gluga la vreme de ninsoare și furtună se trage peste cap.

Bărbații poartă iarna peste izmenele de asemenea pânză ca și cămașa niște itari groși de lână albă sau neagră.

Mijlocul bărbații și-l încing de regulă cu curele late de piele roșie sau și cu brâe de lână țesute în casă în feluri-te colori, însă totdeauna cu dungi.

În cureà sau sub brâu se poartă tutunul cu luleaua și un cuțit închis în plăsele de metal galben sau de corn de cerb. Cuțitul este legat de o cureà sau de un lănțuleț, care spânzură dela brâu în jos. Tot în cureà sau brâu se poartă și o pungă de piele de oaie cu banii mărunți și cu cei de hârtie la un loc. Unii bărbați poartă pe sub pieptar și o trăistuță țesută, de lână.

Bărbații își încalță picioarele de regulă cu ciubote negre sau cu opinci cărămizii.

Vara bărbații poartă pe cap pălării negre de păr, cumpărate în oraș, iar iarna cușme negre de miel cu urechi, lucrate în sat. O samă de bărbați, și anume cei mai bătrâni, dar și băietanii, poartă iarna și vara un fel de comănace făcute din suman cafeniu. Comănacele au forma unui cilindru înzestrat la fund cu 4 vârfuri sau canafuri și samănă confederatcelor poloneze.

Bărbații poartă părul capului în plete, barba o rad, mustățile însă nu. Flăcăii, și anume cei cari au servit la oaste, își lasă favoriți.

Femeile poartă cămăși nu prea lungi, ca să nu fie împiedecate la mers, de pânză de cânepă, in, sau de bumbac. O samă poartă la gât ciupage cusute cu flori în colori. Gura cămășii este în totdeauna cu flori în colori sau alb brodate. Mânecile sunt la capăt sau largi, sau înguste;

ale fetelor însă de regulă înguste. Cămășile sunt înfrumusețate pe umere cu altițe cusute sau și țesute.

Femeile își acoperă partea de jos a trupului cu «pregitori» sau «catrințe» lucrate de dânsele pe stativele din casă, din lână toarsă și apoi colorată. Ele sunt în totdeauna întunecate și provăzute cu dungi deschise, cari merg de sus în jos. Pe la marginea de jos a pregitoarei unele femei obișnuesc a țese o dungă roșie de trei degete de lată. Pregitoarele se leagă de mijlocul trupului cu «frânghii», adică brâe înguste de lână, țesute în colori și felurite modele.

Atât femeile, cât și fetele poartă la gât unul sau mai multe șiraguri de mărgele colorate și salbe de monede vechi de argint. Ele își încalță picioarele ori în ciubote, ori în papuci sau în opinci.

Dacă se încalță papuci, atunci se iau și colțuni cumpărați din oraș. Cele ce poartă opinci le trag peste piciorul învălit în obiele albe de lână și un fel de ciorapi tot albi de lână, cusuți cu lână colorată. Împrejurul piciorului se învălesc rând după rând negrele sfori sucite din păr din coadă de cal sau de vită, cari de regulă au o lungime de 3 sau 4 stânjini.

Femeile poartă pe cap pânzături (ștergare) albe de bumbac, țesute în 2, 3, 5, 7, ba și în 9 ițe. Fetele nemăritate umblă vara, ba chiar și iarna cu capul gol și cu părul bine uns cu unt și pieptănat într'o coadă împletită în mai multe, sau îmbrobodite cu basmale de lână, negre, roși sau de alte colori, cumpărate în oraș. Fetele cele mari poartă în duminici și sărbători la strânsură (joc), nunți, etc. părul despletit și în gâță.

Fetele cele greșite n'au voie să umble cu capul gol, ci totdeauna îmbrobodite, nu în pânzături, ci în basmale. Această pedeapsă nu li se iartă nici în ziua cununiei lor.

Femeile măritate poartă pe vârful capului pe sub pân-

zătură o mică și rotundă cârpă. Ea constă din pânză albă și are forma scufiei călugărițelor. Cârpa este jur împrejur și pe fund cusută cu flori de bumbac negru. Ea se poartă în semn că femeia este măritată și că are bărbat. Fiecare femeie își face mai multe cârpe, cari negrindu-se, le schimbă și le spală.

Și femeile poartă ca și bărbații pieptarul, cojocul, sumanul și mantaua, amăsurat anotimpului și vremii.

În timpul din urmă fetele au început să poarte fuste de materie cumpărată în oraș, pe cari le ornează pe la poale cu catifea și șireturi galbene sau albe, iar pe la piepți cu horbote albe. În mână ele țin, mai ales pe timpul strânsurii dela joc, o năframă cusută de dânsele pe la colțuri sau și peste întreg cu lânețuri cu mult gust și deosebită frumusețe în mai multe colori deschise.

În urechi ele poartă, ca și femeile, cercei și în degete inele de metal.

C. *Locuința.*

Caracteristic este la poporul român din Putna neregularitatea cu care își drege și așează casele sale. Pe când Românii de prin întreaga împrejurime au datina devenită lege, că-și așează casele cu fața spre meazăzi, se poate fără exagerare susținea, că în Putna cu greu s'ar află 20 case românești astfel situate. Vezi o casă situată cu fața spre apus, alăturea una cu fața spre meazăzi, alta spre răsărit și alta spre meazănoapte.

Casele de regulă mici sunt făcute din bârne de brad sau molid. În față, câte odată și prin prejur, este câte un cerdac blănit până la brâu cu scânduri geluite.

Acoperemântul este totdeauna drănițit, ori învălit, ori încheiat în străji. El este înfrumusețat cu una, două sau trei ferestrui, numite «hulpi». Acestea se fac ca, în lipsa unui ogeag, fumul din podul casei să iasă printr'însele afară.

Coama acoperemântului are la ambele capete câte o cruce mică de lemn. În colţurile acestor cruci sunt cuie de sârmă bătute pe jumătate. Unele capete însă au ca ornament numai câte un vârf de leaţ numit «corn», care cu un capăt este implântat în capătul coamei, iar celălalt stă drept în sus.

Casele se despart prin o prea largă tindă în două părţi neegale. În stânga tindei este căsuţa, care în faţă are de regulă numai o fereastră, iar în dreapta ei casa mare cu două ferestre.

In căsuţă, în care familia întreagă şede vara şi iarna, se află vatra, deasupra ei hornul şi în fundul ei cuptorul. Pe vatră mâncările se fierb în oale de lut, iar mămăliga obligată într'o căldăruşă de aramă sau în un ceaun de spijă pus pe pirostrii. Hornul mijloceşte prinderea fumului şi ieşirea lui din casă în tindă printr'o bortă lăsată în peretele casei, care de aicea se suie în pod şi iese prin hulpi afară. În cuptor se coace pânea. Pe cuptor dorm de regulă copiii şi bătrânii.

Din cauză că rar casele au ogeaguri, de aceea acoperemintele caselor pe dinlăutru sticlesc de funingini şi sgură. Lângă cuptor este aşezat un pat de scânduri pe pari bătuţi în pământ. El este acoperit cu ţoluri de buci sau laicere de lână. Pe lângă vatră se întinde o laiţă.

O samă din locuitori şi-au făcut vetre nemţeşti din table de spijă numite «şparharturi.»

Casa mare are lângă peretele tinzii o sobă sau un cuptor, ca şi cea mică. Această odaie este salonul ţăranului. Aici se ţin icoanele pe peretele răsăritean şi pe cel de miazăzi, după cari se pune busuioc şi văzdoage galbene. Sub peretele din fund al odăii stau întinse pe o grindă, prăjină sau scândură: laicerele, scorţurile, pânzeturile şi perinile gospodinei. Sub acestea atârnă cea mai frumoasă scoarţă în toată lungimea şi lăţimea ei. Jos sub

[illegible] patului se află un pat de lemn de brad acoperit [illegible] cu pânură roșie în două în forma unei [illegible]

În [illegible] odăiței al casei, aliă la căpătâiul patului, [illegible] pe niște picioare înalte lada zugrăvită cu flori verzi, [illegible] galbene și căte odată ferecată cu bante de fier, [illegible] de pânzeturile, șergarele și fețele de mese, zestrea [illegible] fata gospodinei. Căte odată lada stă pe o laiță lată, care se întinde dela pat și până la ungherul peretelui răsăritean, unde se întâlnește cu alta, care ajunge până la ungherul de miazăzi al odăii. Laițele nici când nu se văd goale, ci totdeauna acoperite cu laicere sau pânuri de lână. Tot cu astfel de pânuri sunt bătuți și pereții deasupra celor două laițe.

Dinaintea laițelor, adică în fața casei, se află o lungă masă albă de brad, molid sau frasin. Ea în totdeauna stă acoperită cu față de masă albă, cu o pânură sau cu o bucată de mătasă neagră, cu flori roșii pe la capete.

În ungherul din dreptul ușii se află un dulăpior lustruit sau zugrăvit, sau numai un «policer» pentru blide. Aicea gospodina își înșiră strachinele, sahanele cele smălțuite și înflorite, lingurile de lemn de cireș, plop, paltin sau mesteacăn, cumpărate sau schimbate pe de ale gurii dela Țiganii din Voitinel, și paharele de apă și păhărușele de rachiu, uneori de cristal.

Și deasupra ușii se află o poliță lungă îngrădită, și pe aceasta se țin strachinele așezate în rând cu fața spre casă.

În pereții casei și în drăgar, pe care sunt expuse: torturile, fusele cu lână toarsă, cu in sau cânepă, ghemurile și mănunchiuri de busuioc, sunt bătute, cuie de lemn sau fier, pe cari se anină pânzeturi curate năfrămi înflorite și basmale frumoase de lână sau de mătase. Pe

unele din aceste cuie se anină: cușmele, pălăriile, traistele, taștele și pieptarele casnicilor.

Pe două cuie, de sub oglinda așezată între icoanele cari acoperă peretele despre meazăzi al odăii, se țin fluierile gospodarului. O samă le țin pe drăgar sau pe două cuie bătute în el.

În casa mare de regulă nu se locuește, nici se face foc, ci numai se primesc oaspeții.

Unele gospodine, neavând loc în căsuță din pricina mulțimii de copii, așează stativele în casa mare.

Putnenii au pe lângă casă clădiri laterale ca: grajduri și șoproane sau șandramale alipite de casă. Cei mai avuți au și câte o șură pentru păstrarea fânului, pânii albe și a acareturilor gospodăriei. Șura la o samă este despărțită în două. Într'o parte este grajdul pentru vite, iar cealaltă este adevărata șură pentru strânsură. Cei ce n'au șuri țin fânul și în podul grajdului.

Aproape fiecare gospodar are în ograda sa o fântână cu ghizdele zidite și prinse cu un colac cioplit de piatră. Apa se scoate din fântână prin mijlocirea unei săgeți sau cu o roată. După casă sau alături se află mai la fiecare gospodărie și câte un pomețel cu feliuriți arbori, iar mai ales cu perji.

Gospodina are dinaintea casei câteva straturi cu legume și unul sau mai multe cu busuioc, văzdoage și garoafe. Nu lipsesc însă lângă unele case liliacul și rozele.

D. Datini și credințe.

Dacă se naște în vreo casă un copil, atunci îl duc chiar în ziua nașterii sau și mai târziu la preot să-l boteze. Imediat după botez Putnenii îndatinează să schimbe numele copilului pus de preot, ori din cauză că nu le place numele dat de preot, ori conduși de credința că copilul,

căruia s'a schimbat numele botezului, va fi scutit prin întreaga viață de boala cea rea și de alte boale.

Moașele dau copiilor celor abiă botezați să sugă o bucată de pânză, care o fac țugui și o moaie în rachiu, ca ei în viitor să fie buni, blajini și chivernisitori. Unele moașe obișnuesc a da copiilor o astfel de pânză să sugă chiar și înainte de botez, ca copiii pe timpul botezului să nu plângă.

Seara după încreștinarea pruncului, adică după cumetrie, se adună cumetrii și alți oaspeți la casa tatălui celui nou încreștinat. Atunci moașa ia și scaldă copilul într'o covată în prezența cumetrilor și a oaspeților. Aceștia aruncă atunci câțiva bani în covată după voință. Aceștia sunt răsplata moașei pentru osteneala ei.

După ce s'a scăldat copilul, moașa îl ia pe brațul stâng, iar în dreapta ține un sahan acoperit cu o năframă. Așà împovorată ea cântă și joacă prin casă cerând dela cumetri și apoi dela ceilalți prezenți ceva de noroc pentru cel nou botezat. Aceștia dăruesc atunci pentru copil unul o oaie, altul o viteà sau alte obiecte de ale gospodăriei, sau pun un ban în sahan. Alții pun în sahan câte o pițulă (ban vechiu de argint, numit și puișor, în valoare de 20 bani). Aceste monede de argint părinții le păstrează pentru copilul lor, care crescând mărișor le poartă în cureà, ca să aibă totdeauna bani și ca cu plăcere să i se dea bani, cum i s'a dat în sara scăldușcăi. O samă de cumetri pun banul ce-l dăruesc finului, nu în sahan, ci pe pieptul finului lor.

Moașa numără la urmă banii strânși la această ocaziune în prezența tuturor oaspeților și-i predă mamei sau tatălui copilului spre păstrare. Apoi ia covata cu scăldușca și o duce jucând și chiuind în grădină, unde varsă jumătate dintr'însa la tulpina unui măr, iar cealaltă la a unui perj sau păr. Vărsând scăldușca la măr zice cuvin-

tele: «frumos ca mărul», adică să fie copilul, iar la perj sau păr: «tare ca perjul sau părul.»

După această procedură moașa se întoarce în ogradă, unde pune covata cu gura în jos, se suie cu picioarele pe dosul ei, joacă și chiuie acolo cu un șip de rachiu în mână, până ce cea mai mare parte a oaspeților iese din casă afară și apoi le zice: «tot răul, toată nenorocirea flăcăului sau fetei voastre este ascunsă!»

Putnenii nu pun luminile botezului pe masă, ci le așează după icoane, ca nu cumva copilul să moară. Înainte de a face aceasta, ei închină copilul icoanelor rostind următoarele:

«Să fii drăgălaș ca sfinții
Și s'asculți părinții!»

Ca în toată lumea, așà și în Putna nevestele cele tinere nu se prea învoesc cu soacrele lor, adică duc casă grea cu dânsele și se ceartă și batjocoresc. De aceea nu una din soacrele amărîte blestemă pe nora-i însărcinată «să n'ajungă să nască copilul» sau «să se chinuească și să-i tragă copilul cu patru boi dintr'însa», ș. a.

Apropiindu-se unei astfel de femei timpul nașterii și crezând ea că blestemul soacrei s'a prins de dânsa, cheamă pe o Țigancă să-i descânte. Aceasta vine pe loc și aduce cu sine toate cele trebuincioase pentru acest scop, și anume: o secere, care a fost pusă pe un par dintre ogoare spre a îndepărtà grindina, o coasă părăsită, fierul cel lung dela un plug și o potcoavă de cal găsită la respântiile drumului. Sosind Țiganca la casa tinerei femei, face foc în vatră, încălzește obiectele amintite până ce se fac roșii, apoi aduce cu o cofă apă dela fântână și sloboade toate obiectele înfierbântate în cofa cu apă, care începe a clocoti. Acuma îi zice ea tinerei neveste: «Vezi cum clocotește diavolul în apă și cum iese răul din apă, așà să se depărteze tot blestemul dela tine!»

Ţiganca pregăteşte apoi un ciubăr în mijlocul casei, în care trebue să stea nevasta în picioare şi desbrăcată. Ţiganca se suie pe un scăunaş aşezat alăturea cu ciubărul şi toarnă apă din cofă, din care a scos toate obiectele, peste nevastă din cap până în picioare. Apoi aşează pe nevastă în pat, după ce a îmbrăcat-o într'o cămaşă bărbătească sau şi femeiască, însă întoarsă pe dos. Ţiganca pune apoi obiectele scoase din cofă în pat, iar sub pat 7 —9 fuse înfipte cu «sânceaua» (vârful) în pământ. Dacă casa este podită pe jos, atunci aduce ţărână, care o pune sub pat şi fusele le înfige în aceasta. După 7—9 zile, cât stau fusele înfipte sub patul nevestei, Ţiganca vine cu un topor descântat şi bate cruciş în pereţii odăii, în care se află nevasta, scoate fusele din pământ şi apoi le duce cu sine acasă.

Născând nevasta, Ţiganca vine iarăş şi învăleşte copilul în cămaşa bărbatului acelei neveste, ca copilul hojma să se ţie de tatăl său.

Pe timpul creşterii copilului, moaşa trebue să-i fie şi doftor, adică să-l descânte şi să-i stingă cărbuni de deochi. Neştiind moaşa aceasta, atunci se chiamă o Ţigancă. Aceasta ia copilul cel bolnav de boala cea rea în braţe şi se duce cu dânsul de trei ori împrejurul casei, iar la fiecare colţ de casă îl rădică cu picioarele în sus până la «colţari» (streaşină,) apoi îl duce în casă şi varsă apa descântată de dânsa mai înainte pe clanţa uşii, iar în lipsa ei pe partea de dinafară a uşii zicând: «Copilul să intre curat, tot răul să rămâie afară de casa aceasta!»

Copiii bolnavi de «boghiţi» (boală de pânteco), socote, fras, samcă, dizenterie, avesuha şi rofie se descântă în următorul mod: Ţiganca se duce dela casa în care se află copilul cel bolnav, noaptea sau în zori de zi, cu o oală neagră şi nouă la moară, de unde fură stropi de pe roată. Ea, mergând şi venind, n'are voie să se uite nici

în dreapta, nici în stânga, nici înapoi, ci numai drept înnainte. Tot așà ea n'are voie să vorbească cu cineva, iar la moară trebue să fie cu băgare de samă să nu o prindă morarul, pentrucă atunci descântecul nu e de leac și apoi din cauză că ea atunci capătă o sfântă de bătaie dela morar, căci acesta crede că luându-se stropi dela moară îi va merge rău, sau că roata morii se va strică.

Țiganca, ajungând cu stropii la casa bolnavului, întreabă pe femeile sau fetele aflătoare în casă, care din ele are rândueala femeiască. Aceea care o are, trebue să-l netezească pe copil pe obraz și să dea cămașa ei ca copilul să se scalde în stropii morii și cămașa ei. Dacă nici una din femei n'ar spune că are rândueala, atunci copilul, bolnav de vreo boală, ar căpătà încă și rofie, care se vindecă apoi numai cu dohot de mesteacăn.

Dacă una din boalele amintite nu s'ar vindecà cu descântecul Țigăncii, atunci îl iau copilul și-l vând pe fereastră sau, dacă încă nu i-au schimbat numele botezului, îl schimbă acuma.

Și fetele din Putna, ca și surorile lor tinere din întreaga lume, voesc să placă și doresc să fie jucate și să se mărite cât mai curând. Spre a fi deci jucate, ele cumpără flăcăilor tutun, «tabac», și rachiu și le coase cămăși și năfrămi cu flori.

Flăcăul, care dorește să ia pe o fată, îi cumpără inele, «verigute», și hurmuzuri, cari lucruri i le dă pe timpul jocului.

Fetele, cari doresc să se mărite, însă din nenorocire nimenea nu le cere, fac diferite vrăji și cu ulcica și anume în următorul mod:

1) Moașa sau o Țigancă iscusită în astfel de trebi, comandă la olar o oală ce trebue făcută în spre lună plină, pe care o unge pe dinnăuntru și dinafară cu untură de lup împușcat la o «strânsură», adică vânătoare mare.

Apoi pune în ea 99 feluri, din cari câteva le rostește pe nume, câteva le știe, iar celelalte le-a uitat, și anume: 1) apă curată dintr'un izvor, de unde se știe că a băut flăcăul dorit; 2) apă sfințită dela 12 Boboteze, adică aghiazmă strânsă la Iordan prin 12 ani; 3) un semn luat dela flăcăul dorit; 4) praf și hârtie din ceea ce pică din pușcă sau sacalușe la Bobotează; 5) ceară curată de albine din lumina ținută în mână de fată la Înviere; 6) tămâie furată din vreun mormânt, adică tămâie de aceea ce preotul toarnă cu cărbunii din cădelniță în mormântul unui mort; 7) un gâitan de mătase roșie cu 12 noduri, cari trebue să fie legate în acele clipe, când o stea a căzut din cer; 8) lapte dela o juncă, care a fătat o vițică și un bouț gemeni. Acest lapte se cumpără, se usucă, pulverizează și se păstrează așă mulți ani anume pentru vrăji; 9) rădăcini de năvalnic, care trebue luate de fata respectivă, pentru care se face vraja, sau și de Țigancă înainte de răsăritul soarelui, în zi de sărbătoare mare. Dacă Țiganca ia rădăcinele năvalnicului, atunci fata totuș trebue să fie de față.

La luatul năvalnicului merge fata îmbrăcată în haine nouă și ia cu sine vin roșu, sare, pâne, zăhărele, turte dulci și miere. Fata după ce a scos rădăcina de năvalnic joacă împrejurul ei până ce nu mai poate, apoi se închină la dânsa cu lucrurile aduse, apoi ia rădăcina și o pune pe o năframă curată și alăturea cu dânsa câte o bucățică din lucrurile aduse și toarnă și ceva vin, iar restul le mănâncă și bea. Naframa cu lucrurile amintite o leagă cu mătase roșie și o menește lui Gheorghe sau Vasile sau cum îl chiamă pe doritul ei. Apoi ia năframa și o pune pe cap, iar deasupra o «măștergură» adică un ștergar și pleacă din pădure spre sat jucând și cântând. Dacă în calea ei se află vreo apă și deasupra un pod de trecut, atunci ea aruncă o bucățică de pâne îndărăt

zicând: «răul rămâie pe apa aceasta, norocul cu mine și tot ce am luat cu cucoana «doamna asta mare» (adică năvalnica) să se ție cu mine!» Ea întreg drumul nu are voie să se uite înapoi, căci la din contra vraja nu i-ar fi de folos. Fata merge cu această năframă la biserică și se închină pe la toate icoanele cu gândul la doritul ei, dorindu-și ca, cum ea se închină înaintea icoanelor, așà flăcăul dorit să i se închine ei.

Întorcându-se ea dela biserică acasă, ia năframa de pe cap cântând și chiuind și o pune după icoana Maicei Domnului sau în dosul altei icoane sfinte, iar împrejurul ei așează busuioc.

Apoi pune fata în ulcică: 10) un ou de hulubiță (porumbiță; 11) un ou de ciocârlie; 12) praf de ciolan de om mort; 13) un ban de aur; 14) un ban de argint; 15) o pițulă, adică un ban vechiu de argint; 16) ceva din vinul cel roșu, ce l-a avut cu sine la săpatul rădăcinii de năvalnic, și multe altele, cari însă pot și lipsi, pe când obiectele numite numai decât trebue puse în oală.

După această procedură fata descântă și zice:

1). Precum am nimerit cu izvorul, așà N. să mă nimerească pe mine și văzându-mă așà să se răcorească, cum se răcorește cu apa din izvor!»

2). «Precum apa dela Bobotează în timp de 12 ani nu se strică, așà nici N. venind să nu se strice și să nu se lase pus la cale de nimeni, ci să vie deadreptul la mine!»

3). «Precum semnul luat dela N. fierbe în ulcicuță, așà inima lui să fiarbă în piept după mine și să-l ardă la inimă și să n'aibă odihnă până ce nu m'a vedeà!»

4). «Precum pușca răspândește sunetul, așà vorbe bune să se răspândească despre mine până la N.!»

5). Precum ceara se moaie în mână, așà inima celor ce nu-l lasă pe N. să mă iea, să se moaie și inima lui N. să se moaie după placul meu!»

6). «Precum coloarea roșie este bătătoare la ochi, așà eu să-i fiu lui N. și el din toate fetele pe mine să mă aleagă!»

7). «Precum o stea a căzut, când noduri s'au legat la găitan, așà N. să cadă în casa mea!»

8). «Precum vițelul este drag vacii, așà soacra pe mine să mă iubească, și precum vițelul suge dulce la vacă, așà de dulce să-i fiu eu lui N.!»

9). «Precum eu m'am închinat cu rădăcina de năvalnic pe la icoane, așà N. să mi se închine mie și toate dorințele mele să mi se împlinească!»

10). «Precum hulubul stă pe lângă hulubiță, așà N. să stea pe lângă mine!»

11). «Precum ciocârlia cu puțin se mulțumește, pe la noi petrece și nu se duce peste iarnă în țerile cele calde, așà N. să nu meargă în alt loc, ci numai la mine să vie!»

12). «Precum mortul nu se scoală și nu umblă, așà și N. să nu se scoale spre a merge la alta, și precum mortul de toate a uitat, așà și N. de toate celelalte fete să uite!»

13). «Precum toți se bat după bani, aur și argint, așà N. după mine să se bată!»

Fata, după ce a recitat cele înșirate, așează ulcica pe jăratec de lemn de stejar în gura cuptorului, ca să fiarbă. Din când în când baba mestecă în ulcică cu o furculiță cu doi colți, făcuți unul dintr'un picior de hulub, iar altul din unul de hulubiță. Mestecând mereu ea zice: «Cum fierb aceste toate, așà să fiarbă gândurile lui N. pentru fata N.!»

Fiertul se începe la miezul nopții și durează până în spre zori. Baba pe timpul acesta iese de trei ori afară și uitându-se la stele zice: «Precum luciți voi stelelor, așà să lucească fetița aceasta N. înaintea lui N!»

Făcându-se această vrajă, se crede că doritul flăcău în scurt timp va veni la fata care-l dorește. Se zice că el în cele mai multe cazuri vine spre zori trudit și se roagă pentru adăpost, chiar și atunci când este din același sat sau chiar vecin.

Venind flăcăul, adus cu ulcica, la casa fetei care-l dorește, aceasta ia o bucățică de rădăcină de năvalnic, o

fierbe cu rachiu și-i dă flăcăului de băut, crezând că, bând el din această fiertură, ea i se va face atât de plăcută și dragă, încât el își va dori să rămâie și să petreacă viața întreagă cu dânsa în acea casă. (1)

Fetele, ca să fie jucate de flăcăi, îndătinează să meargă cu o ulcică nouă smălțuită desdedimineață la părău, fără să vorbească ceva, și să ia apă neîncepută cu care, după ce au adus'o acasă și au încunjurat casa de trei ori, se spală, crezând că după aceasta vor plăceà flăcăilor și vor fi luate la joc.

La nunți se practică tot acele obiceiuri, ca și prin satele învecinate, numai cu deosebirea că, a doua zi după cununie, aflându-se mireasa virgină, cămașa ei se pune într'un ciur, care se acopere cu un tulpan roșu, iar pe pereții casei se anină strămătură roșie. După aceea toate novestele tinere cântă și joacă cu un șip de vin împrejurul ciurului. Sfârșindu-se jocul, ciurul se înlătură și toți nuntașii se așează la masa de sară și beau în cinstea tinerei neveste.

La morți Putnenii practică sara la priveghiu un fel de joc numit «chicla», care constă în aceea, că doi flăcăi se pun pe o laiță sau un pat lung culcați cu fața în sus, așà că picioare vin la picioare. Apoi se acoperă cu o scoarță și zăcând așà, bat din picioare, iar cu mânile bat ca niște ciocănașe, pe când alți doi flăcăi îi trag cu scoarța încoace și încolo, în niște blehurele legate sub laiță, producând o bocănitură asemenea celei ce produce moara, când pichlueste.

Putnenii obișnuesc a legà picioarele morților, ce se zice a-i «împiedecà» cu sfoară. Acestea vrăjitoarele le fură și le folosesc la vrăji.

(1) Comunicate de Maria, soția lui Elisei Băcu, primar, și Achilina, soția lui Constantin Ursachi, gospodar, din Putna.

Și Putnenii bocesc pe morții lor. Ba chiar năimesc bocitoare, însă nu obișnuesc a-i petrece la groapă cu fluere și trâmbița oilor, ca în Straja și în megiesie.

Murind o femeie măritată, bărbatul ei, în semn de doliu, umblă trei zile cu capul gol, dacă însă bărbatul a murit, atunci nevasta rămasă văduvă depune cârpa și umblă șase săptămâni cu părul despletit. Trei zile pe rând după îmmormântarea bărbatului, femeia merge la țintirim și afumă mormântul lui. Tot așă face și bărbatul la mormântul femeii sale. Șahanul folosit spre acest scop se pune apoi cu gura în jos pe mormânt la capul mortului.

După îmmormântarea unui mort, toate neamurile și vecinii lui se întorc la casa lui și pun la cale cum și în ce fel să se rânduească familia lui.

Putnenii cred, că cei ce mor în timpul din Joia mare și până la Ispas, intră în raiu, căci atunci cerul este deschis.

Sărbătorile cele mici nu se serbează, se țin însă 9 joi, începând din Joia mare pentru piatră și sloată. Și Joia de după Dumineca mare, numită «bulcile», se ține. Tot așă nu se prea ține ajunul Crăciunului, nici se pregătește ceva pentru această zi, doară numai aceia o fac, cari știu a întoarce sloțile. Aceștia țin masa întinsă până la ajunul Bobotezei. Numai în acest ultim ajun preotul umblă cu aghiazmă pe la casele creștinilor.

Putnenii Lunia și Marția, în primele zile ale postului mare, se înfruptă mâncând lapte și fac spolocanie = spălarea dinților bând rachiu, ca nu cumva peste an să capete grumazar, adică umflătură de gât.

Cel ce capătă ulcior la ochi se vindecă luând 9 fire de orz și zicând: «nu nouă, nu opt, nu șapte, etc., nu unul!» apoi aruncă degrabă firele de orz în foc și încunjură casa de trei ori și ulciorul de bună samă se vindecă cât mai curând.

Putnenii îndătinează a sfinți sare, tărâțe și apă pe timp de lună veche, în contrast cu vecinii lor, cari fac aceasta la lună nouă. Aceste obiecte le amestecă apoi la olaltă și le dau vitelor să le mănânce, ca nimeni să nu fie în stare a le strică vacile și a le luà mana, adică laptele. Dacă însă vacile nu slobod lapte, atunci ei iau o potcoavă găsită, o înfierbântă în foc și apoi o țin pe timpul mulsului deasupra doniței.

Nu unul din locuitorii din Putna cunoaște din semnele pălmii și din noițe, din cari prezice cât va trăi omul și dacă va aveà noroc sau ba.

Bărbatul șade în casă cu cușma sau pălăria pe cap, în semn că el este stăpânul casei, iar băietanii, în semn că ei au mai mare drept decât fetele. Bărbatul însă nu-și pune nici când cușma sau pălăria pe masă, tot așà și femeia pânzătura, ca să nu rămâie văduvoiu, respectiv văduvă.

Dacă dai ceva unui Putnean cu mâna stângă, el nu primește, căci crede că i se dă cu inimă rea și că nu va aveà parte de acel lucru.

Fuiorul cu care a fost legată crucea cu care preotul a umblat la Iordan prin sat este foarte căutat, căci două fire din el legate la coada vacii, căreia i s'a furat laptele, sunt în stare a-i redà mana.

Pe locul unde a șezut preotul, când umblă cu crucea prin sat, se așează pe loc fetele, crezând că apoi în acel an se vor mărità.

Flăcăii, după sfințirea apei Iordanului, se îndeasă să ia apă, ca, precum ei se îndeasă la apă, așà fetele să se îndese după dânșii.

Nimeni nu mănâncă dintr'o bucată de pâne din care altul a mușcat, căci ar puteà aveà ceartă cu dânsul. Dacă însă totuș a făcut aceasta, atunci suflă asupra mușcăturii, ca cearta să se înlăture.

Dacă cuiva i s'a furat ceva, atunci păgubașul se duce noaptea în spre o sărbătoare la clopotniță, unde unge limba clopotului celui mare cu usturoiu, ca precum sunetul clopotului se aude, așà numele furului să se audă.

Furatul lemnelor din pădure, împușcatul sălbătăcimilor și prinsul peștilor nu se ține de păcat, deoarece toate acestea sunt din ocolul lui Dumnezeu și nu al oamenilor.

Putnencele, când sunt bine dispuse, cântă următoarele strofe caracteristice pentru morala lor:

«Arde-mă, frige-mă,
În foc vânăt pune-mă!
De m'ai frige pe cărbune,
Ibovnicul nu-ți voiu spune,
Că el este tinerel,
Drăgălaș și frumușel.
Iar pe tine bărbat rău,
De acum nu te mai vreu.
Și tu măcar până la moarte,
De mă-i bate, de mă-i arde,
Și bucăți de mă-i tăià,
Tot oi face cum oi vreà!» (1)

Putnenii în pronunțarea cuvintelor se deosebesc în câtva de vecinii lor, așà ei zic «ghine», pe când Străjenii și Vicovenii zic «bgine». Ei păstrează tradiția, că la Putna au venit mai întâiu Florenii, apoi Andrieșenii, după aceea Cenușenii, Gângenii și Agenii.

(1) Toate acestea sunt culese dela Tecla Cenușă din Putna.

CAP. XV.

Viaţa literară şi culturală a mânăstirii Putna.

În evul mediu idea religioasă predomină în Europa ate spiritele. O consecinţă a acestei idei a fost zidirea atâtor măreţe mânăstiri în toate ţerile.

Prin acest mediu a trecut şi Moldova, unde atât domnii rii, cât şi boierii zidiau biserici nouă pe locuri lipsite e ele, sau micile şi întunecoasele bisericuţe ridicate de haştri le înlocuiau cu altele spaţioase, frumoase şi lu-inoase de zid.

Dar nu destul cu aceasta, aceşti evlavioşi ctitori se ndiau cu mărinimie şi la viitorul bisericilor zidite de nşii şi pătrunşi de încredinţarea, că tot ce e frumos în erici sporeşte evlavia, le înzestrau cu mândre şi alese are şi le încărcau cu întinse moşii menite pentru între-rea acelor bărbaţi, cari la acele biserici se retrăgeau, a duce o viaţă plăcută lui Dumnezeu în rugăciuni, nşi de ochii lumii.

precum în mânăstirile apusului călugării nu se ocu-numai cu rugăciunea, ci şi cu ajutorarea săracilor, rea bolnavilor, cu ştiinţele şi cu însemnarea datelor e din trecut şi prezent, cam aşà, putem zice cu tate şi mândrie naţională, a fost şi în mânăstirile rei. Ele, şi mai ales cele domneşti, erau focarele virtuţile creştineşti se practicau şi ştiinţele cu drag rg adăpost. Din aceste mânăstiri luminătoarele raze urii se răspândiau prin clericii cari ieşiau din şcoa-

lele lor. Ele creșteau în școalele lor cu caracter patriarhal, afară de cleric, viitorii episcopi și mitropoliți ai țerii, și căutata și bine situata clasă a diacilor, (1) adică a cancelarilor domnești, cari se recrutau atât dintre laici, cât și dintre clerici. Ele mai departe cultivau istoria neamului nostru, deși într'un fel primitiv, ceeace mai ales și unele din mânăstirile apusului tot astfel făcură.

Între aceste focare de cultură în Moldova de sus, mânăstirea Putna ocupă primul loc. Ea erà doară ctitoaria celui mai mare și mărinimos domn al Moldovei, care și-a ales-o ca loc de îmmormântare și a înzestrat-o cu atât de multe și intinse moșii, încât proprietățile ei se întindeau până la Prut și se subsumau sub numele de «territorium Putni.» (2)

Prin aceste donațiuni călugării Putnei erau scutiți de grijile pentru trebuințele traiului, prin urmare aveau posibilitatea să se ocupe pe lângă cele dumnezeești și cu literatura. Și pentrucă mânăstirea Putna erà fundațiunea actualului Domnitor, care și-o alese ca loc de îmmormântare pentru sine și familia sa, de aceea ea aveà nu numai îndatorirea morală să scrie condice și anale, dar și ambițiunea să stea în toate privințele în fruntea tuturor mânăstirilor din țară. Și ea a și jucat acest rol conducător, căci și-a instalat între zidurile ei înalte o școală latinească (3), renumită pe acele timpuri, pentru aceia cari doriau să se aprofunde în științele umanitare, filozofice și teologice, și una elementară pentru aceia cari (4) să învețe a scrie și a citi.

Adunându-se la această mânăstire cei mai învățați (5)

(1) Iorga. *Istoria literaturii religioase a Românilor*. București 1904, pag. 12.
(2) Romstorfer. l. c., pag. 5.
(3) L. c., pag. 4.
(4) Iorga, l. c.
(5) Bogdan, l. c., pag. 3, zice că, prin veacul al 15-lea și 16-lea, călugăr și învățat erau noțiuni aproape identice.

călugări din toate mânăstirile ţerii şi stabilindu-se aici, precum a făcut egumenul şi arhimandritul Ioasaf din Neamţu, ei necontenit căutau să ţie sus vaza mânăstirii Putna prin continuă activitate literară pe terenul bisericesc şi profan. Şi ei foarte bine au nimerit să îmbine literatura bisericească cu cea profană prin aşă numitele diptice sau pomelnice.

În aceste pomelnice sau registre pioase, călugării adică înşirau numele ctitorilor, domni ai ţerii sau boieri, şi ale urmaşilor lor, datele morţii şi adeseori cele mai marcante întâmplări din viaţa lor, cari ei din tradiţiune sau ca contimporani le cunoşteau.

Aceste pomelnice au dat naştere unor scurte cronici în cari s'au înşirat numele domnilor ţerii, durata domniei şi evenimentele politice mai însemnate de pe timpul domniei şi anul şi ziua morţii lor. Ca dovadă sunt cronica şi analele putnene scrise de călugărul Azarie în mânăstirea Putna (1). Cronica se pare să fi fost scrisă întâiu, iar analele mai târziu şi anume pe la anul 1466.

Şi că analele într'adevăr în mânăstirea Putna au fost scrise, ne lămureşte împrejurarea că în ele mai ales amănunte din întâmplări petrecute în această mânăstire se istorisesc, ceeace se explică numai prin cunoştinţa lucrurilor şi din intuiţiune proprie şi din iubirea locului unde scriitorul lor petrecea. Mânăstirea Putna mai ales avea datorinţa, ca fundaţiune domnească, să noteze cât se poate de pe larg toate întâmplările şi faptele cari priviau pe ctitor, familia şi fundaţiunea lui, care datorinţă analele cu destulă conştiinţă au şi împlinit-o.

Că aceste anale au fost scrise numai de călugări, ne dovedeşte caracterul religios, care se află întipărit tuturor întâmplărilor descrise de dânsele.

---

(1) **Bogdan**, l. c., pag. 23 şi 29.

Cronica și analele putnene au fost scrise în limba slavonă, adică cea medio-bulgărească. Fiind aceasta limba oficială a statului și bisericii, de aceea ea foarte mult se cultivă în mânăstirea Putna. Și tocmai cunoștința acestei limbi oficiale da multor călugări posibilitatea să devie diaci domnești, adică să dreseze la ordinul domnilor țerii urice domnești. Așà a scris un călugăr putnean uricul lui Ștefan cel Mare din 15 August 1471 (1) în Putna. În 25 Ianuarie 1476 (2) a scris ieromonahul, tahigraful și egumenul Paisie din Putna documentul prin care Iuga, vistierul lui Ștefan cel Mare, dăruește mânăstirii Putna satul Șerăuți, care danie o repetă în 1 și 29 Iunie 1476, prin mâna ieromonahului Ghenadie (3).

Dar și literatura pur religioasă a fost cultivată în mânăstirea Putna, căci aici au decopiat călugărul Casian în anul 1467 două Mineie (4), călugărul Chiriac în anul 1470 (5) un Zlataust, călugarul Vasile în anul 1472 (6) o Liestvița, ieromonahul Iacov în anul 1474 (7) un Zbornic, călugărul dejà amintit Chiriac în anul 1481 (8) o Vita și Hexemeron a sf. Ioan Gură de aur. Un asemenea copist-tahigraf, cu scrisoare frumoasă și răbdare îngerească, a fost Paisie ieromonahul și apoi egumenul mânăstirii Putna în anul 1476 (9) și călugărul putnean Paladie, amintit între anii 1488 și 1489 (10), care a scris evanghelia slavonă de sub Inv.

(1) Hajdeu, *Archiva istorică a României*, tom. I. partea I. pag. 115.
(2) Dr. Popescu, l. c., pag. 14 și 15.
(3) Dr. Popescu, l. c., pag. 17.
(4) Inventar No. 577, III și V.
(5) Inv. No. 595, II. Dr. Kozac, l. c., p. 71, susține greșit că ar fi fost scris abiă în anul 1481, pe când notița de pe Cuvântările lui Ioan Gură-de-Aur zice apriat, că s'a scris în anul 1470.
(6) Inv. No. 572, II.
(7) Inv. No. 571. II,
(8) Inv. No. 595.
(9) Dr. Popescu, l. c., pag. 14.
(10) Iorga, *Istoria literaturii*, II. pag. 537, nota 1.

No. 450 și care să fi trăit în Putna peste douăzeci de ani (1).

Alăturea cu arta tahigrafică se practică în mânăstirea Putna legătoria de cărți și săpatul în plăci de argint al chipurilor de sfinți, cari formau ornamentul pereților evangheliilor și cu cari se înfrumusețau și icoanele sfinte. Astfel de legători de cărți au fost proegumenul mânăstirii Putna Eustafie în anul 1568 (2) și ieromonahul Auzonie în anul 1674, (3) iar argintar călugărul Rafail pe la anul 1757 și 1758. (4)

Afară de acești puțini numiți, ale căror nume ni s'au păstrat, s'au ocupat cu tahigrafia și săpatul în argint, prin urmare cu răspândirea literaturii și a culturii în țară, desigur și mulți alți călugări putneni, ale căror nume din nenorocire nu s'au păstrat, din simpla cauză că ei n'au fost ambițioși să-și însemne numele pe anevoioasa și îndelungata lor muncă.

Unicele locuri, unde se cultivau științele și artele, căci ocupațiunile deja amintite se pot numi arte, și se creșteau preoții, erau în Moldova mânăstirile: Putna, Neamțu și Bistrița. Această stare de lucruri cu privire la creșterea clerului, se schimbă prin înființarea seminarului mitropolitului Veniamin în mânăstirea Socola din Iași.

Între vechile școli clericale mânăstirești, mai ales școala înaltă din mânăstirea Putna erà renumită. În ea se predà pe la anul 1778 de Arhimandritul Vartolomeiu Măzăreanu, membru al Academiei teologice din Kiew în Rusia, și de ieromonahul Ilarion, mădular al filosofilor Patmosului, și de alți pedagogi sau profesori următoarele obiecte: ro-

(1) Iorga, *Istoria literaturii religioase*, pag. 12.
(2) Cf. notița de pe Inv. No. 577, III.
(3) Cf. Inv. No. 572, II.
(4) Cf. Scrisoarea mitropolitului Iacov, adresată în 2 Martie 1758 lui Venedict, egumenul Putnei.

mânește, rusește, ceaslovul, psaltirea, octoihul, catehismul moldovenește și rusește, alcătuirea scrisorii moldovenește, psaltichia după melodia grecească, gramatica, geografia după Buffier, tălmăcită de episcopul Amfilochie, retorica, piatra evangeliei, asupra despărțirii bisericii răsăritului de a apusului, epistolia arhiepiscopului Eughenie, istoria bisericii după Eusevie și alți istorici, dela începutul creștinătății până la soborul dela Florența, și scurtata teologie platonicească(1)

Și după moartea lui Ștefan cel Mare, ctitorul mânăstirii Putna, aceasta a rămas domnească până la Petru Rareș Vodă. Zidind însă acest Domn mânăstirea Pobrata (2) și alegându-și-o el, la sfatul vărului său Grigorie Roșca, (3) mitropolitul Moldovii, ca loc de îmmormântare pentru sine și familia sa, cu toate că pe Maria, întâia sa Doamnă, o îmmormântă în anul 1529 în Putna, și devenind Pobrata domnească și loc de îmmormântare pentru domnii țerii, mânăstirea Putna, perzând acest privilegiu, scăpă din mâni și întâietatea între mânăstirile Moldovei. Din această cauză călugării din Putna deschiseră o luptă înverșunată călăuzită de ocări și blestemuri contra mânăstirii Pobrata și contra mitropolitului Grigorie în scrisoarea sa din 9 Septemvrie 1562. (4)

Cei din Putna pierdură lupta, precum nici nu se puteà altfel, și urmarea a fost, că ei au sistat însemnarea numelor domnilor țerii și a faptelor lor în cronice și anale, ceeace însemnă o netăgăduită stagnațiune, deși nu pentru totdeauna, în viața literară a mânăstirii. Nu așà însă a fost și cu viața ei culturală. Ca și mai înainte, ba chiar mai mult și anume cu scop de a întunecà mânăstirile

(1). V. A. Urechia, *Istoria Românilor*. București 1892, tom II, pag. 271.
(2). *Cronicele României*, tom. I, pag. 190.
(3). Wickenhauser, l. c., part. I a tom. I, pag. 19.
(4). *Archiva Istorică*, tom. I, fasc. II, pag. 21—23.

domnești, s'au pregătit aicea, după cum deja am amintit, în toate timpurile candidați vrednici pentru preoție, s'au copiat evangeliile și celelalte cărți liturgice, s'au legat și s'au ferecat. Iar începând în secolul XVII limba slavonă să fie înlocuită în Moldova, atât în oficiile statului, cât și în biserică, cu cea română vorbită de popor, se înțelege de sine că călugării din Putna căutau acum să fie cei dintâi la traducerea întregului arsenal liturgic aflător în limba slavonă. Ei erau prin urmare și acuma activi pe terenul literar și pe cel cultural.

Deși activitatea constă în cea mai mare parte în traduceri, în cari se încercă necunoscutul copiator al «Pravilei sfinților apostoli și a șapte soboare» deja în anul 1581, (1) traducând la fine mai multe locuri in limba română, ea totuș aveà foarte mare însemnătate cu privire la limbistica română respectiv la desvoltarea limbii române.

În fruntea acestor harnici și inteligenți traducători mergeà călugărul Iacov, care mai apoi deveni episcop de Rădăuți și după scurt timp mitropolit al Moldovei. El a îndemnat prin neadormita sa activitate și pe alți călugări la o viață literară între cele patru ziduri ale chiliilor mânăstirii.

Activitatea literară îl călăuzì pe Iacov și pe înaltele trepte ierarhice ce le ocupă. Trecând el în anul 1750 dela episcopia Rădăuților ca mitropolit al Moldovei la Iași, se pare că a luat cu sine și tipografia din Rădăuți, înființată acolo de episcopul Varlaam în anul 1744, convins că în capitala țerii și sub ochii lui ageri ea va da mai mult folos întregii biserici moldovenești, decât dacă ar fi rămas în sătișorul Rădăuți.

Dară și pe jilțul mitropolitan Iacov n'a uitat de munca literară, căci la ordinul lui ieromonahul Natanail Dreței-

(1) Cf. Inventar No. 593 sub. Nr. 21 al cap. VIII din lucrarea prezentă.

nul, duhovnic dela Pașcani, a scris în Noemvrie a anului 1757 un Protesis sau Pomelnic al mânăstirii Putna după izvodul pomelnicului celui vechiu care se află în acea mânăstire. Acestui pomelnic Iacov i-a făcut o înaintecuvântare numită de dânsul «Cuvânt către părinții sfintei mânăstiri a Putnei», care umple 4 file octav mare cu scrisoare imitație de tipar și cu subsemnarea lui. (1)

Un excelent învățăcel al lui Iacov a fost călugărul, mai apoi egumenul și arhimandritul din Putna Vartolomeiu Măzăreanu, care se poate zice că a întrecut în activitatea literară și culturală pe învățătorul său și care a ridicat prestigiul mânăstirii Putna la nivelul ce-l atinse ea îndată după zidirea ei. El deveni apoi «îndreptător», adică inspector al școalelor domnești, episcopești și mânăstirești din Moldova și directorul școalei teologice din Putna. În anii 1757 și 1769 el făcù călătorii prin Rusia, unde a adunat multe milostenii în bani și odoare pentru mânăstirea Putna. Măzăreanu a descris aceste călătorii în scrisorile sale adresate lui Avraamie. Pentru vastele sale cunoscințe teologice el fu numit membru al Academiei teologice din Kiev. Ca cunoscător perfect al limbii rusești a introdus-o în școala teologică din Putna, convins că unui teolog ortodox cunoștiința limbii și prin ea a abundentei literaturi teologice rusești îi este absolut necesară. El a tradus în românește o «Cronică» rusească, un «Prolog» în 4 tomuri și uricele lui Ștefan cel Mare din Aprilie 6989 (1481) și din 16 Martie 6998 (1490), apoi a scris în Ianuarie a anului 1764 un registru, numit de dânsul «Condică de toți Țiganii robi a sfintei mânăstiri Putnei», un «Catastih de toate scrisorile sfintei mânăstiri Putnei», adică un registru al tuturor documentelor mânăstirii cu data și cuprinsul lor

(1) Cf. Melchisedec, l. c., pag. 35, unde însă susține greșit, că pomelnicul ar fi făcut de Iacov și în anul 1756.

in anul 1764, «Orândueala chipului celui mare înge-
în 1778», «Condica mânăstirii Solca» în anul 1771,
on de pocăință» în anul 1774, «Minunile sf. marelui
nic Gheorghie» în anul 1775, Condica mânăstirii Vo-
ul în anul 1778, «Viața marelui mucenic Gheor-
în anul 1779, un «Panachidnic mare», «Cartea
sihie, Teodor, Kilsoschie», «Călugărie în Schimă»,
fegmata», «Ezop», «Ioan Scarariul», «Cartea voroa-
«Letopisețul de la zidire», «Cuvântul lui Ipolit», «Ve-
le lui Grigorie», «Condică de toate scrisorile mânăs-
Bisericanii», «Efrem Siriu», «Itica ieropolitica», «Scor-
untașan», «Catichisis în scurt», «Cazania lui Attana-
episcop Tferului, la anul nou», «Panachidnic mic»,
e învățături», «Ezopul», «Viața Sf. Xenofont», «Că-
r mare pe 112 ani», «Două călindare mari», «Cata-
r la praznice», «Letopisețul țărei Moldovei», «Slujba
nofrei», «Leturghia arhierească» tradusă din rusește,
dica de documente a mânăstirii Homorului», «Condica
ocumente a mânăstirei Precista din Roman», «Pomel-
nic» la jertfelnic, «Pomelnic» tot la jertfelnic, «Po-
ic mic pe 12 luni din pomelnicul cel mare», legat
rmă de carte, «Domnia fericitului ctitor Ștefan cel
», «Istoria pentru începutul și zidirea sf. mânăstiri
a». ș. a. (1)

le mai multe din aceste scrieri Vartolomeiu Măzăreanu
compus sau tradus în mica și modesta lui chilie din
stirea Putnei.

iințându-se în anul 1786 o școală clericală în Su-
, care în anul 1789 fu strămutată la Horcea, unde
din 12 Noemvrie 1781 se mutase reședința episco-
ă, se înțelege de sine că activitatea școalei putnene

---

f. Iorga, *Istoria literaturii romîne*, tom. I, pag. 537 și sq. și *Testamen-
Măzăreanu* din 1 Ianuarie 1779, No. 1, 2 și 3.

se reduse la minimul, adică numai la privata instruire a monahilor, candidați la treapta ieromonahiei.

Edificiul școalei din Putna pe timpul lui Vartolomeiu Măzăreanu se pare că s'a fost ruinat, căci el zice în testamentul său din 1779: «am făcut o școală mare, o școală mică, tot subt un acoperământ.» (1)

Umbra școalei mânăstirești renumite odinioară din Putna a existat până la anul 1858, când școala a fost luată de sub conducerea călugărilor și dată în a unui învățător laïc calificat.

Dar și după luarea școalei din mâna mânăstirii Putna, călugării putneni nu încetară activitatea lor pe terenul cultural. Și precum întreținuseră școala mânăstirească prin contribuiri lunare, așà au contribuit după vechiul, obiceiu, și pentru școala devenită acuma poporală, cu sume considerabile, cu cari s'au cumpărat două obligații, cari au pus trainica temelie pentru prosperarea acelei școale.

Și în prezent mânăstirea Putna desvoltă o activitate culturală românească, căci la inițiativa și stăruința laudabilă a bunului naționalist român, a arhimandritului și egumenului Teofil Patraș, se depune a patra parte din veniturile mânăstirii dela sfințiri de apă, acatisturi, liturgii, sărindare, oleoungeri, cetiri la bolnavi, etc., la cassa de păstrare poștală din loc pe o cărticică anume, pentru scopul că, crescând aceste depuneri din zi în zi, să se predea apoi internatului de băieți români în Rădăuți pe numele conventului mânăstiresc ca membru fundator.

O idee măreață aceasta, demnă de imitare, care denotă o nobilă inimă și sentimente calde de dragoste,pe cari năs-

(1) Localul școalei mânăstirești, care constă din două odăi de lemn, despărțite prin o tindă, în anii 1860 și 1900 a fost reparat; astăzi se folosește ca locuință pentru servitorii mânăstirii.

cocitorul ei le păstrează pentru bietul popor român din al cărui sân a ieșit.

Un monument mai frumos și nepieritor nu putù dorì, nici ridicà egumenul și conventul pentru mânăstirea Putna, și numele ei veșnic va fi amințit în istoria literară și cea culturală a Românilor.

Fila 1, a.

ANEXE.

Catastih de toate scrisorile sfintei mânăstiri Putnii.

Care s'au scris în zilele prea luminatului de Hristos iubitorului Domnului nostru Grigorie Ioan voevoda:

Fiind mitropolit ţărei preaosfinţie sa chiriu chir Gavriil;

Şi episcop Rădăuţului preaosfinţie sa chiriu chir Dosiftei;

Şi Igumen sfintei mânăstiri Putnii sfinţie sa chir Pahomii;

În anii dela Hristos mântuitorul nostru

ăѱʒѧ (1764)

de smeritul şi mult păcătosul Vartolomeiu Măzăreanu Arhimandrit.

Predislovia.

Fila 1, b. Preosfinţie sa Chiriu chir Iacov, proinmitropolit Moldovii, prostindu-să de a sa bunăvoia din Scaunul mitropolii, şi trăind la a sa metania în sfânta mânăstire Putna, După alte multe faceri de bine şi înoiri ce-au făcut întru această sfântă mânăstire, au mai adaos ostenială către ostenele, şi pentru folosul numitei mânăstiri, împreună cu mine Smeritul, au făcut mare cercetare tuturor scrisorilor numitei mânăstiri, şi fiindcă toate scrisorile erau amestecate într'un săcriu, pentru mai bună îndreptare, toate scrisorile ale fieştecăria moşii li-au deosebit, puindu-le întru deosebite săculeţă. Dară fiindcă catastih de toate scrisorile ale acestei mânăstiri n'am aflat, şi de a fi şi fost, poate să fi răsărit în vremile nepăcilor, şi de unâ vreme, că dintru nefiinţa izvodului urmează trei pricini; Cea dintâiu: Să întâmplă trebuinţă a lua nişte scrisori din turn, sau a da cuiva vreo scrisoare la vreo trebuinţă până la o vreme, deci acela ce ia scrisorile, după ce-şi face trebuinţa, să întâmplă de le ţine la sine, şi nu le aduce îndată, şi trecând

vremea din zi în zi, întră uitare la mijloc, și nefiind izvod de scrisori, pot să se prăpădească scrisorile, că nu iaste dintru ce luă îndreptare. Al doilea: Toate veniturile moșiilor razimă în putere scrisorilor, și fiindcă această sfântă lavră, dintru începutul ei iaste obște jitiă, cu cuviință dară iaste, ca toți părinții ai aceștii mânăștiri dela mare până la mic, să știă toate scrisorile, și moșiile, de cine sunt date mânăstirii, și când, și în ce chip sunt date, și unde sunt acele moșii, și cât și până unde cuprinde hotarul lor, ci nefiind izvod scris în scurt, dintru care poate a se lumină, foarte cu greu iaste a le ști, fiindcă razimă lucrul mai mult dintru auzire, decât dintru vedere. Al treile: Când se întâmplă trebuința mânăstirii a căutà vreo scrisoare, ori la ce trebuință din pricina că nu iaste izvod, pentru o scrisoare toate scrisorile pe amăruntul le cercăm, și una că stricăm scrisorile, alta că dintru aceea urmează mare bătaie de cap. Deci pentru niște îndreptări ca aceste cu blagoslovenia și cu îndemnarea mai sus numiților preosființiților arhierei am făcut această puțină ostenială și am scris acest catastih, de toate scrisorile sfintei mânăstiri Putnii, puind deosebi fiește-carea scrisoare ale fieștecării moșii, și trebuință, și care după care s'au făcut, dintru care foarte pre lesne să poate aflà ori ce scrisoare ar trebuì. Pentru aceea, tuturor precinstiților părinți ai sfintei mânăstiri Putnii, cu smerită închinăciune mă rog, ca cu părintască dragoste să primiți această puțină osteneală a me, și să nu mă uitați dela cele de Dumnezeu plăcute rugele Sfinților voastre.

Al sfinților voastre mai mic. poslușnic
Arhimandrit Vartolomei.

Scrisori pe preoți, și pe munți.

1). Un scris pe sârbiă, dela fericitul întru pomenire ctitor Stefan voevoda, pe toate bisericele, și pe popi câți erà prin toate satele mânăstirii, ca să-i stăpânească mânăstirea, și pe toată braniște munților, ce iaste împrejurul mânăstirii, din anii ѧѕѱѳ 7998 (1490) Mart ѳ (15). (1)

(1) Originalul se află în mânăstirea Putna sub Inventar No. 848 și o traducere română sub Inventar No. 124 și una germană în Protocolul tabular sub 98. A fost publicat de Wickenhauser în *Geschichte der Klöster Woronetz und Putna.* Czernovitz 1888, I tom., 2 caiet, pag. 173—175.

2. Suret dipi acest uric pe limba moldovenească, tălmăcit, şi scris şi iscălit de Miron Gafenco, din anii ,ѕсл҃д 7234 (1726) Ian. г҃ 3). 1

3. Un scris pe sârbiă, dela fericitul întru pomenire ctitor Ştefan voevoda, pe toţi popii şi diaconii, dela pre la toate satele mânăstirii în toată Moldova, ca să-i stăpânească mânăstire şi pe рн҃ 150) drobure sare dela Trotuş în tot anul, şi pe toată braniştе a munţilor împrejurul mânăstirii, din anii ,ѕї҃ 7010 (1520) Noevr. ѕї҃ (17). (2

4. Carte Arhierească, dela Efrem Episcopul Rădăuţului, de întăritura stăpânirii, pe toţi preoţii şi diaconii de prin toate satele mânăstirii, ca să-i stăpânească mânăstirea din anii ,ѕр҃ѕї҃ 7117 (1609 Iuni г҃ (10). (3)

Fila 3, a. 5). Scrisoare pe sârbiă, dela Ghervasii, Igumen Putnii, dată Iromonahului Ioan, să strângă dajde dela toţi preoţii şi diaconii, de prin toate satele mânăstirii, anume: câte doi azi şi câte doi poli pentru prescure şi câte doi poli pentru lumine şi câte = г= (3) doniţe grăunţă şi câte un pol pentru scrisoare, din anii ,ѕр҃и 7108 (1600) Ghenar ѕї҃ (17). (4)

6). Uric scris pe sârbiă dela Vasile voevoda de înoire, de întărire şi de stăpânire, pe toţi munţii sfîntei mânăstiri Putna, întru care arată hotarul foarte deşchis, din anii ,ѕр҃нѕ 7155 (1647) April ѳ҃і (15). (5)

7). Suret dintru acestaş uric, tălmăcit şi scris pe moldoveniă, de popa Dimitrii, pisarul mitropolii Iaşului, iscălit de vel logofăt, din anii. ,ѕсмв 7242 (1734) Ghenar г҃і (13). (6)

8). Carte domnească dela Iliaş Alexandru voevoda, la vornicul şi la vătămanul de Cânpul-Lung, ca să stăpânească mânăstirea toţi munţii, şi ei să-şi dea adetiul după obiceiul din veac, din anii ,ѕр҃ѳѕ 7176 (1668) April н҃і (18).

9). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, la Adam Luca biv vel sulgeriu, pentru un munte ce-l apucase Iarhán, să

---

(1) Se află sub Inv. No. 124.

(2) Originalul sub Inv. No. 843 şi o traducere germană în Protocolul tabular No. 99, publicat de Wickenhauser, l. c., pag. 182—184.

(3) Nu se află.

(4) Originalul se află între documentele mânăstirii, însă fără număr.

(5) Mânăstirea păstrează o traducere română sub Inv. No. 130 şi una germană în Protocolul tabular No. 100.

(6) Cf. nota 1.

margă să hotărască acea moşiă, din anii ,ѕсмв 7242 (1734) Ghen. ѓı (13).

10). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, de volniciă, a oprì şi a apără moşia mânăstirii ce are pe munţi, din anii ,ѕсмд 7244 (1736) Ghenar ї (10). Fila 3,

11). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, către Iordache Rosăt vel vor., să margă să hotărască munţii, puind şi semne, fiindcă au împresurat munţii Cânpulungenii şi Maramurăşenii de către ţara ungurească, din anii ,ѕсмн 7248 (1740), Mai ѓ (3).

12). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, către Dinul Cantacuzino biv-vel armaş şi la Solomon Botezu, biv-vel şăt. să margă să hotărască munţii, fiindcă cânpulungenii s'ar fi întins peste hotară, din anii ,ѕсн 7250 (1742) Iuni кє (25).

13). Carte domnească dela Ioann Nicolai voevoda dată de volniciă pe munţi, ca să-i stăpânească mânăstire şi să-şi dea rușii adetiul, din anii ,ѕснг 7253 (1745) Mai аї (11).

14). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda, de oprit, de apărat moşia mânăstirii pe munţi despre oameni străini, din anii ,ѕсѧд 7264 (1756) Ghen. ѧ (9).

15). Carte domnească dela Ioann Teodor voevoda, de oprit şi de apărat moşia mânăstirii pe munţi, despre oameni străini, din anii ,ѕсѧз 7267 (1759) Fevr. є (5).

16). Răvaş de jalbă, dela Igumen Pahomii, către Mărie sa Grigorie Ioann voevoda, asupra rușilor, pentru venitul munţilor, ca să se mai adaugă, din anii ,ѕѳо 7270 (1762) Ghen. аї (14). Fila 4,

17). Carte domnească dela Grigorii Ioann voevoda, către Gheorghii Cuciuc vornicul de Cânpul-lung rusăsc, să apuce cu mare tărie pe rușii ot Putila, şi să le ia scrisorile cele dela episcopul Calistru, şi să le dea în mâna părinţilor de Putna, şi să facă altă tocmală cu dânşii, din anii ,ѕѳо 7270 (1762) Ghen. к (20).

18). Zapis dela rușii din Putila, Simeon Gorban şi cu ни (18) rușii cu dânsul, dat la mâna arhimandritului Vartolomei, şi atot soborul sfintei mânăstire Putna, precum s'au tocmit, pentru opt munţi ai mânăstirii, să dea adetiul în tot anul câte = ѧı = (19) meore bune, şi pentru paza tâlharilor, din anii ,ѕѳо 7270 (1762) Mai кї (12).

Fac ни (18) scrisori.

Fila 5, a.

Scrisorile Vicovelor de sus.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ilia voevoda, dat lui Stan Babiciu, şi fraţilor lui pe satul Jicovele de sus, din anii ⁄ϕцмѧ 6944 (1436) Mart кг (23). (1)

2). Uric scris pe sârbiă, dela Ştefan voevoda, dat lui Stan ot Jicovele de sus, şi lui Drăguş feciorului lui, pe satul Jicovele de sus, unde iasă Suceava din poene, din anii ⁄sцйѧ 6951 (1443) Av. г̃ (3). (2)

3). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul întru pomenire ctitor Ştefan voevoda, precum au cumpărat satul Jicovele de sus dela boierul Stan Babiciu, şi dela feciorii lui Iachim, Vasco, Tedca, Babici, drept două sute zlati tătărăşti, şi au dat acest sat Jicovele de sus, dania sfintei mânăstiri Putna, în anii ⁄sцõѧ 6974 1466) Sept. кї (15). (3)

Fac = г̃ (3) scrisori.

Fila 5, b.

Scrisorile Vicovelor de jos.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul întru pomenire ctitor Ştefan voevoda, pentru satul Vicovele de jos, care întâiu a fost al mitropolii Sucevii, şi au făcut schimb, au dat mitropolii Vercicanii şi Ungurenii, şi a luat Vicovele de jos, şi l-a dat danie sfintei mânăstire Putna, din anii ⁄sцйз 6987 (1479) Sept. к̃ (20). (4)

Scrisori într'un loc a amândurora Vicovelor, şi a Frătăuţilor şi a altor sate.

1). Carte domnească dela Eustratii Dabija voevoda, pentru rupta banilor birului, a satelor Vicovelor de sus şi de jos, a Voitinelului, şi lunca lui Căldeiu, din anii ⁄зр̃ 7100 (1592) Ghen. ѳ̃ (9).

(1) Publicat de Wickenhauser, l. c., pag. 150, însă cu data de 23 Maiu.

(2) Publicat de Wickenhauser, l. c., pag. 151.

(3) Se păstrează o traducere germană în Protocolul tabular No. 102, publicată de Wickenhauser, l. c., pag. 153.

(4) Mânăstirea posedă o traducere germană în Protocolul tabular No. 103 a uricului lui Ştefan cel Mare din 20 Septemvrie 6981 (1473), care priveşte Vicovul de jos.

2). Carte domnească dela Gaşpar voevoda, de scuteala camânii, pe cârşmile din Vicovele de sus şi de jos, din anii ,зρкз 7127 (1619) April к (20).

3). Carte domnească dela Ştefan Tomşa voevoda, pentru scu- Fila 6, a.
teala camânii, pe cârşmele dintr'amândouă Vicovele, din anii ,зρλа 7131 (1623) April к (20).

4). Carte domnească dela Vasile voevoda, de rădicătură jumătate de ilişuri, şi de un sulgiu într'un an, la amândouă Vicovele şi Voitinelul, din anii ,зρнн 7158 (1650) lunii ѣї (15).

5). Carte domnească dela Ştefan voevoda, către sătenii din Vicove, că să răşchirasă, ca să vii iarăşi la locurile lor, din anii ,зρѯн 7168 (1660) April гї (13).

6). Carte domnească dela Antonie Ruset voevoda dată igum. de Putna, şi vătămanilor ce vor pune la Seliştile Vicovelor să strângă oameni străini şi pe cei ce au fost de loc, din anii ,зρпѕ 7185 (1677) Ghen. гі (13).

7), Carte domnească dela Antonii Ruset voevoda, pentru satul Vicovele, să fie de paza acelui loc pustiu, şi să nu dea cu ţara, numai birul, din anii ,зρпѕ 7186 (1678) Ghen. ѕї (16).

(8). Carte domnească, dela Duca voevoda, către locuitorii din Vicove, ce să dusesă, să vie iarăşi la locurile lor (1), din anii ,зρпз 7187 (1679) April а (4).

(9). Carte domnească dela Duca voevoda, către toţii oameni ce au fost în Vicove, şi s'au împrăştiat să-şi vie iarăşi la locurile lor, din ani, ,зρчд 7191 (1683) Dech. ѕі (16). (2)

(10). Carte domnească dela Constantin Duca voevoda, către toţi Fila 6, b.
locuitorii de Vicove şi de Frătăuţi ce începuseră a fugi, cumcă i-au tocmit cu rupta, din anii ,зсѳ 7209 (1701) Ap. к (20).

(11). Carte domnească, dela Mihai Racoviţă voevoda, pentru cârşma din Vicove să fiă în pace de camână iproce, din anii ,зсві 7212 (1704) Ghen. і (10).

(12). Carte domnească dela Antioh Constantin voevoda, către Ion Balş stolnic, pentru oamenii din Vicove, să întoarcă jacurile Putilenilor, din anii ,зсгі 7213 (1705) lulie кд (24).

---

(1) Asemenea orânduește hrisovul lui Grigorie Ioan Calimah din 30 Aprilie 1768, adresat către locuitorii din Vicove, Frătăuţi şi Straja (Inv. No. 201) şi din anul 1769 (Inv. No. 199).

(2) Mânăstirea posedă o orânduire a ispravnicilor districtului Sucevei din 5 Martie 7274 (1766) de asemenea cuprins (Inv. No. 192).

(13). Carte domnească dela Antioh Constantin voevoda pentru satele Jicovele să nu dea gorştina, ci câte o oaie din zece, din anii ,ѕ҃ск 7220 1712 Oct. зї 17.

(14). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, pentru satele Vicovele şi Frătăuţii: că s'au tocmit cu rupta, să dea într'un an = т҃о҃ = 375 ug., din anii ,ѕсм҃ 7240 (1732) Mart ѣ҃ (5).

(15) Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, pentru satele Vicovele, şi Frătăuţii, că s'au tocmit cu rupta la visterie, să dea într'un an = ф҃ = (500) ug., din anii ,ѕсма 7241 (1732) Maiu нї (18).

Fila 7, a

Cărţi domneşti pentru mânăstire, pentru poslușnicii mânăstirii, pentru satele Vicovele, Frătăuţii, Camânca, Bahrineştii, Cupca, să nu dea soloritul şi foloritul, anume:

(1). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, din anii ,ѕсм҃ѳ 7245 (1736) Ghen. аі (11).

(2). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, din anii ,ѕсн҃ 7250 (1742) Iuli ѓі (13). (1)

3). Carte domnească dela Ioann Nicolai voevoda din aniii ,ѕсн҃г 7253 (1745) Oc. а҃ (4). (2)

4). Carte domnească dela Constantin Ţehan Racoviţă voevoda, din anii ,ѕсѯ҃а 7264 (1756) Mai а҃ (30). (3)

5). Carte domnească dela Scarlat Ghica voevoda din anii ,ѕ҃сѯ҃е 7265 (1757) Iunie кг (23). (4)

6). Carte domnească dela Ioann Teodor voevoda din anii...

7). Carte domnească dela Ioann Teodor voevoda, din anii ,ѕ҃сѯ҃ѕ 7267 (1759) Ghen. ѕ (7). (5)

8). Carte domnească dela Grigorii Ioann voevoda, din anii ,ѕ҃со 7270 (1768) Mai. (6)

---

(1) Inv. No. 32.
(2) Inv. No. 182.
(3) Inv. No. 185.
(4) Inv. No. 43.
(5) Inv. No. 187.
(6) Inv. No. 47; deosebit posedă mânăstirea un hrisov dela acest Domn din 13 Ianuarie 7272 (1764), prin care înnoeşte hrisovul lui Ioan Nicolae Voevod din 4 Oct. 7253 (1745), Inv. No. 49.

9). Carte domnească dela Mihai Racoviţă vvd. de scutiala fo- Fila 7, b.
lăritului [această carte s'a aflat mai pe urmă, şi pentru aceea nu iaste pusă la rândul ei], din anii ,ѕ҃ѕї 7216 (1708) Mai ѝі (18).

Fac ҟ҃д (24) scrisori.

Manevţii. Fila 8, a.

1). Uric scris pe sârbiă dela Ilia Voevod dat boerului Ştefan Jumătatevici, pe multe sate, între care iaste şi satul Manevţi pe Suceavă, din anii ,ѕ҃ц҃м҃ѳ 6945 (1437) Fev. ҟ҃д (24). (1)

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul întru pomenire ctitor Ştefan voevoda, cum a cumpărat dela jupăneasa Marina, a boeriului Ivanco Braeviciu, jumătate sat Manevţi, şi jumătate de mânăstire şi jumătate de tot hotarul, drept р҃ѧ (130) zlati tătărăşti şi l-au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii, în anii ,ѕ҃ц҃ѳѕ 6976 (1468) Oc. ѯ҃ (2). (2)

3). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au făcut mânăstirea Putna schimb cu Ştefu Hărman. Mânăstirea Putna ave un sat anume Şerovţi pre care îl cumpărase boiariul Iurga visternic în т҃ (300) zlati tătărăşti, şi-l dedesă daniă acestei mânăstiri, pe acest sat Şerovţi l-au dat mânăstire lui Ştefu Hărman, iar Ştefu Hărman au dat mânăstirii satul Manevţii cât eră parte lui, mai dându-i adaos Ştefan voevoda р҃ (100) zlati tătărăşti, din anii ,ѕ҃ц҃ѳ 6995 (1487) Mart. з҃ (7). (3)

(4) Suret dipe acest uric sârbăsc, ci iaste dela fericitul ctitor Fila 8, b.
Ştefan voevoda, din anii ,ѕ҃ц҃ѳ 6995 (1487) Mart. з҃ (7). (4)

Fac а҃ (4) scrisori.

Voitinelul şi Ţiganii. Fila 9, a.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Alexandru voevoda, dat lui Herman, şi frăţine-său Iaţco, de întăritură pe satul Voitinelul, unde eră şi casa lor, şi pe locul cel de cosît fân pe supt Brădet, din anii ,ѕ҃ц҃ѧѳ 6935 (1427) August ѝї (18). (5)

---

(1) Publicat de Wickenhauser, l. c., pag. 151.
(2) L. c., pag. 154—156.
(3) L. c., pag. 164.
(4) O traducere germană se păstrează în Protocolul tabelar No. 136.
(5) Wickenhauser, l. c., 146.

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ștefan voevoda, cum au cumpărat dela sluga sa Bogdan, și dela fratele lui Ivan Mirciun satul Voitinelul, și poiana unde au fost mânăstire lor, și locul cel vechiu al lor de cosît fân, ci iaste pe subt Brădet, drept ф (500) zlati tătărăști, și le-au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii, dintre ai săi drepți Țigani ãı (11) celed țigănești, a cărora Țigani și numele sunt scrisă întru acest uric ѧѕцчн 6998 (1490) Mart. ѕı (16). 1)

Fac ѕ̃ (2) scrisori.

Fila 10, a.

Balasineștii = Macicatovții.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ilia voevoda și dela fratele său Ștefan voevoda, precum au dat părintele lor daniă sfintei mânăstiri ci iaste la Horodnic, unde să prăznuește hramul Înălțarea cinstitei cruci, satul Balasinovți pe Suceavă, și cu moara, care danie o întărește și Mărie Sa, din anii ѧѕцмз 6947 (1439) Iuli ѕ̃ї (15). (2)

2). Uric scris pe sârbiă, dela Ștefan voevoda dat mânăstirii de Horodnic, pentru satul acelei mânăstiri, anume Balasinovții, ca să nu dea nici un fel de bir acel sat, din anii ѧѕцйк 6952 (1444) Au. ã (1). (3)

3). Uric pe sârbiă, dela Ștefan voevoda, dat călugăriților dela mânăstire Horodnic, de întăritură pe două sate, anume: Petrăvranic, și pe alt al aceeși mânăstiri, și ca să nu dea acele două sate nici un felde bir, din ani ѧѕцнг 6953 (1445) April ѕı (17). (4)

Fila 10, b. 4). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ștefan voevoda, cum au cumpărat dela sluga sa Stanciul, și dela toți frații lui, satul Macicatovții pe Suceavă și cu moară pe Suceavă și mânăstire aceluieș sat, drept ѕ̃ (400) zlati tătărești, și cum a venit Stariția Eufrosinia dela mânăstire din Horodnic, unde iaste hramul a Înălțării cinstitei cruci, și au închinat acea mănăstire din Horod-

(1) Wickenhauser, l. c., pag. 179—181 și în Protocolul tabular No. 104, iar nu 114, cum induce Pumnul, l. c., pag. 94.

(2) Protocol tabular No. 106 și Wickenhauser, *Horodnik*, pag. 201—203.

(3) Wickenhauser, *Horodnik*, pag. 203—204.

(4) L. c., pag. 204—205.

nic, şi satul Balasineştii pe Suceavă, sfintei mânăstiri Putnii, din anii ,ѕцѷн 6998 (1490) Mart. ѕі (16). (1)

Fac а҃ (4) scrisori.

Frătăuţii, Botăşinţii, Climăuţii.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ştefan voevoda, dat lui Danco feciorului lui Jurji Fratovschii pe satul Frătăuţi şi pe а҃ (4) sălaşuri de Tătari, din anii ,ѕцмѧ 6941 (1433) Noev. к҃ (9).

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au făcut schimb cu Sandul Starostici şi cu fraţii lui Ivanco şi Isaico, feciorii lui Tedco Starosticiu, li-au dat Mărie Sa un sat anume Taporovţi peste Prut şi un sat Grigoreştii pe Siret şi cu mori, pre care sate au dat Mărie Sa ѡѱѳ (895) zlaţi tătărăşti, iară ei au dat Mării Sale trei sate, anume: Frătăuţii pe Suceavă şi cu mori pe Suceavă, şi satul Veşe Botăşinţii şi satul Climăuţii, şi li-au mai dat Mărie Sa adaos с҃ (200) zlaţi tătărăşti şi toate satele acestea, adică Frătăuţii, Veşe, Botăşinţii şi Climăuţii le-au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii, din anii ,ѕцѷз 6997 (1489) Oc. а҃і (14). (2)

3). Carte domnească dela Grigorie Ghica voevoda dată Frătăucenilor şi Vicovenilor să dea ruptă pegoştină ѳн (450) lei, intru care scriă şi alte mile domneşti, din anii ,зсѧѕ 7236 (1728) Noemv. к҃. (2) Fila 11, b.

4). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, dată igum. şi atot Soborul dela sfânta mânăstire Putna, să fie tari şi puternici a apăra moşia Climăuţii, despre oamenii din Băhrineşti, din anii ,з҃сми 7248 (1740) Ghen. г҃і (13).

5). Răvaş de jalobă dela Macarii Arhimandritul Putnii, asupra Vicovenilor şi a Frătăucenilor, pentru c'au apucat iarba di pe

(1) Mânăstirea posedă o traducere română făcută de V. Măzăreanu în 30 Maiu 1778 (Inv. No. 150); Wickenhsauser, l. c., pag. 176 şi pag. 205 — 207, şi în Protocolul tabular No. 105. Cf. şi protocolul împărătesc de delimitare din 25 Ianuarie 1782, pag. 359 — 409. Aron Pumnul, în *Pirire repede peste 313 din proprietăţile aşă numite moşiile mânăstireşti.* Cernăuţi 1865, pag. 97 şi 97, susţine greşit, că protocolul de delimitare ar fi din «25 Iuni» 1782.

(2) La Wickenhauser, l. c., pag. 169—173 şi Protocolul tabular No. 107, mânăstirea posedă o mărturie dela Tache Morţun din Calafindeşti din 19 Septemvrie 1762, care priveşte satele: Rudeşti şi Botuşaniţa. (Inv. No. 142).

aceste moşii in tărie lor: Iară din dosul acestui răvaş carte domnească dela Constantin Necolai voevoda. ca să le ia tot tânul acestor vecini. din anii ,ѕсѯз 7257 1749 Au. ѧѧ (31).

Fac ѕ 5 scrisori.

Fila 12, b.

Vicşanii. (1)

1). Uric scris pe sârbiă. dela Roman voevoda. dat lui Todor şi tuturor fraţilor lui. feciorii lui bilii Dragomir. Jurje. pe un sat pe Suceavă. din anii ,ѕцѯи 6908 1400. 2

2). Uric scris pe sârbiă. dela Alexandru voevoda. dat boerului Jurji Frataŭtscoi. pe satul Vicşeneţ. din anii ,ѕцѧз 6937 (1429) Fev. ѕ (5). (3)

3). Uric scris pe sârbiă. dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au cumpărat dela Ştefu feciorul Anuşcei. jumătate sat Vicşeneţ. pe Suceavă. drept с (200) zloţi tătărăşti şi dela boierul Andrei Hamcoviciu. cealaltă jumătate sat Vicşeneţ. drept с (200) zlaţi tătărăşti. şi l-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii. din anii ,ѕцѯѕ 6996 (1488) Mart. ѳї (15). (4)

Fac р (3) scrisori.

Târnovca.

Fila 13, a.

1). Uric scris pe sârbiă. dela Alexandru voevoda. dat lui Voniag şi frăţinesău Béra. feciorilor lui Sástin ot Târnovca, pe satul Târnovca, din anii ,ѕцѧи 6938 (1430) Fev. ка (21). (5)

2). Uric scris pe sârbiă. dela Ştefan voevoda. dat boierului Misepe satul Târnovca, din anii ,ѕцѳѳ 6972 (1464) Fev. рї (13). (6)

3). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au cumpărat satul Târnovca dela Misa, drept ѯи (150) zlaţi

(1) În Protocolul tabular No. 138 se păstrează uricul lui Roman Vodă din. 18 Noemvrie 6900 (1392), în care sunt descrise hotarele acestui sat.

(2) O traducere română se află sub Inventarul No. 159, în care este indicată şi ziua în care s'a scris uricul, şi anume 25 Noemvrie.

(3) Wickenhauser, l. c., pag. 147.

(4) Protocol tabular, No. 137, şi Wickenhauser, l. c., pag. 166, şi *Sct. Onufri*, pag. 177—179.

(5) Wickenhauser, l. c., pag. 148, şi *Sct. Onufri*, pag. 172.

(6) Wickenhauser, l. c., pag. 153, şi *Sct. Onufri*, pag. 175—177, însă cu data greşită de 13 August.

tătărăşti şi l-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧѕцнз 6987 (1479) Mai з҃ (7). (1)

Fac г (3) scrisori.

Pleşcenţii. Fila 14, a

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Péter voevoda, fecior fericitului ctitor Ştefan voevoda, cum au dat şi au miluit pre al său sufletesc părinte, pe Anastasii proin mitropolit, cu un sat Pleşcenţi; iară după moartea lui Anastasii Mitropolit, să fie acel sat a sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧзѵѕ 7096 (1588) Oc. к҃ (20). (2)

2). Uric scris pe sârbiă, dela Aron voevoda dat sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură şi de stăpânire pe satul Pleşcenţii, din anii ѧзр҃а 7101 (1593) Septemvrie ѣ҃ (5). (3)

Fac к҃ (2) scrisori.

Balcăuţii. Fila 15, a

Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au cumpărat satul Balcovţi, dela sluga sa Oán, drept р҃н (150) zlatih tătărăşti şi l-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧѕц҃оѧ 6979 (1461) Sep. і҃ (10). (4)

2). Suret di pe acest uric, tălmăcit şi scris de pe sârbiă pe moldoveniă, de Vartolomei arhimandrit Putnii, din anii ѧзсѫѧ 7269 (1761) Oc. а҃. (1).

3). Mărturiă bine scrisă pe moldoveniă, a lui Roman din Rudeşti, pentru hotarul Balcăuţilor, iară di ce an şi lună iaste scrisă nu arată, dară iaste cu ѧ҃ (4) peceţi, a marturilor.

---

(1) L. c., pag. 162, *Sct. Onufri*, pag. 181—182 şi Protocolul tabular No. 139. Ştefan cel Mare a cumpărat Tarnoca dela Misa în 7 Maiu 6982 (1474); cf. Iorga, *Studii şi Documente*. Bucureşti 1903, V. pag. 394; Mânăstirea păstrează un hrisov dela Ştefan Tomşa Vodă din 7230 (1722), prin care se adevereşte că satele Testrijan şi Ternauca aparţin mânăstirii Voroneţului (Inventar No. 20) şi o copie a unui hrisov din 4 Ianuarie 1779, vidimată de generalul Enzenberg în 28 Maiu 1783, pentru moşia Tarnovca cu atenenţele Moisenii şi Varniţa (Inventar No. 207).

(2) Wickenhauser, l. c., pag. 197, şi Protocolul tabular No. 142.

(3) Wickenhauser, l. c., pag. 199, care însă induce greşit data de 5 August, şi Protocolul tabular No. 143.

(4) Wickenhauser, l. c, pag. 158; Codrescu, *Uricarul*, *XI*, pag. 92, şi Protocolul tabular No. 140.

4). Suret di pe această mărturie, scrisă și iscălită de Vartolomei arhimandritul Putnii, din anii ѧзсѯѧ 7269 (1761) Oc. ѧ (1).

5. Carte domnească dela Grigori Ghica voevoda, către boeriul Miron sărdarul să margă să hotărască Balcăuții, din anii ѧзсѯз 7247 (1739) Ghen. ї (10).

Fila 15, b. 6). Carte domnească dela Constantin Cehan Racoviță voevoda, către ispravnicul de ținutul Sucevii, să margă să hotărască Balcăuții din anii ѧзсѯн 7258 (1750) Mart. ѧі (11).

7). Scrisoare dela Domnul Constantin Cantacuzino către Iordache Cârste și către Lefter căp., să margă să hotărască Balcăuții din anii ѧзсѯѳ 7259 (1751) Oc. ѧ (9).

8). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda către Ianăcache ispravnicul de Suceavă, pentru iarba dela Balcăuți, ce o cosisă o slugă a lui Dumitrasco Pălade, din anii ѧзсѯѧ 7264 (1756) Noev. ѧг (23).

9). Mărturiă dela Pavăl Morțun, pentru hotarul Balcăuților, din anii ѧзсѯѳ 7270 (1762) Sep. ѧї (19).

10). Mărturiă hotarnică dela Vasile Buhăescu biv vel pah., și dela Lupu Hadânbul vor. de poartă gd. precum au hotărît moșia Balcăuții, din anii ѧзсѯѳ 7270 (1762). (1)

Fac ї (10) scrisori.

Fila 16, b.

Morile și mitohul dela târgul Siretiului.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ștefan voevoda, cum au dat danie sfintei mânăstiri Putnii, morile dela târgul Siretiului, ce sunt pe apa Siretiului, și cum i-au făcut obroc ві (12) poloboace vin pe tot anul, din ani ѧѱцѧ 6981 (1473) Sept. г (3). (2)

2). Carte domnească dela Moisi Moghila voevoda, dată de întăritură, igumenului și a tot soborul dela sfânta mânăstire Putna, pe locul ce este împrejurul mitohului dela târgul Siretiului, din anii ѧзрѯв 7142 (1634) Ghen. ѳї (15).

3). Carte domnească, scrisă pe sârbiă, dela Radu voevoda, dată igumenului și a tot soborului dela sfânta mânăstire Putna, de volnicie pentru păscăritul peștelui pe apa Siretiului, arătând

(1) Protocolul tabular No. 141.

(2) Dr. O. Popescul, l. c., pag. 10—12, în text original și traducere română, iar în germană Wickenhauser, l. c., pag. 160—162.

şi semnele pe unde să prinză peşte, din anii ,зрнѕ 7155 (1647) Iulii ѧї (11). (1)

4). Zapis dela Alexa, şoltuzul ot târgul Siretiului, şi a кї (12) pârgari, precum a vândut Ionaşco Puida casăle lor, cu pivniţă, lui Grigoraşco Eşanul intru ρѧ (130) lei, din anii ,зрѫа 7161 (1653) Fev. кѧ (21). (2)

5). Carte domnească dela Gheorghie Ştefan voevoda, cu poruncă ca cine ar măcinà la morile mânăstirii Putnii, ci sunt în târgul Siretiului să-şi dea merticul după obiceiu, din anii ,зрѫа 7161 (1653) Au. ѧ (30).

6). Carte domnească dela Gheorghii Ghica voevoda, cu poruncă la toţi slujitorii şi oamenii ori cine var măcinà la morile mânăstirii Putnii pe Siretiu, să-şi dea merticul, din anii ,зрѫѕ 7165 (1657) Ap. ѕї (15). (3) Fila 17, a.

7). Carte domnească, dela Ştefan voevoda, cum au miluit şi au întărit sfânta mânăstire Putna, cu o camănă mare, şi cu bezmânăria din târgul Siretiului, din anii ,зрѫи 7168 (1660) Ghen. ї (10). (4)

8). Carte domnească, dela Ştefan voevoda, cătră pârcălabii din ţinutul Sucevii, şi cătră toţi slujitorii, să fiă în pace metohul mânăstirii Putna, şi murarii, de toate angăriile, din anii ,зрѫи 7168 (1660) Ghen. ї (10). (5)

9). Carte domnească dela Ştefan voevoda, dat lui Dumitraşco Uricariului, şi lui Lefter Neguţitoriului, să fiă volnici a vinde nişte case din târgul Siretiului, ce au fost a lui Grigoraşco Eşanului, din anii ,зрѫи 7168 (1660) Fev. ки (28).

10). Carte domnească dela Eustratii Dabije vvd la toţi slujitorii, ca să lasă foarte în pace casa şi metohul sfintei mânăstiri Putnii, ce are la târgul Siretiului, din anii ,зр҃о 7170 (1662) Ghen. ѕ (5).

11). Carte domnească dela Constantin Duca voevod, ca să lase foarte în pace casa şi metohul sfintei mânăstiri Putnii, şi morile, ci are la târgul Siretiului, din anii ,зр҃оз 7177 (1669) Mart. ѕї (15). (6) Fila 17, b.

12). Carte domnească dela Constantin Duca voevoda pentru cârşma ce va ave sfânta mânăstire Putna în târgul Siretiului, să

(1) Inventar No. 62.
(2) Inventar No. 132.
(3) Inventar No. 64.
(4) Inventar No. 141.
(5) Inventar No. 170.
(6) Inventar No. 136.

fie scutită de camănă şi de alte dări. din anii ѧзцѯ 7209 (1701) Ghen. аѳ (11).

13). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, de întăritură, şi de apărare metohul şi casa, morile şi murarii, ce are sfânta mânăstire Putna în târgul Siretului, din anii ѧзчѯѧ 7264 (1756) Iuni з (7).

Fac рѳ (13) scrisori.

Feredeeni.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan Voevod, cum au cumpărat dela Gheorghii mitropolit Suceaoschii nişte mori dela Feredeeni, şi le-au dat daniă sfintei mănăstiri Putnii, din anii ѧѕцпн 6988 (1480) Mai кѳ (12).

Fac ѧ (1) scrisori.

Fila 18, a.

Târgul Siretiului.

1). Hrisov dela fericitul ctitor Constantin Mihai Racoviţă vvd., precum au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii o bucată de loc domnesc cât să va alege la târgul Siretiului, nedat de alţi domni, afară dintr'alte danii din anii ѧзчѯѧ 7264 (1756) April зѳ (17). (1)

2). Carte domnească dela fericitul ctitor Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda cătră Vasile Başotă biv vel med., şi Petre Chesco biv vel căp., înştiinţându-i că s'a milostivit domnia sa cu sfânta mânăstire Putna, şi i-a dat daniă o bucată de loc din locul gd. din târgul Siretiului, poruncindu-le să margă acolo la târgul Siretiului şi să lase numai vatra târgului, şi locul ce va fi cuprins cu alte danii gd., iar celalt loc tot să-l hotărască dându-l supt stăpânirea numitei mânăstiri, din anii ѧзцѯѧ 7264 (1756) Aprilie зі (17). (2)

(1) Protocolul tabular No. 152; mânăstirea a avut pentru acest loc un proces cu oraşul Siret în 9 Ianuarie 1767, cf. Iorga, l. c., pag. 430.

(2) Mânăstirea posedă un hrisov dela Vasile Vodă din 5 Iulie 7151 (1643), prin care se apără drepturile ei de proprietate în Siret (Inv. No. 59), şi o hotarnică dela Vasile Başota şi Petre Chesco, din 8 Maiu 7264 (1756), pentru locul mânăstirii din Siret (Protocol tabular No. 153); apoi o copie a hrisovului lui Grigorie Alexandru Ghica Vodă din 7 Ianuarie 7275 (1767), în care proprietatea lui Ioan Zuz din Siret se apără contra călugărilor din Putna (Inventar No. 148); un hrisov al lui Grigorie Ioan Calimah din 17 Iunie 1768,

3). Carte domnească dela acelaş fericit ctitor către acestiaşi boeri, să margă de iznoavă, să hotărască locul de prin prejurul târgului Siretului, să-l dea supt stăpânire sfintei mânăstiri Putna, din anii ,ѕ҃сѧѳ 7265 (1757) Oc. ѫг (23).

Fac г҃ (3) scrisori.

Mortasăpie şi vama din târgul Siretiului.

Fila 19, a.

1). În hrisovul cel mare dela fericitul ctitor Constantin Mihai Racoviţă voevoda, după alte mile domneşti ce a făcut cu sfânta mânăstire Putna, a miluit numita mânăstire şi cu aceasta, adică a dat voea şi poruncă, ca în toate săptămânile, Marţa, să se facă zi de târg, în târgul Siretiului, şi vama şi mortasăpia ce s'ar face pe vitele ce s'ar vinde, să o ia sfânta mânăstire ca să fie acest venit pentru ceară şi untdelemn şi tămâie de treaba bisericii, din anii ,ѕ҃сѧ 7264 (1756) Iuni ѳї (15).

2). Alt hrisov mai mic dela acestaşi fericit ctitor Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, miluind şi rânduind, ca să aibă a luà sfânta mânăstire Putna mortasăpia şi vama de toată vita ce s'ar vinde, şi s'ar cumpărà la târgul Siretiului peste tot anul, la toate zilele de târg şi cu poticele Vicovelor şi a Berhomitii, din anii ,ѕсѧѳ 7265 (1757) Oc. кѳ҃ (22). Fila 19, b.

3). În hrisovul cel mare dela fericitul ctitor Scarlat Ghica voevoda [care întru toate iaste asemene, cu hrisovul cel mare, dela fericitul ctitor Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda] miluieşte sfânta mânăstire Putna şi cu aceasta, adecă: mortasăpia şi vama ce s'ar face pe vitele ce s'ar vinde la târgul Siretiului, să o ia sfânta mânăstire Putna, ca să fiă acest venit pentru ceară, şi untdelemn, şi tămâiă de treaba bisericii, din anii ,ѕ҃ѯѕ 7266 (1758) Ap. а҃ (1).

4). Carte domnească dela fericitul ctitor Ioann Teodor voevoda dată de volnicie Igumenului şi atot Soborul dela sfânta mânăs-

---

în care se apără dreptul târgoveţilor din Siret asupra pieţei principale de acolo contra călugărilor din Putna (Inventar No. 149); o scrisoare a divanului Moldovei din 1771 privitoare la Ioan Zuz, care a clădit o casă pe locul mânăstirii (Inv. No. 151); o carte de judecată dela Constantin Dimitrie Moruz Vodă din 12 Noemvrie 1778, prin care se recunoaşte mânăstirii dreptul de proprietate asupra unei case de piatră în Siret, dăruită de un anumit Blanar (Protocol tabular No. 154) şi o copie de pe tabela oraşului Siret din 11 August 1816, unde se arată hotarul locului mânăstiresc din Siret. (Inv. No. 160 şi 163).

tire Putna, ca să ia vamă şi mortasăpia dela toate vitele ce s'ar vinde şi s'ar cumpărà la târgul Siretiului, cu poticele Sucevei, şi a Berhometilor, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѕ 7267 (1759) Fev. к҃ (20). (1)

Fila 20, a. 5). Carte domnească dela fericitul ctitor Teodor voevoda, la Coste şi la alţi vameşi de Cernăuţi, să nu se amestece la vama şi mortasăpia, dela târgul Siretiului, şi dela toate poticele cât ţine dela târgul Sucevei în sus până în Berhomete, ci să ia sfânta mânăstire Putna, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѕ 7267 (1759) Iuni р҃ (3). (2)

Fac ѕ҃ (5) scrisori.

Fila 21, a.

Grecii.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ştefan voevoda, cum au venit Teoctist mitropolitul Sucevei, şi au vândut un sat al mitropolii, anume Grecii, lui Tador Prodan pisarului, drept р҃ (300) zolotlih turceşti, din anii ,ѕцѻв 6972 (1464) Sep. (кѵ) (12).

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au făcut schimb cu Marina femeia Lucăi Ecobăscul, fata lui Toader Prodan, i-au dat Mărie Sa o sălişte aproape de Nistru, anume Gromovitnaia, şi adaos с҃ (200) zlati tătărăşti: iar ea au dat Mării Sale satul Grecii pe Siret, pe care sat l-au dat Mărie Sa danià sfintei mânăstiri Putnii, din anii ,ѕцчѕ 6996 (1488) Aprilie ѕ҃ (6). (3)

3). Mărturiă dela Dumitru Poniciu, ce-au luat brazda în cap, şi au arătat hotarul Grecilor, din anii ,ѕр҃н 7150 (1642) Mai а҃ (1).

Fila 21, b. 4). Carte domnească dela Vasile voevoda, dat călugărilor de Putna, pentru hotarul Grecilor, cum că au rămas călugării pe târgoveţi după hotărîre ce au făcut, şi după mărturia lui Poniciu ce au mers cu brazda în cap, şi întăreşte stăpânirea călugărilor, din anii ,ѕр҃н 7150 (1642) Iuli к҃ (2).

5). Carte domnească dela Vasile voevoda, dată Igumenului şi atot Soborul de la sfânta mânăstire Putna, ca să fie tari şi puternici a apără selistea Grecii, din anii ,ѕрчѧ 7151 (1643) Iuli с҃ (5). (4)

6). Carte domnească dela Vasilii voevoda, dată lui Simon şi atot

(1) Inventar No. 44.

(2) Mânăstirea posedă un hrisov dela Grigorie Calimah Vodă din 17 Iunie 7275 (1767), care orânduește posesorului Simionel să plătească mânăstirii datoria de vamă (Inv. No. 198).

(3) Protocol tabular No. 144: extras din acest uric în limba română, la Iorga, l. c., pag. 387, pe când Wickenhauser, l. c., pag. 166 ii pune greşit data pe anul 6995 (1487); cf. şi *Sct. Onufri*, pag. 179—181.

(4) Inventar No. 59.

soborul dela sfânta mânăstire Putna, ca să fie tari şi puternici, a ţine tot hotarul Grecilor pe unde au ales şi au hotărît Ştefan Murguleţ, şi pe unde au jurat Dumitraşco Poniciu, şi pe unde arată uricul, din anii ,ѕрѱд 7154 (1646) Iuni ѩ (8).

7). Carte domnească dela Eustratii Dabije voevoda, scris pe sârbiă, dată igum. şi tuturor călugărilor de Putna, să stăpânească tot hotarul Grecilor, pe unde s'au hotărît trimisul lui Vasilii voevoda, şi pe unde au mers Poniciu cu brazda în cap, pe unde arată uricul mânăstirii, din anii ,ѕрѳа 7171 (1663) Ghen. ѧї (12).

8). Suret dintru această carte domnească a lui Dabije voevoda, Fila 22, a.
din anii ,ѕрѳа 7171 (1663) Ghen. ѧї (12).

9). Carte domnească dela Eustratii Dabije voevoda, dată călugărilor dela sfânta mânăstire, cum au rămas călugării pe târgoveţii din târgul Siretiului, şi să stăpânească călugării moşia Grecii cu tot hotarul, după cum arată uricul, şi după cum au hotărît Constantin Ciogole spăt. şi pe unde au purtat Poniciu brazda în cap, din anii ,ѕѳов 7172 (1664) Apr. ѧї (12).

10). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, dată igum. şi atot Soborul dela sfânta mânăstire Putna, să fie volnici a-şi apără moşia Grecii, şi vadul Podului, din anii ,ѕсѯѕ 7245 (1737) Ghen. ѧї (11).

11). Mărturiă hotarnică dela Vasili Buhăescul biv vel pah., şi dela Lupul Hadânbul vornic de poarta gd. cum au hotărât moşia Grecii, întru această hotarnică este iscălit şi Lupul Balş, din anii ,ѕѳо 7270 (1762).

Fac ѧї (11) scrisori.

Tereblece.

Fila 23, a.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Bogdan voevoda, dat sfintei mânăstiri Niamţul pe danie boerului Bârlici, pe satul Telebecinţi pe Siret, şi pe satul Trestenet supt codru, din anii ,ѕѕі 7016 (1508) Fev. ѧ (2). (1)

2). Zapis dela Teofil igumenul şi dela tot soborul sfintei mânăstiri Niamţului, cum au vândut satul Telebecenţi lui Ursache, marele visternic drept ѧп (280) lei, din anii ,ѕѳоз 7177 (1669) Sep. ѧ (1).

(1) Wickenhauser, l. c., pag. 188—190 şi Protocol tabular No. 108.

3. Zapis dela Ion Balş biv vel vornic, dat la mâna sfinţii sale Calistru episcopul Rădăuţului, precum au vândut Sfinţii sale un sat intreg anume Telebecenţi pe Siret, cu vad de moară pe Siret, din anii ,ѕсѧѣ 7232 (1724) Mai ѳї (15). (1)

4. Suret di pe acest zapis al lui Ion Balş vornic, iscălit de igumenul Dosofteiu, şi de tot soborul sfintei mânăstiri Putna, din anii ,ѕсѧѣ 7232 (1724) Mai ѳї 15.

Fila 23, b. 5. Carte domnească dela Grigorii Ghica Voevod, către Lefter vel căp. de Ropce pentru panţiri ce trăesc pe moşia mânăstirii. Putna, la Tereblece, să implinească dela dânşii banii după cum au avut tocmeală, din anii ,ѕсиз 7257 (1749) Ghen. ѳї (15).

6. Mărturiă dela Varlam monah, pentru hotarul Tereblecii, din anii ,ѕѯо 7270 (1762) Oc. ѕї 16.

7. Mărturiă hotarnică dela Vasile Buhăescul biv vel păh. şi dela Lupul Hadânbul, vornic de poarta gd., cum au hotărît moşia mânăstirii Putna, Tereblece, din anii ,ѕѯо 7270 (1762). (3)

Fac ѕ (7) scrisori.

Fila 24, a.

Camănca.

1. Uric scris pe sârbiă dela Alexandru voevoda, dat boerului Cupcin dvornic, cum i-au dăruit şi i-au intărit satele Hânteştii pe Siretiu şi Grigorovţii mai sus de Dragan, şi Cutul, şi satul Camănca pe Siret, din anii ,ѕцѧѳ 6939 (1421) Iuli ѳї (15). (1)

Fac ѧ (1) scrisori.

Fila 24, b. 2. Suret din hotarnica Berestii, moşia mânăstirii Slatina, de către Camănca, moşia mânăstirii, din anii ,ѕсиѳ 7252 (1744) Iulii ѳї (15). (4)

3. Scrisoare dela Pahomie igum. Slatinii cum s'a aşezat cu hotarul moşii Berestii, de către moşia Camănca şi cum au trimis şi scrisoare osebită cu iscălitura a tot soborul Slatinii, şi cu pecete mânăstirii, din anii ,ѕѯѳ 7270 (1762) Oc. ѕї (16). (5)

4. Scrisoare dela Igumenul Pahomii şi dela tot Soborul mânăstirii Slatinii, dată lui Pahomii Igumen Putnii şi atot sobo-

(1) Protocolul tabular No. 109.
(2) Protocol tabular No. 110.
(3) L. c., No. 111, in care este indusă şi ziua de 1 Noemvrie a hotărniciei.
(4) Protocol tabular No. 181.
(5) Inventar No. 191.

ul, cum s'a aşezat cu moşie Bereschia ce se hotărâşte cu Canânca, din anii ,ѕсѳ 7270 (1762) Oc. ѣї (15).-(1)

5). Hotarnică pe moşia Camânca, dela Vasilii Buhăescul biv ah. şi dela Lupul Hadânbul vornic de poarta gd., cum au hoărît moşia Camânca, din anii ,ѕсѳ 6270 (1762) Noev ѣ (2).(2)

Fac ѣ (5) scrisori.

Petrecenii.

Fila 25, a.

1). Suret di pe ispisocul lui Ştefan vodă, ce iaste scris pe ârbiă, ce au dat de întăritură şi de stăpânire lui Gavriil visiarnic pe toate sate, între care iaste şi Mihailovţii, unde se mpreună Siretiurile şi unde a fost jude Petric (care sat să nuneşte acmù Petrecenii), uricul cel adevărat iaste la şăt. Petre hiaşco, din anii ,ѕкѕ 7026 (1518) Noev. ѯ (9).

2). Zapis dela Andrei fecior lui Mihaşco de Petreceni, la mâna ui Istratii Dróbotă, cum i-au vândut a patra parte de Petreceni, arte tătăni-său lui Mihaşco parte de sus dreaptă, din anii ,ѕѣг 203 (1695) Noev. ѧ (1).

3). Zapis de daniă, dela Prodan vătavul de înblători ot Cerăuţi, nepot preotului Vasian de Petreceni, cum au dăruit sfintei mânăstiri Putnii, a patra parte sat de Petreceni, parte preotului asian, moşului său, din anii ,ѕсѯ 7240 (1732) Au. ѣ (3). (3)

4). Zapis dela Nestor Dróbotă, dat sfintei mânăstiri Putna, Fila 25, b.
recum a vândut numitei mânăstiri, a patra parte şi jumătate le sat Petreceni, drept ѧн (38) lei, din anii ,ѕѣсѯѳ 7265 (1757) ec. ѯ (20). (4)

5). Mărturiă hotarnică dela Vasile Buhăescul biv vel pah. şi lela Lupul Hadânbul vornic de poarta gd., cum a hotărît această oşiă Petrecenii, din anii ,ѕѣѳ 7270 (1762) Oc. ѧ (1). (5)

Fac ѣ (5) scrisori.

Tomeştii.

Fila 28, a.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ştefan voevoda, dat boierului urii Şerbici de întăritură şi de stăpânire pe satul Tomeştii pe iriţel, din anii ,ѕцчн 6998 (1490) Mart. ѣї (12).

(1) Protocol tabular No. 114, însă cu datul din 15 Octomvrie 1761.
(2) Protocol No. 113.
(3) Protocol tabular No. 115.
(4) Protocol tabular No. 116.
(5) L. c., No. 117.

2. Suret dintru acest uric ce s'au scris mai sus, tălmăcit şi scris de arhimandritul Vartolomei, din anii ,ѕщчи 6998 (1490) Mart. кї (12).

3). Mărturiă hotarnică, dela Vasile Başot stolnic, şi dela Petre Chiaşco vel căp. cum au hotărît această moşiă Tomeştii, din anii ,зсѫр 7263 (1755) Oc. к (20). (1)

4). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda către Răducanul biv vel med., să plinească к (20) lei dela Gheorghii Volcinschii, ci-i luasă pentru boerescul dela oamenii de Tomeşti, din anii ,зсѫа 7264 (1756) Iuni кї (15).

Fila 26, b. 5). Mărturiă hotarnică, dela Vasilii Buhăescul biv vel pah., şi dela Lupul Hadânbul vornic de poartă dg., cum au hotărît această moşiă Tomeştii, din anii ,зсо 7270 (1762).

Fac е (5) scrisori.

Fila 27, a.

Cupca.

1). Uric scris pe sârbiă dela Alexander voevoda, dat boerului Ivan Cupcin pe două sate, Cupca, unde erà casa lui, şi Niagovţi peste Prut, din anii ,ѕщлѕ 6935 (1427) Mai кз (27).

2). Uric dela Ştefan voevoda, dat de judecată şi de întărire Maruşcăi şi Mihnei nepotului ei, pe toate satele lui Cupcin, şi pe toată averea lui, din anii ,ѕцпв 6982 (1474) Au. кѕ (26).

3). Mărturiă dela Costantin Volcinschi pentru Turculeţ, cum s'au învoit la hotărîre Cupcii, de către Pătrăuţii lui, din anii ,зсо 7270 (1762) Oc. е (5).

4). Mărturiă hotarnică, dela Vasilii Buhăescul biv vel pah., şi dela Lupul Hadânbul vornic de poarta gd., cum au hotărît acest sat Cupca, din anii ,зсо 7270 (1762) Oc. кї (15). (2)

Fac ѧ (4) scrisori.

Fila 28, a.

Ciudiul.

1). Daniă dela Sora, fata lui Simeon, cum au dăruit la moarte ei, din a treia parte de sat jumătate. Aşijdere din ceelaltă jumătate din a treia parte de sat Ciudiul, partea lui Nicoriciu, frăţine-său Grigorii. (Anul nu-i scris).

(1) L. c., No. 118. Petre Chiaşco a subscris această mărturie în 20 Octomvrie 7263 (1755), iar Vasile Başotă abiă în 29 Maiu 7270 (1762).

(2) Protocol tabular No. 119.

2). Zapis dela popa Vasian din Ciudeiu, şi dela Pănulén de acolo, precum au vândut o parte de ocină din sat din Ciudiu a treia parte de loc, dumisale visternicului Pelin, drept ѳ (70) lei. (Anul nu-i scris). Ghen. ѯд (24).

3). Carte domnească dela Vasilii voevoda către Coste dela Lucavăţ, să margă la sat la Ciudeiu să-l hotărască. Să aleagă nişte părţi de ocină a Gligorcii, a popii lui Vasian şi a lui Ionaşco Turculeţ, din anii ,зѳрнд 7154 (1646) Iuni ѩї (18).

4). Mărturiă dela Erimia Murguleţ, şi dela alţi oameni, precum au vândut Vidraşco nepotul Mândrii, lui Grigorce vel Ilişeşti jumătate dintru a treia parte, şi a şasă parte, din sat din Ciudeiu, din anii ,зѳѯз 7157 (1649) Fev. ѯв (22) drept ѳр (150) taleri bătuţi.

5). Zapis dela popa Vasian ot Ciudeiu, cum au vândut lui Pe- Fila 28, b.
lin visternicul a lui moşiă din sat din Ciudeiu, ce s'a alege dintr'a treia parte de sat, din jumătate, drept ѧ (40) lei, din anii ,зѳѫѯ 7162 (1654).

6). Zapis dela preotul Vasian ot Ciudiu, şi dela fratele său Grigorii, şi dela Pănuleţ precum au vândut visternicului Pelin a treia parte din sat din Ciudeiu, parte din mijloc, drept ѳ (70) lei, din anii ,зѳѫѕ 7166 (1658) Oc. ѥї (12).

7). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda către igumenul de Dragomirna, pentru nişte vecini a lui Pelin ce au fost visternic din sat Ciudeiu, din anii ,зѳѫѕ 7166 (1658) Mai ѯи (28).

8). Carte domnească dela Ştefan voevod către Simeon Trenchişu pentru cumpărătura satului Ciudeiului şi cu vecinii după jaloba boerinului Pelin ce au fost vist., din anii ,зѳѫѳ 7169 (1661) Sep. ѳ (9).

9). Zapis dela Gavril şi Mihălache nepoţii Pelinoaia, c'or aduce pe Vasile vărul lor care au furat zapisele Ciudiiului, dela mătuşesa Pelinoaia. (Anu nu iaste scris) Mai ѧ (30).

10). Ispisoc domnesc, dela Iliaş Alexander voevoda, dat Nastasii Fila 29, a.
jupănesii lui Pelin ce au fost visternic, de stăpânit satul Ciudiul, din ,зѳѳѕ 7176 (1668) Au. ѩ (8).

11). Daniă dela Maria comisoaia fata lui Grigorii Pelin, precum au dăruit hinului său lui Iordache când l-au botezat jumătate de sat de Ciudiu, pe Siretel, din anii ,зѳчи 7198 (1690) Fev. ѧ (1).

12). Danie, dela Maria comisoe dela soru-sa Irina stolniceasa, precum au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii, a lor dreaptă ocină

şi moşiă un sat ce să chiamă Ciudiul, în ţinutul Sucevii, şi cu şapte vecini, din anii ѧзčѳї 7215 (1707) Au. ѳї (15). (1)

13) Mărturiă hotarnică dela Vasilii Buhăescul biv vel pah., şi dela Lupul Hadânbul, cum au hotărît această moşiă Ciudiul, din anii ѧзčѳ 7270 (1762). (2)

Fac ѓї (13) scrisori.

Fila 30, a.

Crasna.

1). Ispisoc dela Ştefan voevoda, scris pe sârbiă, dat Igumenului iromonah Agaton şi atot soborul dela sfânta mânăstire Putna, pe zapisul ce au avut dela răpăosatul Filofei Episcop Huşului, de întăritură şi de stăpânire satul Crasna, din anii ѧзрѯа 7121 (1613) Ghen. ãї (11). (3)

2). Suret di pe acest uric a lui Ştefan vodă, ce s'au scris mai sus, tălmăcit şi scris de Vasilii Popăscul, ispisocul din anii ѧзрѯа 7121 (1613) Ghen. ãї (11), iară suretul din anii ѧзсãг 7233 (1725) Ghen. ѩ (8).

3). Ispisoc dela Gheorghie Ştefan voevoda, dat sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură, şi de stăpânire pe satul Crasna, ce l-au cumpărat Filofei Episcopul Huşului, şi l-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧзр҃ѯв 7162 (1654) Ghen. ѧ (9).

4). Suret din scrisoare răpăosatului Calistru Episcopul Rădăuţului, dată acea scrisoare lui Miron Gafenco, întru care adeverează cumcă jumătate de sat Crasna iaste a lui Miron Gafenco, şi fiind în mijlocul moşiilor mânăstirei Putnii altul nu încape să
Fila 30, b. cumpere.

5). Tot întru acea scrisoare a vlădicăi lui Calistru, după moarte vlădicăi lui Calistru, au scris şi părintele Antonii vlădica de Rădăuţi, cum că s'au socotit împreună cu igum. de Putna, şi nici de cum nu li au dat mâna să întoarcă banii, şi pentru aceea a dat voia lui Miron Gafenco, să-şi stăpânească moşia, din anii...

6). Suret di pe ispisocul lui Grigorii Ghica voevoda dat acel ispisoc lui Miron Gafenco, de stăpânire jumătate de sat Crasna

(1) Protocol tabular No. 120.
(2) Protocol tabular No. 121.
(3) L. c., No. 122.

cu toţi vecinii, ispisocul iaste din anii ѧзсѧн 7238 (1730) Ghen. єї (15), iară suretul din anii ѧзсо 7270 (1762) Sep. а (1). (1)

7). Carte domnească dela Constantin Cehan Racoviţă voevoda, cătră is. de ţinutul Sucevii, să margă să hotărască satul Crasna, ce iaste a sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧзснн 7258 (1750) Mart. аі (11).

8). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, dată lui Calistrat igum. şi atot soborul de la sfânta mânăstire Putna, să stăpânească tot satul Crasna, din anii ѧзсѯа 7264 (1756) Mai (кд) (21).

9). Mărturiă hotarnică, dela Vasilii Buhăescul biv vel pah., şi dela Lupul Hadânbul, cum au hotărît jumătate de sat Crasna din anii ѧзсо 7270 (1762). (2) Fila 31, a.

Fac ѧ 9 scrisori.

Ropce. Fila 32, a.

1). Zapisul lui Toader Paholce, dat la mâna lui Ştefan vornicul de Cândeşti precum i-au dăruit a patra parte de Ropce din jos, din anii ѧзсѧв 7232 (1724) Au. и (8).

2). Zapisul lui Vasile Ropceanul dat la mâna lui Calistru episcopul de Rădăuţi, cum i-au făcut sfinţie sa bine de i-au dat р (100) lei bătuţi, de s'au scos din robiă, şi cum au pus zălog la sfinţie sa, a patra parte de sat de Ropce, şi cu vecini, la vade adecă, Mart din zece zile până la Sântă măriă, iar nedând banii la zi însemnată, să fiă această moşiă şi cu vecini, veşnică a sfinţii sale. (3)

3). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod dată lui Macarie Igumenul de Putna, ca să stăpâniască vecinii din Ropce, din anii ѧзсмѯ 7244 (1736) Iuli кз (27). (4)

4). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod cătră vel căp. de târgul Siretiului pentru o moară dela Ropce, a mânăstirii

(1) Inventar No. 131.

(2) Protocol tabular No. 123, unde se induce şi ziua de 2 Noemvrie.

(3) L. c., No. 124. După mărturia hotarnică din 2 Noemvrie 1762, acest zapis s'a făcut în anul 7200 (1692); din aceste date, dacă sunt adevărate, s'ar puteà deduce că Calistru dejà în anul 1692 erà episcop de Rădăuţi.

(4) Inventar No. 28.

Putnii ce au făcut-o un preot pe locul mănăstirii, şi au dat-o danie mănăstirii, din anii ,ѕсмѯ 7249 (1741) Ghen. ѳї (15).

Fila 32, b. 5). Mărturiă dela oamenii din Ropce, pentru hotarul moşiei Ropcii, parte sfintei mănăstiri Putnii — —.

6). Carte domnească dela Ioann Teodor voevoda, dată lui Costân, feciorul lui Ştefan Cotruţă, ca să stăpânească a patra parte din Ropce, parte din jos (unde este acum parte mănăstirii) din anii ,ѕсѯн 7268 (1760) Iuli ѕ (7).

7). Mărturiă hotarnică dela Vasile Buhăescul şi dela Lupul Hadânbul vornic de poarta gd., cum au hotărît această moşiă Ropce, ,ѕсо 7270 (1762). (1)

Fac ѕ (7) scrisori.

Fila 33, a.

Iordănestii.

1). Carte domnească dela Scarlat Ghica vvda la Dinul Cantacuzino biv vel ban, i la Lascarache biv vel comis, să margă să hotărască un sat întreg anume Iordăneştii a lui Grigorii Hăjdău, din anii ,ѕ҃сѯє 7265 (1757) Iuli ѧ (9). (2)

2). Mărturiă hotarnică, dela boeri mazili Ştefan Stârce, Toader Calmăţchii, Pavel Morţun, cum au hotărît satul Iordăneştii, a lui Grigorii Hăjdău, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7266 (1758) Noev. кг (23).

(3) Daniă dela Grigorii Hăjdău, cum au dăruit sfintei mănăstiri Putnii, satul Iordăneştii, ci iaste în ţinutul Sucevii, pe apa Siretiului, din anii ,ѕ҃сѯѧ 7269 (1761) Au. ѕї (16).

Fac г (3) scrisori.

Fila 34, a.

Carapciul.

1). Scrisoare dela Marina cniahine a boeriului Vasilii Oräş biv hetman, la mâna lui Gheorghia Văsienescul de Carapciu, precum li-au întors Carapciul, şi şi-au luat dela dânşii banii сѱѕ (296) taleri bătuţi, dela Gheorghii, şi dela Vasilii ѧѧ (34) taleri, din anii ,ѕ҃ркг 7123 (1615) Mart. ѳї (15).

---

(1) Protocol tabular No. 125. Mănăstirea posedă şi o învoială făcută în Cernăuţi în 23 August 1775, ca ea să ţie a patra parte a Ropcei de jos, iară Ursache Soroceanul şi Ursachi Coşotanul celelalte părţi (Protocol tabular No. 126).

(2) Cf. excerptul la Iorga, l. c., pag. 427, care se pare că-i greşit.

2). Ispisoc dela Ştefan Vasilii voevoda, dat lui Isac şi Ieremii feciorii lui Miron de Carapciu, pe vecini, din anii ,зрѧ 7169 (1661) luni кѣ (12).

3). Ispisoc dela Ştefan Vasilii voevoda dat feciorilor lui Gheorghii, şi a lui Vasile, pe moara dela Carapciu, ca să o ţie pe jumătate cu Mironescul, precum le iaste şi satul Carapciul în jumătate, din anii ,зф̃ѧ 7169 (1661) luni кѣ (12).

4). Mărturiă dela popa Ivan din Mamurniţi, duhovnicul lui Miron de Carapciu cum s'au dat Miron pe mâna lui Nacul de Săishău cu totul, şi cu moşia din Carapciu, pentru că l-au grijit la neputinţile lui, din anii ,зрпа 7181 (1673) Ghen. к̃ (20).

5). Zapis dela Isac, sen Vaseliciu din Carapciu, precum au vândut moşia lui ci iaste în Carapciu în jumătate de sat două părţi, Nacului de Săishău drept —, din anii ,зрпг 7183 (1675) Dec.—

6). Zapis dela Isaia Nacul, la mâna lui Gavrilaş Nacul, pentru o moşiă a comisului Dumitraşco, anume Lucoviţ, din anii ,зсѧі 7214 (1706)

7). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod către Costantin Silion biv vel med. pentru nişte scrisori a Carabciului, după jaloba lui Dumitraşco Nacul de Săishău, din anii ,зсмн 7248 (1740) Aug. ѧ̃ (4).

8). Carte domnească, dela Grigorii Ghica voevod, dată lui Dumitraşco Nacul de Săishău, să fiă volnic a stăpâni jumătate sat Carapciu pe Siretiu, din anii ,зсмн 7248 (1740) Aug. ѕ̃ (5).

9). Zapis dela Costân cel bătrân, şi dela alţi oameni din Ropce, pentru hotarul Carapciului, din anii ,зснз 7257 (1749) Fev. к̃ (2).

10). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă vvod, către Dinul Cantacuzino, să meargă la Carapciu să-l hotărască părţile lui Daniil Nacul, din anii ,зсин 7258 (1750) Fev. ѧ̃ (4).

11). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda către Costache Razul vel vornic, pentru tocmala oamenilor din Carapciu cu răzeşii de acolo, din anii ,зсин 7258 (1750) Iuli ѕ̃ (5).

12). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, la Iordache biv vel pah. să hotărască Carapciul, din anii ,зсѯ 7260 (1752) Iuli ѕ̃ (5).

13). Mărturiă hotarnică dela . . . . căpitan, şi dela Toader Bădeliţă vornic, cum au hotărît Carapciul, din anii ,зсѯ 7260 (1752) Oc. ѧ̃і (14).

14). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Vasilii Başotă biv vel med., şi către Petre Chiaşco, să margă să hotărască Carapciul, moşia lui Daniil Nacul, din anii ,ѕс҃ѧ 7264 (1756) Mai ѕ҃ї (16).

15). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Răducanul biv vel med., is. Sucevii, să trimiată pe Petre Chiaşco, şi pe Toader Bădeliţă mazili, să hotărască Carapciul, moşia lui Daniil Nacul, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Ghen. ѕ҃ї (16).

16). Carte domnească dela Scarlat Ghica vvd, dată lui Daniil Nacul monah, câte cât să ia adetiul dela oamenii ce trăesc pe moşia lui Carapciul, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Iuli ѕ҃ї (16).

Fila 35, b. 17). Dania monahului Daniil Nacul, fecior lui Gavrilaş Nacul, cum au dat sfintei mânăstiri Putnii jumătate de sat Carapciul, care iaste în ţinutul Sucevii pe apa Siretiului, din anii ,ѕс҃ѯѕ 7265 (1757) Dec. а҃ (1). (1)

18). Carte domnească dela Scarlat Ghica voevod, către Dinul Cantacuzino biv vel ban, i Lăscărache biv vel comis, is. de ţinutul Sucevii, să hotărască moşia Carapciul, din anii ,ѕс҃ѯѕ 7265 (1757) Iuli кѧ (29).

19). Mărturiă dela Ştefan Halac, şi dela Lupul Bojăscul, şi dela zeci oameni cu dânşii, cumcă trimişii Dinului, vel ban, i a lui Lăscărache, anume: Toader Calmăţchii, Pavel Morţun, Ştefan Stârce au hotărît pe strâmbătate, din anii ,ѕс҃ѯѕ 7267 (1759) Noemv. кѳ (22).

20). Mărturiă hotarnică dela Vasilii Buhăescul, biv vel pah., şi dela Lupul Hadânbul vornic de poarta gd., cum au hotărît această moşiă Carapciul din porunca gd., după cererea igumenului Pahomie, şi atot Soborul dela sfânta mânăstire Putna, din anii ,ѕс҃ѳ 7270 (1762) Oc. к҃ (20). (2)

Fila 37, a.

Cuciurul = Cozminul.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Alexander voevoda, dat boeriului Buhuş, pe sat Cuciurul, din anii ,ѕ҃ц҃ѧ 6930 (1422) Dec. ѳ҃к (25).

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda,

(1) Protocol tabular No. 127, care însă are datul din 1 Septemvrie 1757.
(2) L. c., No. 128.

cum au miluit sfânta mânăstire Putna, cu tiascul cerăi, din târgul Siretiului, şi cu s̃ (6) boştinare, şi cu morile din târgul Siretiului, şi cu sladniţa, şi cu vama cea mică ot Suceavă, ci iaste în Jicove, şi cu satul Cozminul, din anii ,ѕиѱѕ 6996 (1488) April r (3). (1)

3). Uric scris pe sârbiă, dela Petru voevoda, dat de întăritură, şi de stăpânire, sfintei mânăstiri Putna, pe satul Cuciurul, care sat iaste dat numitei mânăstiri, daniă dela mătuşa Mării Sale Roxanda doamna lui Bogdan vvd, din anii ,зп̃р 7083 (1575) Mart ă (30). (2)

4). Suret din uricul lui Ştefan vodă, pentru satul Cozminul, şi pentru alte miluiri, din anii ,ѕиѱѕ 6996 (1488) April r̃ (3). (3)

5). Ispisoc dela Ştefan voevoda, scris pe sârbiă, dat sfintei mă- Fila 37, b.
năstiri Putna de întăritură, şi de stăpânire satul Cuciurul, din anii ,з̃ѯ 7060 (1552) Ap. r̃ 10.(4)

6). Carte domnească dela Gheorghia Ghica voevoda, dată igum. şi atot soborul dela mânăstire Putna, să-şi cheme oameni străini pe Seliştele, din Cozmin şi din Cuciur, din anii ,з̃рѯѕ 7166 (1658) Mai кн (28).

7). Scrisoare dela Andreeşu Turcul, la mâna arhimandritului Ierimii, şi a ig. Iosif, şi la tot soborul mânăstirii Putnii cum i-au dat Turcului Cuciurul să-l stăpâniască în vremile nepăcilor, din anii ,ѕс̃в 7202 (1694) Mai ă (1).

8). Carte domniască dela Antiohii Costantin voevoda, dată sfintei mânăstiri Putnii, pentru satul Cuciurul, să nu dea la domnie desetină de stupi şi goştină de oi, nici de mascuri, ci să goştinească igum. de Putna, din anii ,ѕсе̃ї 7215 (1707) Fev. є (5).

9). Ispisoc domnesc dela Mihai Racoviţ voevoda, pentru satul Fila 38, a.
Cuciurul, să fie scutit de desetină, de goştină, să-i gorştiniască igum. de Putna, din anii ,ѕсѕ̃і 7216 (1708) Dec. ãї (11).

10) Ispisoc domnesc dela Nicolai voevoda pentru satul Cuciurul, să fiă în pace de desetină de stupi, şi de gorştină, şi de mascuri şi de solărie i proce, din anii ,ѕсн̃і 7218 (1710) Fev. ѧ (9). (5)

(1) Wickenhauser, l. c., pag. 166—169 şi Protocol tab. No. 130.

(2) Dr. Popescul, l. c., pag. 47—52; Codrescu, în *Uricariul*. XI, pag. 94; Wickenhauser, l. c., pag. 194—196 şi Protocol tabular No. 129.

(3) Protocol tabular No. 130 şi o traducere română sub Inventar No. 134, făcută în anul 7257 (1749) in 7 Iunie.

(4) Wickenhauser, *Geschichte der Klöster Woronetz und Putna*, I. pag. 75.

(5) Inventar No. 173.

11). Carte domnească dela Nicolai Alexandru voevoda, pentru satul Cuciurul, să fiă scutit de desetină, de gorştină, din anii ,ѕс̃к 7220 (1712) Ghen. ї (10).

12). Carte domnească dela Nicolai Alexandru voevod, pentru satul Cuciurul, să fiă în pace de desetină, i proce, din anii ,ѕс̃кг 7223 (1715) Mai к̃ї (13).

13). Carte domnească dela Mihai Racoviţă voevoda, pentru satul Cuciurul tij pentru această scutială, din anii ,ѕс̃ла 7234 (1726) Mart. ѕ̃ (5).

14). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod, către Dumitraşco Macri, staroste de Cernăuţi, pentru Cernăuţeni ci şed pe moşia mânăstirii, din anii ,ѕсѧ̃з 7237 (1729) Ap. ѕ̃ї (15).

15). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod, către Costantin Silion Starostele, de Cernăuţi, pentru oamenii lui Bainschii, din anii ,ѕс̃м 7240 (1732) Mai ї (10). (1)

Fila 38, b. 16). Carte domnească dela Costantin Nicolai voevoda, către Nicolai Costân Staroste de Cernăuţi, şi Manole biv vel căp., pentru că împresură Bainschii, moşia Cozminul, să margă să hotărască, din anii ,ѕсѧ̃в 7242 (1734) Ghen. ѕ̃ї (12).

17). Carte domnească dela Costantin Nicolai voevoda, dată lui Macarii Igumenul şi atot Soborul dela sfânta mânăstire Putna pentru satul Cuciurul, să fiă în pace de conace de podvozi, de cai de olac, şi de solăriă, şi de folăriă, cum şi mânăstire şi pos. luşnicii mânăstirii, din anii ,ѕс̃мв 7242 (1734) Ghen. к̃ї (13).

18). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, dată lui Macarii Igum., şi atot soborul de la Sfânta mânăстire Putna, iarăşi pentru aceste scutele, din anii ,ѕсѧ̀д 7244 (1736) Ghen. ї (10).

19). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod către Vasilii Roset biv vel şat., să margă să hotărască Cuciurul despre hotarul satului Mihalciul, din anii ,ѕсѧ̀з 7247 (1739) Ghen. ї (10).

20). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod, către Manole biv vel căp., pentru Bainschii că şi-au făcut casă şi slobozиă pe locul moşii Cozminului, să margă acolo, şi să scoată pe oameni de pe locul mânăstirii, din anii ,ѕсѧ̀з 7247 (1739) Ghen. ї (10).

Fila 39, a. 21). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod, dată Arhimandritului Macarii, şi atot soborul dela sfânta mânăstire Putna, de apărat hotarul a trei sate, Cuciurul, Cozminul şi Ostriţa, despre Baranii din Cernăuţi, din anii ,ѕсѧ̀з 7247 (1739) Mart. д (4).

(1 L. c., No. 24.

22) Mărturiă hotarnică dela Ioann Rapel, staroste de Cernăuţi, şi de alţi boeri, cum au hotărît Cozminul şi Cuciurul, din anii ,ѕc̃нз 7257 (1749) Mai кѣ (25).

23). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, pentru satul Cuciurul, ca să fiă în pace de conace, de solărit i proce., din anii ,ѕcн̃ѧ 7259 (1751) Mart. к̃ѧ)29).

24) Carte domnească dela Matei Ghica voevod pentru satul Cuciurul, iarăş pentru această scutială, din anii ,ѕc̃ѯr 7263 (1755) Ghen. к̃ (20).

25). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda pentru satul Cuciurul, iarăş pentru această scutială, din anii ,ѕc̃ѯr 7263 (1755) Fev. ѣї (15).

26). Carte domnească dela Constantin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, către Iordache Cantacuzino biv vel pah., Staroste de Cernăuţi, să margă la Cleşcăuţi, Cozmin, Cuciurul şi Ostriţa, să îndrepteze hotarăle mânăstirii Putnii, din anii ,ѕc̃ѯa 7264 (1756) Au. ѕ (6).

27) Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, pentru satul Cuciurul, să fiă apărat de solărit, de folărit, cum şi mânăstire şi păstorii mânăstiri, din anii ,ѕc̃ѯa 7264 (1756) Mai к̃а (21). Fila 39, b.

28) Carte domnească dela Matei Ghica voevoda către Inăcache Starostele de Cernăuţi, pentru Cuciureni, să-i supuiă la poslușania sfintei mânăstiri, din anii ,ѕc̃ѯѳ 7265 (1757) Iuni к̃г (23). (1)

29) Carte domnească dela Scarlat Ghica voevoda, pentru satul Cuciurul, să fiă scutit de folărit şi de solărit i proce., şi mânăstire, şi păstorii mânăstirii, din anii ,ѕc̃ѯѳ 7265 (1757) Iuni к̃г (23).

30) Carte, mărturiă, hotarnică, dela Anghirii vel ban, Staroste de Cernăuţi şi dela alţi boeri, cum au hotărît Cozminul, de către Lucaviţa, din anii ,ѕc̃оа 7271 (1763) Mai ѣї (15):

Fac а̃ (30) scrisori.

Câte scrisori a Cuciurului mi-au dat fratele Gherman mai pe urmă, după ce au venit dela Cuciur. Fila 40, a.

1). Un suret din ispisocul lui Petru vodă, pentru satul Cuciurul. din anii ,ѕп̃г 7083 (1575) Mart. а̃ (30). (2)

=A Cozminului=

(1) Datul se pare greşit, deoarece Mateiu Ghica a domnit numai până la anul 1756; cf. Xenopol. *Istoria Românilor*, V, pag. 138.

(2) Wickenhauser, l. c., pag. 194—196.

2). Hotarnică, pe satul Cozminul, dela Gavril vtorii logofăt, din anii ,ѕрѳ҃ѳ 7175 (1667) Mart. ѣ҃ї (15).

3). Carte domnească dela Iliaș Alexander voevoda, către Gherman vornicul, să hotărască Cozminul, din anii ,ѕрѳ҃ѳ 7175 (1667) Ap. ѫ҃д (24).

4). Zapis, dela Stratulat Volcinschii, și dela frate-său Arsenii, precum s'au învoit cu călugării de Putna, pentru hotarul Cozminului, din anii ,ѕрѳ҃ѳ 7175 (1667) Iuni ѕ҃ (5).

5). Ispisoc dela Iliaș Alexander vvod pe satul Cozmin, de întăritură și stăpânire, din anii ,ѕрѳ҃ѳ 7107 (1669) Ap. ѕ҃ї (16).

6). Izvod scos din uricul lui Ștefan vvd, pentru hotarul Cozminului, din anii ,ѕс҃о 7270 (1762) Ghen. ѧ҃ (1).

Iar preste tot fac ѧ҃ѕ (36). (1)

Fila 43, a.

Clicicovți.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ștefan voevoda, dat lui Grozi, pe sat Clicicovți, din anii ,ѕцмѫ҃в 6942 (1434) Fev. ѱ҃ (10). (2)

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ștefan voevoda, precum au cumpărat satul Clicicovți dela Pătr și dela frații lui, feciorii lui Dașcov Clicicovschii, nepoți lui Mihail Grozii, drept ѯ҃н (250) zlati tătărăști, și cum au cumpărat o prisacă Comarna, dela Anastasii igum. ot Moldoviță, drept с҃ѯ҃ (260) zlat tatărăști, și li-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii, din anii ,ѕцѱ҃н 6998 (1490) Mart ѕ҃ї (16). (3)

Fac ѯ҃ (2) scrisori.

Fila 44, a.

Ostrița.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ștefan voevoda, cum au cumpărat dela boiariul Tăbuci i dela fratele lui Pojar, un sat pe Prut, anume Ostrița, drept с҃ (200) zlati tătărăști, și l-au

(1) Mânăstirea posedă o hotarnică a Cosminului din 7254 (1746) sub Inv. No. 135, un hrisov din 30 Aprilie 1749 cu privire la Cosmin (Inv. No. 134), și un hrisov dela Ioan Teodor Vodă din 15 Ianuarie 7267 (1759) cu privire la niște pagube făcute pe fânețele Cuciurului (Inv. No. 186).

(2) Wickenhauser, l. c., pag. 149.

(3) L.c., pag. 176, și Protocol tabular No. 131, însă cu datul greșit de 6 Martie.

dat danie sîntei mânăstiri Putnii. din anii ,ѕцп 6980 (1472) April кв (25). (1)

2). Răvaș dela Savva. proin mitropolit. către Ion biv. hat.. pentru hotarul Ostriții. din anii ,ѕс̃л 7230 (1722) Iuli к̃в (22).

3). Suret dintru acestaș răvaș al Savvei proin mitropolit. din anii ,ѕс̃л 7230 (1722) Iulie к̃в (22).

4). Mărturiă hotarnică dela Toader Carp biv jit.. și dela Miron Gafenco uricariu. cum au hotărît Ostrița. din anii ,ѕс̃мѳ 7245 (1737) Iunie к̃д (29).

5). Carte domnească dela Ioan Nicolai voevoda. către Gavriil Niculce biv med. pentru dijma a locului celui de pricină dela Ostrița. din anii ,ѕс̃нд 7254 (1746) Ghen. к̃ї (12).

6) Scrisoare dela Ion Neculce spăt. la mâna lui Constantin vel logof.. puindu-și zi. să mai iasă la divan. pentru hotarul Boianului cu Ostrița. din anii ,ѕс̃нѕ 7257 (1749) Iulie и̃ (8). Fila 44, b.

7). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviță voevoda. către Vasilii Crupinschii staroste de Cernăuți. pentru boerescul oamenilor din Ostrița i Mologhia. din anii ,ѕс̃ѯ 7260 (1752) Fev. к̃д (29).

8). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda. către Răducanul biv vel med.. pentru oamenii din Ostrița i din Mologhia. care n'au vrut să-și dea zăciuială din fân. din anii ,ѕс̃ѯа 7261 (1753) Iuli к̃ѕ (26).

9). Carte domnească dela Matei Ghica voevod. dată lui Gheorghi igum. de Putna. de stăpânit moșiile. Ostrița și Mologhia. din anii ,ѕс̃ѯѕ 7262 (1754) Ghen. ѳ̃ (10).

10). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda. pentru vadul morii dela Hucău. din anii ,ѕс̃ѯг 7263 (1755) Ap. к̃ѕ (25).

11). Scrisoare dela Ion Stir. și dela Holban. către staroste de Cernăuți. pentru vadul morii dela Hucău. din anii ,ѕс̃ѯг 7263 (1755) Iuni ѕ̃ї (15).

12). Carte de judecată dela Ion Iamandi vel jit. și dela Costantin vel armaș. pentru iazul dela Hucău. din anii ,ѕс̃ѯг 7263 (1755) Iunie к̃г (23).

13). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda către Ialne biv vel cliucer. pentru moara dela Hucău. din anii ,ѕс̃ѯд 7264 (1756) Ghen. а̃ї (11). Fila 45, a.

(1) Wickenhauser, l. c., pag. 159—160, și Protocol tabular No. 152.

14). Anaforà dela velitii boiari, cătră Costantin Mihai Racoviță voevodă, pentru judecata morii dela Hucău, din anii ѧсѣѧ 7264 (1756) Ap. ѳї (18).

Dela fratele Gherman.

15). Hotarnică, dela Vasilii Buhăescul biv vel med., cum au hotărît Ostrița cu Boianul, din anii ѧсѣ 7260 (1752) Sep. г (3).

16). Ispisoc domnesc, dela Costantin Mihai Cehan Racoviță voevod, de întăritură și de stăpânire satul Ostrița, după cum au hotărît med. Vasile Buhăescul, din anii ѕсѣа 7261 (1753) Sept. ѣї (15). (1)

Fac. ѕї (16).

Fila 50, a.

Ștubeenii.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ștefan voevoda, cum au cumpărat satul Ștubeiul, dela Ivanco Leviciu, și dela toată rudenia lui, drept сн (250) zlati tătărăști, și l-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧз 7000 (1492) Noev. а (4).

2). Suret dintru acest uric, tălmăcit și scris de arhimandritul Vartolomei, uricul iaste scris din anii ѧз 7000 (1492) Noev. а (4), iară suretul în anii ѧсо 7270 (1762) luli ѣ (2).

3) Suret iarăș di pe acesta și uric, cercetat și iscălit de d-lui Iordachi Cantacuzino, uricul din anii ѧз 7000 (1492) Noev. а (4), iară suretul din anii ѧсоа7261 (1763) Dec. ѳ (10).

4). Carte domnească dela Grigorie Ghica voevoda, dată Igum. de mânăstire Putna, să fiă volnic a luà dejma, dela Săveni i Ștubeeni, din anii ѧсмѕ 7247 (1739) Apr, і (10).

Fila 50, b. 5). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, către Gafenco, i Ioniță Izmană, să margă să hotărască satele Ștubeenii, Petrecanii și Bătrâneștii, din anii ѧсн 7250 (1742) Ghen. ѳї (18).

6). Carte domnească dela Grigorii Ioann voevod către d-lui spătariul Iordache Cantacuzino de hotărît satele Ștubeenii și Petrecanii, din anii ѧсоа 7271 (1763) Noev.

7). Hotarnică, mărturiă dela d-lui Spătarul Iordache Cantacuzino, cum au hotărît satele Ștubeenii și Petrecaniii, din anii ѧсоа 7271 (1763) Dec. ѳ (10).

Fac ѕ (7) scrisori.

---

(1) Protocol tabular No. 133.

Petrecanii.

Fila 51, a

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ştefan voevoda, dat lui Paşin, de stăpânire pe sat Petrecanii, din anii ,ѕ҃ѧ 7009 (1501) Ap. ѯѳ (25). (1)

2). Dania lui Peter vodă, scrisă pe sârbiă, cum au dat sfintei mânăstiri Putnii satul Petrecanii, din anii ,ѕ҃н 7050 (1542) Ap. ѯѧ (24). (2)

3). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Peter voevoda, cum au dat danie sfintei mânăstiri Putnii satul Petrecanii, din anii ,ѕнѧ 7054 (1546) April а҃ї (11).

4). Suret de pe acest uric sârbesc a lui Peter vodă, pe satul Petrecanii, tălmăcit şi scris de arhimandritul Vartolomei, uricul iaste din anii ,ѕнѧ 7054 (1546) April а҃ї (11), iară suretul din anii ,ѕѳ҃ 7270 (1762) Iuli ѳ҃ (2).

Fac ѧ҃ (4) scrisori,

Podraga.

Fila 52, a

1). Ispisoc domnesc dela Vasilii voevoda, dat boierului Gavrilaş vel logofăt, de judecată, şi de stăpânire viile dela Cotnariu, şi satul Podraga, preţul viilor ф҃ (500) ugarschich, iară preţul Podragăi т҃ (300) ughii jolotich, din anii ,ѕр҃мѧ 7149 (1631) Mart. ѯѯ (22).

2). Zapis dela Furtunat ce au fost comis la mâna logofătului Gavrilaş, precum i-au vândut viile dela Cotnariu, şi satul Podraga drept тн (350) ug., din anii ,ѕр҃нѳ 7152 (1644) Sep. ѯѧ (24).

3). Mărturiă dela toţi veliţii boieri, dată la mâna lui Gavrilaş logofăt, precum i-au vândut Furtunat viile şi satul Podraga, din anii ,ѕр҃нѳ 7152 (1644) Sep. ѯѳ (25).

4). Ispisoc domnesc dela Vasilii voevoda, dat lui Gavrilaş logofăt, precum i-au vândut Furtunat viile şi satul Podraga, şi să stăpânească Gavrilaş logofăt, din anii ,ѕр҃нѳ 7152 (1644) Sep. ѯѳ (25).

5). Ispisoc domnesc dela Gheorghii Ştefan voevoda, dat lui Ior- Fila 52, b
dache visternic pe vii, şi pe satul Podraga, de stăpânire, din anii ,ѕр҃ѕг 7163 (1655) Sept, ѯї (18).

---

(1) Cf. Wickenhauser, *Woronetz und Putna*, I., pag. 69.

(2) L. c., însă cu o greşală de un deceniu.

Acest sat Podraga, l-au cumpărat răpăosatul Episcop Calistru de Rădăuți, și fiind de metanie dela sfânta mânăstire Putna, l-au dat danie numitei mânăstiri în anii . . .

Fac ѕ (5) scrisori.

6). Carte de judecată a divanului pe satul Podraga, cum s'au judecat Atanasie Eclisahul, cu baron polcovnicul, și au rămas scrisorile polcovnicului răsuflate, iar mânăstirea Putna au luat scrisoare întărită ca să stăpânească această mai sus numită moșie fără de nici o supărare în veci, ⁂ (1773) Mart. к (20).

Aceste г (3) scrisori ce sunt însemnate tot un semn sunt cele mai de bună trebuință.

Fila 53, a.

Stăucenii. (1)

1). Ispisoc domnesc dela fericitul ctitor Petr voevoda, cum au dat satul Stăucenii, danie sfintei mânăstiri Putnii, care sat au fost gd., din anii ѧзчз 7097 (1589) Oc. ѧї (14).

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Petr voevod, precum au dat un sat gd., anume Stăucenii, cu heleșteu cu mori pe Sitna, danie sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧзчз 7097 (1589) Iuli і (10).

3). Ispisoc domnesc, scris pe sârbiă, dela Aaron voevod, dat sfintei mânăstiri Putnii de întăritură, și de stăpânire satul Stăucenii, din anii ѧзр 7100 (1592) Mai ѳї (15).

4). Carte domnească dela Duca voevoda, dată vătămanului dela seliște Stăucenilor, ci iaste a mânăstirii Putna, ca să strângă oameni streini pe acea săliște, din anii ѧзрпз 7187 (1679) Fev. кѳ (25).

5). Carte domnească dela Nicolai Alexandr voevoda, de miluire pentru satul Stăucenii, care este dreaptă moșie a mânastirii Putnii, să fiă oamenii din Stăuceni numai de poslușania mânăstirii, din anii ѧзчїї 7218 (1710) Fev. ѕ (6).

Flia 53, b. 6). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod, de miluire, pentru satul Stăucenii, care moșiă iaste dreaptă a sfintei mânăstiri Putnii, să fiă oamenii din Stăuceni numai de poslușania mânăstirii, din anii ѧзсѧз 7237 (1729) Sept. ѕї 16. (2).

Fac ѕ (6) scrisori.

---

(1) Vartolomeiu Măzăreanu se pare că a avut știință numai de un sat Stăuceni, pe când mânăstirea posedă două cu acest nume.

(2) Mânăstirea posedă o traducere a uricului lui Ștefan Vodă din 16 Martie 6998 (1490), făcută de Vartolomeiu Măzăreanu în 30 Mai 1778, în care dărueste

Brătineştii.

Fila 54, 1

1). Ispisoc domnesc de daniă, scris pe sârbiă dela Miron Barnovschi Moghila voevoda, cum au dat daniă sfintei mânăstiri Dragomirnii o sălişte anume Bătrâneştii, ce au fost loc gd., din anii ,ѕр҃ле 7135 (1627) Dec. ѧ (1).

2). Ispisoc domnesc, scris pe sârbiă, dela Vasilii voevoda, dat Igum. şi a tot soborul dela mânăstire Dragomirna, de întăritură, şi de stăpânire satul Brătineştii, din anii ,ѕр҃нѕ 7157 (1649) Iulii ıѣ (18).

3). Ispisoc domnesc dela Grigorii Ghica voevoda dat igum. şi a tot soborul de mânăstire Dragormirna, de întăritură şi de stăpânire satul Brătineştii, din anii ,ѕр҃ѯѕ 7166 (1658) April ѳ҃ї (16).

4). Ispisoc domnesc dela Ştefan voevoda, dat igumenului şi a tot soborul dela sfânta mânăstire Dragomirna, de judecată, şi de stăpânire satul Brătineştii, din anii ,ѕр҃ѯѫ 7168 (1660) Fev. ѧї (11).

5). Carte domnească dela Iliaş Alexandr voevoda, către Gheorghii Şeptelici, şi Dumitraşco Boul, să scoată pe un arman din hotarul Bătrâneştilor, din anii ,ѕр҃ѳѕ 7176 (1668) Iuli к҃ (20).

6). Carte domnească dela Duca voevoda, către vornicii de Bo- Fila 54, tăşeni, să strice odăile lui Vărzărescul arman, şi să-l scoată din Bătrâneştii, moşia mânăstirii Dragomirna, din anii ,ѕр҃ѳѕ Ghen. кѳ (25).

7). Carte domnească dela Ştefan Petr voevod, dată igum. şi a tot Soborul dela mânăstire Dragomirna, de oprit şi de stăpânit

---

mânăstirii Putna moşia Stăuceni, cumpărată de Stanciul şi rudele lui (Inventar No. 150), apoi un hrisov dela Ştefan Voevod din 22 Iulie 7168 (1660), prin care întăreşte satul Stăucenii visternicului Iordache (Protocol tabular No. 135); un suret de pe uricul lui Gaşpar Voevod din 4 Mai 7128 (1620) pe satul Stăucenii din ţinutul Cernăuţului (Inv. No. 127); o hotarnică din 30 Ianuarie 7155 (1647) pentru acelaş sat (Inventar No. 164) dela Strişca şi o carte de danie a călugărului Ioasaf Cantacuzino Paşcanu din 10 Decemvrie 1771, care dăruieşte lui Iordache Balş moşia Stăucenii, iar acesta o schimbă cu Putna pentru Dumbrăvenii (Inventar No. 152); hrisovul lui Grigorie Ghica din 10 Octomvrie 1766, prin care orânduieşte ca locuitorii din Dumbrăveni să plătească mânăstirii Putna birul restant (Inv. No. 197); în fine scrisoarea de schimb a lui Iordache Balş din 22 Mai 1773, prin care schimbă moşia Stăucenii cu mânăstirea Putna pentru moşiile mânăstireşti: Romăneştii, Vlădenii şi Avireşti (Protocol tab. No. 134).

hălișteul Dracsinul, ci iaste pe moșia Brătinești, din anii ѧѕрѳѧ 7181 (1673) Mart ѕ (5).

8). Mărturiă dela târgoveții ot Botășeni pentru satul Brătinești.

9). Scrisoare dela Solomòn vel vistiarnic cătră oamenii din Brătinești, să asculte pe igum. și pe părinții din Dragomirna Ap. ѳї (13).

10). Zapis dela Isaia și dela tot soborul dela sfânta mânăstire Dragomirna, dat la mâna Savvei proin mitropolit, precum i-au vândut sfinții sale Bătrănești drept с҃н (250) lei bătuți, din anii ѧѕсѧї 7214 (1706) Ghen. ѧ (9).

11). Mărturiă hotarnică, dela Ionașco Izăcescul, și dela Crupinschii med., cum au hotărît acest sat Brătinești, din anii ѧѕс҃ѕї 7216 (1708) Iuni ѳі (18).

Fila 55, a. 12). Ispisoc domnesc dela Nicolai Alexandr voevoda, dat Savvei proin mitropolit, de întăritură, și de stăpânire pe satul Brătinești, întru acest ispisoc arată și tot hotarul Brătineștilor, din anii ѧѕс҃к 7220 (1712) Ghen. ѧї (14).

13). Zapis de mărturiă, și de daniă, a Savvei proin mitropolit, precum au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii satul Brătinești, din anii ѧѕс҃н 7250 (1742) Ghen. к҃ (20).

14). Mărturiă hotarnică, dela Iordache Cantacuzinò, cum au hotărît moșia Brătinești, din anii ѧѕнѧ 7251 (1743) Iuli кн (28).

15). Mărturiă hotarnică, dela Iordache Cantacuzinò biv vel păh., precum au hotărît Brătinești, moșia sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧѕ҃сѧг 7263 (1755) Iuni ѕї (16).

16). Mărturiă, dela Chiril monach ot săhăstria lui Agaton, și dela alți martori pentru hotarul Brătineștilor, din anii ѧѕ҃сѧѧ 7264 (1756) Sep. кѕ (25).

17). Anaforà dela veliții boiari, cu pecete lui Matei Ghica voevoda, în ce chip au judecat pe igum. Calistrat, cu popa Lupul Coșotianul, pentru moșia Brătinești, din anii ѧѕ҃сѧѧ 7264 (1756) Ghen. кѕ (25).

Fila 55, b. 18). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviță voevoda, cătră Grigorii Balș i Petre Chiașco, să margă la rediul mitropolitului Savvei, ci iaste de Brătinești, și să puiă pietre hotar pe unde s'a cădè, din anii ѧѕ҃сѧѧ 7264 (1756) Iuni ѳї (18).

19). Ispisoc domnesc dela Matei Ghica voevoda, dat lui Calistrat igum. de sfânta mânăstire Putna, și a tot soborul, de judecată și de hotărîre, și de stăpânire moșia Bătrănești și cu rediul Savvei mitropolit, din anii ѧѕ҃сѧѧ 7264 (1756) Sep. г (3).

20). Scrisoare dela Caimacam, către Iliă Costache, ca să rădice stupii din moşia Brătineştii, din anii ,ѕ҃сѫѳ 7265 (1757) Ap. ї (10).

21). Scrisoare dela Iliă Costache către popa Lupul Cotoşian, să rădice prisăcile din rediul mitropolitului Savvei, ce iaste de Bătrâneşti, din anii ,ѕ҃сѫѳ 7265 (1757) Apr. ѕ҃ (6).

22). Carte domnească dela Scarlat Ghica voevod, către Petre Chiaşco, şi Mihălache Talpă, să hotărască rediul Savvei mitropolit, ci iaste de Brătineşti, din anii ,ѕ҃сѫѳ 7265 (1757) luni к҃ (20).

23). Mărturiă hotarnică, dela Dositei Episcopul Rădăuţului, şi dela Iordache Cantacuzinò vel păh., cum au hotărît rediul mitropolitului Savvei ci iaste în capul moşii Brătineşti, din anii ,ѕ҃сѫи 7268 (1760) luni к҃ (20).

24). Ispisoc domnesc dela Ionnn Teodor voevoda, dat igum. Pahomii, şi a tot soborul dela sfânta mânăstire Putna, de judecată, de hotărîre, şi de stăpânire rediul mitropolitului Savvei, şi tot hotarul Brătineştilor, din anii ,ѕ҃сѫи 7268 (1760) Au. а҃ (1).

Fac к҃а (24) scrisori.

Româneştii, Vlădenii, Avireştii.

Fila 57, a.

1). Suret, din scrisoarea lui Grigoraş Angărăciu vornic de poartă, şi a lui Simeon Cheşco uricariul, către mitropolitul, pentru hotărîtul Vlădenilor, din anii ,ѕсѯа 7251 (1743) Iuni к҃в (22).

2). Suret din mărturia hotarnică a lui Iordache Cantacuzinò vor., pentru hotarul Vlădenilor a sfintei mitropolii, din anii ,ѕсѯа 7251 (1743) Iuni к҃в (22).

3). Mărturiă hotarnică, dela Grigoraş Angărăciu, vor., şi dela Simeon Cheşco uricariul şi dela Gheorghii dicheu Sucevii, cum au hotărît moşia sfintei mitropolii, Vlădenii, Româneştii, Dumbrăvenii, din anii ,ѕсѯѳ 7255 (1747) Au. к҃ѳ (25).

4) Ispisoc domnesc dela Grigorii Ghica voevoda, dat mitropolitului Nichifor, de întăritură, şi de stăpânire satul Vlădenii, Româneştii, Dumbrăvenii, din anii ,ѕсѯѳ 7255 (1747) Aug. к҃ѳ (25).

5). Mărturiă hotarnică, dela Ion Başotă şăt., şi dela Miron Gorap, Fila 57, b.
cum au hotărît Mândreştii cu Vlădenii, din anii ,ѕсѯз 7257 (1749) Iulie к҃ѳ (25).

6). Mărturiă hotarnică, dela Dositei Episcopul Rădăuţului, şi dela Vasilii Başotă biv vel med., cum au hotărît Vlădenii, moşia mitropoliei, din anii ,ѕ҃сѫз 7267 (1759) Iuli зї (17).

7). Sscrisoare dela Iacov mitropolit, cum am făcut schimb cu sfânta mânăstire Putna, mitropolia au dat numitei mânăstiri moşiile Vlădenii, Sârbii, Românești şi Avireştii, iară numita mânăstire au dat mitropolii moşiile Sineştii, Onicicanii, şi Podobiţii, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7267 (1759) Fev. ѓ (10).

8). Ispisoc domnesc dela Ioann Teodor voevod, dat igumenului Calistrat şi a tot soborul sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură, şi de stăpânire, aceste moşii Vlădenii, Sârbii, Românești şi Avireştii, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7267 (1759) Ap. к҃в (22).

Fila 58, a. 9). Carte domnească dela Ioan Teodor voevod, dată igum., şi a tot soborul dela sfânta mânăstire Putna, de volnicia, şi de stăpânire pe Vlădeni şi Românești, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7267 (1759) Mart. ѓ (3).

10) Scrisoare dela Iacov mitropolit, dată sfintei mânăstiri Putnii, pentru schinbul Sineştilor cu Dumbrăvenii, şi pentru schinbul Ţiganilor, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7267 (1759) April...

11). Zapis dela Grigorii căp. de Lipoveni i de la Ştefan vătămanul de Lipoveni, cum s'au tocmit cu mânăstire Putna, să şază pe moşia Vlădenii, (1) din anii ,ѕ҃сѯѧ 7269 (1761) Au. ѕ҃ї (17).

12). Mărturiă hotarnică, dela Vasilii Buhăescul biv vel pah. şi dela Lupul Hadânbul vor. de poarta gd., precum au hotărît din porunca gd. moşia Dumbrăvenii, din anii ,ѕ҃ѳ 7270 (1762).

Fac к҃ї (12) scrisori.

Fila 60, a.

Şcheia.

1) Zapis dela Toader Mălaiu, şi dela Vasilii Ropceanul căpitan, la mâna părintelui Calistru Episcopul de Rădăuţi, pentru un pec. gd. de с҃о҃р (273) ug. pol, ci i-au orânduit Mărie sa Vodă, să dea din neajunsul Bariiamlâlcului dela Suceavă, şi cumcă ei pec. l-au luat, iară ei să înplinească banii dela sat şi să-i dea în mâna părintelui Calistru, din anii ,ѕ҃ск҃а 7221 (1713) Ap. к҃н (28).

2). Izvod, de câtă datoriă iaste dator Vâsile Roceanul, şi cu fratele său Sandul, părintelui Calistru vlădicăi de Rădăuţi, întru care cuprinde т҃о҃ѕ (376) lei, i pol cu н҃ (80) lei i pol ce au rămas din cei с҃о҃р (273) ug. pol, după cum anume arată în izvod.

3). Zapis dela Sandul Ropceanul, la cinstita mâna Sfiinţiei sale

---

(1) Mânăstirea Putna a schimbat moşiile: Vlădenii, Românești şi Avireştii în 22 Mai 1773 cu Iordache Balş pentru moşia lui Stăucenii (Protocol tabular No. 134).

părintelui Calistru Episcopul de Rădăuți, precum să să știă că după moarte frăține-său lui Vasilii Ropceanul rămâind câtăva datoriă a lui la neguțitori, și l-au apucat pe dânsul pentru bani, și Fila 60, b
cumcă sființie sa au luat toate datoriile acele asupra sființii sale, și mai pe urmă stând la socoteală, din toată socoteala au rămas sfinții sale cu ρṁз (147) lei, pentru cari bani au pus zălog la sfinție sa, jumătate sat Șcheia, și să dea banii, Martie din к҃з (27) până la Dumineca mare, iar nedând banii la zi însemnată, să aibă sfinție sa a stăpâni moșia în veci; și acest zapis sau scris înaintea dum. Dumitru Macri biv vel ban, staroste de Cernăuți, care pentru mai bună credință sau și iscălit, din anii ,ѕ҃сκѳ 7229 (1721) Mart. к҃з (27).

Fac г҃ (3) scrisori.

Cârșma din Vicove. Fila 62, a

1). Carte domnească dela Gașpar voevoda, pentru cârșmile mânăstirii Putnii, din Vicove, să fiă scutite de camănă de băzmănă, din anii ,ѕρк҃з 7127 (1619) April и҃ (8).

2). Carte domnească dela Ștefan Tomșa voevoda, pentru cârșmele mânăstirii Putnii din Vicove, să fie scutite de camănă, de băzmănă, din anii ,ѕρл҃а 7131 (1623) April к҃ (20).

3). Carte domnească dela Mihai Racoviță voevoda, pentru cârșmele mânăstirii Putnii, din Vicove, să fie scutite de camănă, de băzmănă, din anii ,ѕсв҃ї 7212 (1704) Ghen. ї҃ (10).

Fac г҃ (3) scrisori.

PIVNIȚELE. Fila 63, a

Pivnița din târgul Siretiului.

1). Carte domnească dela Ghica voevoda, pentru scuteala de camănă, de bezmănă, a unei cârșme mari, a sfintei mânăstiri Putna, din târgul Siretiului, din anii ,ѕ҃ρѯз 7167 (1659) Fev. к҃в (22).

2). Carte domnească dela Iliaș Alexandru voevoda, dată de întăritură sfintei mânăstiri Putnii pe o cârșmă mare din târgul Siretiului, și cu bezmânăriă, din anii ,ѕρѳ҃ѕ 7175 (1667) Sep. ѳ҃ї (15). (1)

(1) Inventar No. 54.

3. Carte domnească dela Duca voevoda, dată sfintei mânăstiri Putna de întăritură, pe o cârşmă mare, din târgul Siretiului, şi să fiă în pace de camănă, de bezmănă, din anii ,ҁρος 7177 (1669) Ghen. ѧ (30).

Fac ѳ (3) scrisori.

Fila 63, b. 4. Carte domnească dela Ioann Teodor voevoda pentru orânda ce are sfânta mânăstire Putna dela târgul Siretiului, să ia dela jidovii străini, şi dela cei de loc, câte ѕ (2) bani de toată cvarta de horilcă, şi să fiă scutită acea orândă de toate angăriile, din anii ,ѕ҃ѯѯ 7267 (1759 Fev. к (20). (1

Fac ,ѧ (4) scrisori.

Fila 65, a.

Pivniţa din Cernăuţi.

1. Zapis dela Zamplira, femeia lui Toader Murguleţ, dată la mâna lui Antonii vlădicăi de Rădăuţi, precum au cumpărat răposatul vlădica Calistru dela dânşii un loc de casă cu pivniţă ci iaste în târg în Cernăuţi şi neplătindu-i atunce banii deplin, li-au plătit vlădica Antonii toată rămăşiţa banilor, din anii ,ѕсѧѕ 7237 (1729) Au. ї (10). (2)

2. Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Iordache Cantacuzino biv vel păh., Staroste de Cernăuţi, să hotărască tot locul de prin prejurul casei a cârşmii cei mari, cu pivniţă de piatră, ce are sfânta mânăstire Putna, în târg în Cernăuţi, din anii ,ѕ҃ѯѕ 7265 (1757) Oct. н (8). (3).

Fac ѕ (2) scrisori.

Fila 66, a.

Pivniţa din Botăşeni.

1) Hrisov domnesc dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, dat mitropolitului Iacov, precum l-au miluit pre sfinţie sa,

(1) Mânăstirea posedă o carte domnească dela Ştefan Vodă din 5 Martie 7168 (1660), prin care se apără dreptul călugărilor din Putna asupra cârşmei din Siret (Inv. No. 156), şi o danie a lui Costantin Cehan Racoviţă, fără dată, prin care dărueşte mânăstirii Putna pivniţa Armanului Vugeizi, care a părăsit oraşul înainte de o sută de ani, şi o arendă în acel oraş (Protocol tabular No. 147). Această danie o făcu numitul Domn în 17 Aprilie 1756; cf. D. Dan, Armenii orientali din Bucovina, Cernăuţi 1891, pag. 22.

(2) Protocol tabular No. 145; Wickenhauser, *Radautz*, pag, 138—9, şi *Horeczca*, pag. 6.

(3) Mânăstirea a cumpărat în 2 Maiu 1780 o casă în Cernăuţi dela Ioan Ciuluică şi femeia lui Nastasia, iar în 23 April 1781 o altă casă dela Costace hBorezilă (Protocol tab. No. 146).

cu un loc de cârşmă şi de dugheni, din locul gd., din vatra târgului Botăşenii, şi cumcă voeşte sfinţie sa, să facă pivniţă şi dugheni pe acel loc, şi să le închine sfintei mânăstiri Putna, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѧ 7260 (1752) Fev. к҃ (20).

2). Dania lui Iacov Mitropolit, precum au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii o pivniţă de lemn durată, cu dugheni deasupră-le şi cu tot locul ce cuprinde împrejur, care iaste în vatra târgului Botăşenii, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѧа 7261 (1753) Fev. к҃н (28).

3). Hrisov domnesc dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, dat lui Gherman igum. şi a tot soborul, dela sfânta mânăstire Putna, de întăritură, şi de stăpânire, pivniţa, dughenele, şi cu tot locul, din vatra târgului Botăşenii, ce au dat daniă numitei mânăstiri Iacov mitropolit, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѧа 7261 (1753) Mart к҃ (20).

4). Ispisoc domnesc dela Matei Ghica voevoda, dat lui Gheorghi Igumenul şi a tot soborul dela sfânta mânăstire Putna, de întăritură, şi de stăpânire, pe pivniţa, din vatra târgului Botăşenilor, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѧв 7262 (1754) Mai є҃ (5). Fila 66, b.

Fac а҃ (4) scrisori.

Frumoasa şi Iezerul.

Fila 67, a.

1). Uric scris pe sârbiă, dela Ilia i Ştefan voevozi, dat Cârstei Cearne, precum i-au dăruit un iezer pe Prut, anume iezerul roş, din anii ,ѕѱѯѳ 6945 (1437) Iuli к҃ (20).

2). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au cumpărat dela Muşa fata Dunii şi dela tot niamul ei, o bucată de loc hotarul Bónştii, şi cu toate gârlele şi ezurcacule, şi satul pe Frumuşiţa drept р҃ (100) zlat tătărăşti, şi iarăş cum au cumpărat dela Cârste, şi dela tot niamul lui, iazerul cel roş ci iaste peste Prut, şi satul Balinteştii, şi seliştea Mánii, drept ф҃ (500) zlat tătărăşti, şi iarăş, cum au cumpărat dela Manoil Pişcă şi dela tot niamul lui г҃ (3) sate peste Prut, Frâncenii, şi cu mori, şi Ştcheia, şi la fântâna lui Macéşu, cu toate gârlele drept тѧ (330) zlat tătărăşti; şi toate aceste li-au dat daniă sfintei mânăstiri Putna, din anii ,ѕѳ҃ 7010 (1502) Iuli к҃ (2).

3). Suret dintru acestaş uric a lui Ştefan vodă, din anii ,ѕѳ҃ 7010 (1502) Iuli к҃ (2). (1) Fila 67, b.

(1) Inventar No. 158.

4). Carte domnească dela Grigorii Ştefan voevoda, către părcălabi şi vameşi, să nu ia vamă di pe un car cu peşti, a sfintei mânăstiri Putnii, din anii ,ѕ҃ρѯѕ 7166 (1658) Noev. к҃ (20).

5). Mărturiă hotarnică, dela Gheorghii biv vel păh., pârcălabul de Tecuci, cum au hotărît Frumoasa.....

6). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, dată sfintei mânăstiri Putna, de stăpânit toată moşia Frumoasa, şi uşurgii să n'aibă treabă cu uşorul, din ani ,ѕ҃сѯа 7264 (1756) April ѧї҃ (18).

7). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Arghirii biv vel şăt., să margă să hotărască Frumoasa, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Oc. к҃а (24).

8) Mărturiă hotarnică dela Arghiri biv vel şăt., precum au măsurat moşia Frumoasa, şi cum au hotărît locul cel de в҃ (2) ceasuri, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Oc. к҃и (28).

Fila 68, a. 9). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Toma Luca biv vel med., is. Grecenilor, şi către Arghirii biv vel săt., să margă de iznoavă să hotărască o bucată de loc la Frumoasă, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Noev. є҃ (5).

10). Carte domnească dela Scarlat Ghica voevod, dată sfintei mânăstiri Putnii, să ia toată dijma de pe moşia Frumoasa, iar uşurgii să nu aibă treabă, din anii ,ѕ҃сѕѕ҃ 7265 (1757) Iuli к҃ (20).

11). Carte dela veliţii boiari cum au rămas rezeşii dela Frumoasa, iar mânăstire s'au îndreptat, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Noev. в҃ (2).

12). Carte domnească dela Ioann Teodor voevod, dată sfintei mânăstiri Putnii, să ia uşorul dela Frumoasa, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7267 (1759) Iuli к҃ (20).

13). Mărturiă hotarnică, dela Iacov Mitropolit Moldovii, şi dela Inochentii Episcop Huşului, şi dela Ioann Cantacuzino vel spăt., precum au hotărît moşia Frumoasa, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7267 (1759) Aug. а҃ (1). (1)

Fac ѓі҃ (13) scrisori.

---

(1) Mânăstirea posedă o poruncă a lui Ioan Grigorie Vodă din 24 Iunie 7269 (1761), ca egumenul să aducă toate documentele pentru Frumoasa la divan (Inventar No. 190).

Şerpenii.

Fila 70, a.

1). Carte, Ispisoc domnesc, scris pe sârbiă, dela Radul voevod, precum au cumpărat boerul Anache post., dela boeştianul ot Lehan, a patra parte sat Şerpenii, drept ѧ (30) taleri de argint, din anii ,ѕрѧѳ 7132 (1624) Noev. ѧ (30).

2). Scrisoare de daniă, dela Grigorii Apostol biv vel păh., precum au dat daniă sfintei mânăstiri Putnii moşia Şerpenii, din anii ,ѕсѧа 7231 (1723) Noev. ѧї (11).

3). Ispisoc domnesc dela Mihai Racoviţă voevoda, dat sfintei mânăstiri Putnii, de stăpânire satul Şerpenii, ce l-au dat Grigori Apostol biv vel pah., din anii ,ѕсѧа 7231 (1723) Ghen. ѳі (15).

4). Mărturie hotarnică dela . . . . vel spăt., cum au hotărît jumătate sat Şerpenii, din anii ,ѕсѱѳ 7252 (1744) Ghen. ѕ (7).

Fac ѧ (4) scrisori.

Viile dela Cotnariu.

Fila 71, a.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, cum au cumpărat dela Carlac Laslov i dela Ştefan i Staşco, i proce, din Hârlău, o vie de nouă fălci, i ѧ (4) corocmi, drept ѳѧѧ (544) zlat tătarschich, şi au dat această vie daniă sfintei mânăstiri Putnii, din ,ѕцѳн 6978 (1470) Mai кѳ (28). (1)

2). Daniă, dela Nicola Grec ot Cotnariu, scrisă pe sârbiă, precum au dat trei fălci de viă, la ţarina din dial, la uliţa zaprinnaia, daniă sfintei mânăstiri Putnei, din anii ,ѕр 7103 (1595), Ghen. кї (12). (2)

3). Zapis dela popa Dudon, cum şi-au vândut viile vornicului Petreceico, în şasă fărtaiă drept р (100) lei, care vii erà la Cotnariu, din anii . . . Sep. ѕї (17). (3)

4). Scrisoare dela veliţii boiari, precum au venit popa Dudon din Hălceni, şi au vândut ѕ (2) fălci poi. vii, dela Hârlău din dialul

(1) Cf., originalul pe pergament sub Inv. No. 844, în traducere germană Wickenhauser, l. c., pag. 156—158.

(2) Inventar No. 55.

(3) Inventar No. 60, a.

lui Toader Petreceico, marele dvornic, şi pe acmu să stăpânească Petriceico vornicul, din anii ,ѕ҃ρнв 7152 (1644) Sept. к҃д (24). (1)

Fila 71, b. 5). Carte domnească, Ispisoc, dela Ştefan veovoda, dată Savvei Mitropolitului Sucevii, de stăpânire, pe viile ѕ҃ (2) fălci pol. din Cotnariu, la Zlodiica, ce li-au cumpărat dela Gheorghii Roşca, ce au fost vist., drept р҃к (120) galbeni bani gata. Şi iarăş de stăpânit jumătate falce în dial la horodişte, ci iaste în Cotnariu, pre care au cumpărat dela Gheorghii Voisulean, din târgul Sucevii, drept мѳ (45) lei, din anii ,ѕ҃рѯд 7169 (1661) Mart к҃а (21). (2)

6). Scrisoare dela Dumitraşco Diiacul, feciorul lui Cară, din târg din Cotnariu, dată la mâna lui Ioann, igum. şi la tot soborul sfintei mânăstiri Putna, cum au făcut schinb cu viile, el au dat numitei mânăstiri viile lui ce eră în târg în Cotnariu în ţarina vulpii, iară mânăstire i-au dat nişte vii, ce eră la Iaşi în dialul Copoului în faţă, din anii ,ѕ҃ѳа 7174 (1666) Sep. ї҃ (10). (3)

Fac ѕ҃ (6) scrisori.

Fila 72, a.

Viile dela cruce nijnich.

1). Zapis dela Costantin Ţapul, precum au vândut un pogon pol., de vie, ci iaste în sat în cruce nij., în dialul din mijloc, lui Savvin medelniceriul, к҃ (20) lei, din anii . . Mart аї (11). (4)

Tot întru acestaş zapis scrie cumcă i-au mai vândut şi Iftimii, feciorul lui Ştefan Fusul, din cruce de jos, un pogon şi o cirtă vie, care vie iaste pe din jos de via Ţapului, ї҃ (10) lei.

Aşişdere şi Apostol ginerele Dragăi i-au vândut, г҃ (3) ciovârţi de vie, care vie iaste în capul vii lui Itimii dela vale, ї҃ (10) lei. Mai pe urmă şi Ursul sin Toader ot cruce, i-au vândut două pogoane pol., de vie paragină, care vie iaste pe din jos, alături cu a lui Itimii, ѳї (15) lei, din anii . . . Mart аї (11).

2). Ispisoc domnesc dela Costantin voevoda, dat boeriului Savvei vel spăt., de stăpânire pe aceste vii dela cruce de jos, ce s'au scris mai sus, din anii ,ѕ҃с 7200 (1692) Iulii ѳ҃ (9). (5)

---

(1) Inventar No. 60, b.

(2) Inventar No. 66.

(3) Inventar No. 67. Aicea observ că datul acestei scrisori este 5 şi nu 10 Septemvrie, deci 10 se pare să fie o greşală de scrisoare.

(4) Inventar No. 79.

(5) Inventar No. 11.

3). Zapis dela Pavăl Vărnav, dat la mâna lui Antonii Mitropolit, precum au vândut sfinţii sale ѕ̃ (7) pogoane pol. viă, la cruce de jos, drept . . . lei, din anii ѧѕсмѧ 7244 (1736)- . (1)

Fac г̃ (3) scrisori.

Viile dela Odobeşti.

Fila 72, b.

1). Zapis dela Sandul Tănasii, dat la mâna lui Calistru Episcopul de Rădăuţi, precum i-au vândut sfinţii sale cinci pogoane jumătate în dial la Odobeşti, drept ѓн (150) lei, din anii ѧѕčкѕ 7226 (1718) Ap. кн (28).

2). Zapis dela Ion, fecior lui Iosip, dat la mâna lui Calistr Episcopul de Rădăuţi, precum i-au vândut sfinţii sale un pogon şi jumătate şi o prăjină vii făcătoare în dial la Odobeşti, alătnre cu viile sfinţii sale, ce li-au cumparat dela Sandul Ţiţul vameşul, drept м̃ (40) lei, din anii ѧѕčко 7229 (1721) Mai а̃і (11).

3). Zapis dela Lepădatul, fecior Mănilesii, din Vrance, dat la mâna lui Calistr Episcopul dela Rădăuţi, precum au vândut Sfinţii sale un pogon şi jumătate de hirtă viă făcătoare, care iaste între viile sfinţii sale în Odobeşti în dial, drept ѧ̃ (30) lei bani vechi, din anii ѧѕсл 7230 (1722) Oc. д (9).

4). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, dată Isaii şi Fila 73, a. a tot soborul dela sfânta mânăstire Putna, care lucrând viile ce erà paragină dela Odobeşti, şi dela Miroslava, până în trei ani să nu dea pogonărit, din anii ѧѕčмд 7249 (1741) Ghen. ѳї (15).

5). Scrisoare dela Iacov Episcopul Rădăuţului, dată lui Macarii, Arhimandritului de Putna, şi a tot soborul, precum s'au tocmit şi au luat zece pogoane viă a mânăstirii Putni, din Odobeşti, să le lucreze în ѕ̃ (7) ani, cu toată cheltuiala sa, şi să-şi ia sfinţia sa trei părţi vin, iar a patra parte să-şi ia mânăstirea, din anii ѧѕčнз 7257 (1749) Ghen. кѓк (22).

Aceste zece pogoane vii dela Odobeşti, li-au cumpărat Vlădica Calistru de Rădăuţi, şi fiind de postrig dela sfânta mânăstire Putna, li-au dat danie acestiaşi mânăstiri înaintea pristăvirii sale.

Fac ѕ̃ (5) scrisori.

---

(1) Inv. No. 27.

Fila 73, b.

Vii la Odobești dela Botezatul.

1. Suret din zapisul lui Ionașco Pribiciu, precum au vândut obretina lui Ionașco Pribiciu, un pogon vie la Dumbravă, ci sunt alături cu a lui Vasile Căprariul, drept ѧ (30) lei, din anii ѧзрѿг 7193 (1685) Mart. кѯ (29).

2). Zapis dela Ștefan Căprariu, dat la mâna vătafului Mavrotachi, precum i-au fost datoriu cu т (300) vedre de vin, și neavând vin să-i dea, i-au dat un pogon viă lucrată, care iaste în dealul Odobeștilor și jumătate pogon paragină, din anii ѧзрѿг 7193 (1685) luni є (5).

3). Carte de judecată, dela Ion Costân biv vel sărdariu i dela Toader Albotă biv vel armaș i dela Zaharia biv cliuceriu, dată lui Ștefan Căprariu, cum au rămas pe Mavrătachie, la judecată, și Ștefan Căprariul să-și ia viile, din anii ѧзсѓ 7203 (1695) Noev. є (5).

4). Zapis dela Dumitru Țipa, și dela ginerele lui Iordache din Vrance, dat la mâna lui Ursache, precum i-au vândut două pogoane viă la Odobești la Dumbravă, drept м (40) lei, din anii ѧзсєї 7215 (1707) Fev. к (20).

Fila 74, a. 5). Zapis dela Mărîuța, fata lui Ionașco Prebiciu, și dela Anastasia, fata lui Ioniță Mooc, dat la mâna lui Toader Dancul, precum i-au vândut un pogon de paragină la Dumbravă în capul viilor lui Ștefan Căprariul, în Bătrânul lui Chilău, drept єї (15) lei, din anii ѧзѯн 7238 (1730) Noev. sї (16).

6). Zapis dela Ioniță Lipan vameșul, dat la mâna lui Vasile Cheptănariul, precum i-au vândut в (2) pogoane de viă la Odobești la Dumbravă, drept к (20) lei bani vechi, din anii ѧзѯм 7240 (1732) Sep. ѧ (1).

7). Zapis dela Ianache, sen Vasilii Cheptănariul, dat la mâna Sandului, precum i-au vândut două pogoane viă și cu loc deirată, ce sunt la Odobești la Dumbravă, vii făcătoare, drept рк (120) lei, din anii ѧзѯн 7250 (1742) Ghen. ѧ (1).

8). Zapis dela Undul Blănariu, dat la mâna lui Toader vel căp. Zadarabani, precum i-au vândut două pogoane vii la Odobești, drept рк (120) lei, din anii ѧзѯн 7250 (1742) Iuni кз (27).

Fila 74, b. 9). Zapis dela Enache Soponariul, dat la mâna lui Toader căp. Zadarabani, precum i-au vândut două pogoane i o hirtă lucrată, alături cu celelalte ѯ (2) pogoane, ce le-au cumpărat d-lui dela

Sandul Blănariu, drept ҁ (100) lei, din anii ѧзсна 7251 (1743) Ap. гї (13).

10). Zapis dela Toader Dancul, dat la mâna lui Gheorghii, precum i-au vândut un pogon viă la Dumbravă, în capul viilor lui Ştefan Căprariul, în Bătrânul lui Chilău, drept н (50) lei, din anii ѧснг 7253 (1745) Au. кї (17).

11). Zapis dela Nica, cumnat lui Gheorghi Botezat, dat la mâna cumnatului său lui Gheorghii, precum i-au vândut un pogon de viă, drept лѳ (35) lei, din anii ѧсѯк 7262 (1754) Iunie кн (28).

12). Carte de judecată, dela mitropolitul Iacob şi dela veliţii boieri, pentru împărţitul averilor lui Toader Botezat, căp. ce au murit holteiu, şi pentru cinci pogoane vii dela Odobeşti, cum li-au ales fraţii Botezatului şi li-au dat daniă sfintei Mitropolii pentru sufletul răpăosatului, din anii ѧсѯг 7263 (1755) Ap. ї (10).

13). Hrisov domnesc dela Matei Ghica voevod, dat de întăritură şi de stăpânire sfintei Mitropolii, pe ѕ (5) pogoane vii dela Odobeşti, ce au fost a lui Toader Botezatul biv vel căp., din anii ѧсѯа 7264 (1756) Fev. гї (13). Fila 75. a

14). Scrisoare de schimbătură, dela Iacob mitropolit, cum au făcut schimb cu sfânta mânăstire Putna, ѕ (5) pogoane vii din a mitropolii ce au fost dela Toader Botezatul, li-au dat mânăstirii, iară mânăstirea au dat mitropolii з (7) pogoane pol. la Miroslava, din anii ѧсѯѳ 7265 (1757) Ghen. ѕї (15).

fac ѧї (14) scrisori.

Vii la gârle. Fila 75, b.

1). Zapis dela Vasilii biv vtorii med., dat la mâna Sandului Cupeţ, precum i-au vândut o moşie la sat la Ţigăneşti, pe gârla din sus, cu vad de moară în gârlă, ce iaste în ţinutul Putnii, din anii ѧсскв 7222 (1714) Au. а (1).

2). Zapis de daniă dela Isaia monah, sen Miron Dima, cum au dat sfintei mânăstiri Putnii, daniă, trei pogoane vii, care vii sunt pe gârla Putnii den sus în seliştе Ţigăneştilor, din anii ѧсѯа 7261 (1753) Mai ї (10).

3). Scrisoare mărturiă dela Despa, muma Isaii monah, femeia răpăosatului Miron Dima ot gârla Putnii, dată de întăritură şi de stăpânire pe dania fiului său acele trei pogoane vii dela gârle, din anii ѧсѯг 2763 (1755) Oc. кї (17).

Fac г (3) scrisori.

Fila 76, a.

Vii la Pişata.

1). Zapis dela Elena căpităniţa, a răpăosatului Pavel căp. de Pişata, dat la mâna lui Macarii igum., şi a tot soborul dela mânăstirea Putna, precum au dat danie numitei mânăstiri două pogoane vii paragină, ci sunt în dialul nou, la Pişata, în ţinutul Bacăului, din anii ѧзсмѕ 7242 (1734) Sep. кд (21). (1)

Face ѧ (1) scrisoare.

Fila 77, a.

Pentru peşte şi gloabe.

1). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, dat mânăstirii Putnii, să fiă volnici călugării a trimite primăverile şi tomnile câte trei care mari la peşte, şi pe acel peşte să nu dea vamă. Şi în toate satele mânăstirii să nu intre judecători, nici globnici, din anii ѧѕцчи 6998 (1490) Mart. зї (17). (2)

2). Alt uric scris pe sârbiă, iarăş dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, asemene celui mai de sus scris uric, însă din anii ѧзл 7030 (1522) Ghen. зї (17).

3). Suret dintru acestaş uric, din anii ѧзл 7030 (1522) Ghen. зї (17). (3)

4). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, dat la mâna celor ѱ (10) păscari a mânăstirii Putnii, ot Galaţi, să fiă scutiţi de tot birul, din anii ѧзсѫа 7264 (1756) Iuni ѕ (6). (4)

5). Carte domnească dela Scarlat Ghica voevoda, dată la mâna acelor ѱ (10) păscari dela Galaţi, ce sunt a mânăstirii Putnii, să fiă scutiţi de bir, din anii ѧзсѫѕ 7265 (1757) Iuli кѕ (25).

Fila 77, b.

6). Cartea domnească dela Ştefan voevoda, să nu intre judecători în satele mânăstirii, nici globnici, din anii ѧзѳѫи 7168 (1660) Ghen. ѱ (10). (5)

---

(1) Mânăstirea posedă o scrisoare din 9 Noemvrie 7251 (1743), prin care marele vornic Mihaiu Gorovei vinde fratelui său, căpitanului Ioan, două pogoane de vie (Inventar No. 34), şi una din anul 7252 (1744), prin care Constantin Vehuţ vinde lui Ioan Gorovei două pogoane, iar acesta le dă lui Mihaiu Cazichi (Inventar No. 35).

(2) În traducere germană la Wickenhauser, l. c., pag. 182, No. 27.

(3) Inventar No. 125.

(4) Inventar No. 40.

(5) Inventar No. 170.

7). Cartea domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, iarăş pentru judecători şi globnici, din anii ,ѕсно 7259 (1751) Au. ѝ (8).

8). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, să nu intre judecători în satele mânăstirii, nici globnici, din anii ,ѕс҃ѧ 7264 (1756), Mai к҃д (21).

Iarăş pentru judecători:

9). Carte domnească dela Simeon Moghila voevod, să nu intre judecătorii în satele mânăstirii, nici globnici, din anii ,ѕѳѧ҃ 7114 (1606) Au. к҃ѕ (26). (1)

Fac ѳ҃ (9) scrisori.

Privelii pe toate moşiile mânăstirii Putnii.

Fila 78, a.

1). Privelii scrisă pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, dată sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură şi de stăpânire pe toate moşiile mânăstirii Putnii, anume satele pe apa Sucevii, Vicovele de sus, Vicovele de jos, Voitinelul, Manevţi, Balasineştii, Botăşanii, Vicşani, Macicateştii, Frătăuţii, Climovţi, Târnovca, şi iarăşi Balcăuţii lângă târgul Siretiului, Grecii pe Siretiu, şi iarăşi în ţinutul Cernăuţului, Cozminul, Clicicovţi, Ostriţa pe Prut, Stubiul pe Başău, Sineştii, Onicicanii la Cârligătură, (2) şi pe Prut o bucată de pământ, din hotarul Bonştii, puţin mai jos de gura Bonştii şi ot Mocăgârla şi satul Balinteştii şi Ezerul roş şi Seliştе Manii în gura Frumuşiţii, şi satul la Frumoasa, unde au fost Fălciul, mai jos de Andriaş şi trii sate pe Frumoasa, anume Farceani mai jos de troian şi Scheia în gura Frumoasăi şi satul dela fântâna lui Maceş, ci iaste mai din jos de săvârşitul Ezerului roş şi iarăş pe Fila 78, b.
Siretiu, Camânca, Tomeştii şi Cupca, aceste trei sate le-au dat mâ-

(1) Mânăstirea mai posedă un uric din 30 August 6987 (1479), prin care locuitorii de pe moşiile mânăstirii Putna se supun sub jurisdicţiunea episcopului de Rădăuţi. (Inventar No. 849); altul din 23 August 6989 (1481), prin care supuşii mânăstirii se liberează de toate robotele (Inventar No. 851), şi din 28 Septemvrie 7109 (1601) dela Moise Moghilă Vodă, prin care satele mânăstirii se supun în civilibus sub jurisdicţiunea egumenului din Putna (Inv. No. 56); tot in aceste afaceri hrisoavele din 26 August 7114 (1606), din 12 Ianuarie 7136 (1628) şi din 4 Noemvrie 7248 (1740) (Inventar No. 57, 58 şi 29).

(2) Aceste sate au fost dăruite mânăstirii Putna de Ştefan cel Mare în 14 Fevruarie 7009 (1501); cf. Iorga, l. c., tom. II, pag. 73.

năstirii Putnii Iurii Cupcin, când au murit şi iarăş via din dialul Hărlăului şi pe preoţi, pe sare dela ocnă, pe Ţigani şi pe Braniştе ci iaste împrejurul mânăstirii, pe camenele cele pentru ceară, ce sunt lângă târgul Siretiului, pe mori din Siretiu, ce sunt lângă târgul Siretiului, pe vama cea mică, ci iaste pe Suciavă la Jicove, pentru gloabele de prin satele mânăstirii, pe prisaca din Comarna, pe măji după peşte, fără de vamă, şi pe toate uricele ce s'au dat pe aceste moşii, şi de acmù înainte pe câte moşii a mai da Mărie sa sau alţi iubitori de Hristos, această privelie mare este scrisă din anii ,ѕаї 7011 (1503) Fev. ѣ (2). (1)

2). Privilià mare scrisă pe sârbiă, dela Ştefan voevoda, nepot fericitului ctitor Ştefan voevoda, dată sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură şi de stăpânire, pe toate moşiile numitei mânăstiri, întocma şi asemene cu privelia ce s'au scris mai sus, nimică schimbând, din anii ,ѕкн 7028 (1520) Au. кд (21). (2)

3). Privilià mare, scrisă pe sârbiă, dela fericitul ctitor Ioan Petr voevod, fecior fericitului ctitor Ştefan voevoda, dată sfintei mânăstiri Putnii de întăritură şi de stăpânire, pe toate moşiile numitei mânăstiri, scriind anume toate moşiile, întocma şi asemene cu priviliile ce s'au scris mai sus, nimică schimbând, ci încă întăreşte pe amândouă priviliile ce s'au scris mai sus, din anii ,ѕлз 7037 (1529) Mart ѳ (9). (3)

Fac ѳ (3) privelii.

Fila 80, a. **Alte odoară, bani şi moşii, ce au mai dat alţi ctitori, şi când şi-au pus zi să li să facă pomenire.**

1). Ignatii Iuga,(4) velichii vistiarnic a lui Ştefan voevoda, au făcut scrisoare sârbască, şi au dat mânăstirii Putnii, ѧ (1) cadelniţă de вї (12) some argint, i ѧ (1) de р (3) some argint i ѳ (100) ug. i ѳ (100)

(1) Wickenhauser, l. c., pag. 184—186, însă fără a induce ziua scrierii uricului, şi în Protocolul tab. No. 112. Aicea se amintesc şi două sate: «Stroinei şi Uhroicolesa, cari le-a dat răposatul Simca pe patul morţii».

(2) Amintită de Wickenhauser, l. c., pag. 187, şi Iorga, l. c., tom. II, pag. 387.

(3) Amintită de Wickenhauser, l. c.

(4) Mânăstirea posedă un document original pe pergament, scris în limba slavonă, dela visternicul Iuga, pe care însă anul nu se poate descifra. (Inventar No. 854).

ot şi satul Şirovţi şi o viă la Hărlău, ziua pomenirii şi-au pus, Ghen. ѧ (1), din anii ,ѕцпѧ 6984 (1476) Iuni ѧ (1). (1)

2). Scrisoare sârbască, dela boeriul Ignatii Iuga, marele visternic, cum au dat sfintei mânăstiri Putnii satul Şirovţii, şi o căđelniţă, şi un chivot de argint, poleite, din ѓї (13) some, şi ҁ (100) ug. ungureşti, şi doi cai buni, să-i facă pomenire, duminicile sara parastas, iar luni liturghie, din anii ,ѕцпѧ 6984 (1476) Ghen. кѳ (25). (2)

3). Scrisoare sârbască, iară dela acest boeriu, precum au dat sfintei mânăstiri Putnii, o cadelniţă de ї (10) some, poleită, şi un chivot de ѓ (3) some, poleit, i ҁ (100) ug. şi satul Şirovţii, ziua pomenirii s'au pus Ghen. ѧ (1), din anii ,ѕцпѧ 6984 (1476) Ghen. кѳ (25).

4). Uric scris pe sârbiă, dela fericitul ctitor Bogdan voevoda, Fila 80, b.
precum au dat sfintei mânăstiri Putnii, pentru a sa pomenire ѡ 800 zlati tătărăşti, ziua pomenirii şi-au pus, în dumineca mironosiţelor, din anii ,ѕкв 7022 (1514) Dec, и (8). (3)

5). Scrisoare pe sârbiă, dela Anastasii, episcopul ot Vad, (4) precum au dat sfintei mânăstiri Putnii pentru a sa pomenire ҁ (100) ugorschich, ziua pomenirii şi-au pus în dumineca arţivului, (5) şi altă sută ug., din anii ,ѕмз 7047 (1539) Iuni ѓї (13).

6). Uric scris pe sârbiă, dela Alexander voevoda, precum au dat sfintei mânăstiri Putnii ҁ (100) ug. ugarschich, joltich, pentru a sa vecinică pomenire, a căria zi şi-au pus August în кв (22), din anii ,ѕѯѧ 7064 (1556) Au. ѧѧ (31). (6)

7). Catastih scris pe sârbiă dela Bogdan voevoda, câte cât să dea dela sine, la pomenire moşului său Bogdan voevod, şi a frăţine-său Petru voevod, din anii ,ѕѳз 7077 (1569) Ap. кг (23) к (20) zlat.

8). Catastih dela Eremia Maghila voevoda, scris pe sârbiă, câte Fila 81, a.
cât să dea dela sine, la praznicul uspénii, ci iaste la sfânta mă-

---

(1) Dr. Popescul, l. c., pag. 15—16.

(2) L. c., pag. 13—15.

(3) L. c., pag. 21—22, şi Wickenhauser, l. c., pag. 190. Ambii pun anul 1513.

(4) Episcopie in Transilvania, unde Anastasie erà episcop incă in Iulie 1546. Cf. Dr. C. Diaconovich, *Enciclopedia română*, tom. III., pag. 1184, şi Dr. A. Bunea, Vechile episcopii, Blaş 1902, pag. 23.

(5) Carneval, Cf. *Etymologicum magnum Romaniae* de B. Petriceicu-Hasdeu, tom. II, pag. 1761 şi 1762.

(6) Dr. Popescul, l. c., pag. 15—16., şi Wickenhauser. l. c., pag. 193.

năstire Putna, între care sunt și ѧ (30) zlați, din anii ѧ҃ѱ҃ѕ 7105 1597 Iuli ѯѳ 28.

9. Carte domnească dela Duca voevoda către Ștefan Brăescul biv vel comis, pentru o cadelniță de argint, a mănăstirii Putnii, ce au fost luat-o Toderașco comis, pentru banii gorștinei, din anii ѧ҃ѱ҃ід 7181 (1673) Ghen. ѱ҃т (13). (1)

10. Izvod dela Misail proin Episcop Rădăuțului, de cele ce au dat sfintei mănăstiri Putnii, din anii ѧ҃ѕ҃м҃ѕ 7245 (1737) Mai ѯ҃ (20).

11. Izvod dela Antonii Mitropolit de toate câte au trimis dela Bilograd cu Ieromonachul Teodosii Gheorghiescul dania sfintei mănăstiri Putnii, din anii ѧ҃ѕ҃ѳѯѱ 7253 (1745) Ap. ѯ҃ (20).

12. Alt catastih dela Mihail proin Episcop Rădăuțului, de cele ce au mai dat dania sfintei mănăstiri Putnii, după ce s'au călugărit în shimă, numele lui Mina, din anii ѧ҃ѕ҃ѳѯѳ 7259 (1751).

a 81, b. 13. Izvod dela Ierotei Episcopul Hușului, de câte au dat danii sfintei mănăstiri Putnii, din anii ѧ҃ѕ҃ѯ҃ 7260 (1752) lunii ѯ҃ѕ (26). (2)

14. Izvod dela Inochenti (3) Episcopul Hușului, de câte au dat danii sfintei mănăstiri Putnii, din anii ѧ҃ѕ҃ѯ҃ѱ 7263 (1755) Fev. ѯ҃ѳ (28).

15. Scrisoare dela mitropolitul Iacov către părinții de Putna, înștiințând pentru Ioanichii Episcopul Romanului, că au făgăduit să dea ajutoriu la trapezări ѧ҃ (500) lei, ca să fiă ctitor, care bani i-au și dat, din anii... Dec. ѯ҃ѯ҃ (29).

16. Constantin Mihai Cehan Racoviță voevoda, la lucrul trapezărilor împreună cu veliții boiari, din țara muntenească, au dat....

17. Anatolii Ieromonachul duhovnic ot Mitropolii, la lucrul acestoraș trapezări, au dat....

18. Ieroshimonah Teoctist Gheorghiescul la lucru au dat. (4)

a 82, a. 19. Scrisoare dela Iacov Mitropolit către Calistrat igumen sfintei mănăstiri Putnii, precum au trimes dania numitei mănăstiri o candilă mare de argint, din anii ѧ҃ѕ҃ѯ҃ѧ 7264 (1756) Oc. ѯ҃ѳ (25). (5)

1) Inv. No. 71.

2) Ieroteiu a fost cu metania din Putna. Melchisedec, *Chronica Hușilor*, pag. 214. Din data de sus se cunoaște că el, cu toate că demisionase deja în 10 Mai 1752, în care lună se făcu și alegerea altui episcop pentru Huși în 27 Iuli 1752 eră încă în scaun.

3) Și acesta eră cu metania dela Putna. Melchisedec, l. c., pag. 225.

4) Cf. diata lui din anul 7267 (1759), prin care dărueste mănăstirii Putna 200 lei. Inventar No. 46.

5) Inventar No. 39.

20). Scrisoare dela Iacob Mitropolit către părinții de Putna, pentru că au trimis oasele părinților săi să le astruce în biserică, iar ziua pomenirii au pus Ianuarii ѯ (20), din anii.... Ghen. ѧі (11).

21). Izvod dela Lascarache (1) ispravnicul Sucevii, de cele ce s'au găsit în mormânt, care s'au cercat înainte lui din porunca gd., și s'au dat în mâna părinților, din anii ѧѕ҃ѯѕ 7266 (1758) Fev. ѯі (19).

22). Scrisoare dela Iacov Mitropolit către Venedict igumen Putnii, și către sobor, să trimiță la Iași la sfinție sa acele lucruri ce s'au aflat la mormânt, ca să facă două coroane la icoana cea făcătoare de minuni, din anii ѧѕ҃ѯѕ 7266 (1758) Mart ѯ (2).

23). Din dosul izvodului lui Lascarache dela igumenul Putnii Venedict, că după porunca Mitropolitului Iacov li-au trimes acele lucruri, la Iași la sfinția sa. Fila 82, b.

Mitropolitul Iacov amândouă coroanele li-au făcut și li-au adus în sfânta mânăstire Putna.

24). Catastih dela proin mitropolitul Iacov, de toate cele ce au dat și au cheltuit cu lucrurile ce s'au lucrat în sfânta mânăstire Putna, unde și-au pus și metania sa, ca să fiă pentru sufletul său și a părinților săi, ziua pomenirii și-au așezat să i se facă în tot anul în ѯ (20) zile a lui Ianuarii, întru care zi a fost și nașterea lui; iară cheltuiala toată câtă au făcut cu toate înoirile și daniile în numita mânăstire au cuprins ѵ҃т҃на (10.351) lei ѧї (11) bani, deosebit de alte lucruri ce au mai dat, iar catastihul este scris din anii ѧѕ҃оѯ 7272 (1764) Ghen. ѯ (20). (2)

Fac ѯ҃а (24) scrisori.

Cărți gd. de hotărît. Fila 86, a.

1). Carte domnească dela Constantin Cehan Racoviță voevoda, către Petre Chesco, să hotărască Grecii, Petrecenii și Camânca, din anii ѧѕ҃ѯа 7264 (1756) Ap. ѯї (12).

2). Carte domnească dela Scarlat Grigorii Ghica voevoda, către Iordache Cantacuzino vel păh. i Vasilii Bașotă, i Petre Chesco, să

(1) Numele lui de botez era Dumitru. Cf. Măzăreanu, Condica mânăstirii Voronețul, l. c., pag. 43, editată de S. Fl. Marian, Suceava 190.

(2) Mânăstirea păstrează o scrisoare a lui Gherman Iţcuș din 17 Septemvrie 7271 (1763), prin care dăruește mânăstirii 16 ## de aur ungurești (Inventar No. 144).

hotărască Tereblece, Camânca, Petrecenii, Carapciul, Cupca, Ropce Tomeştii, Crasna, din anii ,ѕc̃ꙋз 7267 (1759) luni ѧ̃ (30).

3). Carte domnească dela Ioan Teodor voevoda, către mitropolitul Iacov, i Ioniţă Cantacuzino vel spăt., să hotărască moşia Frumoasă, din anii ,ѕc̃ꙋз 7267 (1759) luli ѯ̃ї (19).

4). Carte domnească dela Ioan Toader voevoda, către Dositei Episcopul de Rădăuţi, şi către pah. Vasilii Buhăescul, să hotărască toate moşiile mânăstirii Putnii, câte ar fi cu pricină, din anii ,ѕc̃ꙋѳ 7269 (1761) Mart к̃є (25).

5). Carte domnească dela Grigorii Ioan voevod, către Iordache Cantacuzinò biv vel spăt., să hotărască toate moşiile mânăstirii Putnii, câte or fi cu pricină, din anii ,ѕc̃ѳ 7270 (1772) Au. к̃ѳ (29).

Fila 86, b. 6). Ţidulă domnească dela Grigorii Ioann voevoda, către Mitropolitul, i către Episcopul de Huşi, i către veliţii boiari, să judece călugării de Putna cu răzeşii de Botăşinţe, din anii ,ѕc̃ѳ 7270 (1772) Ghen. ѯ̃ї (17).

Iarăş pentru hotărît:

1). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, către Constantin Silion biv vel med., să hotărască moşiile sfântului Onufrii şi Balcăuţii a mânăstirii Putna, din anii ,ѕcмн 7248 (1740) Ap. а̃ (1). (1)

2). Carte domnească dela Matei Ghica voevoda, către Vasilii Balş biv vel med., să hotărască Grecii şi Petricenii, Camânca, Crasna şi Balcăuţii, din anii ,ѕc̃ѯр 7263 (1755) Au. а̃ (1).

3). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Vasilii Başotă biv vel med., şi Petre Cheşco căp., să hotărască Balcăuţii, Petrecenii, Camânca, Bahrineştii, Grecii şi Bănceştii a sfântului Onufrii, din anii ,ѕc̃ѯѧ 7264 1756 Mai кв̃ (22).

Fac ѯ̃ (9) scrisori.

Fila 87, a.

Cărţi gd. de stăpânit.

1). Carte domnească dela Grigorii voevod, dată igum. Macarii, de oprit, de stăpânit şi de dijmuit satele Ostriţa, Cozminul, Ropce, din anii ,ѕc̃мѧ 7244 (1736) Ghen. ѯ̃ї (12).

2). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, dată lui Calistrat igum., de stăpânit, de dijmuit toate moşiile mânăstirii Putnii, din anii ,ѕc̃ѯѧ 7264 (1756) Mai к̃а (21).

(1) Inventar No. 30

3). Carte domnească dela Ioann Teodor voevoda, dată igum. de Putna, de stăpânit şi de zeciuit moşiile: Dubova, Tereblece, Camânca, Petrecenii, Tomeştii, Carapciul, Cupca, Cuciurul, Clişcăuţii, Ropce, din anii ѧѕ҃ѯ҃и 7268 (1760) Iuli а҃і (11).

4). Răvaş de jalobă dela igum. Pahomii, către Mărie sa Vodă, pentru venitul moşiilor ce s'au hotărît....

Fac а҃ (4) scrisori.

Vecinii.

Fila 9(

1). Ispisoc domnesc dela Miron Bărnovschi Moghila voevod, dat călugărilor şi mazililor, şi feciorilor de boeriu, şi jupâneselor sărace, să fiă volnici a-şi strânge vecinii, şi pentru judecăţi şi gloabe să fiă a mânăstirii, dela oamenii mânăstirii, din anii ѧѕ҃ѳ 7136 (1628) Ghen. к҃і (12).

2). Ispisoc domnesc dela Alexandru Iliaş voevoda, iarăş pentru vecini, şi pentru judecăţi, i gloabe, din anii ѧѕ҃м 7140 (1632) Mai к҃і (19).

3). Ispisoc domnesc dela Iliaş Alexandru voevoda, iarăş pentru vecini, şi pentru judecăţi şi pentru gloabe, din anii ѧѕ҃ѳѕ 7176 1668 Ghen. к҃ї (12). (1)

4). Carte domnească dela Duca voevoda, dată unui armăşel, să prinză pe Stefan Schiopul vecin, şi să-l aducă la mânăstirea Putna, din anii ѧѕ҃ча 7191 (1683) Mart. а҃ (1). (2)

5). Carte domnească dela Antioh Costantin voevoda, către vornicii de Botăşeni, pentru Ştefan vecinul, din anii ѧѕ҃а҃і 7214 (1706) Fevr. к҃є (22). (3)

6). Carte domnească dela Mihai Racoviţă voevod, pentru judecata ce au avut vlădica Calistru cu sătenii de Cânpul lung, pricina a unor vecini Mândrileştii, din anii ѧѕ҃ск҃и 7228 (1720) Mart. а҃ (1). (4) Fila 9

7). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, pentru vecinii ce sunt împrăştieţi prin ţară, să le ia mânăstirea câte к҃ (20) lei pe an, pentru boerescul lor, din anii ѧѕ҃мѧ 7244 (1736) Ghen. і҃ (10).

8). Mărturiă dela călugării din Putna, pentru Vasilii cu fraţii

(1) Inventar No. 77.
(2) Inventar No. 52.
(3) Inventar No. 15.
(4) Inventar No. 19.

lui, feciorii lui Michiţăl, precum sunt drepţi vecini a mânăsitrii Putnii, din anii ,ѕсѧѯ 7249 (1741) Mart ѧї (14).

9). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, pentru vecinii mânăstirii Putnii, ce sunt împrăştieţi prin ţară, din anii ,ѕсѧѯ 7249 (1741) Iuli ѓї (13). (1)

10). Două cărţi domneşti tipărite dela Constantin Nicolai voevoda, pentru lucrul boerescului, a oamenilor ce trăesc pe moşiile mânăstirilor, şi pentru vecini, din anii ,ѕ҃сн 7250 (1741) Ghen. кї (12). (2)

11). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, pentru vecinii mânăstirii Putnii, ce s'au împrăştiat prin ţară, din anii ,ѕ҃сн 7250 (1743) Iulie ѕ (2). (3)

Fila 91, a. 12). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, pentru vecinii mânăstirii Putnii, din anii ,ѕсн҃а 7251 (1743) Fev. ѧ (4).

13). Carte domnească dela Ioan Nicolai voevoda, pentru boerescul oamenilor ce şed pe moşia mânăstirii, şi pentru vecini, din anii ,ѕсн҃в 7252 (1744) Iunie ѕї (17).

14). Carte domnească dela Constantin Nicolai voevoda, pentru boerescul oamenilor ce şed pe moşii mânăstireşti, şi pentru vecini, din anii ,ѕсн҃в 7252 (1744) Au. ѧа (31).

15). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, pentru boerescul oamenilor ce şed pe moşii mânăstireşti şi pentru vecini, din anii ,ѕсн҃н 7258 (1750) Ghen. ї (10). (4)

16). Carte domnească dela Scarlat Ghica voevod, pentru vecinii mânăstirii, din anii ,ѕ҃сѯѕ 7265 (1757) Iuni кг (23). (5)

17). Zapis dela Toader Crăciunean, cum că este drept vecin a mânăstirii Putnii, din anii.... (6)

Fac ѕї (17) scrisori.

---

(1) Inventar No. 31.

(2) Inventar No. 51 şi 180.

(3) Inventar No. 12.

(4) Inventar No. 36.

(5) Inventar No. 43.

(6) Mânăstirea posedă un hrisov din 3 Noemvrie 7235 (1727), prin care locuitorii din Vicove şi Frătăuţii se supun mânăstirii Putna (Inventar No. 177); unul din 26 Iulie 7244 (1736), prin care i se supun vecinii din Ropce (Inventar No. 28); altul dela Grigorie Alexandru Ghica din 1765, ca dregătorii să invoacă mânăstirea cu locuitorii de pe moşiile ei pentru boieresc (Inventar No. 195).

Şerăuţii la Hotin. (1) Fila 92, a

1). Uric vechi sârbesc pe satul Şerăuţii dela Ştefan vodă, cum au cumpărat acest sat: Iuga visternicul dela Mihas şi Piţurco, nepoţii lui Polinadas şi l-au dat sfîntei mânăstiri Putnii, ,ѕѫѥѕ 6956 (1448) Fev. ѧї (11).

2). Suret dipe acestaş uric...

3). Carte dela bragadirul de Hotin pe moşia Şerăuţii ca să stăpânească mânăstire după scrisori vechi ce are, ,ѧѱѳг (1773) luni ѕ (7).

4). Carte dela părcalabii de Hotin, cum că locuitorii ce să hrănesc pe moşia Şerăuţii, ca să de venit moşiei la mânăstire, ,ѧѱѳг (1773) luni ѧ (4).

Fac ѧ (4) scrisori.

Mânăstire dela Hotin. Fila 93, a

1). Zapis dela Alexander sen Avramov, precum au vândut o parte de loc de casă până la stâlp, care loc iaste între locul lui Hledi, lui Iancul părcălabului de Hotin, drept ѯ (60) lei, din anii ,зр҃оз 7177 (1669) Dec. ѳ (9).

2). Zapis dela Dumitru fecior Gănescului din Giuneşti, precum au dăruit a lui dreaptă moşiă în satul Giuneşti, ci iaste în ţinutul Hotinului, Iancului Costân ce au fost părcălab, din a patra parte de sat, a patra parte, din anii ,зр҃оз 7177 (1669) luli в (2).

3). Hrisov domnesc dela Mihai Racoviţă voevoda, dat mânăstirei ci iaste la ţărmurile Nistrului, unde iaste hramul sfântului Ioan crestitel, de scuteala a вї (12) poslușnici şi să fiă acea mânăstire în pace de gorştină i de desetină, din anii ,зсвı 7212 (1704) Iuli г (3).

4). Hrisov domnesc dela Antioh Constantin voevoda, dat aceştiaş Fila 93, b.
mânăstire, de scutiala a и (8) poslușnici, şi pentru alte mile, din anii ,зсгї 7213 (1705) Mai ла (31).

5). Hrisov domnesc dela Antioh Constantin voevod, dat acestiaş mânăstiri, de scutială a ѧ (4) poslușnici, şi pentru alte mile, din anii ,зсѣї 7215 (1707) Fev. кг (23).

(1) Cele despre Şerăuţi nu sunt scrise de mâna lui Măzăreanu, ci mai târziu de altă mână.

6. Hrisov domnesc dela Mihai Recoviță voevoda, dat acesteiaș mănăstiri de scutit ѩ 8 poslușnici, și de alte mile, din anii ,ѕсѕї 7216 1708 Mai ѧ 1.

7. Hrisov domnesc dela Nicolai Alexander voevoda, dat acesteiaș mănăstiri, de scutit ѩ 8 poslușnici, și de alte mile, din anii ,ѕсиї 7218 1710 Iuli кѳ 12.

8. Hrisov domnesc dela Nicolai Alexander voevoda, dat acesteiaș mănăstiri, de scutială a ѩ 8 poslușnici, și de alte mile, din anii ,ѕс҃к 7220 ·1712· Iuli ѳ 5.

9. Hrisov domnesc dela Nicolai Alexander voevoda, dat lui Mattii igum. dela această mănăstioară, de scutială ї ·10· oamini, și de alte mile, din anii ,ѕс҃кв 7222 ·1714· Oc. к҃s ·26·.

Fila 94, a. 10. Hrisov domnesc dela Nicolai Alexander voevoda, dat acesteiaș mănăstioare, de scutiala unui preot și unui diacon, și de scutiala ї ·10· oameni străini, din anii ,ѕс҃кв 7222 ·1714· Oc. к҃s ·26·.

11. Scrisoare dela ieromonahul Meletii, stareţul din schitul Hotinul, sfintei mănăstiri Putnii, în zilele lui Calister Episcopul Rădăuţului.....

Fac ѧї ·11· scrisori.

Fila 94, b.

Mânăstire sfântului Onufrii.

Ispisoc domnesc dela Radul voevoda din anii ,ѕрк҃ѕ 7125 (1617) Iuli кѳ (15), dat sfintei mânăstiri Putnii, ca să stăpânească pe mânăstire sfântului Onufrii, și locul și biserica, și pomâtul, și fânaţul, după dania popii Mihului, atunce încă când erà acolo biserica ce de lemn, și tocma de atuncia și până acmù ace mânăstire a sfântului Onufrii, iaste drept metoh al sfintei mânăstiri Putnii (1).

1). Mânăstirea posedă un hrisov dela Vasile Vodă din 1 Aprilie 7154 (1646), prin care dărueşte mânăstirii Putna moşia sf. Onufrei cu biserica cea zidită (Inv. No. 61), iar în trăducere germană sub Protocolul tabular No. 149. — Sub Protocol tab. No. 149 se află dania lui Ştefan Petru vodă din 7181 (1673), prin care dă acestei mânăstiri o bucată din teritoriul oraşului Siret, iar sub No. 150 se află copia ispisocului lui Mihaiu Racoviţă vodă din 18 Mai 7216 (1708), prin care afirmă că a văzut actul de danie al lui Ştefan Petru Vodă, prin care dă acestei mânăstiri satul din sus de Siret Berchişeştie (sic) şi satul Durneştie, unde erà reşedinţa acelui Domn. O hotarnică a mânăstirii sf. Onufrei este sub Protocolul tabular No. 151.

Mramurniţa. Fila 95, a.

1). Izvod dela Ştefan sen Hâncul, dat sfintei mânăstiri Putnii, pe câte scrisori au luat dela mânăstirea Putna, pe parte din sat din Mramurniţă, care parte au fost zălojită de tatăl său Hâncul căp., drept ҃ѯ (60), lei, lui Calistr Episcopul Rădăuţului, din anul ,ѕсѣа 7231 (1723) Oc. ѯ (20), precum au încredinţat zapisul cel de zălojitură, şi fiindcă în zapis nu scrie să fiă moşia de istov dacă n'a dă banii până la o zi, au adus Ştefan Hâncul carte gd. să-i dăm moşia şi să ne dea banii, deci după porunca gd., şi după sfatul de obşte a tot Soborul i s'au dat moşia Mramornita lui Ştefan sen Hâncul, şi toate scrisorile acelei părţi de moşii, dela sfânta mânăstire Putna, şi el au dat numitei mânăstiri ҃ѯ (60) lei, după cum anume arată întru acest izvod al lui, din anii ,ѕсѳа 7271 (1763), Sep. ѳ (8).

2). Scrisoare dela Gherman is. de Cuciur, iarăş pentru dare aceştii moşii şi a scrisorilor şi cum s'au luat banii ҃ѯ (60) lei şi i-au trimis la mânăstire, din anii ,ѕсѳа 7271 (1763) Sep. ѳі (12).

Fac ѯ (2) scrisori.

Cordărenii, Săpotenii. Fila 96, b.

1). Ieromonahul Dionisii Hudiciu, de a sa bună voe, dedesă daniă sfintei mânăstiri Putnii aceste ѳ (2) moşii şi le-au şi stăpânit mânăstire, vr'o patru ani, apoi s'a sculat numitul Dionisii Hudiciu şi au început a-şi face o mânăstire anume Dolješţii şi vrând să o înzestreze, au tras şi aceste moşii către acea mânăstire Dolješţii, şi venind la mânăstirea Putna, şi-au luat dania şi scrisorile ce dedesă mânăstirii Putnii, pe acele moşii şi au dat şi zapis mânăstirii Putnii, cum că şi-au luat moşiile şi scrisorile acelor moşii, în anii ,ѕсѯѳ 7269 (1761) Fev. ѯ (20).

2). Scrisoare dela ieromonahul Dionisii Hudiciu, dată la mâna lui Pahomii igum. şi a tot soborul sfintei mânăstiri Putnii, cum şi-a luat moşiile Cordărenii şi Săpotenii şi scrisorile şi dania acestor moşii, dela sfânta mânăstire Putna, din anii ,ѕсѯѳ 7269 (1761) Fev. ѯ (20).

Fac ѳ (2) scrisori.

Fila 97, a.

Vărateculu.

1). Această moşiă Vărateculu, impreună cu tot soborul, după cum anume arată în Sinodicul mânăstirii (Pomialnic), au dăruit sfintei mânăstiri Putnii, în vreme bejeniilor de Tătari, Iordache Cantacuzino vel păh., în anii....

2). Au dat sub stăpânire mânăstirii Putnii, în anii ,ѕ҃ѻ 7270 (1762) Mai ѧ҃ (19).

3). Scrisoare dela Iordache Cantacuzino biv vel spătar către săteni carii sunt pe moşia Vărateculu, înştiinţându-i că au dăruit acea moşiă Vărateculu sfintei mânăstiri Putnii, şi de acum să asculte pe vechilul numitei mânăstiri, din anii ,ѕ҃ѻ 7270 (1762), Mai ѧ҃ (19).

Fac ѕ҃ (2) scrisori.

Fila 98, a.

Bahrineştii.

1). Zapis dela Sanda Cliuceroaia şi dela feciorii ei, Ursul i Gheorghii postelnici, Antioh med., şi Gavriliţă, dat la mâna lui Calistr igumen de Putna, precum i-au vândut jumătate sat Bahrineşti, drept ҏ҃н (150) lei, din anii ,ѕ҃ѕı 7216 (1708) Ghen. ѕ҃ї (16).

2). Ţidulă de însemnare, pentru răzeşii ce şi-au vândut părţile din Băhrineşti, lui Oräş hat....

3). Carte domnească dela Nicolae Alexandru voevoda, dată lui Calistru Episcopul de Rădăuţi, de stăpânit satul Bahrineştii, din anii ,ѕ҃нї 7218 (1710) Iuli ѕ҃ı (17). (1)

4). Carte domnească dela Grigorie Ghica voevod, dată lui Antonii mitropolit, de stăpânit jumătate sat Bahrineştii, din anii ,ѕ҃м҃ 7240 (1732) Iuli ѕ҃ (5).

5). Carte domnească dela Costantin Mihail Cehan Racoviţă voevoda, dată lui Calistrat igum., şi soborului dela mânăstirea Putna, de stăpânit jumătate sat Bahrineştii, din anii ,ѕ҃ѧ҃ 7264 (1756) Mai к҃н (28).

Fac ѕ҃ (5) scrisori.

---

(1) Inventar No. 17. Mânăstirea posedă şi un alt hrisov dela acest Domn, însă din 7 Ianuarie 7217 (1709), privitor la cumpărarea acestui sat (Inventar No. 16).

Această moşie, Bahrenişti, o stăpâne mânăstirea Putna, după scrisorile ce arată, dar fiind..... de moştenii cei drepţi: mânăstirii Cetăţuii, cu judecată au luat-o dela Putna, şi o stăpâneşte Cetăţue. (1)

Cărţi domneşti, pentru scutiala poslușnicilor sfintei mânăstiri Putna. Fi

1). Ispisoc domnesc dela Ştefan voevoda, de scutiala a ѧ (8) poslușnici, din anii ѧзр҃ѯѯ 7168 (1660) Ghen. ѧ (8).

2). Ispisoc domnesc dela Duca voevoda, de scutiala a ѧ (8) poslușnici, din anii ѧзрѳѧ 7174 (1666) Ghen. ѧі (11).

3). Ispisoc domnesc, dela Antiochii Costantin voevoda, de scutială a ѧт (12) poslușnici, din anii ѧзс҃з 7207 (1699) Iuni ѧ҃ (9). (2)

4). Ispisoc domnesc dela Antiochii Costantin voevoda, de scutiala a ѧ҃і (12) poslușnici, şi pentru gloabe, şi pentru judecăţi, şi de scutit desetina şi goştina pe bucatele mânăstirii, din anii ѧзсѧі 7214 (1706) Noev. ѧ (1).

5). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, pentru judecăţi, a oamenilor mânăstirii, să-i judece igum., din anii ѧзслѯѧ 7248 (1740) Noev. ѧ҃ (4). (3)

6). Carte domnească dela Matei Ghica voevod, dată slugii gd., să scoată pe Grigoraş Calance din codru, din anii ѧзс҃ѯг 7263 (1755) Oc. ѧт (19). (4)

Fac ѕ (6) scrisori.

De scutiala unui cojocariu. Fil

1). Carte domnească dela Gheorghii Ştefan voevod pentru scutiala a unui cojocariu a sfintei mânăstiri Putnii, din anii ѧзрѯѧ 7164 (1656) Ghen. ѧі (11). (5)

2). Carte domnească dela Ştefan voevoda, pentru scutiala a

---

(1) Această notiţă este făcută pe marginea de jos a cărţii, însă nu de mâna lui Măzăreanu.

(2) Inventar No. 169.

(3) Inventar No. 29.

(4) Inventar No. 184.

(5) Inventar No. 63.

unui cojocariu al sfintei mănăstiri Putna, din anii ѧзѳѯи 7168 (1660) Ghen. ї 10. 1

3). Carte domnească dela Iliaș Alexandru voevoda, pentru scutiala a unui cojocariu a sfintei mănăstiri Putna, din anii ѧзѳ҃ос 7175 1667 Oc. кѓг (23). 2)

4. Carte domnească dela Duca voevoda, pentru scutiala a unui cojocariu a sfintei mănăstiri Putna, din anii ѧзѳ҃оз 7177 (1669; Ghen. ѧ 30. 3)

Fac ѯ 4 scrisori.

Fila 101, a.

Hrisoave de mile domnești.

1. Hrisov mare dela Matei Ghica voevoda, dat sfintei mănăstiri Putna, de aceste miluiri: ѝ (8) vite să fiă scutite de văcărit; și ѕ (400) oi de gorștină, și ѡ (800) vedre vin de vădrărit, și ѧ҃ (1000) stupi de desetină: ѯ (20) oameni fără de bir, fiindcă această mănăstire, la rândueala mănăstirilor de munte iaste mai întâi chiemată și numită, din anii ѧзсѯг 7263 (1755) Fev. ѕ (5).

2). Hrisov mare dela Costantin Mihai Cehan Racoviță voevoda, dat sfintei mărăstiri Putna de aceste miluiri: in tot anul să se deiă acestei mănăstiri ѯ҃н (150) drobi sare dela ocnă: branișteadică munții ce sunt împrejurul mănăstirii, să fiă stăpânită de părinții călugări, după hotarele bătrâne, ѧі (11) oameni străini pescari să fiă fără de bir, și peștele ce vor da la mănăstire să fiă în pace de toată vama. Satele mănăstirii să nu fiă supărate despre toți judecătorii, și globnicii, să-i judece numai igumenul, afară de moarte de om și de furtușag; vama și mortăsăpia ce

Fila 101, b. s'a face pe vitele ce s'or vinde la târgul Siretiului să o ia sfânta mănăstire, o pivniță de piatră ci iaste în târgul Siretiului cu locul ei împrejur, ci să numește pivnița Bugăniții, să stăpâniască mănăstire a ținea și orândă la târgul Siretiului, după cum ține și sfânta mitropoliă la Suceavă, care orândă să fiă în pace despre toate angăriile, din anii ѧзсѯѧ 7264 (1756) Iuni кї (15).

3). Hrisov mare dela Constantin Mihai Racoviță voevoda, dat sfintei mănăstiri Putnii, spre întăritura a tuturor mililor ce au făcut

---

(1) Inventar No. 65.
(2) Inventar No. 69.
(3) Inventar No. 70.

cu sfânta mânăstire, cu al său hrisov, Matei Ghica voevoda, adecă: ѧ (8) vite să fiă scutite de cuniţă, şi ѡ (800) vedre vin de vădrărit, şi ҂а (1000) stupi de desetină; iară gorştina au mai adaos până la ҂а (1000) oi, şi nici pescarii nimică să nu deiă la visteriă, aşijdere şi к (20) oameni poslušnici apăraţi de tot birul visteriei, din anii ҂зсѣѧ 7264 (1756) Ap. ѯѳ (17).

4). Hrisov mare dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, Fila 102, a. dat mânăstirii Putnii, de întăritură pe hrisoavele milelor ce au făcut întâi, după cum arată mai sus, dară întru acest hrisov mai adaoge mila, cu vama şi motăsăpia vitelor ce ar trece pe poticele dela târgul Siretiului în sus, cât ţine parte ţinutului Sucevei, cu potica Vicovelor, ce merge în ţara ungurească, şi cu potica Berhometelor, ce merge în ţara leşască, din anii ҂зсѣѕ 7265 (1757) Oc. кв (22).

5). Hrisov mare dela Scarlat Grigorii Ghica voevoda, dat sfintei mânăstiri Putnii, cu care hrisov întăreşte şi miluieşte sfânta mânăstire Putna, cu toate miluirile ce s'au scris mai sus, în hrisovul lui Matei Grigore Ghica voevod, şi în hrisoavele lui Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, din anii ҂зсѣѕ 7266 (1758) Ap. ҂а (1).

6). Hrisov mare domnesc, dela Scarlat Grigorii Ghica voevoda, Fila 102, b. dat sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură, şi de stăpânire pe bucata cea de loc din olatul Grecenilor, ci iaste loc domnesc, din locul acelor două ceasuri, pe care loc locuesc tătarăі, întărind dania lui Costantin voevoda Racoviţa, arătând şi hotarul acestui loc, foarte pre amănuntul, din anii ҂зсѣѕ 7266 (1758) Ap. ҂а (1). (1)

Fac ҂ѕ (6) scrisori.

1). Scrisoare dela Mitropolitul Iacov şi dela toţi Arhierii şi Igumenii Moldovii pentru sfânta mânăstire Putna, precum să fiă înşuşi stăpânitoare la lucrurile ei şi să fiă slobodă şi în volnicia sa, iară să nu fiă metoh, nici Mitropolii, nici nimănui. Această scrisoare şi testament s'au făcut cu mare sobor şi cu straşnic blăstâm, la anii ҂зсѣѧ 7264 (1756) Ghen. ѕ (2). (2)

Face ҂а (1) srisoare.

---

(1) Mânăstirea posedă un hrisov dela Mihai Racoviţă din 18 Martie 7215 (1707), care scuteşte mânăstirea Putna de toate birurile (Inv. No. 171); altul din 13 Iulie 7250 (1742), prin care satele mânăstirii se scutesc de darea cailor de olac (Inv. No. 32); două din 1 Martie 7265 (1757), prin care se ridică văcăritul (Inv. No. 208 şi 209), şi unul din 3 Iunie 7267 (1759), care apără pe călugării Putnei în drepturile lor asupra vămii Sucevei. (Inventar No. 50).

(2) Inv. No. 81. Cf. Codrescu, *Uricariul*, *XIV*, pag. 182—185.

Fila 103, a. 1). Scrisoare dela Mitropolitul Iacov pentru sfânta mânăstire Pntna, să fiă cum au fost scaon de arhimandrie, din anii ѧѕ҃ѯѕ 7265 (1757) Mart. к҃ (20). (1)

Fac а҃ (1) scrisoare.

Fila 104, a.

Sămi igumeneşti. (2)

1). Sama igum. Gheorghii, pe trei ani, din anii ѧѕ҃ѯв 7262 (1754) Mart. а҃ (4).

2). Sama igum. Calistrat, pe doi ani şi patru luni, din anii ѧѕ҃ѯа 7264 (1756) Dec. к҃ (20).

3). Sama Arhimandritului Vartolomei, pe un an, din anii ѧѕ҃ѯѕ 7265 (1757) Iuni. к҃ (20).

4). Sama igum. Venedict, pe opt luni, din anii ѧѕ҃ѯѕ 7266 (1758) Au. а҃ (30).

5). Sama igum. Calistrat, pe doi ani, din anii ѧѕѯѳ 7268 (1760) Mart. н҃ (1)

6). Sama igum. Pahomii, pe doi ani, din anii ѧѕ҃ѯѳ 7269 (1761) Dec. н҃ (8).

7). Sama Arhimandritului Vartolomei, pe opt luni, din anii ѧѕ҃о 7270 (1762) Sept. а҃ (30).

8). Sama igum. Pahomii. pe un an două luni, din anii ѧѕ҃оа 7271 (1763) Dec. зі҃ (17).

Fac н҃ (8) sămi.

Fila 105, a.

Mănăstire veche (Biserica satului).

1). Hrisov dela Costantin Mihai Ceahan Racoviţă voevoda, dat mănăstirii vechi de scuteala a doi poslușnici, şi a н҃ (8) vite de văcărit, şi р҃ (100) stupi de desetină, din anii ѧ҃ѕѯа 7264 (1750) Iuni ѕ҃ (6).

2). Hrisov dela Ioan Teodor voevoda, dat mànăstirii vechi, de scuteala a doi poslușnici şi opt vite de văcărit şi o sută stupi de desentină, din anii ѧ҃ѕѯѕ 7267 (1759) Ghen. ѕ҃ (7). (3)

Fac к҃ (2) scrisori.

---

(1) Inv. No. 211, Cf. *Uricariu,* l. c., pag. 179—180.

(2) Mànăstirea posedă şi nişte sămi igumeneşti de vitele mânăstirii. Acestea încep cu anul 1762 şi continuă până astăzi. Ele au o introducere făcută de Vartolomeiu Măzăreanu, care le numeşte «*Condica vitelor*». Ea poartă signatura ♦ 12.

(3) Inv. No. 187.

Dănii pe prisăcile Soborului. Fila 106, a.

1). Daniă dela Calistr Episcop Rădăuţului, precum au dat tuturor călugărilor ce trăesc în sfânta mănăstire Putna, o prisacă cu toţi stupii, din Camânca, din anii ѧѕсѧѳ 7235 (1727) Mart. а (30). (2)

2). Danii dela Atanasii Episcopul Romanului, precum au dat tuturor călugărilor dela sfânta mănăstire Putna o prisacă stupi dela Voitinel, cu ѯ (60) matce, din anii ѧѕсѧѕ 7236 (1728) Dec. ѳі (18). (3)

3). Daniă dela Ieroshimonahul Teoctist Gheorghiescul, precum au dat soborului sfintei mănăstiri Putnii м (40) matce la Vicovul de sus, din anii ѧѕсѯѕ 7267 (1729).

4). Daniă dela Iacov proin mitropolit, precum au dat Soborului sfintei mănăstiri Putnii, o prisacă stupi la.... cu ѡ (800) matce, cu teşnic bun nou, îngrădit cu gard nou şi acoperit şi р (100) ştubeie deşarte pentru rui, din anii ѧѕсѳѧ 7271 (1763) Ghen. к (20. (4)

Fac а (4) scrisori.

De scuteală desetinii a stupilor călugăreşti; cărţi domneşti. Fila 107, a.

1). Dela Duca voevod, din anii ѧѕсі 7210 (1713) Sept. є (5).

2). Dela Mihai Racoviţa voevoda, din anii ѧѕсві 7212 (1704) Ghen. ї (10). (5)

3). Dela Nicolai Alexander voevoda, din anii ѧѕска 7221 (1713) Sept. а (4). (6)

Fac г (3) scrisori.

---

(2) Inv. No. 22.

(3) Inv. No. 23. Atanasie erà cu metania dela Putna. Cf. Melchisedec, *Chronica Romanului, II,* pag. 8.

(4) Mănăstirea mai posedă o danie de 80 stupi în Lăpustinul de jos din 11 Fevruarie 1778 (Inv. No. 74).

(5) Inv. No. 14.

(6) Inv. No. 18. Astfel de scuteli s'au dat călugărilor prin hrisovul din 7 Iulie 7264 (1756) (Inv. No. 38).

la 107. b. **Cărţi domneşti pentru desetina călugărilor să plătească boereşte.**

1. Dela Costantin Mihai Cehan Racoviţa voevoda. din anii ѯ҃сѯ҃д 7264 1756 Iunie ѕ҃ 7. 1

2. Dela Costantin Mihai Cehan Racoviţa voevoda. din anii ѯ҃сѯ҃е 7265 1752 Oc. а҃і 11. 2

3. Dela Ioan Teodor voevoda. din anii ѯ҃сѯ҃ѕ 7267 1759 Fevr. е҃ 5. (3)

4. Dela Grigorii Ioann voevoda. din anii ѯ҃со 7270 1702 а҃ 30. 4)

Fac а҃ 4 scrisori.

la 109, a. **Scrisori pe Ţigani.**

1). Uric scris pe sârbiă. dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, precum au dat daniă sfintei mănăstiri Putnii а҃і 11 sălaşuri Ţigani, dintru ai săi drepţi robi. ce i-au adus din ţara Basarabului, din anii ѯ҃ѱц҃ѳ҃ 6998 1490 Mart. ѕ҃і 16. întru acest uric sunt scrise şi numele acelor Ţigani. (5)

2). Uric scris pe sârbiă. dela fericitul ctitor Ştefan voevoda, dat de întăritură şi de stăpânire sfintei mănăstiri Putna, pe Ţigamii ce şi-au adus călugării din ţara Basarabilor. a cărora Ţigani şi numele sunt scrisă întru acest uric. din anii ѯ҃ѧі҃ 7011 (1503) Sept. и҃ (8). (6)

3). Ispisoc domnesc, scris pe sârbiă, dela Miron Barnovschi voevoda. dat sfintei mănăstiri Putna. de întărire, de stăpânire şi de apărare. pe Ţiganii aceştiaş mănăstiri. din anii ѯ҃ѯѳ҃е 7135 (1627) Mai е҃ (2).

(1) Inv. No. 40.

(2) Inv. No. 41.

(3) Inv. No. 42.

(4) Inv. No. 47. Asemenea hotărăşte Grigorie Alexandru Ghica Vodă în hrisovul său din Iunie 7272 (1764), (Inv. No. 72), iar apoi îi liberează pe călugări de desetină (Inv. No. 73), ceeace se întăreşte şi de divanul Moldovii în 24 Iunie 1774 (Inv. No. 151).

(5) Wickenhauser, l. c., pag. 179—181, şi o traducere română făcută de Vartolomeiu Măzăreanu sub. Inv. No. 150.

(6) Se află o traducere făcută de Euloghie dascălul în 25 Maiu 1765 (Inv. No. 162) şi o copie (Inv. No. 196) scrisă de trăducător şi nemţeşte de Wickenhauser, l. c., 187—188.

4). Ispisoc domnesc dela Gheorghii Ghica voevoda, dat sfintei mânăstiri Putna, de întărire, de stăpânire şi de apărare, pe Ţiganii aceştiaş mânăstiri, numele Ţiganilor sunt scrise întru amândouă ispisoacele, din anii ѧ҃ѕ҃ѳ҃ѯѕ 7166 (1658) Mai аї (11).

5). Carte domnească dela Ştefan Petru voevod către şugubinari, să lasă în pace Ţiganii mânăstirii Putna, după cum scriu ispisoacele gd., din anii ѧѕѳѻа 7181 (1763) Iuli з҃ (7). Fila 109,

6). Ispisoc domnesc dela Iancul voevoda, dat sfintei mânăstiri Putnii, de întăritură şi de stăpânire, pe toţi Ţiganii numitei mânăstiri, a cărora Ţigani şi numele foarte pre amăruntul sunt scrisă întru acest ispoc, din anii ѧѕѳѕѯ҃ѳ 7189 (1681) Mai аї (11). (1)

7). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţa voevoda, dată sfintei mânăstiri Putnii, pentru apărare Ţiganilor despre ispravnicii ţinutului şi despre alte angărăi, din anii ѧѕсѯѳ 7259 (1751) Аu. ѝ (8).

8). Carte domnească dela Grigorie Ghica voevod, dată Isaii igum., şi a tot soborul dela mânăstire Putna, pentru apărare Ţiganilor, din anii ѧѕсѧѝ 7248 (1740) Ghen. а҃і (14).

Fac ѝ (8) scrisori.

Cărţi domneşti şi mitropoliceşti, date de volnicia igumenilor şi părinţilor dela sfânta mânăstire Putna, să-şi cerce prin ţară Ţiganii ce au fugit, şi prinzându-i să-i aducă la mânăstire Putna. Fila 110,

1). Carte domnească dela Bogdan voevoda.... Ap. ѳ҃і (19).

2). Carte domnească dela Mihai Racoviţă voevod, din anii ѧ҃ѕ҃ѕа 7230 (1722) Ghen. аї (11).

3). Carte dela mitropolitul Antonii, din anii ѧѕсѧѳ 7239 (1731) Mai вѳ҃і (12).

4). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevod, din ani ѧѕсѧѧ 7240 (1732) Iuli к҃в (25).

5). Carte domnească dela Costantin Nicolai voevoda, din anii ѧѕсѧѧа 7241 (1733) Mai а҃ (1).

---

(1) Wickenhauser, l. c., pag. 196 şi 197, neamintind însă ziua edării ispisocului.

6). Carte domnească dela Costantin Nicolai voevoda, din anii ,ѯ҃ϛнд 7251 (1743) iuni кв҃ (22).

7). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, din anii ,ѯсѻѳ 7258 (1750) Ghen. ѳ҃ (8).

8). Carte domnească dela Costantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, din anii ,ѯ҃сѯ҃ѕ 7265 (1757) Ghen. ѧ (9).

9). Carte domnească dela Scarlat Grigorie Ghica voevoda, din anii ,ѯ҃сѯ҃ѕ 7266 (1758) Ghen. ѕ҃ (7).

Fac ѧ (9) scrisori.

Ţiganii.

la 111, a.

1). Scrisoare dela igum. şi dela tot soborul sfintei mânăstiri Putna, pentru un Ţigan anume Puţan, al mânăstirii Putnii, care Ţigan au furat un cal, şi au dat Ţiganul visternicului Pelin, din anii....

2). Scrisoare dela Ieromonahul Atanasii, precum i-au furat un cal, Tiron Puţan, al mânăstirii Putnii, şi fiindcă Putnenii s'au lepădat de acest Ţigan, visternicul Pelin au dat călugărului Atanasii alt cal, şi au scos pe Ţigan dela spânzurătoare, şi l-au luat rob, din anii....

Aceste scrisori amândouă sunt foarte vechi, şi cu peceţi, dar anii şi lunile nu sunt scrisă.

Fac ѕ҃ (2) scrisori.

Pentru Ţiganul Gavriil.

la 111, b.

1. Mărturiă dela tot soborul sfintei mânăstiri Putnii, pentru Ţiganul Gavriil, că iaste drept rob a numitei mânăstiri, anul şi luna nu iaste.

2. Mărturiă dela monahul Tadei săhastrul pentru Ţiganul Gavriil, că iaste drept rob al sfintei mânăstiri Putnii.

3. Mărturiă dela Cutul Ursache starii, tatăl lui Ursache, ce au fost vătăman în Vicove, pentru Gavriil Ţiganul, că iaste drept rob al sfintei mânăstiri Putnii.

Scrisorile Stroescului.

1 Ispisoc dela Vasilie voevoda, precum au venit Mihălaş Beldiman, şi au vândut un Ţigan anume Irimii, feciorul Măricăi,

nepot lui Bilăe Ţigan, Lupului Stroescul, drept ѧ (30) taleri bătuţi, din anii ѧзрїѳ 7183 (1675) Fev. ѩі (18).

2). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, cătră Lupul Balş biv med., să judece pe călugării de Putna, cu Stroescul, pentru Ţiganul Gavriil, din anii ѧѕ҃мѯ 7249 (1741) Fev. ѕ҃ (6).

3). Anaforà, dela vel hat. întărită, cu pecete gd., cum s'au dovedit scrisorile Stroescului, că sunt viclene, şi cum s'au judecat, ca să aibă bună apărare Ţiganii mânăstirii Putna, ce s'or fi trăgând din Gavriil, Ţiganul mânăstirii Putnii, despre Stroescul, din anii ѧ҃сѯѧ 7264 (1756) Mai к҃з (27). Fila 112, a.

4). Carte de judecată dela Vasilie Razul hăt., precum au judecat pe Calistrat igum. mânăstirii Putnii, cu Grigoraş Stroescul comis, pentru nişte Ţigani, şi s'au aflat scrisorile Stroescului rele şi resuflate, după cum arată şi în anaforá, şi s'au luat acele scrisori rele, şi s'au dat la mâna igum. de Putna, şi s'au dat rămas Stroescul din toată judecata, din anii ѧ҃сѯѧ 7264 (1756) luli ѩ (8).

Fac ѕ҃ (7) scrisori.

Pricini cu mânăstire Dragomirna pentru Ţigani. Fila 112, b.

1). Mărturiă dela toţi Ţiganii mânăstirii Putnii, pentru Ţiganul Toma, că iaste drept rob a mânăstirii Putnii, iară nu a mânăstirii Dragomirna, din anii ѧѕмѳ 7248 (1740) Mart к҃є (25).

2). Mărturiă dela tot soborul sfintei mânăstiri Putnii, pentru acest Ţigan Toma, şi cu niamu lui, că sunt drepţi robi a mânăstirii Putnii, iar nu a Dragomirnii, din anii ѧѕ҃мѳ 7248 (1740) Mart к҃ѧ (29).

Condică (1).

3) scrisă de Popa Dimitrii, întru care sunt şcrişi toţi Ţiganii mânăstirii Putnii anume, câte suflete, cum şi numele Ţiganilor, şi a Ţigancilor, şi numărând eu, am aflat întru aceasta condică

(1) Mânăstirea posedă astăzi numai Condica Ţiganilor scrisă de Vartolomeiu Măzăreanu în anul 1764 (Inv. No. 511).

sălaşuri Ţigăneşti . . . . . ηв (52)
iară suflete bărbaţi şi femei . . . . . ρδв (172).
Fac ѳ (3) scrisori.

Fila 113, a.

Impărţelele Ţiganilor cu Episcopia Rădăuţului.

1). Carte domnească dela Grigorii Ghica voevoda, către Şerban Cantacuzino biv vel med. i Solomon biv bel şăt., să margă să cheme Varlaam Episcopul de Rădăuţi, şi să-i judece cu călugării de Putna, pentru pricinele Ţiganilor şi care Ţigani or fi drepţi a mânăstirii Putnii, să-i ia dela Rădăuţi, şi să-i deiă pe mâna călugărilor de Putna, făcând împărţală cu dreptate, din anii ,зѯмѕ 7245 (1737(Mai ї (10).

2). Impărţala Ţiganilor, a Episcopiei Rădăuţului cu a mânăstirii Putnii, întru care sunt scrişi Ţiganii anume, cari în ce parte au venit, iscălită de Adam biv vel slugeriu, i de Toader Başotă biv vel şăt., i de Varlaam Episcopul Rădăuţului, din anii ,зсѯѕ 7245 (1737) Mai кѯ (25).

3). Răvaş de jalobă, dela Ierotei igum. ot Putna, pentru împărţala Ţiganilor dela Rădăuţi cu mânăstire Putna, şi din dosul răvaşului, carte gd., către Iosăfache is. Sucevii, să cheme faţă amândouă părţile, şi să le facă împărţală pe dreptate, din anii ,зсѯа 7251 (1743) luni кѯн (28).

Fila 113, b. 4). Carte dela Dositei Episcopul Rădăuţului, către Arhimandritul Vartolomei, pentru pricinele a împărţelii Ţiganilor, fiindcă părinţii de Putna nu se ţin odihniţi, să margă la Iaşi, din anii ,зсѯѕ 7265 (1757) Mart нѯ (18).

5). Impărţala Ţiganilor, a Episcopii Radăuţului, cu a mânăstirii Putnii, care au făcut-o Iacov mitropolit, după învoiala a amândouă părţile, din anii ,зѯсѯѕ 7266 (1758) Iuli вѯ (12).

6). Carte dela Iacov mitropolit, dată sfintei mânăstiri Putnii, tot pentru împărţala a Ţiganilor Episcopii Rădăuţului, cu Ţiganii mânăstirii Putnii, din anii ,зѯсѯѕ 7266 (1758) Iuli вѯ (12).

Fac ѕ (6) scrisori.

Impărţala Ţiganilor, a mânăstirii Putnii cu a mânăstirii Homorului. Fi

1). Scrisoare proigum. Tofan, şi dela tot soborul mânăstirii Homorului, către părinţii de Putna, precum că Ţiganii Gavriil sen Ursul, Ursul sen Miron, şi Miron sunt drepţi robi a mânăstirii Homorului, din anii ѧѕ҃з 7207 (1699) Ap. ѩѣ҃ (18).

2) Scrisoare dela Nil igum. ot Homor, şi dela tot soborul de acolo, dată Isaii igum. şi a tot soborul ot Putna, precum că au avut nişte Ţigani de împărţală, anume Ursul sen Savei, şi Simeon sen Tolaşu, din Putna, şi în ce chip s'au învoit şi s'au împărţit cu Ţiganii, din anii ѧѕ҃и 7250 (1742) Ghen. ѯ҃ (20).

3). Carte domnească dela Constantin Mihai Cehan Racoviţă voevoda, către Mitropolitul şi către Episcopi, şi către veliţii boeri, să să ia sama părinţilor dela mânăstire Putna şi Homorul, pentru gălceava ce au pentru nişte sălaşuri de Ţigani şi să-i judece, din anii ѧѕ҃ѱѕ 7265 (1757) Ghen. ѯ҃ (9).

4). Carte domnească dela Constantin Cehan Racoviţă voevoda, Fil către Dositei Episcopul Rădăuţui şi către pit. Ioniţă Calmăşul, i Petre Chiaşco vel şet., să judece pe igum. de Homor cu igum. de Putna, pentru pricina Ţiganilor, şi câţi Ţigani vor fi a mânăstirii Putnii, să-i scoată dela mânăstire Homorului, şi să-i de pe mâna igum. de Putna, din anii ѧѕ҃ѱѕ Ghen. ѧ҃і (11).

5). Scrisoare de învoeală, şi de împărţală, a Ţiganilor mânăstirii Putnii, cu a mânăstirii Homorului, dela Chiprian igum. mânăstirii Homorului, dată lui Venedict igum. mânăstirii Putnii, care învoeală şi împărţală s'au făcut, dinainte Sfinţii sale Iacov mitropolit, din anii ѧѕ҃ѱѕ 7266 (1758) Iuni ѯ҃а (24).

Fac ѕ҃ (5) scrisori.

Impărţala Ţiganilor mânăstirii Putnii, cu a mânăstirii Hangul. Fil

1). Zapis dela Ierotei igumenul Hangului, dat la mâna lui Pahomii igum. Putnii, precum li-au hotărît d. Vasile Rosat hăt., şi s'au împărţit cu Ţiganii amândouă mânăstirile, din anii ѧѕ҃ѱѳ 7269 (1761) Ghen. ѩѣ҃ (12).

2). Scrisoare dela igum. de Hang, către Iacov proin mitropolit,

cumcă i-au fugit Ţigănaşii cei de împărţală. şi sunt la Putna. şi cum că au trimis să-i ia. din anii ,ѕ҃ѻ҃ 7270 (1762) Iuni ѕ҃ (5).

Fac ѕ҃ (2) scrisori.

Fila 115. b.

Alte împărţele.

1. Zapis dela Ilie Zmucilă. dat la mâna Mitropolitului Antonii, precum au vândut Sfinţii sale un Ţigan anume Sandul Bacul, care Ţigan au fost din împărţala ce au avut cu mânăstirea Putna. din anii ,ѕ҃ѯ҃ѧ҃ 7244 (1736) Sept. к҃т (12).

2. Suret di pe împărţire Ţiganilor. Iorga şi cu niamul lui, care împărţire au făcut-o Antonii Mitropolit. şi cu pitariul Ilie, din anii ,ѕ҃ѯ҃ѕ҃ 7245 (1737) Iulii г҃ 3.

3. Împărţală ce au făcut vornicul Lupul Balş. a unor Ţigani, Andrei sen lui Grigorii Narte. i Veselina Ţiganca mânăstirii Putnii. după invoiala părinţilor de Putna. şi a lui Paraschivii. din anii ,ѕ҃ѯ҃ѳ҃ѕ҃ 7266 1758 Iuni а҃ 1.

Fac г҃ 3 scrisori.

Fila 116. a. 1. Zapis dela Sandul jude a vel vist. şi dela Itodii jude peste Ţiganii şd. dat la mâna lui Antonii vladica de Rădăuţi. pentru Ţiganii mânăstirii Putna. anume Petre faur i Ion tij faur. şi Ion chiminţeriu. din anii ,ѕ҃ѯ҃ѳ҃ѕ҃ 7236 1728 Iuni к҃ѳ 25.

Face а҃ 1 scrisoare.

Schimb.

1. Scrisoare dela Iacov prvin mitropolit dată Arhimandritului Varlaam. şi a tot soborul mânăstirii Putnii. precum au făcut schimb cu dânşii Ţigance. Sfinţie sa au dat mânăstirii г҃ 2 Ţigance. anume Nastasia i Pătrana. iară mânăstire au dat Sfinţii-sale. г҃ 2 Ţigance. anume Aesima şi iarăş Aesima. din anii ,ѕ҃ѻ҃ 7270 1762 Mai а҃ 1.

Face а҃ 1 scrisoare.

Fila 116. b. 1. Scrisoare de judecată. dela Iacov Episcopul de Rădăuţi. dată la Dumnezeu sfinţire mânăstirii Putnii. pentru un Gheorghi [illegible] care au închis cu [illegible] dată a Mărutii Ţiganca a mânăstirii Putnii. să rămâie şi ei Ţigani ai mânăstirii. din anii ,ѕ҃ѯ҃ѳ҃ 7256 1748 Mai а҃т 11.

2. Scrisoare dela Gheorghi Ţigan faur. a sfintei mânăstiri

Putnii, dată femeii sale Anuţii Ţigancă, precum s'au învoit, şi s'au despărţit, din anii ,ѕ҃ѯ҃ 7269 (1761) luli к҃є (25).

3). Scrisoare dela Anuţa Ţigancă femeia lui Gheorghii făurariu, Ţigan a sfintei mânăstiri Putnii, dată la mâna bărbatului său, precum s'au învoit, şi s'au despărţit, din anii ,ѕ҃ѯ҃ 7269 (1761) luli кє (25).

Fac г (3) scrisori.

Câte fete de ţigane s'au dat după Ţigani streini. Fila 117, a.

1). Fata lui Istratii Ţigan a mânăstiri Putnii, după Ţiganul Gavriil păslariu a mânăstirii Pobratei, după răvaşul lui Dositei Episcopul Rădăuţlui. . . .

2). Fata lui . . . . . după Ţiganul . . . . . holtei a mânăstirii Voroneţului, după răvaşul lui Macarii igum. Voroneţului — Fev. ий (8).

3). Zapis dela Arsenii Ţigan ot Voroneţ, precum au luat vărul său Teodor o fată Ţigancă a mânăstirii Putnii, anume pe Marie, fata Ursului Guţii, din anii ,ѕ҃ѯ҃ 7269 (1761) Fev. аї (14). (Întru acestaş zapis scrie câte fete de Ţigan din Voroneţ au luat Ţiganii mânăstirii Putnii şi iarăş câte fete au luat Ţiganii Putnii dela Voroneţ).

4). Zapisul lui Ivan, dimpreună cu a maicii lui Elena, dat la mâna lui Pahomii igum. mânăstirii Putnii, precum şi-au luat femeiă pe Vasilca fata lui Nicolai Pană, Ţigan mânăstiri Putnii, şi s'au dat şi el rob mânăstirii Putnii, din anii ,ѕ҃ѯ҃ 7269 (1761) Fev. к҃и (28).

Fac ѧ҃ (4) scrisori.

Iar peste tot scrisori pe Ţigani н҃ѧ (54).

EXTRAT Fila 119, a.

de toate moşiile ce au cumpărat Stefan voevod şi le-au dat danie sfintei mânăstiri Putnii şi câţi bani au dat pe fieşte care moşiă.

1). Vicovul de sus . . . . . с҃ (200) zlati tătărăşti
2). Manevţi . . . . . фл҃ (530) » »
3). Voitinelul . . . . . ф҃ (500) » »

4). Macicatovții . . . . . ѕ (400) zlati tătărești
5). Frătăuții . . . . . — —
6). Botășanii . . . . . — —
7). Climăuții . . . . . ѧчѳ (1095) » »
8). Vicșanii . . . . . ѕ (400) » »
9). Tărnovca . . . . . ρн̃ (150) » »
10). Balcovți . . . . . ρк̃ (120) » »
11). Grecii . . . . . ф̃ (500) » »
12). Clicicovți . . . . . ф̃і̃ (510) » »
13). Ostrița . . . . . с̃ (200) » »
14). Ștubeiul . . . . . с̃н (250) » »
15). Satele dela Frumoasa și cu Ezerul roș . . . . . цл (930) » »

Fac ѳі̃ (15) moșii.

1). Viile dela Cotnariu . . . . . ѳмѧ (544) » »
2). Moara dela Feredeeni . . . . ѯ (60) » »

ѧѕт̃пѯ (7389)

Fila 119, b.

EXTRAT

câte moșii domnești au dat Stefan voevoda danii sfintii mânăstiri Putnii.

1). Munții Branište,
2). Vicovele de jos,
3). Balasinești,
4). Cozminul.

fac ѧ̃ (4) moșii.

Iară cu cele cumpărate
fac ѯі (19) moșii.
Iară cu Sinești și
Onicicanii ка̃ (21) moșii.

EXTRAT.

Alte mili ce au făcut Stefan voevoda cu sfânta mânăstire Putna.

1). аі̃ (11) sălașuri Țigani,
2). Mori pe Siretiu,

3). Tiasc mare, de făcut ceară,
4). Vama cea mică a Sucevii,
5). Sladniță,
6). Scutiala vămei pe r̃ (3) măji peşte,
7). Dajde preoților de prin toate satele mănăstirii,
8). p̃н (150) drobi sare.

EXTRAT. Fila 120, a.

Moşii ce au dat sfintei mănăstiri Putnii, alți blagocestivi creştini.

1).	Stăucenii	au dat	Peter voevoda,	
2).	Peşcenții	» »	Peter voevoda,	
3).	Petrecanii	» »	Peter voevoda,	
4).	Cuciurul	» »	Roxanda doamna,	
5).	Camânca	» »	boierul Iurii Cupcin,	
6).	Tomiştii	» »	boieriul Iurii Cupcin,	
7).	Cupca,	» »	boeriul Iurii Cupcin,	
8).	La târgul Siretiului	» »	Costantin Racoviță voevoda,	
9).	Tereblece	» »	vlădica Calister,	
10).	Petrecenii	» »	Prodan, văt., o parte,	
11).	Ciudiul	» »	Maria comisoaia, Pelin,	
12).	Crasna	» »	vlădica Filotei—Huşi,	Fila 120, b.
13).	Ropce	» »	vlădica Calister,	
14).	Ardăneştii	» »	Grigorii Hăjdău,	
15).	Carapciul	» »	Dăniil Nacul,	
16).	Podraga	» »	vlădica Calister,	
17).	Brătineştii	» »	Mitropolitul Savva,	
18).	Romaneştii	» »	Schinb pentru Sineştii şi Onicicanii, (зпоДоѣ) iarăş dela Ştefan voevoda.	
19).	Vlădenii			
20).	Avireştii			
21).	Şcheia	» »	dela vlădica Calister,	
22).	Şerpenii	» »	Grigorii Apostol,	
23).	Mânăstirea dela Hotin cu moşia	» »	Stareţul Mattei,	
24).	Mramorniţa	» »	vlădica Calister,	
25).	Cordarenii i Săpotenii	» »	Dionisii Hudiciu (iarăş li-au luat),	Fila 121, a.
26).	Vărateeul	» »	Iordache Cantacuzino,	

27). Băhrineştii au dat vladica Calister.
Fac ѯз (27) moşii, fac ѯз (27) ctitori.
Dintre aceste moşii, câte nu stăpâneşte mânastirea acmù:
1). Şcheia, 2). Mânăstioară ot Hotin. 3). Mramorniţa, 4). Cordărenii i Săpotenii, 5). Băhrineştii.
Fac ѳ (5) moşii.
Preste toate moşii: ѫѕ (46), scoţând ѳ (5) moşii, rămân ѫа (41) moşii pe care le stăpâneşte mânăstirea. (1)

Fila 121, b.

EXTRAT

câte scrisori sunt pe fieştecare moşiă.

1). Pe toate bisericile i preoţii de prin toate satele mânăstirii şi pe munţii Branişte. . . . . ѧі (18)
2). A amândurora Vicovelor, cât şi pentru folărit. . . . ѯѧ (28
4). A Manevţilor. . . . . ѧ̃ (4)
5). Voitinelul i Ţiganii. . . . . ѯ̃ (2)
6). Balasineştii i Macicatovţi. . . . . ѧ̃ (4)
7). Frătăuţii, Botăşanii i Climăuţii. . . . . ѳ̃ (5)
8). Vicşanii. . . . . ѓ̃ (3)
9). Târnovca. . . . . ѓ̃ (3)
10). Pleşenţi. . . . . ѯ̃ (2)
11). Balcovţi. . . . . ї̃ (10)
12). Morile şi metohul dela târgul Siretiului. . . . . ѳі (13)
13). Feredeenii. . . . . ѧ̃ (1)
14). Moşia ot târgul Siretiului. . . . . ѓ̃ (3)
15). Mortăsăpia şi vama. . . . . ѳ̃ (5)
16). Grecii. . . . . ѧї (11)
17). Tereblece. . . . . ѕ̃ (7)

---

(1) Mânăstirea Putna posedă uricul original (Inv. No. 845) şi o traducere română (Inv. No. 123), prin care Ştefan cal Mare întăreşte lui Sima Corcea şi îi dărueşte în 18 Septemvrie 6965 (1457) moşia lui Corceşti, care apoi a devenit proprietatea mânăstirii, apoi o traducere a uricului aceluiaş Domn din 2 Iulie 7010 (1502), prin care dărueşte mânăstirii un loc de lângă Bojeşti, pe care l-a cumpărat dela Muşa, fiica lui Duma Madoje, şi dela alţi proprietari (Inv. No. 61), şi hrisovul lui Grigorii Ghica din 10 Mai 7240 (1752), din care este evident că mânăstirea aveà locuri în Lucaveţ (Inv. No. 24). Locurile şi moşiile amintite nu sunt însemnate în extrasul lui Măzăreanu.

18). Camânca . . . . . ѳ̃ (5)
19). Petrecenii . . . . . ѳ̃ (5)
20). Tomeştii . . . . . ѳ̃ (5)
21). Cupca . . . . . Ѧ̃ (4)
22). Ciudiul . . . . . ѓ̃ї (13)
23). Crasna . . . . . ѯ̃ (9)
24). Ropce . . . . . ѕ̃ (7)
25). Iordăneştii . . . . . ѓ̃ (3)
26). Carapciul . . . . . ѯ̃ (20)
27). Cuciurul i Cozminul . . . . . ѧ̃ѕ (36)
28). Clicicovţi . . . . . ѫ̃ (2)
29). Ostriţa . . . . . ѕ̃і (16)
30). Ştubeenii . . . . . ѕ̃ (7)
31). Petrecanii . . . . . Ѧ̃ (4)
32). Podraga . . . . . ѳ̃ (5)
33). Stăucenii . . . . . ѕ̃ (6)
34). Brătineştii . . . . . ѯ̃Ѧ (24)
35). Româneştii . . . . . — — Fila 122, a.
36). Vlădenii . . . . . — —
37). Avireştii . . . . . ѫ̃ї (12)
38). Şcheia . . . . . ѓ̃ (3)
39). Frumoasa i Ezerul . . . . . ѓ̃ї (13)
40). Şerpenii . . . . . Ѧ̃ (4)
41). Privelii pe toate moşiile . . . . . ѓ̃ (3)
42). Mânăstioara la Hotin . . . . . ѧ̃ї (11)
43). Mramorniţa . . . . . ѫ̃ (2)
44). Cordărenii i Săpotenii . . . . . ѧ̃ (1)
45). Vărătecul . . . . . ѧ̃ (1)
46). Bahrineştii . . . . . ѳ̃ (5)

Alte scrisori:

1). Viile ot Cotnariu . . . . . ѕ̃ (6)
2). Viile dela Cruce nij . . . . . ѓ̃ (3)
3). Viile dela Odobeşti . . . . . ѳ̃ (5)
4). Viile tij dela Odobeşti . . . . . Ѧ̃ї (14)
5). Viile dela gârle . . . . . ѓ̃ (3)
6). Viile dela Pişata . . . . . ѧ̃ (1)
7). Pe Ţigani . . . . . ѯ̃Ѧ (54)
8). Pentru peşte i gloabe . . . . . ѯ̃ (9)

9). Pentru danii, şi pomenire ctitorilor . . . . . ѯѦ (24)
10). Pentru clopotul cel mare . . . . . ѕ̃ (7)
11). De hotărît . . . . . ѳ̃ (9)
12). De stăpânit . . . . . ѧ̃ (4)
13). Pentru vecini . . . . . ѕї̃ (17)
14). Pentru Poslușnici. . . . . ѕ̃ (5)
15). De scos pe calance. . . . . а̃ (1)
16). De scutiala unui cojocariu . . . . . ѧ (4)
17). Hrisoave domnești . . . . . ѕ̃ (6)
18). Pentrù volnicia mânăstirii. . . . . а̃ (1)
19). Sămi igumenești . . . . . ѝ̃ (8)
20). A mânăstirii vechi . . . . . ѧ̃ (4)
21). Danii pe prisăcile soborului . . . . . ѧ̃ (4)
22). De scutit desetina . . . . . ѓ̃ (3).
23). De plătit boerește . . . . . ѧ̃ (4)
Fila 122, b. 24). Pe cârșma Vicovelor . . . . . ѓ̃ (3)
25). Pe cârșma din târgul Siretiului . . . . . ѧ̃ (4)
26). Pe cârșma din Cernăuți. . . . . ѕ̃ (2)
27). Pe cârșma din Botășeni. . . . . ѧ̃ (4)
28). Condică de toate odoarele. . . . . а̃ (1)
29). Condică pentru vite . . . . . а̃ (1)
30). Condică pentru tocmelile moșiilor . . . . . а̃ (1)
Preste tot scrisori ѳиз (557).

Fila 125, a. ## Insemnare pentru clopotul cel mare numit Buga.

1). Clopotul cel mare a sfintei mânăstiri Putnii l-au facut fericitul ctitor Ștefan voevoda, din anii ѧѕцч (1482).

2). S'au stricat, în anii ѧз҃сѯи 7268 (1760) Gen. ѕ̃ (5).

3). S'au prefăcut din meșterul Teodor Polianschii ot Lvov, în anii ѧз҃сѯѧ 7269 (1761) Iunie ѕ̃ (2).

4). După ce l-au prefăcut trăgându-l la cântar sau aflat р̃к (102) camene, ѕ̃ (2) ocă, ѓ̃ (3) litre.

5). Iară câți bani s'au cheltuit la prefacerea acestui clopot, arată în sama igum. Pahomii și igumenii dintâi.

6). Cu multă silință a lui Iacov proin mitropolit, și a igum. Pahomii, și a tot soborul, cu cheltueala mânăstirii, însă și cu ajutorul lui Iacov proin mitropolit.

7). Zapis dela Teodor Palianschii clopotariul ot Lvov, că de s'a strică clopotul cel mare până în patru ani, să-l facă el cu a lui cheltueală, din anii ѧ҃ѕ҃ѯ҃ѳ 7269 (1761) Iuni к҃ (20).

Iaraș s'au stricat în anii dela Chr. 1793, carele 25 de ani au zăcut stricat. După aceea prin silința Igumenului Filaret Bendevschii și cu ajutorul boerilor Ilie Ilschii, Dimitrachi Costân și Vasilii Vasilico iarăș de iznou s'aŭ prefăcut în anii 1818. După ce l-au prefăcut, trăgându-l la cântariu s'au aflat de 1230 ocă. Mânăs. Put. 20 Mart. 843. Sevastian Gheorghiescul Ecc. Putnii. (1) Fila 125, b

(1) Ultima notiță este scrisă de mâna lui Gheorghiescul.

Copie tabulară de pe protocolul aulic de delimitare al proprietăţilor mânăstirii Putna din i. r. cerc al Bucovinei, dela pagina 359 până la 409.

Continuatum în 25 Ianuarie 1782. Astăzi s'au înfăţişat egumenul mânăstirii Putna, cu numele Ioasaf ieromonah, pe care l-a chemat comisiunea, cu ecclesiarhul aceleiaş mânăstiri anume Atanasie, care după ce a depus jurământul prescris, a fost întrebat: 1). Cine a fost ctitorul mânăstirii Putna? *R.* Ştefan cel bun au zidit această mânăstire cam în anul 6974 (1466). 2), Ori de a dăruit acest bun principe Ştefan mânăstirii zidite de dânsul şi câteva moşii? *R.* Da, căci cele mai multe din moşiile, cari posedă mânăstirea, le-a primit dela acest Ştefan. 3). Egumenul să nomineze toate satele şi moşiile, cari le posedă mânăstirea în acest cordon, însă fără a amestecă şi cele ale filialelor. *R.* În acest cordon mânăstirea Putna posedă şi anume în districtul Sucevii următoarele sate: Vicovul de sus, Vicovul de jos, Voitenii (1), Balasineştii, Botoşenţi, Climăuţii, Terebleşi, Caminca, $^3/_4$ din Petrecenii-Tomeştii, Cupca, Ciudiul, $^1/_2$ Crasna, $^1/_4$ din Ropce, $^1/_2$ din Carapciu. În al Cernăuţului: Cuciur mare, Cozminul, Cliscouţ hodie Ostriţa, Ostriţa hodie Mahala, Stăucenii lângă Cernăuţi. În districtul Sucevii moşiile: Maneuţii, Mascatouţii, Frataţii, Vicşanii, Tarnauca, Balcauţii, Pleşenţii, Grecii. Item 2 case in Cernăuţi, 1 casă în Sireti. Item o Branişte pe care-i zidită mânăstirea, care se compune din 18 munţi şi anume: Bucovul lui Goian, Cornul, Sacaluşul, Între pârae, Gigeul, Dealul dintre

(1) Voitinelul de astăzi.

Putne. Dealul crucii. Dealul secării, Măgura, Gropile. Mintea. Iarovița, Tomnatecul. Bobeica. Țapul. Lucina. Moldova. Păgăniște.

Peste cordon mânăstirea posedă factic satele: Stăucenii (1), Formoasa, moșiile: Ștubeenii, Petrecanii. Pustia. Podraga, Brătinești, $^1/_2$ Șerpeni. un eaz de pește. 14 $^1/_2$ pogoane de vie la Odobești. Mânăstirea mai posedă încă multe scrisori pentru moșii. cari le-a posedat până la timpurile Rușilor. din acel timp boierii de ceea parte i-a luat multe moșii. 4). Cum și dela cine a căpătat mânăstirea satul Vicovul de sus? *R.* Acest sat Vicovul de sus Ștefan Vodă l-a cumpărat dela Stan Babici și feciorii lui cu 200 lei tătărești și l-a dăruit mânăstirii.

Să se noteze:

Deoarece egumenul scrisorile sale nu le aveà la sine, ci în depărtatul său castel, și aceste mai întâi trebuiră să fie sortate, de aceea i s'a dat timp pentru aceasta până a doua zi. in acest timp însă s'a cetit depoziținnea lui. s'a tălmăcit și el a fost pus să subsemne provizoriu, ceeace și comisiunea a făcut-o. Ioasaf egumenul Putnii, Ioan Calmuțchi m.p. căpitan asesor. Alexandru Ilschii m.p., Metzger m.p. colonel. I. Picelli m.p. căpitan de cavalerie, Harsani m.p. sublocotenent auditor, I. S. Erggelet m.p. qua Actuarius, Petrus Aron translator jurat.

Continuatum în 26 Ianuarie 1782.

Fiindcă așà numita Braniște, care formează 18 munți. și pe care mânăstirea este zidită, conține în sine oarecari sate, pe cari se află și Vicovul, de aceea s'a luat în prima linie în privire să se cerceteze titulul acestei Braniște. 5). Cum a venit deci Braniștea, care conține în sine toate mai sus amintitele dealuri, la mânăstirea Putna? *R.* Această Braniște este împărțită în trei părți, din care pe cea dintâi Ștefan Vodă a dăruit-o mânăstirii; tot acest Ștefan a mărit această Braniște și în fine Vasile Vodă a mai lărgit această Braniște mai mult și a întărit daniile lui Ștefan Vodă.

Să se noteze: Cele două urice de danie dela Ștefan Vodă, prin cari au dăruit el de două ori o parte de Braniște mânăstirii Putna, se află în traducere sub No. 98, 99. Uricul de danie și de confirmare dela Vasile Vodă, prin care lărgește Braniștea mai

---

(1) Prin urmare mânăstirea aveà 2 sate cu acest nume.

mult și întărește daniile lui Ștefan Vodă, se află sub No. 100. În toate trei documentele alăturate hotarele sunt însemnate.

Să se noteze: Mânăstirea Putna a arătat încă un uric dela Principele Ștefan cel bun, pe baza cărui mânăstirea Putna are încă un deal numit Chostova, care deal însă atunci a fost luat dela dânsa, dimpreună cu alte locuri și dela boeri, când Polonii, cari formează azi Galiția, și-au lărgit fără drept și cu tărie hotarele lor dela Ceremușul cel negru până la Ceremușul cel alb și au rupt o bucată din Moldova, din Bucovina de astăzi. Acest uric este alăturat în traducere sub No. 101. (1)

6). Posedă mânăstirea Putna Braniștea aceasta încă și astăzi, așà precum hotarele sunt descrise în uricele cele trei sus amintite dela Ștefau Vodă și Vasile Vodă, și ori de o posedă în liniște? *R.* Mânăstirea posedă Braniștea încă și astăzi, așà precum sunt hotarele descrise în acele urice domnești, numai din spre Polonia și Maramureș hotarele au fost schimbate, pentrucă, precum a amintit dejà, Polonii au luat o bucată de loc din această parte și Ungurii la hotarul Maramureșului o alta înainte de 60, 70 sau 80 ani. 7). El, egumenul, a zis la interrogatorul 4, că Ștefan Vodă a dăruit mânăstirii Putna satul Vicovul de sus, că l-a cumpărat dela un anumit Stan Babici și feciorii lui, posedă mânăstirea despre aceasta oarecare document? *R.* Mânăstirea posedă respectivul uric de danie, pe care el egumenul l-a arătat. *Să se noteze.* Respectivul uric de danie se află alăturat aici sub No. 102, hotarele satului însă nu sunt însemnate în el, dar mânăstirea are scrisorile proprietarului Stan Babici, care a vândut moșia Vicovul de sus lui Ștefan Vodă. 8). Deoarece în acest uric domnesc hotarele satului Vicovul de sus dăruit mânăstirii nu sunt însemnate, ori de n'are mânăstirea vre-o hotarnică? *R.* Mânăstirea n'are hotarnică, ea însă se află în liniștită posesiune după hotarele cele vechi, pentru că acest sat din toate părțile este încunjurat de alte moșii mânăstirești și n'are prin urmare nici o ceartă. 9). Quo titulo posedă mânăstirea Putna satul Vicovul de jos? *R.* Ștefan Vodă cel bun a schimbat acest sat cu fostele sale două sate Vereșcanii și Ungurenii cu mitropolia din Suceava și l-a dăruit mânăstirii cu uricul original adus de față. *Să se noteze.* Acest uric de donațiune s'a alăturat aici în traducere sub No. 103, dar

(1) Despre acest uric Măzăreanu nu amintește nimica în Catastihul său.

şi în acesta hotarele satului nu sunt însemnate. 10). Ori de n'are mânăstirea o hotarnică anume, deoarece hotarele nu se află induse în arătatul uric, şi de când posedă mânăstirea în linişte acest sat? *R.* O hotarnică deosebită pentru acest sat mânăstirea nu posedă, dar şi acest sat este încunjurat cu moşii mânăstireşti şi din timpul daniei n'a avut nici odată ceartă. 11). Cum au venit mai departe satul Voitenii la mânăstirea Putna? *R.* Ştefan Vodă cel bun a cumpărat acest sat dela un anumit Bogdan şi Ioan Mintciurna (1) cu 500 lei tătăreşti şi l-a dăruit mânăstirii Putna, cum arată respectivul uric de danie adus de faţă. *Să se noteze:* Uricul respectiv de donaţiune a lui Ştefan Vodă s'a alăturat aici sub No. 104, hotarele nu sunt toate, ci numai unele însemnate. Mânăstirea posedă încă şi uricile dela proprietariul de mai înainte al acestui sat, cari Ştefan Vodă le-a luat dela dânsul şi le-a dat mânăstirii.

12). Nu se află o hotarnică anume pentru acest sat, deoarece nu toate hotarele se află însemnate în el, şi posedă mânăstirea în linişte acest sat? *R.* Mânăstirea n'are o hotarnică anume, acest sat dintr'o parte se hotăreşte cu moşii mânăstireşti, iar din alta cu satul Horodnic, proprietatea mânăstirii Sucevita, şi cu privire la acest hotar mânăstirea a avut ceartă cu mânăstirea Sucevita, care s'a finit în prima instanţă în favorul mânăstirii Sucevita. Mânăstirea Putna a apelat. 13). Dela cine a primit mânăstirea Putna satul Balasineştii? *R.* Acest sat Balasineştii a fost proprietatea mânăstirii de maice Horodnic şi maicele s'au supus dimpreună cu satele lor, dintre cari este şi Balasineştii, mânăstirii Putna. Ştefan Vodă a dat învoirea sa la această dorinţă şi o a întărit prin un decret domnesc, care se află faţă.

Să se noteze: Acest decret domnesc de confirmare, în care însă hotarele nu sunt însemnate, s'a alăturat aice sub No. 105, afară de aceasta mânăstirea Putna a mai arătat uricul de donaţiune, prin care fraţii Voevozi Ilie şi Ştefan au dăruit satul Balasineştii mânăstirii Horodnic, care s'a alăturat aice sub No. 106. 14). Deoarece hotarele satului Balasineştii nu sunt descrise nici în uricul de donaţiune al fraţilor Ilie şi Ştefan, cari au dăruit satul Balasineştii mânăstirii de maice Horodnic, nici în cel dela Ştefan Vodă, prin care a conces ca mânăstirea Horodnic să se supuie singură şi satul Balasineştii mânăstirii Putna, să anunţe

(1) Mirciun.

egumenul, ori de se află o hotarnică anume şi de câtă vreme mânăstirea posedă acest sat în linişte? *R.* Mânăstirea n'are hotarnică specială pentru satul Balasineştii şi ea a posedat în linişte acest sat pe timpul Ruşilor, de când însă Ruşii au ieşit din ţară, de atunci mânăstirea Sucevița a început certe pentru hotarul acestui sat cu mânăstirea Putna, care afacere într'adevăr este pendentă la Curtea de apel.

15). Quo titulo posedă mânăstirea Putna satul Botoşenţii? *R.* Ştefan Vodă cel Bun a schimbat acest sat Botoşenţii cu Climăuţii şi moşia Frătăuţii pentru satele, cumpărate de dânsul mai înainte cu 350 lei tătăreşti, Toporouţi şi Grigoreştii cu fraţii Teodor şi Gherman, cărora le-a dat pe lângă acele două sate Toporouţi şi Grigoreştii încă 200 lei tătăreşti adaus. Ştefan Vodă, după ce a făcut acest schimb, a dăruit aceste sate Botoşenţii, Climăuţii şi moşia Frătăuţi cu uricul de danie arătat.

Să se noteze: Acest uric domnesc de donaţiune este aici alăturat în traducere sub No. 107, însă în el hotarele acestor sate şi locuri nu sunt însemnate. 16). N'are mânăstirea şi pentru aceste sate şi locuri hotarnice şi posedatu-le-a ea în linişte şi de când astfel? *R.* Mânăstirea pentru aceste sate n'are hotarnică specială, le posedă din străvechime după hotarele cele vechi în linişte, numai din Frătăuţi învecinatul boier Manoli Potlog a uzurpat de trei ani, pentru care pricină mânăstirea stă în judecată. 17). Satul Terebleşii dela cine şi cum a venit la mânăstirea Putna? *R.* Acest sat Terebleşi a fost dăruit mânăstirii Neamţ situată dincolo de cordon. Mânăstirea Neamţ a vândut acest sat, spre a puteà plăti zăciuiala (Kostina numită) *(sic)*, unui anumit Ursachi visternic. Acest Ursachi l-a dat lui Ioan Balş de zestre (1) şi acest Ioan Balş l-a vândut în fine lui Calistru, episcopul de Rădăuţi. Acest episcop Calistru a murit subit pe când se întorceà dela Iaşi şi episcopul Antonie a predat scrisorile mânăstirii Putna, ştiind bine că episcopul Calistru a dăruit acest sat Terebleşi mânăstirii Putna. *Să se noteze:* Contractul prin care mânăstirea Neamţ a vândut satul Terebleşi visternicului Ursachi se află aice alăturat sub No. 108. Celălalt contract de cumpărătură, prin care Calistru, episcopul de Rădăuţi, a cumpărat acest sat dela Ioan Balş, de asemenea se află alăturat aicea sub No. 109. Tot aşà o

(1) Aceasta explică cum de a trecut satul Terebleca dela marele vornic Ursache la vornicul Ioan Balş.

poruncă domnească, ca căpitanul Lefter să finaliseze cearta între mânăstirea şi panţirii de acolo, s'a alăturat aici sub No. 110. *Să se noteze:* Deşi din alăturatul document este evident, că episcopul Calistru a cumpărat satul Terebleşe, modul însă cum a venit el la mânăstirea Putna egumenul nu-l poate documentă, doar numai indicând că episcopul Calistru de aceea l-a dăruit mânăstirii Putnii, pentrucă oare când a fost egumen în Putna. 18). Ori de se află o hotarnică anume a satului Terebleşii şi mânăstirea Putna de când posedă în linişte acest sat Terebleşii? *R.* Mânăstirea înainte de 25 ani a avut o ceartă de hotar cu mazilul Stirţa şi atunci s'a făcut un hotar la porunca lui Calimah Vodă şi mânăstirea posedă respectiva hotarnică. De atunci mânăstirea n'a mai avut nici cea mai mică ceartă pentru hotarul acestui sat şi-l posedă în linişte. *Să se noteze:* Hotarnica făcută la poronca domnească s'a alăturat aici în traducere sub No. 111, apoi i s'au cetit egumenului cele ce a depus, cari le-a şi subscris. Ioasaf egumen Putnii, Ioan Calmuţchi mp. căpitan asesor, Alexandru Ilschi mp. asesor, Metzger mp. Colonel, Pitzelli mp. căpitan de cavalerie, Harsani mp. sub-locotenent-auditor, I. S. Erggelet mp. grefier de judecătorie qua actuarius, Petrus Aron mp. translator jurat. Continuatum în 28 Ianuarie 1787. Astăzi egumenul a fost interogat mai departe să expuie titlul sub care au venit toate satele posedate de prezent la mânăstire. 19). Dela cine a căpătat mânăstirea Putna satul Caminca? *R.* Acest sat l-a dăruit mânăstirii Putna un anumit boier Iuri Coptcin, mare vornic. Deşi mânăstirea n'are dela acest binefăcător un uric de danie, dar Ştefan Vodă a confirmat dania lui pentru mânăstirea Putna prin o donaţiune şi confirmaţiune generală asupra tuturor proprietăţilor ei. Mânăstirea posedă şi scrisorile lui Iuri Coptcin, din cari rezultă că acest sat a fost proprietatea lui Iuri Coptcin. *Să se noteze:* Traducerea acestei confirmaţiuni generale domneşti s'a alăturat aici în traducere sub No. 112. 20). Ori de are mânăstirea o hotarnică anume, deoarece în uricul domnesc hotarele nu se amintesc de fel, şi de câtă vreme posedă mânăstirea acest sat în linişte? *R.* Mânăstirea posedă o anume hotarnică pentru acest sat, pe care egumenul o arată. Mânăstirea a posedat în linişte acest sat din timpul când i s'a donat şi până astăzi, numai pentru o bucată de loc mânăstirea a avut cu mânăstirea Slatina o ceartă, care s'a finit cu o învoială între olaltă, până când mânăstirea Slatina a ţinut această bucată de loc în posesiunea sa. *Să*

se noteze. Această hotarnică făcută la poruncă domnească se află alăturată aici sub No. 113. Şi învoiala între Putna şi mânăstirea Slatina pentru locul împricinat din acest sat s'a alăturat aici sub No. 114. 21). Quo titulo posedă mânăstirea $^3/_4$ din satul Petrişenii? *R.* O pătriţă din satul Petreşenii mânăstirea a primit în dar dela un anumit Prodan vatav. Trei optiţi din acest sat mânăstirea le-a cumpărat dela un anumit Nistor Drobot cu 38 lei. *Să se noteze.* Mânăstirea prin urmare nu posedă $^3/_4$ ci $^5/_8$ din acest sat Petreşenii. Cartea de danie a lui Prodan vatav s'a alăturat aici în traducere sub No. 115. Şi zapisul de cumpărătură pentru celelalte $^3/_8$, cari mânăstirea le-a cumpărat, s'a alăturat sub No. 116. 22). Ori de posedă mânăstirea o hotarnică pentru aceste $^5/_8$ din satul Petrişenii şi de când se află în posesiune liniştită? *R.* Mânăstirea posedă pentru aceste o hotarnică; ea a avut pentru această proprietate certe de hotar. Pe timpu lui Grigorie Calimah Vodă s'a făcut o hotărîre, din care timp mânăstirea posedă în linişte aceste $^5/_8$ de sat. *Să se noteze.* Hotarnica respectivă făcută la porunca domnească s'a adaus aici sub No. 117.

23). Satul Tomeştii cum a venit la mânăstirea Putna? *R.* Marele vornic Ion Coptcin a dăruit acest sat mânăstirii Putna. Mânăstirea nu posedă o carte de danie dela binefăcător, însă şi acest sat se află în confirmaţia generală a lui Ştefan Vodă pentru toate proprietăţile mânăstirii Putna. *Să se noteze:* Această confirmaţie domnească se află însă sub No. 112. 24). Are mânăstirea o anume hotarnică pentru satul Tomeştii şi de când posedă aeest sat în linişte? *R.* Mânăstirea posedă o anume hotarnică şi de 20 ani, de când s'a făcut hotărîrea, pesedă acest sat în linişte. *Să se noteze.* Această hotarnică se află alăturată în traducere sub No. 118. 25). Quo titulo posedă mânăstirea satul Cupca? Titulo donationis dela fostul mare vornic Iori Coptşin, însă mânăstirea n'are un uric de danie, dară şi acest sat se află în confirmaţia generală care a primit mânăstirea dela Ştefan Vodă pentru proprietăţile sale. *Să se noteze.* Aceasta confirmaţiune însă se află sub No. 112. 26). Hotarele acestui sat fost-au ele îndreptate şi mânăstirea de când îl posedă în linişte? *R.* Mânăstirea posedă o hotarnică anume şi de când s'a făcut hotărîrea, de atunci posedă acest sat în linişte. *Să se noteze.* Hotarnica făcută înainte de 20 ani la poruncă domnească s'a alăturat aicea în traducere sub No. 119. 27). Cum şi dela cine a primit mânăstirea Putna satul

Ciudiul? *R.* Două surori, anume Maria comisoaia și Irina stolniceasa, au dăruit acest sat mânăstirii Putna, care posedă cartea de danie. *Să se noteze:* Aceasta ceva defectă carte de danie se află aice în traducere sub No. 120. 28). Mânăstirea posedă o hotarnică a acestui sat și de când îl posedă în liniște? *R.* O hotarnică pentru acest sat se află și mânăstirea posedă satul în liniște de când s'a făcut hotărîrea lui. *Să se noteze*: Respectiva hotarnică făcută la poruncă domnească se află aice sub No. 121. 29). Dela cine a căpătat mânăstirea jumătate din satul Crasna? *R.* Filotei, episcopul de Huși, a dăruit acest sat mânăstirii Putna, care însă nu posedă o carte de danie. *Să se noteze:* Mânăstirea a arătat o carte domnească dela Ștefan, în care Vodă însamnă că egumenul și întreg soborul mânăstirii Putna a venit înaintea lui și au arătat o carte de danie dela episcopul Filotei, în care era scris că acest episcop a dăruit mânăstirii Putna satul Crasna ce l-a cumpărat cu banii săi. Această carte domnească se află aicea sub No. 122. 30). Fiind în această carte domnească vorba de întreg satul, care episcopul să-l fi dăruit mânăstirii, în cotro a venit cealaltă jumătate? *R.* Jumătate din acest sat a pierdut-o mânăstirea în urma unei hotărînți domnești. 31). Posedă mânăstirea o hotarnică pentru jumătate din acest sat Crasna și de când o posedă în liniște? *R.* O hotarnică pentru jumătate din acest sat se află, care însă nu se poate află. Mânăstirea posedă acest sat în liniște, numai dintr'o parte are ea o mică ceartă, care mânăstirea o va finaliză în curând învoindu-se cu proprietarul celeilalte jumătăți. *Să se noteze:* Hotarnica respectivă, acuma aflată, s'a alăturat aice sub No. 123. 32). Quo titulo posedă mânăstirea Putna a patra parte din Ropce? *R.* Mânăstirea a primit a patra parte din Ropce în dar dela episcopul Calistru, care a murit pe cale când se întorceà dela Iași. Mânăstirea însă n'are o carte de danie dela binefăcător. Afacerea acestei pătrîți este asemenea celei mai sus amintite a satului Terebleșii. *Să se noteze.* Mânăstirea posedă un zapis dela proprietarul acestui sat, dela care l-a cumpărat episcopul Calistru. Acest zapis se află aicea sub No. 124. 33). Posedă mânăstirea o hotarnică pentru această $^1/_4$ din Ropce și de când posedă în liniște această $^1/_4$ din Ropce? R. O hotarnică pentru această $^1/_4$ se află, însă răzeșii din Iordănești și-au împropriat această $^1/_4$ și zic că ea ar fi în hotarul lor. Acum, pe timpul când era d. general baron

Spleny in țară, a avut mânăstirea o ceartă pentru hotar cu acești răzeși, care s'a finit prin o hotărîre făcută de căpitanul și directorul Schmiedebauer, hotarele s'au îndreptat și mânăstirii Putna i s'a ajudecat partea ei, cu toate acestea mânăstirea până astăzi nu posedă nimic și răzeșii posedă aceasta a patra parte de sat. *Să se noteze.* Hotarnica făcută înainte de 20 ani la porunca domnească se află aice sub No. 125 și promițând egumenul și hotărînța directorială, care n'a luat-o cu sine, aceasta se va alătură aicea sub No. 126. 34). Dela cine a căpătat mânăstirea jumătate din Carapciu? *R.* Jumătate din acest sat Carapciu a dăruit mânăstirii Putna un anumit Daniil Nacul, care a fost călugăr în mânăstirea Putna, și mânăstirea posedă un zapis de danie. *Să se noteze.* Acest zapis de danie scris de proprietar se află aice sub No. 127. 35). Este o hotarnică pentru această jumătate de Carapciu și de când posedă mânăstirea în liniște această jumătate de sat? *R.* Mânăstirea posedă o hotarnică pentru această jumătate de sat. Mai înainte au fost niște certe, apoi s'a făcut o hotărîre și din acel timp posedă mânăstirea această jumătate de sat în liniște. *Să se noteze.* Hotarnica aceasta făcută la porunca domnească se află aicea sub No. 128. 36). Dela cine a căpătat mânăstirea satul Cucior mare, situat în districtul Cernăuțului? *R.* Doamna Roxanda, soția lui Bogdan Vodă, a dăruit acest sat mânăstirii Putna, însă Ștefan Vodă, care a urmat, s'a sculat și a zis că, fiind sat domnesc, este al lui, iară mânăstirea spre a nu uită pomenirea binefăcătoarei Roxanda, a dat lui Ștefan Vodă 100 galbeni pentru sat și casele cari sunt împrăștiate în el. *Să se noteze.* Hrisovul domnesc dela Petru Voevod, unde se istorisește detaliat întreaga întâmplare, se află sub No. 129 în traducere, în care sunt bine descrise hotarele acestui sat și maieriștele aflătoare în el. 37. Posedă mânăstirea acest sat cu aceleași hotare, cari sunt indicate în sus alăturata traducere, și de când îl posedă în liniște? *R.* Mânăstirea posedă acest sat cu aceleași hotare, cari sunt ele descrise în hrisovul domnesc. Pe spre Mihalce are mânăstirea de 20 ani certe cu un anumit boer Manguleț și Mavrocordat, din care cauză s'au făcut mai multe hotărîri, cari însă au fost fără folos, și aceste certe de hotar domnesc neîntrerupt până în ziua de astă. Și despre Șt. Domnul are mânăstirea certe cu [illegible] Șt. Domnul. Și acest, care a luat o mare [illegible] când Rușii

erau în țară. Tocmai pe acest loc al Cuciurului mare se află încă două sate cari s'au făcut mai târziu, Voloca și Corovia. 38) Dela cine a căpătat mânăstirea satul Cozminul? *R.* Bătrânul Ștefan Vodă a dăruit mânăstirii acest sat și mânăstirea posedă un uric domnesc de danie. *R. Să se noteze.* Respectivul uric domnesc de danie se află în traducere sub No. 130, în care hotarele acestui sat sunt însemnate cum se cade. 39) Posedă mânăstirea acest sat cu hotarele însemnate în uricul domnesc de danie și de când posedă acest sat în liniște? *R.* Mânăstirea Putna nu mai posedă acest sat cu hotarele amintite în uricul domnesc de danie. Mânăstirea Schit situată în regatul Galiția trage zeciueala de pe locurile orașului Cernăuți și de când a venit d. general baron Spleny în țară, mânăstirea Schit a cerut zăciueala dela mai multe locuri. La ordinul d-lui general baron Spleny s'a făcut o hotărîre și s'au așezat pietre hotarnice, însă mânăstirea nu știe cine le-a aruncat afară, destul că mânăstirea are din această cauză și astăzi certe cu amintitul Schit. Aceste depozițiuni au fost cetite și tălmăcite egumenului, care le-a subscris. Ioasaf, egumen Putnii, Ioan Calmuțchi mp. căpitan asesor, Alexandru Ilschi mp., Metzger mp. colonel, I. Pitzelli mp. căpitan de cavalerie, Harsani mp. sublocotenent-auditor, I. S. Erggelet mp. grefier de judecătorie qua Actuarius, Petru Aron mp. translator jurat.

Continuatum în 29 Ian. 1782. Egumenul din Putna a mai făcut arătarea, că pe locul Cozminului se află două sate Ceahor și Mologhia, a căror locuri însă nu sunt despărțite, ci se află în hotarul Cozminului, asupra cărui a arătat mânăstirea ieri scrisorile. 40). Dela cine a căpătat mânăstirea Putna satul Clișcouți (1)? *R.* Acest sat Clișcăuții l-a cumpărat bătrânul Ștefan Vodă dela trei frați anume Matei, Andrieș și Iori cu 250 lei tătărești și l-a dăruit mânăstirii Putna. *Să se noteze.* Acest uric domnesc de danie se află în traducere aice sub No. 131, însă în el hotarele acestui sat nu sunt însemnate. 41). Neliind hotarele acestui sat descrise în acest uric domnesc de donațiune, să binevoească egumenul a arătă, ori de posedă mânăstirea o anume hotarnică și de când posedă acest sat în liniște? *R.* Mânăstirea Putna nu posedă o anume hotarnică pentru acest sat și ea a posedat acest sat în liniște după hotarele cele vechi până în timpul lui Calimah Vodă. Acest

(1) Clicicouți.

Calimah Vodă a dăruit mănăstirii Horecea cam inainte de 20 ani o parte din locurile orașului Cernăuți. După această donațiune Calimah Vodă a trimis intr'acolo hotarnici. ca să măsure aceea ce Calimah Vodă a dăruit mănăstirii Horecea și să cheme și pe vecini la această hotărire. Acești hotarnici au făcut hotarul. fără de a chemă pe mănăstirea Putna. proprietara Clișcăuțului. și au luat o parte mare din Clișcăuți dela Putna și o au atașat la mănăstirea Horecea. care posedă acea parte incă și astăzi. Mănăstirea a inaintat in această afacere un proces la auditoriatul districtual. Acest sat Clișcouți s'a stins cu timpul și satul aflător pe acest loc se numește astăzi Ostrița. 42. Cum a venit satul Ostrița. pe care se află Mahala și Cotul Ostriței. la mănăstirea Putna? *R.* Acest sat l-a cumpărat bătrănul Ștefan Vodă dela doi frați Tabutei și Pojar cu 200 lei tătărești și l-a dăruit mănăstirii Putna. *Să se noteze.* Respectivul uric de donațiune se află in trăducere aice sub No. 132. insă hotarele satului nu sunt descrise in el. 43. Are mănăstirea o anume hotarnică. deoarece hotarele nu sunt insemnate in acest uric de donațiune. și de când posedă ea in liniște acest sat? *R.* Mănăstirea a avut mai inainte cu un carecare Mutenco. proprietarul satului Bojana. care se mărginește dintr'o parte cu Ostrița. mari certe de hotar. cari insă s'au finit prin invoială. după care urmă o hotărire și se făcù o hotarnică. care o posedă mănăstirea dimpreună cu confirmațiunea domnească pentru această hotărire. din care timp mănăstirea Putna posedă in liniște din această parte. Din altă parte sunt vecini mănăstirea Slatina. situată dincolo de cordon și mănăstirea Barnovschi. prima cu satul Rarance. cea din urmă cu Sucica și cu ambii acești vecini are mănăstirea de 10 ani in-o-coace certe de hotar. cari sunt pendente la auditoriatul districtual. *Să se noteze.* Confirmațiunea domnească pentru această hotărire. in care se descriu hotarele. se află sub No. 133. 44. Quo titulo posedă mănăstirea satul Stoicenii? *R.* Titulo permutationis. care sat l-a schimbat mănăstirea Putna cu fiscul visternic Iordachi Ruset pentru Dumbrăveni. Vlădeni și Livadiștie. *Să se noteze.* Acest raiș de schimb se află și el in translata aice sub No. 134. in care hotarele insă nu sunt descrise. 45. Posedă mănăstirea vre-o specială hotarnică și de când posedă acest sat in liniște? *R.* Mănăstirea are o hotarnică specială Iordachi Ruset a predat la [illegible] mănăstirii scrisorile cari le-a avut pentru acest sat

şi în una din acestea hotarele acestui sat de către moşiile episcopeşti sunt rectificate şi descrise şi din această parte mânăstirea posedă liniştită. Din spre Malatineţi, Verenceanca şi Chiseleu are mânăstirea mai multe certe de hotar. *Să se noteze.* Scrisoarea, în care sunt descrise hotarele din spre moşiile episcopeşti, se află în trăducere aice sub No. 135. 46). Cum a venit (praediul) moşia Manauţi la mânăstirea Putna? *R.* Această moşie, care mai înainte a fost un sat, o a schimbat mânăstirea Putna cu un anumit Steful şi Maria pentru Şerăuţi, sat situat în districtul Cernăuţului, fost al mânăstirii, care schimb l-a confirmat apoi bătrânul Ştefan Vodă. *Să se noteze.* Acest uric domnesc de confirmaţiune, în care însă hotarele nu sunt descrise, se află în traducere sub No. 136. 47). Se află o hotarnică pentru această moşie şi de când o posedă mânăstirea în linişte? *R.* Mânăstirea Putna nu posedă o hotarnică specială pentru ea şi mânăstirea Suceviţa uzurpează o bucată de loc din partea Horodnicului, pentru care mânăstirea Putna se judecă cu Suceviţa. 48). Quo titulo posedă mânăstirea Putna moşia Mascatouţi (1)? *R.* Moşia Mascatouţi se află amintită în uricul de donaţiune şi confirmaţiune a lui Ştefan Vodă, care l-a arătat egumenul pentru Balasineştie. *Să se noteze.* Acest uric se află sus sub interogat. 13, sub 105. 49). Are mânăstirea pentru aceasta o hotarnică şi de când o posedă în linişte? *R.* Mânăstirea n'are o hotarnică specială, însă o posedă după vechile hotare şi are certe de hotar cu mânăstirea Sf. Ilie pentru satul din hotar Satul mare. 50). Dela cine a căpătat Putna moşia Frătăuţi? *R.* Această moşie se află amintită în uricul de donăţiune dela Ştefan, prin care dăruieşte mânăstirii Putna Climăuţi şi Botoşenţii. *Să se noteze.* Uricul domnesc de donaţiune se află sus sub interogatorio 15, sub No. 107. 51). El, egumenul, a depus sus sub interogatorio 15, că mânăstirea Putna n'are o hotarnică specială pentru satele Climăuţii şi Botoşenţii şi această moşie Frătăuţi şi că are cu Manoli Potlog o judecată pentru o uzurpaţie a acestei moşii? *R.* Hotarele vechi formau pietre de hotar şi un stejar de lângă o mlaştină, însemnat cu insigniile Moldovei. Aceste hotare Potlog le-a încălcat de 3 sau 4 ani şi cu toate că a ieşit poronca dela oficiul directoratului, ca mânăstirea să rămâie în posesiune până la.

(1) Macicatouţi.

finalizarea afacerii, Potlog totuş posedă această parte uzurpată. 52). Cum a venit moşia Vicşanii la mânăstirea Putna? *R.* Această moşie, care mai înainte a fost şi sat, a cumpărat-o bătrânul Ştefan Vodă dela un anume Ştefu1 şi Andrieş Hancovici, dela fiecare jumătate de sat cu 200 lei tătăreşti şi o a dăruit mânăstirii Putna, despre care mânăstirea posedă uricul de donaţiune. *Să se noteze.* Acest uric domnesc de donaţiune se află în traducere aice sub No. 137, în care însă hotarele nu sunt însemnate. 53). Posedă mânăstirea o hotarnică specială pentru această moşie şi de când o posedă în linişte? *R.* Mânăstirea n'are o hotarnică specială, se află însă un uric de donaţiune dela Roman Vodă, în care hotarele sunt descrise. Acest uric a fost al proprietarilor, dela cari Ştefan Vodă a cumpărat acest sat, care Ştefan Vodă l-a predat mânăstirii. *Să se noteze.* Acest uric de donaţiune dela Roman Vodă din anul 6990 (1392), în care hotarele acestui sat sunt descrise, se află aice sub No. 138. 54). Posedă mânăstirea această moşie, care odinioară a fost un sat, încă şi astăzi după hotarele descrise în sus alăturatul uric al lui Roman Vodă şi ori de o posedă în linişte? *R.* Mânăstirea posedă moşia şi astăzi în linişte după aceleaşi hotare, precum au fost descrise în uricul lui Roman Vodă. O parte situată dincolo de părâul Ruda a dat mânăstirea Putna filialei s. Onufrei spre usufruct. 55). Cum a venit moşia Tarnauca la mânăstirea Putna? *R.* Această moşie, care odinioară a fost şi un sat, o a cumpărat bătrânul Ştefan Vodă dela un anumit boier Misi cu 150 lei tătăreşti şi a dăruit-o mânăstirii Putna, care posedă uricul de donaţiune. *Să se noteze.* Acest uric se află în traducere aici sub No. 139, însă hotarele nu sunt induse în el. 56). Este o hotarnică specială şi de când posedă mânăstirea această moşie în linişte? *R.* Mânăstirea n'are o hotarnică specială, însă o posedă din străvechime totdeauna în linişte după vechile hotare, afară de cearta de hotar, care a fost pentru această moşie înainte de câţiva ani între mânăstirea Putna şi proprietarii satului Bahrineştii, care însă s'a finalizat sub d. general baron de Spleny şi s'a redat mânăstirii Putna această moşie cu hotarele cele vechi. 57). Quo titulo posedă mânăstirea Putna moşia Balcăuţi? *R.* Această moşie, care odinioară a fost şi un sat, o a cumpărat bătrânul Ştefan Vodă dela un anumit Ona, fratele Spătarului Alexa, cu 120 lei tătăreşti şi oa dăruit mânăstirii Putna cu uricul prezentat. *Să se*

noteze. Acest uric de donaţiune se află în traducere aici, însă fără amintirea hotarelor, sub No. 140. 58). Se află o hotarnică specială şi de când o posedă mânăstirea în linişte? *R.* Mânăstirea are două hotarnice pentru această moşie, din cari ultima sună ca şi cea mai veche, numai pe o parte se dă unui vecin un unghiu. Mânăstirea are certe de hotar cu mânăstirea Solca şi cu mazilul Holobeştie, proprietar de pământ din Botoşenţii, cari o posed de 25 ani. Afacerea se află înaintea judecătoriei şi deja a ieşit poruncă dela oficiul directoriatului către aceşti mazili, să se înfăţişeze până într'o lună să-şi documenteze dreptul lor de proprietate asupra acestei bucăţi de loc, la din contră, mânăstirea să-l pesedă mai departe. Au trecut însă deja doi ani şi acei nobili nu s'au înfăţişat şi ei cu toate aceste posed încă şi în ziua de astăzi. *Să se noteze.* Ultima din aceste hotarnice se află în traducere aici sub No. 141. 59). Dela cine a căpătat mânăstirea Putna moşia Pleşcenţii? *R.* Această moşie, care odinioară a fost şi un sat, o a dăruit Petru Vodă mitropolitului ţerii Anastasie pe viaţă, cu acea însemnare ca după moartea lui să fie a mânăstirii Putna, pentru care mânăstirea are uricul de donaţiune şi care donaţiune a fost confirmată prin un uric. *Să se noteze.* Aceste urice de donaţiune şi confirmaţiune se află aici sub No. 142, 143, în cari vechile hotare se amintesc. 60). Se află o hotarnică şi ori de o posedă mânăstirea în linişte? *R.* O hotarnică nu este şi mânăstirea Putna are de doi ani încoace o ceartă cu mânăstirea Solca din spre Pîrlişeni. 61). Quo titulo posedă mânăstirea moşia Grecii? *R.* Această moşie, care odinioară a fost un sat, o a schimbat bătrânul Ştefan Vodă cu o anumită Marina, soţia lui Luca Iacobescul, şi cu o altă Marină, fiica lui Lazăr Todorescul, pentru o seliştе pe Nistru anume Gromobitna, proprietatea lui Vodă, şi 200 lei tătăreşti şi apoi o a dăruit mânăstirii Putna. *Să se noteze.* Respectivul uric de donaţiune, în care hotarele sunt induse, se află aici sub No. 144. 62). Posedă mânăstirea Putna această moşie cu hotarele însemnate de Ştefan Vodă şi ori de o posedă în linişte? *R.* Nu, înainte cam de 20 ani un anumit Bohajescul şi Lupul Hadânbu au făcut o hotărîre şi au luat dela mânăstire aproape jumătate din această moşie, care o au dat-o lui Lupul Balş, proprietariul satului de alături Sinăuţi, care o posedă şi astăzi. Această depoziţiune s'a cetit şi tălmăcit egumenului, care apoi a subscris-o. Ioasaf egumen Putnii, Ioan Calmuţchi mp. căpitan asesor, Alexandru Ilschi mp.,

Metzger m.p. colonel. I. Pitzelli mp. căpitan de cavalerie. Harsani mp. sublocotenent-auditor. I. S. Erggelet mp. grefier de judecătorie qua Actuarius. Petrus Aron mp. translator jurat.

Continuatum în 30 Ianuarie 1782. 63. Casele cele două din Cernăuți au fost dăruite de cineva mănăstirii sau le-a zidit mănăstirea acolo pe spesele proprii? *R.* Una din aceste case, care este crâșmă, o a dăruit mănăstirii episcopul Calistru, pentru care mănăstirea posedă scrisori. Cealaltă casă, unde trag preoții mănăstirilor, cari vin acolo, mănăstirea o a cumpărat abia înainte de 2 ani dela un anumit Castachi Porcilă cu 100 lei. *Să se noteze.* Zapisul de cumpărătură, prin care o anumită Zamfira a vândut un loc de casă cu pivniță episcopului Calistru, se află aici sub No. 145. Pentru împrejurarea cum acest loc de casă a devenit al mănăstirii nu se află documente și afacerea acestui loc este asemenea celui de sub interrogat. 17 cu Terebleși și sub interrogat. 32 cu Ropce. Contractul de cumpărătură pentru cealaltă casă aflătoare în Cernăuți egumenul îl va aduce, care se va alătura sub No. 146. 64. Casa cea aflătoare în Siret a fost dăruită mănăstirii sau ea o a cumpărat? *R.* Constantin Cehan Racoviță Vodă a dăruit această casă mănăstirii, care posedă cartea de donațiune. *Să se noteze.* Această carte de donațiune și confirmațiune dela acest principe se află aici în traducere sub No. 147. Mănăstirea posedă afară de această încă și o altă casă cumpărată înainte de 4 ani dela un anumit Petru Marchetan cu 500, care are 5 dugheni. În o odaie șede învățătoriul german, în alta un învățător de casă, iar dughenile sunt închise. 65. Cum stă mănăstirea cu moșiile situate dincolo de cordon și ori de le posedă în liniște? *R.* Mănăstirea posedă unele din moșiile de peste cordon în liniște, pentru altele însă ea are certe de hotar cu boierii. Fiind mănăstirea s. Onufrei o filială a mănăstirii Putnei, care așază acolo pe egumen din mănăstirea sa, de aceea egumenul loasat al mănăstirii Putna a fost interogat și asupra proprietăților acestei mănăstiri filiale. 66. Cine a fundat mănăstirea filială s. Onufrei? *R.* Această mănăstire a fost clădită la început de lemn de un anumit popă Mihul din Siret, care a supus-o mănăstirii Putna dimpreună cu pometele, ogoarele și fânațele ei. Această donațiune pentru mănăstirea Putna o a confirmat Vasile Vodă în anul 7154 1646 și mănăstirea posedă cartea de confirmațiune. Ștefan Petriceico [1] Vodă

1. Ștefan Petru Vodă.

a poroncit ca această mânăstire clădită de lemn să se rădice de piatră. *Să se noteze.* Confirmaţiunea domnească se află aice sub No. 148. 67). Ce fel de moşii posedă această mânăstire filială? *R.* Această mânăstire filială posedă următoarele două sate: Banceştie, S. Onufrei şi moşia Turneştie (1) şi mânăstirea Putna îi lasă şi uzufructul locurilor dimprejurul oraşului Siret, cari au fost dăruite mânăstirii Putna de Mihai Racoviţă Vodă. 68). Dela cine a căpătat mânăstirea Onufrei satul Banceştie? *R.* Ştefan Petriceico Vodă, care a clădit mânăstirea de piatră, a dăruit acest sat mânăstirii filiale s. Onufrei. Cartea de danie scrisă de însuş mâna lui Vodă o posedă mânăstirea. *Să se noteze.* Respectiva carte de donaţiune dela Ştefan Petriceico Vodă se află în traducere sub No. 149. Item a arătat egumenul o copie de pe o confirmaţiune domnească pentru această donaţiune dela Mihai Racoviţă Vodă, al cărei original se află la divan în o judecată. Traducerea acestei copii româneşti se află aici sub No. 150, însă hotarele în nici una nu se amintesc. 69). Este o hotarnică specială pentru satul Banceştie şi de când îl posedă mânăstirea Onufrei în linişte? *R.* Mânăstirea nu posedă o hotarnică specială pentru acest sat şi ea are factic certe de hotar cu Manoli Potlog, care de trei ani uzurpează locuri din acest sat. 70). Dela cine a căpătat mânăstirea filială Onufrei satul Turnestie? (2) *R.* Şi acest sat l-a dăruit Ştefan Petriceico Vodă mânăstirii Onufrei şi el egumenul a arătat cartea de donaţiune dela acest principe deja la Banceştie. Această danie este inclusă în confirmaţiunea lui Mihai Racoviţă Vodă. *Să se noteze.* Ambele aceste documente se află sus sub No. 149, 150. 70). Se află o hotarnică pentru acest sat şi ori de-l posedă mânăstirea în linişte? *R.* Mânăstirea peste 100 ani a posedat în linişte acest sat, de 4 ani mânăstirea de dincolo Bordujenii a pretins jumătate din acest sat Turnestie, şi mânăstirea a fost trimisă cu această ceartă la episcop şi directorul de atunci Schmiedebauer. Ea s'a finit cu două sau trei vorbe şi jumătate din acest sat s'a ajudecat mânăstirii de dincolo Bordujenii. O hotarnică pentru acest sat nu posedă mânăstirea. 71). Quo titulo posedă mânăstirea Onufrei

(1) Mânăstirea Putna posedă o scrisoare a lui Filip Ban din 9 Iunie 1754 către egumenul din s. Onufrei, privitoare la moşia Tătăraşni (Inv. No. 147), care şi ea se pare că a fost a mânăstirii s. Onufrei.

(2) Durneştie.

satul cu acest nume? *R.* Acest sat se află pe locul care l-a dat popa Mihul din Siret pentru mânăstirea clădită de dânsul de lemn şi supusă mânăstirii Putna. *Să se noteze.* Respectiva carte de confirmaţiune dela Vasile Vodă se află deja sus sub No. 148. 72). Ori de se află o hotarnică pentru locurile, pe cari este situat satul şi mânăstirea Onufrei, şi ori de le posedă în linişte? *R.* O hotarnică este, însă el n'a aflat-o, el egumenul o va căutà din nou şi o va trimite încoace. Mânăstirea le posedă conform hotarnicei în linişte. *Să se noteze.* Hotarnica, trimiţându-se de egumen încoace, se va alăturà aice sub No. 151. 73). El egumenul însă a zis sub interog. 67, că mânăstirea Putna lasă acestei filiale Onufrei locurile situate împrejurul oraşului Siret, cari au fost dăruite mânăstirii Putna de Mihai Racoviţă Vodă: cum poate mânăstirea documentà, că Mihai Racoviţă Vodă a dăruit mânăstirii Putna locuri împrejurul oraşului Siret? *R.* Mânăstirea Putna nu lasă locurile dimprejurul oraşului Siret dăruite ei de Mihai Racoviţă Vodă spre uzufruct pentru mânăstirea Onofrei, ci le ţine pentru sine. Putna lasă mânăstirii Onufrei numai acele locuri spre uzufruct, cari popa Mihul le-a dăruit primei mânăstiri de lemn. Însă că locurile de prin prejurul oraşului Siret au fost dăruite mânăstirii Putna de Constantin Racoviţă Vodă, o poate Putna documentà prin cartea de danie dela Constantin Racoviţă Vodă, care o are în mână. *Să se noteze.* Această carte de donaţiune dela Constantin Racoviţă Vodă se află aice în trăducere sub No. 152, în care hotarele nu sunt însemnate. 74). Posedă mânăstirea pentru aceste locuri o hotarnică specială şi ori de le posedă în linişte? *R.* O hotarnică specială se află, dară mânăstirea nu posedă în linişte şi după aceste hotare aceste locuri, orăşeni târgului Siret cosesc şi pasc aceste locuri cu puterea şi nu dau mânăstirii nici o zeciueală. De cinci ani mânăstirea nu le mai posedă, însă mai înainte le-a posedat în linişte. Respectiva hotarnică se află sub No. 153. După ce a expus egumenul titulum posessionis asupra tuturor satelor şi moşiilor aflătoare în acest cordon al mânăstirii Putna şi a filialei Onufrei, i s'a cetit şi tălmăcit depositiunea lui, care o a şi subscris. Ioasaf egumen Putnii, Ioan Calmuţchi mp. căpitan asesor, Alexandru Ilschii mp. asesor, Metzger mp. colonel, Pitzelli mp. căpitan de cavalerie, Harsani mp. sublocotenent auditor, I. S. Erggelet mp. grefier de judecătorie qua Actuarius, Petru Aron mp. translator jurat.

Continuatum în 1 Febr. 1782.

Astăzi egumenul din Putna, cu numele Ioasaf a făcut comisiunii arătarea, că un anumit Constantin Blanar a dăruit în testamentul său mânăstirii Putna o pivniță și casă în Iași, însă cu condițiunea ca soția lui să aibă uzufructul din jumătatea acestei case și pivnițe, însă numai până cât va fi văduvă. Această văduvă după câtva timp s'a măritat, însă n'a voit să lese mânăstirii Putna jumătate de casă și pivniță, apoi a mers mânăstirea Putna cu testamentul lui Constantin Blanar la domnitor și a părît. Prin sentință domnească din anul 1778 a fost dată aceasta dimpreună cu pivnița, despre care el egumenul arată copia hotărîrii domnești. Mitropolitul a voit după aceea să facă schimb cu mânăstirea Putna și a voit să-i dee pentru această pivniță o altă pivniță aice în Suceavă (1), iară mânăstirea n'a primit acest schimb din cauză că pivnița din Suceavă, ce o înbiă, nu eră un echivalent pentru cea din Iași, care aduce anual 200 lei, care a luat-o și a oprit la sine chiar și originalul sentinței domnești. El egumenul așà dară se roagă, ca aceasta să se protocoleze, fiindcă mânăstirea cu timpul poate tot va puteà trage oarecare folos și că din aceasta se cunoaște, că această pivniță nu este proprietatea mitropolitului. *Să se noteze.* Trăducerea sentinței domnești din anul 1778 s'a alăturat aice sub No. 154. Această arătare s'a cetit și tradus egumenului, care a și subscris-o. Ioasaf, egumen Putnii, Ioan Calmuțchi mp. căpitan asesor, Alexandru Ilschi mp., Metzger mp. colonel, Pitzelly mp. căpitan de cavalerie, Harsani mp. sublocotenent auditor, l. S. Erggelet mp. grefier de judecătorie qua Actuarius.

(1) Aceasta ne deslușește, că comisiunea a dresat procesul verbal prezent în Suceava.

CUPRINSUL

	Pagina
I. Introducere	1
1). Situaţia mânăstirii şi comunei Putna	5
2). Istoricul mânăstirii Putna	12
3). Biserica mânăstirii Putna	26
4). Mormintele ctitoreşti din mânăstirea Putna	34
5). Odoarele aflate în mormintele ctitoreşti din mânăstirea Putna	42
6). Odoarele şi ornamentele cele mai însemnate aflătoare în mânăstirea Putna	49
7). Acoperemintele şi aerele din mânăstirea Putna	60
8). Cărţile vechi manuscrise şi tipărite din mânăstirea Putna	69
9). Documentele din mânăstirea Putna	87
10). Perdelele, veşmintele preoţeşti antice şi relicviile din mânăstirea Putna	105
11). Chilia de piatră şi Sihăstria	113
12). Egumenii mânăstirii Putna	116
13). Istoricul bisericii parohiale din Putna şi al comunei	125
14). Ocupaţiunea, portul, locuinţa, datinile şi credinţele poporului român din Putna	134
15). Viaţa literară şi culturală a mânăstirii Putna	153
16). Anexe: Catastih de toate scrisorile sfintei mânăstiri Putnii, de Vartolomeiu Măzăreanu	164
17). Copia tabulară de pe protocolul aulic de delimitare al proprietăţilor mânăstirii Putna	244

DIN PUBLICAȚIUNILE ACADEMIEI ROMÂNE

Arbure Zamfir C., Basarabia în secolul XIX. 1899.—Vol. 8°, cu numeroase ilustrațiuni și trei harte . . . . . 10.—

Crăiniceanu Dr. Gh., Igiena țăranului român. București 1895. Vol. 8° . 5.—

Manolescu Dr. N., Igiena țăranului. București 1895 . . . . . Vol. 8°. 5.—

Treizeci de ani de domnie ai Regelui Carol I. Cuvântări și acte. 1866—1896. Cu precuvântare de *D. A. Sturdza* și cu indice alfabetic. București 1897.—2 vol. 4°, cu trei portrete și două facsimile . . . 10.—

Publicațiunile Fondului Vasile Adamachi.

Tomul I. 1898—1900. București 1900.—Vol. 8° mare . . . . . 10.—

No. I.—Raffinarea petrolului crud și manufactura diferitelor producte comerciale din petrolul crud în Statele-Unite ale Americei. De *Victor S. Gutzu*. București 1898. Cu mai multe figuri în text . 1.—

No. II.—Studii geologice și paleontologice din Carpații sudici. I. Studii geologice asupra basenului Dâmbovicioarei. II. Fauna neocomiană din basenul Dâmbovicioarei. De *Dr. Ioan Simionescu*. București 1898.—Cu 1 zincotipie și 8 tabele. . . . . *(Sfârșit.)*

No. III.—Studii geologice și paleontologice din Carpații sudici. III. Fauna calloviană din Valea Lupului (Rucăr), de *Dr. Ioan Simionescu*. București 1895.—Cu 3 tabele . . . . . *(Sfârșit.)*

No. IV.—Fauna cretacică superioară dela Ormâș (Transilvania), de *Dr. Ioan Simionescu*. București 1899.—Cu 3 tabele . . *(Sfârșit.)*

No. V.—Studii asupra Pelagrei, de *Dr. Ioan Nencioni*. Scriere premiată. București 1900 . . . . . 6.—

Tomul II. . . . . . *(Sub presă.)*

No. VI.—Descrierea câtorva fosile terțiare din Nordul Moldovei, de *Dr. Ioan Simionescu*. București 1901.—Cu 2 tabele . . . . . 1.—

No. VII. Constituțiunea geologică a țărmului Prutului din Nordul Moldovei, de *Dr. Ioan Simionescu*. București 1902.—Cu 6 figuri în text. . . . . —.50

No. VIII.—Influența substanțelor străine asupra solubilității Phenyithioureei în apă, de *Petru Bogdan*. București 1902.—Cu 2 figuri în text . . . . . —.50

No. IX. Contribuțiuni la Geologia Moldovei dintre Siret și Prut, de *Dr. Ioan Th. Simionescu*. București 1905.—Cu 7 figuri în text. —.50

No. X.—Influența neelectroliților asupra tensiunii de vapori a acidului acetic, de *Petru Bogdan*. Cu 2 figuri în text.—București 1903. —.50

No. XI.—Ameliorarea terenurilor de cultură prin drenagiu și irigațiune în Austria, de *V. Roșu*. Cu 8 stampe și 1 figură în text. București 1903. . . . . —.50

No. XII. Asupra câtorva pești fosili din Terțiarul Românesc, de *Dr. Ioan T. Simionescu*. București 1904. . . . . —.50

No. XIII. Studii geologice și paleontologice din Carpații sudici. IV. Fauna jurasică din Bucegi, de *Dr. Ioan Simionescu*. București 1906. 1.—

No. XIV. Alimentarea orașelor cu apă. Procedeurile întrebuințate la captarea apelor subterane în Germania, de *V. Roșu*. București 1906.—Cu 12 figuri în text și 19 stampe . . . . . 2.—

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
REFERENCE DEPARTMENT

This book is under no circumstances to be taken from the Building

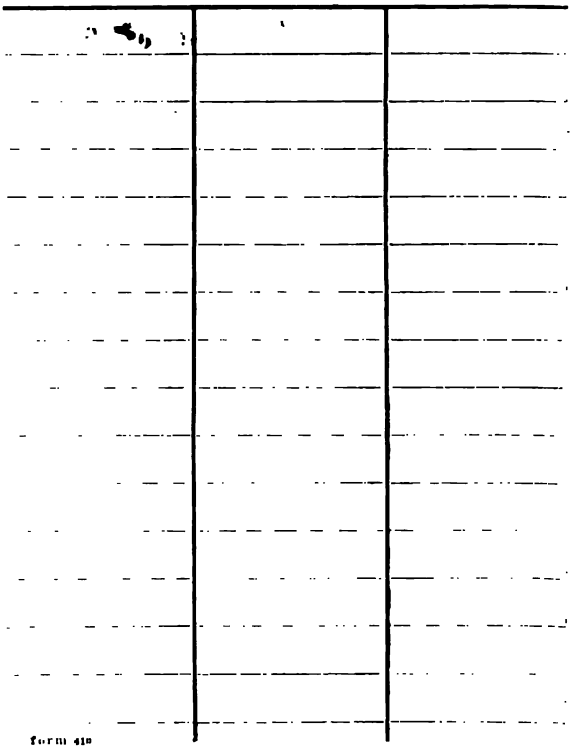

form 418